

**ΥΠΟΕΡΓΟ: ΥΠΟΕΡΓΟ 3 «ΔΡΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ»
της Πράξης «ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ 2014-2018»
κωδ. ΟΠΣ 5000245**

**ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:
«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Κωδικός εκπαιδευτικού υλικού:

Κωδικός Πιστοποίησης προγράμματος:

Ε.Π.
**ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕ ΤΙΤΛΟ

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ
ΑΠΙΣΤΟΥΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ**

**ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΓΑΤΣΟΥ
ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΝΙΦΟΡΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΜΑΚΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ**

ΑΘΗΝΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2018

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**Ε.Π.
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**

Περιεχόμενα

ΗΜΕΡΑ 1η	7
1η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	7
Θεσμοί και Πολιτικές Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση	7
Κοινωνική Πολιτική	8
Η γέννηση της κοινωνικής ασφάλισης.	10
Μοντέλα Κοινωνικής Ασφάλισης	11
Μοντέλο Bismark	12
Μοντέλο Beveridge	13
Συγκριτική ανάλυση των δύο μοντέλων	15
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλο	16
“Καθεστώτα ευημερίας” κατά Esping – Andersen & Ferrera	17
Χρηματοοικονομικά μοντέλα: Διανεμητικό & Κεφαλαιοποιητικό Μοντέλο	20
Το αναδιανεμητικό σύστημα	20
Το κεφαλαιοποιητικό σύστημα	22
Χρηματοδότηση μέσω φορολογικού συστήματος	23
Κοινωνική ασφάλιση-Οι τρεις πυλώνες	24
Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα	25
Η χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης	37
Η χρηματοδότηση του δεύτερου πυλώνα	40
Οι πηγές του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης	42
Οι συνταγματικοί κανόνες	42
Οι νομοθετικές ρυθμίσεις και η διοικητική τους εξειδίκευση	43
Οι γενικές αρχές κοινωνικής ασφάλισης	44
Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας	45
Οι διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης	46
Αναλογιστικό Ισοδύναμο	47
Οι μηχανισμοί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών	47
Οι μηχανισμοί του Συμβουλίου της Ευρώπης	47
Οι μηχανισμοί της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας	48
Το Ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο	49
Ο συντονισμός των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης	49
Η ισότητα μεταχείρισης ανδρών και γυναικών	50
Τα επαγγελματικά συστήματα	52
Σύγχρονες τάσεις στην Κοινωνική Ασφάλιση	52
Οι στόχοι της ΕΕ για ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς	55
Γιατί χρειάζεται η Ευρώπη μια ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς;	56
 ΗΜΕΡΑ 2η	 62
2η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	62
Θεσμικό Πλαίσιο Επικουρικής Σύνταξης	62
Βασικές έννοιες	62
Ασφάλιση	64
Τι είναι ασφάλιση, Ιδιωτική/Κοινωνική	65
Κοινωνική Ασφάλιση	65
Ασφαλιστική περίπτωση	66
Κάλυψη/Κίνδυνοι	66
Φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης	67
Η επικουρική ασφάλιση	68
Τα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης	70
Ταμεία Προαιρετικής Επαγγελματικής Ασφάλισης	70
Τα γενικά χαρακτηριστικά των ΤΕΑ	71
Ταμεία Υποχρεωτικής Επαγγελματικής Ασφάλισης	71
Η δημιουργία και η εξέλιξη του ΕΤΕΑ (νυν ΕΤΕΑΕΠ)	74

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

Απασχόληση & Ασφάλιση	79
Πλήρης Απασχόληση	79
Μερική Απασχόληση	79
Πολλαπλώς απασχολούμενος μισθωτός	80
Υποχρεωτική ασφάλιση	80
Προαιρετική ασφάλιση	80
Άμεσα ασφαλισμένοι	80
Έμμεσα ασφαλισμένοι	80
Συνταξιοδοτικό Δικαίωμα	80
Κατοχύρωση Συνταξιοδοτικού δικαιώματος	81
Θεμελίωση Συνταξιοδοτικού Δικαιώματος	81
Θεμελίωση Συνταξιοδοτικού Δικαιώματος στον Δημόσιο Τομέα	81
Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης	81
Αναζήτηση Χρόνου Ασφάλισης	81
Μέτρηση Χρόνου Ασφάλισης	82
Ασφαλιστικός Δεσμός	83
Σύνταξη γήρατος	83
Σύνταξη Αναπηρίας	83
Σύνταξη Θανάτου	83
Σύνταξη υποψήφιου συνταξιούχου που απεβίωσε	84
Σύνταξη Θανάτου – Σύμφωνο Συμβίωσης	84
Δικαιώματα αντισυμβαλλομένου συμφώνου συμβίωσης	84
Αλλαγή φύλου του ασφαλισμένου	85
Σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος vs Σύνταξη Θανάτου	85
Προσωρινή σύνταξη	85
Μειωμένη σύνταξη γήρατος	86
Έναρξη συνταξιοδότησης	86
Ασφάλιση σε Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα (BAE)	87
Ασφάλιση σε BAE και Επικουρική Ασφάλιση	87
Ασφάλιση με Εργόσημο	88
ΗΜΕΡΑ 2η	89
3η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	89
Προϋποθέσεις και διαδικασίες Απονομής Επικουρικής Σύνταξης σε νέους ασφαλισμένους	89
Ο χαρακτηρισμός των ασφαλισμένων σε «Νέοι και Παλαιοί Ασφαλισμένοι»	89
Διευκρίνιση μεταξύ παλαιών και νέων ασφαλισμένων	90
Παλαιοί Ασφαλισμένοι που ακολουθούν τις συνταξιοδοτικές διατάξεις των Νέων	
Ασφαλισμένων	91
Έλεγχος έναρξης ασφάλισης	92
Σχέση Κύριας και Επικουρικής ασφάλισης	92
Θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης Γήρατος	92
Καθεστώς συνταξιοδότησης με 15ετία (4.500 Η.Α.)	92
Καθεστώς συνταξιοδότησης με 40 έτη ασφάλισης (12.000 Η.Α.)	94
Καθεστώς συνταξιοδότησης με Ανίκανα τέκνα	95
Καθεστώς συνταξιοδότησης Γυναικών με Ανίκανα τέκνα	95
Καθεστώς συνταξιοδότησης Ανδρών με Ανίκανα τέκνα.	97
Καθεστώς σύνταξης αναπηρίας	97
Κοινή Νόσος	97
Εργατικό Ατύχημα	97
Ατύχημα (πλην εργατικού)	98
Καθεστώς σύνταξης θανάτου ασφαλισμένου	99
Κοινή Νόσος	99
Ατύχημα (πλην εργατικού)	99
Εργατικό Ατύχημα	100
Εξέταση θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος	100

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΗΜΕΡΑ 2η	102
4η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	102
Αίτια και διαδικασίες αναστολής Επικουρικής Σύνταξης	102
Συνταξιούχοι γήρατος φορέων κύριας ασφάλισης που αναλαμβάνουν μισθωτή εργασία	104
Συνταξιούχοι γήρατος φορέων κύριας ασφάλισης που αυτοαπασχολούνται	105
Συνταξιούχοι αναπηρίας φορέων κύριας ασφάλισης που αναλαμβάνουν εργασία ή αυτοαπασχολούνται	105
Ν. 1902/1990, άρ. 27, παρ. 5	106
Υποχρεώσεις απασχολούμενων συνταξιούχων (Ν.3863/2010, άρθρο 16, παρ. 1.5)	107
Αξιοποίηση χρόνου ασφάλισης από τον απασχολούμενο συνταξιούχο	108
ΗΜΕΡΑ 3η	110
5 ^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	110
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους ανά Κύριο Φορέα Ασφάλισης (ΙΚΑ, ΟΑΕΕ, ΓΛΚ, ΕΙΔ. ΤΑΜΕΙΑ)	110
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΙΚΑ	110
Θεσμικό πλαίσιο Συντάξεων Γήρατος –Διατάξεις ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.	110
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ	112
ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΛΑΔΟΥ ΙΚΑ (ΠΑΛΑΙΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ)	113
Μελέτες Περιπτώσεων με 5500 ΗΑ- μητέρες ανηλίκων/χήροι πατέρες ανηλίκων	118
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΓΛΚ	135
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων	147
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ	160
ΗΜΕΡΑ 4η	164
6 ^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	164
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας και Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους ανά Κύριο Φορέα Ασφάλισης (ΙΚΑ, ΟΑΕΕ, ΓΛΚ, ΕΙΔ. ΤΑΜΕΙΑ)	164
Προϋποθέσεις Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΙΚΑ	165
Προϋποθέσεις Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΓΛΚ	178
Προϋποθέσεις Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ	180
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων	182
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΙΚΑ	184
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΓΛΚ	193
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων	198
Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ	201
ΗΜΕΡΑ 5η	205
7 ^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	205
Προϋποθέσεις Αναγνώρισης Χρόνων Επικουρικής Ασφάλισης	205
Πλασματικός Χρόνος Ασφάλισης	205
Χρόνος υποβολής αίτησης αναγνώρισης	205
Προϋποθέσεις αναγνώρισης χρόνου ασφάλισης	205
Υπολογισμός- Τρόπος πληρωμής	206
Χρόνος που αναγνωρίζεται	206
ΠΟΙΟΙ ΛΟΓΙΖΟΝΤΑΙ ΩΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	207

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

Περιορισμοί	208
ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	209
Χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας	209
Ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών	211
Ο χρόνος επιδοτούμενης ασθένειας και τακτικής ανεργίας	211
Ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών και μέχρι δύο έτη	212
Ο χρόνος κύησης και λοχίας	212
Ο χρόνος απεργίας για όλες τις ημέρες	213
Ο χρόνος ανεργίας	213
Ο χρόνος σπουδών	214
Πλασματικός χρόνος παιδιών	214
Ο χρόνος μαθητείας, 2 έτη	216
Ο χρόνος αναπηρίας	216
Ο χρόνος ανυπακοής-ανυποταξίας	217
Χρόνος άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας, πριν την εγγραφή στα μητρώα (για τον ΟΑΕΕ)	217
Ο χρόνος από την απόκτηση πτυχίου μέχρι την άσκηση επαγγέλματος	217
ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ Ν.4387/16	218
Υπολογισμός εισφοράς μισθωτών	219
Υπολογισμός εισφοράς ελευθέρων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων	220
Τρόπος καταβολής εισφορών	221
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ	221
Πλασματικός χρόνος παιδιών (Ν. 3865/2010, αρ. 6, παρ. 12)	222
Χρόνος Σπουδών (Ν.3865/2010, αρ. 17, παρ. 1)	223
Χρόνος Γονικής Άδειας (για πολιτικούς υπαλλήλους)	224
Χρόνος Ιδιωτικού Τομέα (Ν.1405/1983, αρ. 1)	224
Χρόνος Στρατιωτικής Θητείας (Ν.2084/1992, αρ. 20, παρ. 4)	224
ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ Ν.4387/16	225
ΗΜΕΡΑ 5η	227
8 ^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	227
Προϋποθέσεις Εφαρμογής Προαιρετικής Ασφάλισης	227
Ο ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ	227
ΧΡΟΝΟΣ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	228
Προαιρετική Ασφάλιση ασφαλισμένων, υπαχθέντων στην ασφάλιση οποιουδήποτε ασφαλιστικού Οργανισμού προ της 1/1/93	229
Προαιρετική Ασφάλιση ασφαλισμένων, υπαχθέντων στην ασφάλιση οποιουδήποτε ασφαλιστικού Οργανισμού για πρώτη φορά μετά την 1/1/93	232
Προαιρετική ασφάλιση Ν.4387/16 (άρθρο 18, 37).	233
Καταβολή – Επιστροφή εισφορών	235
Μακροχρόνια άνεργοι (Ν.2874/00, άρθρο 10)	236
ΗΜΕΡΑ 5η	238
9 ^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	238
Προϋποθέσεις Εφαρμογής Διαδοχικής Ασφάλισης	238
Διαδοχική ασφάλιση	238
Δελτία Διαδοχικής Ασφάλισης	239
Ο τελευταίος φορέας ασφάλισης	240
Διαδικασία εφαρμογής της διαδοχικής	243
Εξέταση αίτησης διαδοχικής ασφάλισης μετά την ίδρυση του ΕΤΕΑ	244
ΗΜΕΡΑ 5η	246
10 ^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	246
Αίτια και Διαδικασίες Απόρριψης Επικουρικής Ασφάλισης	246
Σχηματική απεικόνιση διαδικασίας απόρριψης επικουρικής σύνταξης	248

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΗΜΕΡΑ 1η

1η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

**Θεσμοί και Πολιτικές Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και στην
Ευρωπαϊκή Ένωση**

(Συντάκτρια: Νιφόρου Αφροδίτη)

Επιμέρους θεματικές ενότητες:

- Θεσμοί και Πολιτικές Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Μοντέλα Κοινωνικής Ασφάλισης (*Μοντέλο Bismark, Μοντέλο Beveridge, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλο, “Καθεστώτα ευημερίας” κατά Esping – Andersen & Ferrera*)
- Χρηματοοικονομικά μοντέλα (*Διανεμητικό, Κεφαλαιοποιητικό, Χρηματοδότηση μέσω φορολογικού συστήματος*)
- Κοινωνική ασφάλιση-Οι τρεις πυλώνες (*Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα, Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης, Η χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, Η χρηματοδότηση του δεύτερου πυλώνα*)
- Οι πηγές του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης (*Οι συνταγματικοί κανόνες, Οι νομοθετικές ρυθμίσεις και η διοικητική τους εξειδίκευση, Οι γενικές αρχές κοινωνικής ασφάλισης, Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας, Οι διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης, Αναλογιστικό Ισοδύναμο*)
- Οι μηχανισμοί (*του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας*)

Εισαγωγή:

Στην ενότητα αυτή θα αποσαφηνιστούν οι βασικές έννοιες και όροι που αφορούν στους θεσμούς και τις πολιτικές της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

"We can never insure one hundred percent of the population against one hundred percent of the hazards and vicissitudes of life, but we have tried to frame a law which will give some measure of protection to the average citizen and to his family against the loss of a job and against poverty-ridden old age."--President Roosevelt upon signing Social Security Act 1935

Ποτέ δεν θα διασφαλίσουμε το 100% του πληθυσμού από το 100% των κινδύνων και των αναποδιών της ζωής, όμως προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε ένα πλαίσιο νόμου ο οποίος πρόκειται να προσφέρει συγκεκριμένη κάλυψη προς τον μέσο πολίτη και την οικογένειά του ενάντια στην απώλεια της εργασίας και την φτώχεια της μεγάλης ηλικίας. Πρόεδρος Ρούσβελτ, κατά την υπογραφή της Νομοθετικής Πράξης Κοινωνικής Ασφάλισης του 1935

“The main feature of the Plan for Social Security is a scheme of social insurance against interruption and destruction of earning power and for special expenditure arising at birth, marriage or death....., the aim of the Plan for Social Security is to make want under any circumstances unnecessary.”- William Beveridge, November 1942

Το κύριο χαρακτηριστικό του Σχεδίου Κοινωνικής Ασφάλισης είναι η εφαρμογή κοινωνικής μέριμνας ενάντια στην διακοπή και την καταστροφή της βιοπαραγωγικής ικανότητας αλλά και ενάντια στο ειδικό κόστος που φέρει η γέννα, ο γάμος και ο θάνατος, σκοπός του Σχεδίου Κοινωνικής Ασφάλισης είναι να καταστήσει την ένδεια μη απαραίτητη υπό οποιεσδήποτε συνθήκες.

Κοινωνική Πολιτική

«Η κοινωνική πολιτική αποτελεί την οργανωμένη παρέμβαση του κράτους ή του εκάστοτε φορέα άσκησης εξουσίας, η οποία μέσα από την αναγνώριση και την κάλυψη αναγκών – σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο – στοχεύει στην ρύθμιση της κοινωνικής αναπαραγωγής και την εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και ειρήνης.»¹

Για την εκπλήρωση του ανωτέρω στόχου αναπτύχθηκαν συστήματα κοινωνικής ασφάλειας, για να προστατευτεί ο πληθυσμός από καταστάσεις που επιφέρουν απώλεια ή μείωση των πηγών συντήρησης, για την προληπτική ή επανορθωτική προστασία της υγείας, για την εξασφάλιση απασχόλησης και τη διατήρηση της ικανότητας για εργασία, για την εγγύηση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης και για τη διασφάλιση της δυνατότητας κάθε ατόμου να συμμετέχει ενεργητικά στην οικονομική και κοινωνική ζωή.

Ο όρος κοινωνική προστασία θεωρείται ευρύτερος από τον όρο κοινωνική ασφάλεια καθώς σε αυτόν περιλαμβάνονται και άλλα κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών όπως: το δικαίωμα της διαπραγμάτευσης, των συλλογικών ενεργειών συμπεριλαμβανομένης της απεργίας και το δικαίωμα στην ενημέρωση και στη διαβούλευση των εργαζομένων στις επιχειρήσεις².

¹ Στασινοπούλου, Όλγα, Εισαγωγή στην Κοινωνική Πολιτική, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Αθήνα 2006, σ. 11

² Αναφέρονται στο Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ. Ο Χάρτης υιοθετήθηκε επίσημα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας (7-9 Δεκεμβρίου 2000) από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Αρθρώνεται σε κεφάλαια γύρω από τις οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της υπηκοότητας και της δικαιοσύνης. Επιδιώκοντας τη μεγαλύτερη ευκρίνεια για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο χάρτης περιλαμβάνει το σύνολο των θεμελιωδών δικαιωμάτων που προέρχονται ήδη από πολύ διαφορετικές διεθνείς ή ευρωπαϊκές πράξεις, όπως η ευρωπαϊκή σύμβαση διαφύλαξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, οι ευρωπαϊκές συμβάσεις ή η νομολογία του Δικαστηρίου.

Η κοινωνική ασφάλεια καταγράφηκε ως δικαίωμα στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του 1948 (άρθρο 22) και το ελάχιστο περιεχόμενό της προσδιορίζεται από τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας του Συμβουλίου της Ευρώπης και από την περίφημη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας 102 (1952) «περί ελαχίστων ορίων κοινωνικής ασφάλειας» της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

Σημαντική θεωρείται εξάλλου η κατοχύρωση του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλεια στο άρθρο 12 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η διαμόρφωση των περισσότερων εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας δεν υπήρξε αποτέλεσμα μιας γραμμικής εξέλιξης ή ενός εκ των προτέρων θεμελιωμένου κρατικού σχεδιασμού, αλλά ήταν απόρροια ποικίλων κοινωνικών, οικονομικών & πολιτικών παραμέτρων, καθώς και των οργανωμένων πιέσεων επιμέρους κοινωνικών ομάδων³.

Το σύστημα της κοινωνικής ασφάλειας εξειδικεύεται από τρεις βασικούς μηχανισμούς την κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική πρόνοια και την προστασία της υγείας.

α. Η κοινωνική ασφάλιση καλύπτει το σύνολο των μέτρων που αφορούν στη χορήγηση οικονομικών πόρων (ασφαλιστικές παροχές) από ειδικούς φορείς (ασφαλιστικοί οργανισμοί) σε πρόσωπα που υπάγονται σε αυτούς (ασφαλισμένοι), τα οποία αντιμετωπίζουν τυποποιημένους κινδύνους μείωσης εισοδημάτων ή αύξησης των δαπανών τους (ασφαλιστικοί κίνδυνοι) και έχουν συμπληρώσει προκαθορισμένες χρονικές και οικονομικές προϋποθέσεις (χρόνο ασφάλισης, ασφαλιστικές εισφορές).

β. Η κοινωνική πρόνοια καλύπτει το σύνολο των μέτρων που αφορούν στη χορήγηση μη ανταποδοτικών εισοδηματικών παροχών, παροχών σε είδος και κοινωνικών υπηρεσιών μέσω ειδικών φορέων (προνοιακοί φορείς) σε άτομα που τελούν σε κατάσταση ανάγκης και δεν μπορούν να την αντιμετωπίσουν με δικά τους μέσα.

³ Κοντιάδης, Ξ., 2008, *Ορισμός και τυπολογία του κράτους πρόνοιας*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, σ. 19

γ. **Η προστασία της υγείας** καλύπτει το σύνολο των μέτρων που αφορούν στη χορήγηση παροχών σε είδος και υγειονομικών υπηρεσιών από εξειδικευμένους φορείς, με σκοπό τη διατήρηση και την προαγωγή της υγείας του πληθυσμού.⁴

Με τη λέξη **κίνδυνος** αναφερόμαστε σε ένα μελλοντικό και αβέβαιο γεγονός, ανεξάρτητο από τη θέληση του ατόμου και προκαλεί ζημιές ή δημιουργεί ανάγκες σε ένα άτομο. Παράλληλα με τους κινδύνους υπάρχουν και άλλες καταστάσεις που χαρακτηρίζονται ως βάρη για το άτομο π.χ. τα οικογενειακά βάρη. Οι κίνδυνοι που απειλούν το άτομο μπορούν να ταξινομηθούν σε διάφορες κατηγορίες:

- Φυσικοί κίνδυνοι, που αφορούν στην εκδήλωση φυσικών φαινομένων
- Φυσιολογικοί κίνδυνοι, που σχετίζονται με την ανθρώπινη φύση
- Οικογενειακοί κίνδυνοι
- Επαγγελματικοί κίνδυνοι

Στην περίπτωση που η επανόρθωση ή η πρόληψη αυτών των κινδύνων αποτελεί ευθύνη του κοινωνικού συνόλου, μιλάμε για **κοινωνικούς κινδύνους**. Τα μέσα που διαθέτει το άτομο για την αντιμετώπιση των κοινωνικών κινδύνων είναι η αποταμίευση, η ιδιωτική ασφάλιση και η φιλανθρωπία⁵.

Η γέννηση της κοινωνικής ασφάλισης.

Η κοινωνική ασφάλιση οφείλει τη γένεσή της σε αντιλήψεις, που πρόκριναν την επιθυμία για κοινωνική συνοχή, για την αντιμετώπιση του κοινωνικού προβλήματος, που προκάλεσε η εκβιομηχάνιση του τέλους του 19ου αιώνα⁶. Οι επόμενες δεκαετίες σηματοδότησαν την έναρξη ριζοσπαστικών μεταρρυθμίσεων στο χώρο της κοινωνικής προστασίας.

Η ανάπτυξη της κοινωνικής ασφάλισης θα μπορούσε να περιγραφεί σε τρεις (3) φάσεις:

Η πρώτη φάση (περίοδος πρωτοπορίας) ξεκινάει τα τέλη του 19ου αιώνα και φτάνει μέχρι τις αρχές του 1ου Παγκοσμίου Πολέμου, αν και μπορεί να τοποθετείται

⁴Κοντιάδης, Ξ., Καλατζής, Ν., Μίχος, Λ., Μπιτσάνη, Ε., Τσέκος, Θ., «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ: ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ», *Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, Αθήνα 2006, σ. 6-7

⁵ Λαζαρίδου Δέσποινα, «Η οργάνωση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στις χώρες της Νότιας Ευρώπης και οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειές τους».

⁶ «Πόρισμα επιτροπής ειδικών, κατευθυντήριες αρχές και προτάσεις για την αναμόρφωση του ασφαλιστικού συστήματος», Αθήνα, 2010.

σε διαφορετικές εποχές για κάθε Κράτος, όπου, ουσιαστικά, συστήνονται τα πρώτα ταμεία αμοιβαίας βοήθειας μεταξύ των εργαζομένων, για την προστασία από τους κινδύνους της εργασίας.

Η δεύτερη φάση, είναι αυτή, που συμπίπτει με το μεσοπόλεμο, οπότε εμφανίζονται τα πρώτα πραγματικά σχήματα κοινωνικής ασφάλισης, διαχειριζόμενα από δημόσιους οργανισμούς, που παρείχαν κάλυψη για βασικούς κινδύνους, όπως ατυχήματα, συντάξεις, ασθένειες κτλ. Πρωτοπόρα κράτη, στη φάση αυτή, είναι η Γερμανία, με τους νόμους του Bismarck, η Αγγλία, με τους νόμους «περί απόρων» και η Ιταλία.

Η τρίτη φάση εμφανίζεται μετά το τέλος του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου. Μπορεί καθ' όλη τη διάρκεια της ανθρωπότητας οι κίνδυνοι να ήταν αντιληπτοί και οι άνθρωποι να έβρισκαν τρόπους, ώστε να προστατευτούν από αυτούς, όμως, η έννοια της κοινωνικής ασφάλισης πρωτοεισήχθη στη φάση αυτή από το William Beveridge, Άγγλο οικονομολόγο και κοινωνικό μεταρρυθμιστή, με το έργο του «Κοινωνική ασφάλιση και παραϊατρικές υπηρεσίες» (Beveridge Report). Η αναμόρφωση του Beveridge αποτελεί τη βάση για τις μεταπολεμικές μεταρρυθμίσεις και του γνωστού Κράτους Πρόνοιας⁷.

Μοντέλα Κοινωνικής Ασφάλισης

Ο τρόπος με τον οποίο αξιοποιούνται και διαπλέκονται οι τρεις βασικοί μηχανισμοί του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας στο πλαίσιο κάθε εθνικού κράτους πρόνοιας είναι αποτέλεσμα των ιδιαίτερων κοινωνικών, οικονομικών και δημογραφικών δεδομένων, των επιμέρους εθνικών παραδόσεων και πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων και των ιδεολογικών και πολιτικών επιλογών κάθε χώρας. Λαμβάνοντας υπόψη τα κοινά στοιχεία που παρουσιάζει η θεσμική οργάνωση της κοινωνικής προστασίας καθίσταται δυνατή η ανάδειξη οικογενειών ή προτύπων κρατών πρόνοιας. Αυτό δεν αναιρεί ωστόσο τη διαπίστωση ότι το κράτος πρόνοιας είναι πρωτίστως εθνικό κράτος, δεδομένης της ποικιλομορφίας των συνδυασμών που έχει λάβει η κανονιστική και οργανωτική εξειδίκευση των μηχανισμών του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας στα σύγχρονα κράτη πρόνοιας.

⁷ Τσιαμαντά, Λ., 2014, *Συγκριτική επισκόπηση των ασφαλιστικών συστημάτων της Ελλάδας και των κυριότερων Ευρωπαϊκών χωρών (Ιταλία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία και Ηνωμένο Βασίλειο) πριν τη δημοσιονομική κρίση, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιά*

Μοντέλο Bismark

Στο πλαίσιο των κοινωνικοοικονομικών αλλαγών, στα τέλη του 19ου αιώνα και της επικράτησης του έθνους-κράτους, η παροχή κοινωνικής προστασίας από το κράτος άρχισε να θεσμοθετείται σε εθνικό επίπεδο. Έτσι, η συντελούμενη κοινωνική αλλαγή σε όλη την Ευρώπη μορφοποίησε ένα νέο πολιτικό πλαίσιο στη Γερμανία. Η οικοδόμηση του κράτους κοινωνικής πρόνοιας, ήταν δημιούργημα του Κάιζερ Βίλχελμ του 1ου και του καγκελάριου Όττο φον Βίσμαρκ, για να αντιμετωπισθεί η εξαθλίωση των εργατικών στρωμάτων ως απόρροια της εκβιομηχάνισης της χώρας. Το 1883 θεσπίστηκε η ασφάλεια υγείας (ασθένεια & εργατικό ατύχημα) και το 1889 η ασφάλεια γήρατος. Βασικό αξίωμα του συστήματος ήταν η κοινωνική αλληλεγγύη, δηλαδή η μετατροπή της ατομικής ευθύνης σε συλλογική: ο υγιής εργαζόμενος πλήρωνε στο κοινό ταμείο, το οποίο διασφάλιζε την ιατρική περίθαλψη και το μεροκάματο σε περίπτωση ασθένειας. Στην αρχή τα δύο τρίτα των εισφορών πλήρωνε ο εργαζόμενος και το ένα τρίτο ο εργοδότης. Η κύρια αρχή του είναι ένα ασφαλιστικό σύστημα που βασίζεται στην αυτονομία και την αυτοδιαχείριση επιμέρους εργατικών και επαγγελματικών ασφαλιστικών ταμείων.

Το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης του καγκελάριου Βίσμαρκ είχε ως βασικούς άξονες στη φιλοσοφία των παροχών τα παρακάτω:

- Τη διατήρηση της κοινωνικής διαστρωμάτωσης, δηλαδή των διαιρέσεων μεταξύ των μισθωτών, θεσπίζοντας χωριστά προγράμματα για ομάδες από διαφορετική κοινωνική τάξη και θέση.
- Τη σύνδεση της αφοσίωσής του ευθέως με τη μοναρχία ή την κρατική εξουσία, κάτι που οδήγησε τον καγκελάριο Βίσμαρκ να θεσμοθετήσει το συμπληρωματικό ρόλο του κράτους σε μια σειρά από παροχές.

Το Μοντέλο Βίσμαρκ που ακολούθησαν οι περισσότερες κεντροευρωπαϊκές χώρες, στηρίχθηκε στους εξής βασικούς άξονες:

- Τον επιλεκτικό χαρακτήρα των παροχών, βάσει των εισφορών και όχι βάσει των αναγκών. Οι παροχές αναπτύχθηκαν στη βάση της ασκούμενης πίεσης από ομάδες συμφερόντων και όχι στην ανάγκη κάλυψης διάφορων κινδύνων από την κοινωνική ασφάλιση.
- Τις άμεσα συνδεδεμένες παροχές με τις εισφορές και το εισόδημα του εργαζόμενου.

- Τον κεφαλαιοποιητικό χαρακτήρα του συστήματος, δηλαδή τη δημιουργία ατομικού ασφαλιστικού κεφαλαίου, όπου μέσα από τα επαγγελματικά προγράμματα ασφάλισης δημιούργησε μια μορφή προσωπικών ασφαλιστικών λογαριασμών για τους ασφαλισμένους⁸.

Μοντέλο Beveridge

Το 1900 μόνο δύο χώρες (η Γερμανία και η Αυστροουγγαρία) είχαν θεμελιωμένα και ανεπτυγμένα Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης για τους εργαζόμενους. Παρόλο που σταδιακά όλα σχεδόν τα κράτη της Ευρώπης απέκτησαν Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης, η κρίση του 1929-30 και όσα ακολούθησαν κατέδειξαν δύο νέες ανάγκες που άλλαξαν το χαρακτήρα της κοινωνικής πολιτικής και της Κοινωνικής Ασφάλισης. Η ύφεση και οι καταστροφικές της συνέπειες στις περιοχές που έπληξε περισσότερο, προκάλεσαν την αλλαγή του χαρακτήρα και ολόκληρης της εικόνας των κοινωνικών προβλημάτων. Έγινε συνείδηση ότι η κοινωνική πολιτική πρέπει να υπολογίζεται ως σύμμαχος στην οικονομική πολιτική και άμεσα συνδεδεμένη και όχι ως ξεχωριστή δράση, με τις δικές τις αυτόνομες αξίες. Η κρίση του 1929–1930 επέφερε μια σειρά από αλλαγές στον τρόπο οργάνωσης της κοινωνικής λειτουργίας του κράτους, κυρίως κάτω από την επίδραση της οικονομικής θεωρίας του Τζον Μάιναρντ Κέυνς⁹ (John Maynard Keynes), αλλά και την όξυνση των κοινωνικών προβλημάτων και κυρίως της ανεργίας και της συνεπακόλουθης φτώχειας.

Πριν το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο όλες σχεδόν οι δυτικές χώρες απέκτησαν Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ - International Labour Organization, ILO) να έχει σημαντικό ρόλο στις εξελίξεις αυτές.

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και οι καταστροφές που επέφερε αποτέλεσαν καταλυτικό παράγοντα για τη δημιουργία του κράτους πρόνοιας στην Ευρώπη και στην περαιτέρω ανάπτυξη της Κοινωνικής Ασφάλισης. Η μεταπολεμική περίοδος

⁸Θεοδωρουλάκης, Μ., Κουμαριανός, Β., 2012, «Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης, Εκπαιδευτικό υλικό», *INE ΓΣΕΕ*, Αθήνα, σελ.22-23

⁹Ο Κέυνς πρότεινε την άνοδο των δημοσίων δαπανών σε περιόδους κρίσεων για να καλύψουν μέρος του ελλείμματος ζήτησης που υπό προϋποθέσεις μπορεί να οδηγήσει την οικονομία μακριά από μια θέση ισορροπίας πλήρους απασχόλησης. Οι δημόσιες δαπάνες μπορεί να ξοδεύονται ως επιδόματα ανεργίας κ.λπ., αλλά ο κύριος στόχος δεν είναι η αναδιανομή, αλλά η επανόρθωση της ισορροπίας.

ανάκαμψης δεν αφορούσε μόνο στην οικονομία, στη βιομηχανία, στις υποδομές, αλλά και στην άμεση αντιμετώπιση των αναγκών περίθαλψης και προστασίας των θυμάτων του πολέμου και την καλλιέργεια κλίματος κοινωνικής συνεργασίας. Έτσι η ιδέα του κράτους πρόνοιας προήλθε από τους στόχους ενός κράτους που μάχεται για την επιβίωσή του, συνασπιζόμενο και μοιραζόμενο τα πάντα με τους πολίτες του, που τους υποστηρίζει, αλλά και υποστηρίζεται από αυτούς. Οι αρχές αυτές διαμόρφωσαν τη θέληση για μια νέα κοινωνία μετά το τέλος του πολέμου, κάτι που έκανε πολύ εύκολη την υιοθέτηση των στόχων της Έκθεσης Μπέβεριτζ.

Ο Μπέβεριτζ ήταν ένας προσεκτικός μελετητής των κοινωνικών προβλημάτων και οικονομολόγος του κείνσιανού ρεύματος. Το όνομά του παραμένει ένα σύμβολο του κοινωνικού πειραματισμού και της θεμελίωσης των δημοκρατικών θεσμών του κράτους πρόνοιας. Στην ιστορία της κοινωνικής πολιτικής είναι θρυλικό το κείμενό του για την ανάπτυξη της κοινωνικής προστασίας στη χώρα του. Επρόκειτο για ένα φιλόδοξο σχέδιο κρατικής αρωγής, δημόσιας υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικών ασφαλίσεων. Η εφαρμογή του μετέτρεψε σταδιακά τη μεταπολεμική Βρετανία σε μια δημοκρατία πιο προχωρημένη σε σχέση με άλλα κράτη.

Η περίφημη Έκθεση Μπέβεριτζ¹⁰ το 1942 επηρέασε τόσο την οργάνωση των κοινωνικών υπηρεσιών στη Βρετανία, όσο και την οργάνωση του κράτους πρόνοιας σε όλη την Ευρώπη. Η αρχή της καθολικότητας των κοινωνικών υπηρεσιών και κατ' επέκταση της Κοινωνικής Ασφάλισης και η εξασφάλιση για κάθε πολίτη κοινωνικής προστασίας από το κράτος από «το λίκνο ως τον τάφο», οδήγησαν σε μια νέα εποχή τα εθνικά ευρωπαϊκά κράτη. Η καθολικότητα ήταν μια καινοτομία και η έκθεση εξέφραζε μια σπουδαία ιδέα και παρουσίασε ένα χρηματοδοτικό σχήμα, το οποίο φαίνονταν να διακηρύσσει μια κοινωνική επανάσταση, μια επίθεση στη φτώχεια. Το μοντέλο της Κοινωνικής Ασφάλισης που εισήγαγε με την έκθεσή του ο Μπέβεριτζ χαρακτηριζόταν από:

- την καθολικότητα των παροχών,
- τη δημιουργία ενός εθνικά κοινωνικού ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης μέσα από παροχές που χρηματοδοτούνταν από τη φορολογία και που έκαναν πράξη τον αναδιανεμητικό χαρακτήρα της Κοινωνικής Ασφάλισης,

¹⁰Beveridge, William, 1942, "Social Insurance and Allied Services"

- την κατευθυντήρια γραμμή του μοντέλου, που είναι η ευθύνη της πολιτείας για την κοινωνική ασφάλεια των πολιτών μέσω του κράτος πρόνοιας. Η πολιτεία οφείλει να εξασφαλίζει επαρκές εισόδημα για την επιβίωση του πληθυσμού που δεν είναι σε θέση να εργαστεί και επαρκή υγειονομική περίθαλψη για ολόκληρο τον πληθυσμό,
- το βασικό στόχο της καταπολέμησης της φτώχειας,

Συγκριτική ανάλυση των δύο μοντέλων

Μοντέλο Bismark

Γενικός στόχος: Η διατήρηση του επιπέδου του εισοδήματος

Κατευθυντήρια γραμμή : Η κοινωνική ασφάλιση ως αυτόνομη αρχή

Ειδικός στόχος: Η διατήρηση της κοινωνικής θέσης και του επιπέδου εισοδήματος

Διοίκηση και υλοποίηση : Από τους κοινωνικούς συνομιλητές (εργαζόμενους και εργοδότες)

Κάλυψη παροχών: Μόνο στους εργαζομένους (επιλεξιμότητα)

Επίπεδο παροχών : Σχετιζόμενο με το ύψος του εισοδήματος

Χρηματοδότηση : Μέσω των εισφορών των εργαζομένων και των εργοδοτών

Μοντέλο διαχείρισης: Κυρίως κεφαλαιοποιητικό με αναδιανεμητικά όμως στοιχεία

Μοντέλο Beveridge

Η πρόληψη της φτώχειας

Κατευθυντήρια γραμμή: Η προτεραιότητα στην εξασφάλιση της εργασίας και του δικαιώματος σε αυτή.

Ειδικός στόχος: Η εγγύηση ενός εθνικού ελάχιστου κοινωνικού επιπέδου διαβίωσης

Διοίκηση και υλοποίηση : Από το Κράτος ή τους εργαζόμενους.

Κάλυψη παροχών : Σε όλους τους πολίτες

Χρηματοδότηση : Μέσω προοδευτικής φορολογίας και εισφορών

Μοντέλο διαχείρισης : Αναδιανεμητικό σε ότι αφορά τη βασική εθνικά σύνταξη και κεφαλαιοποιητικό τη συμπληρωματική¹¹

¹¹ Kuhnle, S., 1994, "Basic historical trends in European Social Security", *EISS Year Book*, σ. 16

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλο

Πέρα από τις διαφορές, θεσμικές ή και οργανωτικές, που παρουσιάζουν τα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλειας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποστηρίζεται ότι μπορούν να εντοπιστούν και κοινά χαρακτηριστικά, τα οποία συγκροτούν ένα κοινωνικό μοντέλο διακριτό από το πρότυπο των Η.Π.Α. ή της Ιαπωνίας. Το μοντέλο αυτό προσδιορίζεται ως ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο και χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη κοινών αρχών και αξιών ως προς τη λειτουργία του κράτους πρόνοιας στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι αξίες που περιλαμβάνονται στο μοντέλο αυτό αφορούν στη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα, στην ελευθερία των συλλογικών διαπραγματεύσεων, στην οικονομία της αγοράς, στην ισότητα ευκαιριών για όλους, στην κοινωνική ευημερία και αλληλεγγύη¹². Η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη στις χώρες της Ε.Ε. βασίζεται στην εξισορρόπηση μεταξύ ανταγωνιστικότητας και κοινωνικής αλληλεγγύης¹³.

Ειδικότερα υποστηρίζεται ότι στο ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο απατούνται τα εξής χαρακτηριστικά, τα οποία συγκρίνονται με τα αντίστοιχα του αμερικανικού προτύπου:

- Κατοχύρωση συγκεκριμένων ελάχιστων προδιαγραφών ως προς τους όρους εργασίας, σε αντίθεση με την σχεδόν πλήρη ελευθερία ως προς τις συμβάσεις εργασίας
- Διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης, της συντριπτικής πλειοψηφίας των πολιτών, σε δημόσιες υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης, υγείας, πρόνοιας και πολιτισμού, σε αντίθεση με την κυριαρχία των ιδιωτικών υπηρεσιών
- Εξασφάλιση των εργαζομένων από ειδικούς κινδύνους μέσω συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και, επικουρικά, με την παρέμβαση γενικών συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας, σε αντίθεση με την κυριαρχία της ιδιωτικής ευθύνης¹⁴.

Οι διαφορές μεταξύ του ευρωπαϊκού και του αμερικανικού μοντέλου συμπεκνώνονται επιγραμματικά στη διαφορετική αντίληψη σχετικά με την υφή της

¹²Κοντιάδης, Ξ., 2008, Ορισμός και τυπολογία του κράτους πρόνοιας, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, σ. 24

¹³Delors, J., 1992, "From the Single Act to Maastricht and beyond: The means to match our ambitions", *European Communities, Commission*.

¹⁴ Νικολακοπούλου-Στεφάνου, Η., 1996, «Το Ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο», στο Κρεμαλής Κ., επιμ., *Απλοποίηση και συστηματοποίηση των κανόνων κοινωνική προστασίας*, Α. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή.

εργασίας και της κοινωνικής προστασίας. Σε αντίθεση με την αμερικανική αντίληψη, η ευρωπαϊκή προσέγγιση δεν εξομοιώνει την εργασία με τους υπόλοιπους παραγωγικούς συντελεστές και διαφοροποιεί την αγορά εργασίας από τις άλλες αγορές. Στην Ευρώπη η κοινωνική προστασία αντιμετωπίζεται ως στοιχείο σύμφυτο με τη λειτουργία της οικονομίας, αναγκαίο για την οικονομική ανάπτυξη και την υψηλή παραγωγικότητα. Επίσης, το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο είναι προσανατολισμένο στο δημόσιο χαρακτήρα του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας, στην καθολική πρόσβαση και στην αυξημένη κρατική χρηματοδότηση του συστήματος μέσω της γενικής φορολογίας¹⁵.

“Καθεστώτα ευημερίας” κατά Esping – Andersen & Ferrera

Το 1990 ο Esping- Andersen με το βιβλίο του *Τρία Καθεστώτα Ευημερίας*¹⁶ εισήγαγε μια κατηγοριοποίηση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης του ευρωπαϊκού χώρου, η οποία βασίζεται στην κατανόηση της διαφορετικής λογικής με βάση την οποία διαρθρώνεται ένα κράτος για να παρέχει ασφαλιστική κάλυψη και κοινωνικές υπηρεσίες. Το 1996 ο Ferrera¹⁷ υποστήριξε, με άρθρο του, ότι οι χώρες του Ευρωπαϊκού νότου δεν εντάσσονται εύκολα σε κάποιο από τα τρία πρότυπα που πρότεινε ο Esping- Andersen και εισήγαγε ένα τέταρτο. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι πολιτικές που ακολουθούνται από τα κράτη δεν ταυτίζονται στο σύνολο τους μ' ένα συγκεκριμένο πρότυπο¹⁸. Αυτό μάλιστα ισχύει σήμερα σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ότι τη δεκαετία του 1980, καθώς όλες οι χώρες έχουν προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις που έχουν “αλλοιώσει” τα αρχικά χαρακτηριστικά του κοινωνικού κράτους¹⁹.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται σε συντομία τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών προτύπων οργάνωσης του κοινωνικού κράτους.

¹⁵ Gough, J., Eisenschitz, A., McCulloch, A., 2006, *Spaces of Social Exclusion*, Routledge, New York

¹⁶ Esping Andersen G., (1990), *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Princeton: Princeton University Press.

¹⁷ Ferrera, M., (1996), “The South European model of welfare in social Europe”, *Journal of European Social Policy*, vol.6, no.1, σελ 17-37.

¹⁸ Ζαμπάρλουκου, Σ., 2014, «Προς ένα νέο πρότυπο οργάνωσης του κοινωνικού κράτους; Η Ελλάδα μετά την κρίση», Επιστημονική Εταιρεία Κοινωνικής Πολιτικής, 5^ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

¹⁹ Sapir, A., 2006, “Globalization and the Reform of European Social Models,” *Journal of Common Market Studies*, Wiley Blackwell, vol. 44(2), pages 369-390

- **Το φιλελεύθερο πρότυπο ή αγγλοσαξονικό** τοποθετείται μεταξύ του μοντέλου των ΗΠΑ και αυτού του συνόλου της Ευρώπης. Χαρακτηρίζει τις Αγγλοσαξονικές χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο & Ιρλανδία), και στηρίζεται στην περιορισμένη κρατική παρέμβαση και στην ενθάρρυνση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών. Το σύστημα παροχής κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικών υπηρεσιών επικεντρώνεται σε στοχευμένα προγράμματα τα οποία απευθύνονται στα πιο ευάλωτα κοινωνικά στρώματα. Η χρηματοδότηση αυτών των προγραμμάτων συνήθως προέρχεται από τη φορολογία. Επίσης παρέχονται χαμηλές βασικές συντάξεις ενώ επιπρόσθετη κάλυψη παρέχεται είτε μέσα από επαγγελματικά ή ιδιωτικά προγράμματα ασφάλισης. Η αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από αδύναμα εργατικά συνδικάτα, μεγάλη διασπορά στους μισθούς και υψηλή συχνότητα εμφάνισης απασχόλησης χαμηλής αμοιβής.

- **Το σοσιαλδημοκρατικό πρότυπο ή μοντέλο των Βόρειων Χωρών** βρίσκεται στον αντίποδα αυτού του φιλελεύθερου. Χαρακτηρίζει τις Σκανδιναβικές χώρες (Δανία, Φινλανδία, Σουηδία, Ολλανδία) και στηρίζεται σε καθολικά προγράμματα κοινωνικής ασφάλισης και παροχής υπηρεσιών τα οποία χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τη φορολογία. Σε αντίθεση με το φιλελεύθερο πρότυπο οι παροχές τείνουν να είναι γενναιόδωρες προς όλους, ενώ υπάρχει και επιπρόσθετη κοινωνική ασφάλιση η οποία χρηματοδοτείται από τις εισφορές των εργαζομένων. Επίσης στηρίζεται αποκλειστικά στη δημόσια ασφάλιση ενώ η ιδιωτική ασφάλιση παίζει ασήμαντο ρόλο. Πραγματοποιούνται δημοσιονομικές παρεμβάσεις στις αγορές εργασίας, ενώ παρατηρείται εκτεταμένη απασχόληση στο δημόσιο τομέα. Τέλος, ο καθορισμός των μισθών επηρεάζεται σημαντικά από την ύπαρξη εργατικών συνδικάτων τα οποία επηρεάζουν και τη διαχείριση της ανεργίας.

- **Το κορπορατιστικό πρότυπο ή μοντέλο των Ηπειρωτικών Ευρωπαϊκών Χωρών** (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία και Λουξεμβούργο) βασίζεται σ' ένα ανταποδοτικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης το οποίο χρηματοδοτείται από τα ασφαλιστικά ταμεία και στηρίζεται στη λογική της διατήρησης των διακρίσεων μεταξύ εργαζομένων. Αν και αρκετά πιο γενναιόδωρο απ' ότι το φιλελεύθερο χαρακτηρίζεται από διαφοροποιήσεις μεταξύ διαφορετικών επαγγελματικών κατηγοριών εργαζομένων με αποτέλεσμα να είναι πιο γενναιόδωρο προς ορισμένες κατηγορίες ασφαλισμένων. Ως εκ τούτου είναι λιγότερο αναδιανεμητικό από ότι το σοσιαλδημοκρατικό καθεστώς και λιγότερο γενναιόδωρο απέναντι στα χαμηλά

στρώματα ενώ δεν εξασφαλίζει επαρκώς τους μη έχοντες εργασία. Τέλος η έμφαση στην εργασιακή ασφάλιση έχει ως αποτέλεσμα κοινωνικές ομάδες που παραδοσιακά δεν άνηκαν στο πυρήνα του εργατικού δυναμικού (πχ. γυναίκες) να μην έχουν ισότιμη πρόσβαση στη κοινωνική προστασία. Τα εργατικά συνδικάτα είναι ιδιαίτερα αποδυναμωμένα τα τελευταία 30 χρόνια, ωστόσο συνεχίζουν να ασκούν επιρροή στις εξελίξεις της αγοράς εργασίας μέσω ρυθμίσεων και κανονισμών του παρελθόντος που αφορούν σε συλλογικές διαπραγματεύσεις²⁰.

- **Το μοντέλο των Μεσογειακών χωρών** (Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία και Πορτογαλία) πλησιάζει σε μεγαλύτερο βαθμό το κορπορατιστικό, σε ότι αφορά την οργάνωση του ασφαλιστικού συστήματος, καθώς οικοδομήθηκε στη βάση ενός ανταποδοτικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, και την ύπαρξη διαφορετικών ταμείων με βάση το είδος της απασχόλησης. Διαφοροποιείται ωστόσο από το κορπορατιστικό στο βαθμό που χαρακτηρίζονται από πολύ μεγάλο κατακερματισμό καθώς και έντονο δυισμό μεταξύ αυτών που είναι ενταγμένοι στη αγορά εργασίας και των περιφερειακά εργαζομένων. Τα πιο πάνω είναι αποτέλεσμα των μεγάλων ανισοτήτων που υπάρχουν μεταξύ ασφαλιστικών ταμείων λόγω προνομιακής μεταχείρισης ορισμένων επαγγελματικών ομάδων και της εκτεταμένης μαύρης εργασίας. Τέλος χαρακτηρίζονται από μεγάλη αναποτελεσματικότητα και έντονη διασύνδεση δημόσιου ιδιωτικού τομέα στην παροχή υπηρεσιών καθώς και εκτεταμένη εξάρτηση από την οικογένεια ως φορέα παροχής φροντίδας (Martin, 1997).

Είναι σαφές ότι κάθε ένα από τα τέσσερα παραπάνω Ευρωπαϊκά κοινωνικά μοντέλα λειτουργεί με διαφορετικό τρόπο. Σε γενικές γραμμές χώρες που έχουν υιοθετήσει ένα σοσιαλδημοκρατικό πρότυπο φαίνεται να έχουν επιτύχει μεγαλύτερη αναδιανομή εισοδήματος και μείωση φτώχειας ακολουθούμενες από τις χώρες με κορπορατιστικό πρότυπο. Οι χώρες που έχουν υιοθετήσει το νότιο-ευρωπαϊκό μοντέλο φαίνεται να επιτυγχάνουν τη μικρότερη μείωση της ανισότητας και φτώχειας ακολουθούμενες από τα φιλελεύθερα καθεστάτα (Παπαθεοδώρου & Πετμεζίδου, 2005).

²⁰Boeri, T., Brugiavini A., and Calmfors L. (eds.) (2001), *The Role of the Unions in the Twenty-first century*, Oxford University Press.

Όσον αφορά την εργασία το μοντέλο των Βόρειων χωρών παρέχει οφέλη στους μη έχοντες εργασία αλλά δεν παρέχει ικανοποιητική προστασία στους έχοντες εργασία. Το μοντέλο των Ηπειρωτικών Ευρωπαϊκών χωρών παρέχει οφέλη στους μη έχοντες εργασία, ενώ ταυτόχρονα είναι περισσότερο προστατευτικό ως προς τα μέλη των κοινωνιών που εργάζονται. Το Αγγλοσαξονικό μοντέλο παρέχει αντίστοιχα οφέλη στους άνεργους με αυτά του μοντέλου των Βόρειων χωρών, ωστόσο παρέχει το μικρότερο βαθμό προστασίας της εργασίας από τα υπόλοιπα μοντέλα. Τέλος, το Μεσογειακό μοντέλο σε αντίθεση με αυτό των Βόρειων χωρών δεν παρέχει οφέλη στους μη έχοντες εργασία, αλλά παρέχει σημαντική προστασία στους εργαζομένους²¹.

Χρηματοοικονομικά μοντέλα: Διανεμητικό & Κεφαλαιοποιητικό Μοντέλο

Καθοριστικός παράγοντας για τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης είναι ο τρόπος **χρηματοοικονομικής** λειτουργίας τους. Από την ιστορική εξέλιξη των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης έχουν διαμορφωθεί δύο βασικοί τύποι χρηματοοικονομικής λειτουργίας τους: το διανεμητικό και το κεφαλαιοποιητικό. Σε πολλές περιπτώσεις, παρατηρούμε και ένα συνδυασμό των δύο (2) πρώτων, αν και φαινομενικά είναι διαφορετικά μεταξύ τους.

Το αναδιανεμητικό σύστημα

Το αναδιανεμητικό σύστημα, γνωστό και ως pay as you go, βασίζεται στην ιδέα, ότι οι σημερινοί εργαζόμενοι, καλύπτουν τις συντάξεις των τωρινών συνταξιούχων, μέσω των εισφορών τους. Η οικονομική του βάση είναι, κατά κύριο λόγο, οι εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών και είναι επίσης, καθορισμένων παροχών. Το σύστημα αυτό βασίζεται στις αρχές στις διαγενεακής αλληλεγγύης και της ενδογενεακής αλληλεγγύης, στηρίζεται δηλαδή σε μια άτυπη, αλλά ουσιαστική συμφωνία μεταξύ των γενεών. Εγγυητής της ορθής λειτουργία του συστήματος είναι το κράτος²².

²¹ Παντελής, Κ., 2013, «Επικρατούντα Κοινωνικά Μοντέλα στην Ευρώπη: Πώς Επηρεάζουν τις Συνθήκες Ανάπτυξης και την Αγορά Εργασίας», In Deep Analysis, <http://www.indeepanalysis.gr/?q=node/1363E>

²² Τσιαμαντά, Λ., 2014, *Συγκριτική επισκόπηση των ασφαλιστικών συστημάτων της Ελλάδας και των κυριότερων Ευρωπαϊκών χωρών (Ιταλία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία και Ηνωμένο Βασίλειο) πριν τη δημοσιονομική κρίση, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιά*

Η διαγενεακή αλληλεγγύη έγκειται στο γεγονός ότι η γενιά των ασφαλισμένων διασφαλίζει τις συντάξεις της γενιάς των συνταξιούχων. Είναι κατανοητό ότι καθοριστικοί παράγοντες είναι ο αριθμός των εργαζομένων, σε σχέση με τον αριθμό των συνταξιούχων²³ και το ύψος των εισφορών που καταβάλλονται. Η καθιέρωση του αναδιανεμητικού συστήματος στη χρηματοδότηση της δημόσιας σύνταξης του πρώτου πυλώνα ενισχύει τον κοινωνικό ιστό, μεταξύ της γενιάς των ασφαλισμένων και της γενιάς των συνταξιούχων.

Η ενδογενεακή αλληλεγγύη, ορίζει, ότι το ύψος των εισφορών, που καταβάλλονται από τους εργαζόμενους, θα πρέπει να είναι ανάλογο των μισθολογικών τους απολαβών. Με αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνεται η «δικαιοσύνη», ανάμεσα στις κοινωνικές διαφορές των εργαζομένων και αμβλύνονται οι εισοδηματικές ανισότητες μεταξύ των εργαζομένων της ίδιας περιόδου. Η διασφάλιση των αρχών αυτών καθίσταται όλο και πιο δύσκολη στις σύγχρονες προκλήσεις. Η μεγαλύτερη έμφαση στη χρηματοδότηση μέσω της γενικής φορολογίας και η κατοχύρωση ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος πάνω από το όριο της φτώχειας, αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για οποιαδήποτε προσπάθεια διατήρησης της δικαιοσύνης μεταξύ τις ίδιας και των μελλοντικών γενεών²⁴.

Τα περισσότερα δημόσια ασφαλιστικά συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν αναδιανεμητικό χαρακτήρα.

Πλεονέκτημα του συστήματος αυτού είναι ότι οι συντάξεις κάθε έτους χρηματοδοτούνται από την παραγωγή του ίδιου έτους, δηλαδή, δεν υπάρχει χρονική μετατόπιση της υποχρέωσης χρηματοδότησης της σύνταξης²⁵. Σημαντικό μειονέκτημα είναι ότι εσωτερικεύουν τις κρίσεις, που συμβαίνουν εκτός αυτών. Έτσι, η δημογραφική και οικονομική κρίση, η κρίση και η αποσταθεροποίηση της πλήρους απασχόλησης, η δημοσιονομική αστάθεια ασκούν σοβαρές πιέσεις σε αυτά²⁶.

²³Η αναλογία που επιτρέπει την ορθή λειτουργία του συστήματος είναι 4/1.

²⁴Esping-Andersen, G., Gallie, A. Hemerijck, D., Myles, J., 2006, *Γιατί χρειαζόμαστε ένα Νέο Κοινωνικό Κράτος*, Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα

²⁵Λαζαρίδου Δέσποινα, «Η οργάνωση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στις χώρες της Νότιας Ευρώπης και οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειές τους».

²⁶Στεργίου, Α., 2010, «Το ασφαλιστικό σύστημα των ελεύθερων επαγγελματιών (ΟΑΕΕ) και οι προκλήσεις για το μέλλον. Η κυοφορούμενη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού μας Συστήματος: παραμετρική και συστημική», *Θεματικό Συνέδριο για το Ασφαλιστικό των Ελευθέρων Επαγγελματιών*, Αθήνα

Το κεφαλαιοποιητικό σύστημα

Στο σύστημα αυτό έχουμε προκαθορισμένες εισφορές τις οποίες καταβάλλουν οι ασφαλισμένοι είτε σε ειδικούς επενδυτικούς Οργανισμούς είτε σε ατομικούς λογαριασμούς, τους οποίους διαχειρίζονται ειδικοί φορείς. Τα κεφάλαια επενδύονται και μαζί με τις ετήσιες καταβολές του ασφαλισμένου και τις αποδόσεις τους, συσσωρεύονται και δημιουργούν το συνολικό κεφάλαιο. Το κεφάλαιο αυτό, στη φάση της συνταξιοδότησης, αποτελεί τη βάση υπολογισμού της σύνταξής τους. Οι εισφορές λοιπόν, αποτελούν αποταμίευση του ασφαλισμένου και δεν χρησιμοποιείται, για να χρηματοδοτήσει τις συντάξεις άλλων. Η αποταμίευση αυτή επενδύεται (ακίνητα ή τίτλους) και χρηματοδοτεί τη σύνταξη του κατόχου της στο μέλλον. Από το προϊόν της επένδυσης καταβάλλονται συντάξεις, αλλά και παροχές. Το ύψος της παροχής εξαρτάται από το ύψος των εισφορών, τα χρόνια, που εισφέρει ο ασφαλισμένος και ο εργοδότης, αλλά και από τη διαχείριση που γίνεται στο κεφάλαιο. Στα κεφαλαιοποιητικά συστήματα, το ύψος των παροχών και εισφορών είναι οι κύριες μεταβλητές. Το κεφαλαιοποιητικό σύστημα έχει την ικανότητα να αντιμετωπίζει πιο εύκολα παράγοντες, που έχουν να κάνουν με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, αν και είναι επιρρεπές σε οικονομικές πιέσεις²⁷.

Ένα κεφαλαιοποιητικό σύστημα μπορεί να είναι καθαρά ανταποδοτικό, αλλά όχι αναγκαστικά. Ο όρος «ανταποδοτικό» αφορά στη χρηματοδότηση του συστήματος και όχι στην κατανομή των παροχών του. Δηλαδή, οι παροχές είναι δυνατό να είναι απόλυτα αναλογικές με τις εισφορές, όπως σε μια ιδιωτική ασφαλιστική εταιρία, αλλά αυτό δεν είναι υποχρεωτικό. Είναι εξίσου δυνατόν από το προϊόν της διαχείρισης του κεφαλαίου να διανέμονται παροχές, με τρόπο όχι ανταποδοτικό, π.χ. να υπάρχει ένα ελάχιστο όριο και ένα μέγιστο όριο σύνταξης, άσχετα από το τι έχει πληρώσει ο ασφαλισμένος. Πάντως, επειδή στο κεφαλαιοποιητικό σύστημα, υπάρχει αμεσότερη σχέση του ασφαλισμένου με τον οργανισμό, που τον ασφαλίζει, η τάση είναι για μεγαλύτερη ανταποδοτικότητα.

²⁷Τσιαμαντά, Λ., 2014, *Συγκριτική επισκόπηση των ασφαλιστικών συστημάτων της Ελλάδας και των κυριότερων Ευρωπαϊκών χωρών (Ιταλία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία και Ηνωμένο Βασίλειο) πριν τη δημοσιονομική κρίση, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιά*

Οι μεγάλοι κίνδυνοι για το κεφαλαιοποιητικό σύστημα είναι οι εξωτερικές παρεμβάσεις, ο πληθωρισμός, οι υποτιμήσεις, οι χρηματιστηριακές κρίσεις και, γενικά, όποια εξέλιξη θίγει το κεφάλαιο και την αξία του νομίσματος. Σε κράτη με χρόνια πολιτική και οικονομική αστάθεια, η διατήρηση ενός καθαρά κεφαλαιοποιητικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης είναι εξαιρετικά δύσκολη.

Στο σύστημα αυτό, οι παροχές των δικαιούχων χρηματοδοτούνται μέσα από την κεφαλαιοποίηση των ασφαλιστικών εισφορών. Το μελλοντικό αυτό κεφάλαιο διαφοροποιείται ανάλογα με τις καταβληθείσες εισφορές, τη διάρκεια καταβολής και στο συνυπολογισμό του επιτοκίου απόδοσης από την επένδυση των αποθεματικών. Σε πολλές χώρες λειτουργεί ως σύστημα επικουρικής-επαγγελματικής ασφάλισης και εξασφαλίζει παροχές σε ανταποδοτική βάση.

Πλεονέκτημα του συστήματος αυτού είναι η δημιουργία αποταμίευσης, που μπορεί να επενδυθεί σε παραγωγικές επενδύσεις, με συνέπεια την αύξηση της απασχόλησης και την αύξηση του ΑΕΠ²⁸. Επιπρόσθετα, η αποταμίευση συμβάλλει στη σταθερότητα των ασφαλιστικών ταμείων, μέσω της αξιοποίησης των αποταμιευτικών ποσών στη διατήρηση αποθεματικού.

Χρηματοδότηση μέσω φορολογικού συστήματος

Στο σχήμα αυτό, όπου κύριοι εκπρόσωποί του αποτελούν η Δανία, Ολλανδία και Ν. Ζηλανδία, οι ασφαλιστικές εισφορές υπολογίζονται και συλλέγονται από τις φορολογικές αρχές σε προοδευτική βάση και συντελούν στην ίση επιβάρυνση των πολιτών. Υπάρχει στενή σύνδεση του φορολογητέου εισοδήματος και των παροχών κοινωνικής ασφάλισης.

Η κρατική χρηματοδότηση γίνεται μέσω του προϋπολογισμού είτε μέσω των τοπικών φόρων και των φόρων κατανάλωσης. Στόχος του συστήματος είναι η μεγαλύτερη αναδιανομή του εισοδήματος, προωθώντας την κοινωνική αλληλεγγύη.

²⁸Σακελλαρόπουλος, Θ., 1999, *Η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

Το μειονέκτημα του συστήματος αυτού είναι, ότι δημιουργεί έντονα προϋπολογιστικά προβλήματα και αυξημένη κρατική επιβάρυνση²⁹.

Κοινωνική ασφάλιση-Οι τρεις πυλώνες

Οι τρεις διακριτοί πυλώνες των συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι η κρατική σύνταξη, η επαγγελματική σύνταξη και οι προσωπικές συντάξεις.

Ο πρώτος πυλώνας είναι το βασικό κρατικό σχέδιο, στο οποίο η συμμετοχή είναι συνήθως υποχρεωτική. Αυτά τα σχέδια χρηματοδοτούνται συνήθως μέσω του αναδιανεμητικού συστήματος (PAYG), σύμφωνα με το οποίο οι εισφορές των εργαζομένων σήμερα χρησιμοποιούνται για να χρηματοδοτήσουν τις συνταξιοδοτικές πληρωμές των συνταξιούχων. Τα συνταξιοδοτικά οφέλη είναι εγγυημένα από το κράτος και το σχέδιο ρυθμίζεται από μια δημόσια υπηρεσία.

Ο δεύτερος πυλώνας χαρακτηρίζεται από μια σύνδεση με την απασχόληση, με μια επαγγελματική ιδιότητα και τα σχέδια είναι γνωστά ως "επαγγελματικά σχέδια". Η χρηματοδοτική τους βάση έγκειται στις εισφορές του εργοδότη (όχι πάντα) και του εργαζόμενου, οι οποίες αποταμιεύονται, επενδύονται και χρησιμοποιούνται για να χρηματοδοτηθούν οι μελλοντικές συνταξιοδοτικές πληρωμές. Επιπλέον, παρέχουν συχνά κάλυψη για διάφορους κινδύνους όπως θάνατος, αναπηρία και μακροζωία. Τα επαγγελματικά σχέδια μπορούν να οργανωθούν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους:

α) Δημιουργία –ή συμμετοχή– σε ένα συνταξιοδοτικό ταμείο. Το ταμείο λαμβάνει τις εισφορές, τις επενδύει και πληρώνει τα οφέλη. Τα ταμεία διακρίνονται σε "ανοικτά" (μπορούν να συμμετέχουν επιχειρήσεις από διάφορους βιομηχανικούς τομείς) ή "κλειστά" (η συμμετοχή περιορίζεται σε μια επιχείρηση, ή μια ομάδα επιχειρήσεων, ή σε ένα συγκεκριμένο κλάδο). Μπορούν να υπάρξουν σχέδια "καθορισμένων οφελών" (όπου ένα δεδομένο επίπεδο οφελών καθορίζεται) ή "καθορισμένης συμβολής" (όπου τα οφέλη ποικίλλουν σύμφωνα με τις αποδόσεις των κεφαλαίων που επενδύονται) ή υβριδικά σχέδια (όπου συνδυάζονται τα χαρακτηριστικά των δύο προηγούμενων σχεδίων).

β) Συνδρομή σε μια ομαδική σύμβαση ασφάλειας ζωής σύμφωνα με την οποία οι εισφορές είναι πληρωμένες σε μια ασφαλιστική εταιρεία που τις επενδύει και

²⁹Τσιαμαντά, Λ., 2014, *Συγκριτική επισκόπηση των ασφαλιστικών συστημάτων της Ελλάδας και των κυριότερων Ευρωπαϊκών χωρών (Ιταλία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία και Ηνωμένο Βασίλειο) πριν τη δημοσιονομική κρίση, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιά.*

πληρώνει τα οφέλη. Η τελευταία εγγυάται τις καταβολές των επιδομάτων. Οι εταιρείες ασφαλειών ζωής είναι ήδη ρυθμισμένες σε κοινοτικό επίπεδο.

γ) Μη αυτόνομα συνταξιοδοτικά κεφάλαια όπου ο εργοδότης αναλαμβάνει να πληρώσει τα οφέλη στους υπαλλήλους του και καταχωρεί τις πληρωμές ως υποχρεώσεις στο παθητικό του

ισολογισμού του. Αυτή η παροχή καταχωρείται ξεχωριστά αλλά δεν αποτελεί μια χωριστή θεσμική μονάδα από τον εργοδότη.

Ο τρίτος πυλώνας αποτελείται από όλη την αποταμίευση που γίνεται από ένα άτομο για τα γηρατειά του. Αποτελεί προσωπική αποταμίευση που πρέπει να διακριθεί από την προληπτική αποταμίευση για το εγγύς μέλλον. Τα προγράμματα του τρίτου πυλώνα γενικά αποτελούνται από τις συμβάσεις που προσυπογράφονται από τα άτομα με φορείς παροχής υπηρεσιών όπως οι ασφαλιστικές εταιρείες (εκτός από τις ομαδικές ασφαλιστικές συμβάσεις) ή κάποιο άλλο οργανισμό.

Εκτός των συνταξιοδοτικών κεφαλαίων στις χώρες του ΟΟΣΑ η κοινωνική ασφάλιση βάσει και της καθολικότητας και του πεδίου της, είναι αναμφισβήτητο το βασικό στοιχείο του πλαισίου της συνταξιοδοτικής παροχής και το έναυσμα για την ανάπτυξη των ιδιωτικών συντάξεων³⁰.

Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα

Η εισαγωγή ενός συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας καθυστέρησε σχετικά με άλλες χώρες, κυρίως εξαιτίας της καθυστέρησης της βιομηχανικής ανάπτυξης. Ο θεσμός ήταν όμως γνωστός στην Ελλάδα ήδη από τον 18ο αιώνα.

Ένα είδος κοινωνικής πρόνοιας εφαρμόστηκε στο συνεταιρισμό των Αμπελακίων (1778-1811) και περιελάμβανε δωρεάν προσφορά σιταριού στους φτωχούς εργάτες, μισθοδοσία των ανίκανων για εργασία και τη συντήρηση νοσοκομείου και γηροκομείου.

Αν και υπάρχει η πεποίθηση ότι η πρώτη προσπάθεια για κοινωνική ασφάλιση του ελληνικού κράτους ξεκίνησε από τη ναυτιλία, εντούτοις η πρώτη ομάδα προς την οποία στράφηκε η μέριμνά του ήταν οι δάσκαλοι των δημοτικών σχολείων. Το Βασιλικό Διάταγμα της 6^{ης}/18^{ης} Φεβρουαρίου 1834, που αφορούσε στα σχολεία των δήμων, επεδίωξε να εξασφαλίσει τη διαβίωση των δασκάλων που αναγκάζονταν να αποχωρήσουν λόγω ασθένειας ή προχωρημένης ηλικίας, ενώ υπήρχε πρόβλεψη ώστε

³⁰Ντάλλα, Ε., 2008, *Pension Fund Management*, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιά

οι χήρες και τα ορφανά τους θα «προστατεύονται από κακουχίες». Τα ταμειευτήρια μέσω των οποίων θα υλοποιείτο το Διάταγμα δεν οργανώθηκαν ποτέ, ενώ μια δεύτερη προσπάθεια το 1855³¹ δεν είχε επίσης κανένα αποτέλεσμα. Οι δάσκαλοι καλύφθηκαν ασφαλιστικά 30 χρόνια αργότερα (1867) με το ευρύτερο πρόγραμμα των δημοσίων υπαλλήλων. Την ίδια τύχη είχε και το συνταξιοδοτικό πρόγραμμα των καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που υιοθετήθηκε το 1836³².

Την ίδια χρονική περίοδο ξεκινά και η προσπάθεια κοινωνικής ασφάλισης των ναυτικών, οι οποίοι εκτός από τους φυσικούς κινδύνους του επαγγέλματος κινδύνευαν τόσο από τους κουρσάρους, που λυμαίνονταν τη Μεσόγειο μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, όσο και από τις οριακές και επισφαλείς ναυλώσεις των Ελλήνων πλοιοκτητών.

Η καταγωγή του θεσμού ξεκινάει λοιπόν ακόμα και από την ανάγκη κοινωνικής αποκατάστασης και εθνικής δικαίωσης των θαλασσομάχων του 1821. Την αρχική σύλληψη της ιδέας του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου πρέπει να την αναζητήσουμε στις Σπέτσες όπου και εφαρμόστηκε ένα υποτυπώδες σύστημα περίθαλψης των «ενδεών ναυτικών». Πρόκειται για τη γνωστή «κάσσα», ένα είδος Κοινοτικού Ταμείου του οποίου τα έσοδα προέρχονταν από τα κέρδη των πλοίων που εκτελούσαν μεταφορές στο εξωτερικό και οι εισφορές ανέρχονταν στο 5% επί των κερδών τις οποίες κατέβαλλε στη κάσσα ο πλοίαρχος του πλοίου. Τα έσοδα αυτά διετίθεντο στους ανέργους και τους ανίκανους ναυτικούς και στις οικογένειες των ναυτικών οι οποίοι εύρισκαν το θάνατο επί των πλοίων.

Το 1835 διαμέσου του Ελληνικού Εμπορικού Κώδικα προβλέπεται ότι κατά τη διάρκεια των ταξιδιών οι ασθενείς και οι τραυματίες των πληρωμάτων θα λάμβαναν τους μισθούς τους όσο ήταν άρρωστοι και θα τύχαιναν δωρεάν ιατρικής περίθαλψης, την οποία θα πλήρωναν οι εργοδότες³³.

³¹ Στις 11 Αυγούστου του 1855, με εγκύκλιό του, το Υπουργείο Παιδείας όριζε την έναρξη λειτουργίας του προγράμματος από τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, χωρίς όμως να θεσπιστούν οι απαραίτητοι κανονισμοί.

³² Ανωγιάτης-Pele, Δ., Δουκάκης, Κ., 2012, «Μορφές κοινωνικής μέριμνας και κρατικοί νεωτερισμοί στον Ελλαδικό χώρο (18ος – 19ος αιώνας)», στο συλλογικό Τοπικές κοινωνίες στον θαλάσσιο και ορεινό χώρο στα νότια Βαλκάνια, 18ος-19ος αι., Λαΐου, Σ., (επιμ), Κέρκυρα, σ. 353

³³ Στο ίδιο, σ. 354

Με το Νόμο ΧΛΘ' του 1836 «περί Αστυνομίας της Εμπορικής Ναυτιλίας», ιδρύεται το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ). Ο αρχικός σκοπός του Ταμείου ήταν «η περίθαλψις των καταπονημένων ή ανάπηρων εργατών θαλάσσης και χηρών και ορφανών αυτών προσέτι δε, κατά περιστάσεις εξαιρέτους, των πατέρων και μητέρων αυτών»³⁴. Όσον αφορά τα έσοδα, αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «... το αντίτιμο των εκδιδομένων διπλωμάτων και αδειών κυβερνητών και ναυτών, ως και τα διάφορα πρόστιμα τα επιβαλλόμενα δια παραβάσεις, αποτελούν πόρους υπέρ του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου»³⁵. Να επισημάνουμε ότι όταν οι σχετικές διατάξεις αναφέρουν τη λέξη «ναυτικός», δεν εννοούν μόνο τους της εμπορικής ναυτιλίας, αλλά και τους άνδρες του πολεμικού ναυτικού. Η θεσμοθέτηση του ΝΑΤ και η αρχική μορφή οργάνωσης και λειτουργίας του απεικονίζουν την πρώτη οργανωμένη προσπάθεια του νεοσύστατου ελληνικού κράτους για την ανάπτυξη του θεσμού της Κοινωνικής Ασφάλισης.

Δυστυχώς όμως, όπως είδαμε και νωρίτερα, η ψήφιση ενός νόμου δε σήμαινε και την άμεση εφαρμογή του. Ένας νόμος μπορεί να εφαρμοζόταν πολλά χρόνια μετά την ψήφισή του ή να μην εφαρμοζόταν καθόλου ή να εφαρμοζόταν σε κάποιο βαθμό. Το ΝΑΤ ξεκινά τη λειτουργία του το 1861 με το Νόμο ΧΛΘ' και αναδιοργανώνεται το 1884 με τον Νόμο ΑΡΟΗ'.

Κατά τ' άλλα, τα πρώτα ασφαλιστικά Ταμεία που δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα δεν κάλυπταν τους εργαζόμενους που είχαν τη μεγαλύτερη ανάγκη, αλλά τις ομάδες αυτές που μπορούσαν να ασκήσουν τη μεγαλύτερη πίεση.³⁶ Το 1861, ένα μήνα μετά την ψήφιση του Νόμου για τη δημιουργία του ΝΑΤ, ο Νόμος ΧΚ' θα εισαγάγει ορισμένες ρυθμίσεις σχετικά με την εξόρυξη μετάλλων, επιβάλλοντας φόρο 1% στο καθαρό προϊόν των μεταλλωρυχείων, το οποίο θα δίνεται ως βοήθεια στους εργαζομένους σε περίπτωση τραυματισμού τους. Ωστόσο, το σχετικό Ταμείο θα δημιουργηθεί 20 χρόνια αργότερα (Βασιλικό Διάταγμα 30^{ης} Μαΐου 1882) και θα καλύπτει μόνο τα εργατικά ατυχήματα. Με τον Νόμο ΒΩΜΑ (21/09/1901) του 1901,

³⁴ Ροῦλός, Γ., 1928, *Περί εργατικού κινδύνου και της σχετικής ελληνικής νομοθεσίας (Εργατικά ατυχήματα)*, Αθήνα, σ. 22

³⁵ http://www.nat.gr/site/categories/nat/history_target.csp

³⁶ Φίλιας, Β., 1996, *Κοινωνία και εξουσία στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα

ιδρύεται τελικά Ταμείο Μεταλλευτών³⁷, αφού είχαν προηγηθεί ισχυρές κινητοποιήσεις και απεργίες των εργαζομένων στα μεταλλεία.

Εν τω μεταξύ έχουν δημιουργηθεί Ταμεία που αφορούν στους Δημοσίους Υπαλλήλους (1861 & 1867) ή εργαζόμενους σε Τράπεζες (1867).

Πέρα όμως από τις πιέσεις που ασκούσαν οι διάφορες κοινωνικές ομάδες για την ίδρυση Ταμείων, οι κίνδυνοι που ελλόχευαν από τα εργατικά ατυχήματα και οι ασθένειες³⁸ συνέβαλαν στην γενίκευση της ασφάλισης του εργατικού δυναμικού με κρατική μέριμνα.

Το 1902, ο Φ. Νέγρης, Υπουργός Οικονομικών της Κυβέρνησης Αλέξανδρου Ζαΐμη, καταθέτει νομοσχέδιο για την επέκταση του Νόμου ΒΩΜΑ' και στα εργοστάσια που χρησιμοποιούσαν ηλεκτρικό, γκάζι ή εκρηκτικές ύλες. Η πρόταση δεν πρόλαβε να συζητηθεί λόγω κυβερνητικής μεταβολής και ο ίδιος την επαναφέρει τέσσερα χρόνια (06/06/1906) αργότερα έχοντας επεκτείνει την κάλυψη σε λιθοκόπους, εργαζόμενους σε σιδηροδρόμους, σε βιομηχανικές επιχειρήσεις, σε χειρώνακτες δημοσίων υπηρεσιών³⁹.

Κατά τη διάρκεια της εισήγησής του στη Βουλή ο Φ. Νέγρης αναφέρθηκε στις καινοτομίες που είχε ήδη εισαγάγει ο Bismarck, καθώς το προτεινόμενο πρόγραμμα ακολουθούσε τα πρότυπα του γερμανικού μοντέλου κοινωνικής ασφάλισης, ενώ ταυτόχρονα υπενθύμισε ότι με την ψήφιση του Νόμου ΒΩΜΑ' του 1901, είχαν ήδη αποδεχθεί την αρχή των «κινδύνων του επαγγέλματος». Τελικά, κάτω από την ισχυρή πίεση των εργοδοτών, το νομοσχέδιο δεν ψηφίζεται. Μια νέα προσπάθεια γίνεται το 1912, με ένα νομοσχέδιο που αφορούσε μόνο τους μισθωτούς, το οποίο όμως δεν μπήκε ούτε καν για συζήτηση.

³⁷Με τον Νόμο ΒΩΜΑ ιδρύονται Υποχρεωτικά Ταμεία σε κάθε μεταλλευτική επιχείρηση, με κάλυψη κατά της ασθένειας, της αναπηρίας ή του γήρατος. Βλ. Φωτήλας, Ν., 1937, *Κοινωνική πολιτική. Εγχειρίδιον θεωρίας και πράξεως*, Αθήνα.

³⁸Το 1909 για κάθε 1000 εργάτες μεταλλείων και μεταλλουργείων υπήρχε 1,5 θανατηφόρο ατύχημα κάθε μέρα και 3,7 σοβαροί τραυματισμοί!

³⁹Ανωγιάτης-Pele, Δ., Δουκάκης, Κ., «Μορφές κοινωνικής μέριμνας και κρατικοί νεωτερισμοί στον Ελλαδικό χώρο (18ος – 19ος αιώνας)», σ. 359

Παρά τα αρνητικά αποτελέσματα των προσπαθειών του Φ. Νέγρη προς τα τέλη της δεκαετίας του 1910 έχουμε κάποιες θετικές εξελίξεις, με τη δημιουργία προγραμμάτων ασφάλισης για τους σιδηροδρομικούς υπαλλήλους, τα οποία χρηματοδοτούνταν από τριμερή βάση⁴⁰.

Αποφασιστικά βήματα για την καθιέρωση της κοινωνικής ασφάλισης έγιναν κατά και μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, με τη δημοσίευση, παρά τις έντονες αντιδράσεις, του Νόμου 551/1915 «περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχήματος εκ της εργασίας παθόντων εργατών ή υπαλλήλων» (ο οποίος θέσπιζε την ατομική ευθύνη του εργοδότη για την κάλυψη του επαγγελματικού κινδύνου). Το 1922, με τη Μικρασιατική Καταστροφή, εγκαθίστανται στην Ελλάδα 1,5 εκατομμύριο πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία και την Αν. Θράκη, οπότε η υπερπροσφορά εργατικών χεριών επιδεινώνει τη θέση των εργαζομένων. Τα οξυμμένα κοινωνικά και εργασιακά προβλήματα επιβάλλουν την λήψη μέτρων⁴¹. Για πρώτη φορά αντιμετωπίζεται θέμα γενικής κοινωνικοασφαλιστικής προστασίας των μισθωτών. Έτσι ψηφίζεται ο νόμος 2868/1922 «περί υποχρεωτικής ασφάλισης των εργατών και ιδιωτικών υπαλλήλων», που αποτελεί το γενέθλιο νόμο των Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ο νόμος αυτός έθεσε πρώτος τον κανόνα της υποχρεωτικής ασφάλισης αλλά δεν καθιέρωσε την καθολικότητας της ασφαλιστικής προστασίας υπό ενιαίο φορέα. Με βάση αυτό το νόμο ιδρύθηκαν τα ταμεία ασφάλισης των καπνεργατών, των μυλεργατών, των τυπογράφων και των λιμενεργατών.

Από το 1925 άρχισαν να δημιουργούνται ασφαλιστικά ταμεία κυρίως των αυτοτελώς εργαζομένων. Το 1928 ιδρύεται το ΤΣΑΥ (Υγειονομικών), το 1929 τα ταμεία των Νομικών και των Εφημεριδοπωλών, το 1930 το ΤΑΚΕ (Κληρικών), το 1931 τα ταμεία των Εκτελωνιστών και των Τυπογράφων, το 1932 το ΤΣΑ (Αυτοκινητιστών), το 1934 το ΤΣΜΕΔΕ (Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων

⁴⁰ «Τα ταμεία των σιδηροδρομικών ήταν τα πλέον οργανωμένα και με τις καλύτερες παροχές, για τη δεδομένη χρονική περίοδο..... Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, μαζί με τις εισφορές των σιδηροδρομικών και των εταιρειών, επιβλήθηκε κι ένα μικρό τέλος επί των κομίστρων (κοινωνικός πόρος). Όσον αφορά το είδος του ασφαλιστικού συστήματος που υιοθετήθηκε, σε κάποιες εταιρείες σχηματιζόταν ατομικός λογαριασμός των εισφορών του εργαζομένου, ενώ σε άλλες γινόταν συγχώνευση όλων των καταθέσεων και στη συνέχεια γινόταν έκδοση σύνταξης κατ' αναλογία». Λιάκος, Α., 1993, *Εργασία και πολιτική στην Ελλάδα του μεσοπόλεμου*, Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδας – Ιστορικό Αρχείο.

⁴¹ Νεκτάριου, Μ., 1996, *Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα: Προτάσεις για μια συνολική μεταρρύθμιση*, Αθήνα, σελ.121, Προβόπουλου, Γ., 1987, *Κοινωνική Ασφάλιση, Μακροοικονομικές όψεις του Χρηματοδοτικού Προβλήματος*, IOBE, Αθήνα, σελ.18.

Έργων) και το ΤΕΒΕ (Επαγγελματιών και Βιοτεχνών), το 1935 το ταμείο των Χρηματιστών και το 1940 το ΤΑΕ (Εμπόρων).

Για να φανεί πόσο δύσκολη υπόθεση ήταν η καθιέρωση της κοινωνικής ασφάλισης, αναφέρουμε ότι, παρ' όλες αυτές τις νομοθετικές καλύψεις και τις ιδρύσεις ασφαλιστικών φορέων, το 1934 από τα 2.300.000 εργαζομένους ήσαν ασφαλισμένοι μόνο 208.911, δηλ. το 9%!

Από το 1929, ο Ελευθέριος Βενιζέλος, επαναλαμβάνοντας τις προτάσεις που είχαν γίνει στον Τύπο ή στη Βουλή από το 1902 και ύστερα και υπό το βάρος της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, εξήγγειλε την προσεχή εφαρμογή γενικευμένου συστήματος υποχρεωτικής ασφάλισης κατά της ασθένειας, ανικανότητας, γήρατος και θανάτου. Το σχετικό νομοσχέδιο κατατέθηκε στη Βουλή στις 19 Μαΐου 1932 και ψηφίστηκε (Ν. 5733/1932), αλλά δεν εφαρμόστηκε, γιατί επακολούθησε πολιτική αστάθεια. Σύντομα όμως ψηφίστηκε νέος νόμος, με συντάκτη τον Χρ. Αγαλλόπουλο (Ν. 6296/1934 «περί ιδρύσεως του ιδρύματος κοινωνικών ασφαλίσεων (ΙΚΑ)»), ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή από 19/12/1937, μόνο σε Αθήνα, Πειραιά και Θεσσαλονίκη και στο τέλος του 1938 σε κάποιες άλλες πόλεις. Η νομοθεσία αυτή, που τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από νεότερους νόμους, εισήγαγε την καθολικότητα της ασφάλισης των μισθωτών (με δυνατότητα επέκτασης σε κατηγορίες αυτοτελώς εργαζόμενων) από ενιαίο φορέα, το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ). Η χορήγηση παροχών ρυθμίστηκε το 1951 με τον Αναγκαστικό Νόμο 1846/51, ενώ οι σχετικές με το ΙΚΑ διατάξεις συμπληρώνονται από πολυάριθμες διεθνείς συμβάσεις, τις οποίες υπέγραψε η Ελλάδα τα επόμενα χρόνια, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από τη μετακίνηση των ασφαλισμένων από χώρα σε χώρα (υπολογισμός χρόνου εργασίας σε άλλη χώρα, κατανομή των παροχών μεταξύ διαδοχικών οργανισμών κ.λπ.). Πάντως, μόλις το 1982 με τον Νόμο 1305⁴², επεκτείνεται το ΙΚΑ σε όλη την Ελλάδα.

Μετά την υιοθέτηση του Ν. 6296/34 για το ΙΚΑ προωθήθηκαν επίσης νομοθετικά μέτρα για την ίδρυση φορέων κύριας ασφάλισης, όπως του Ταμείου

⁴²Ν. 1305/1982, Άρθρο τρίτο, παρ. 1: «Η Ασφάλιση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τους κλάδους που αναφέρονται στο άρθρο 1 παρ. 2 του Α.Ν. 1846/1951 επεκτείνεται σε όλη τη Χώρα».

Ασφαλίσεως Εμπόρων (ΤΑΕ) και του Ταμείου Επαγγελματιών και Βιοτεχνών (ΤΕΒΕ), που άρχισαν να λειτουργούν το 1940.

Τέλος, μια μεγάλη κατηγορία εργαζομένων, οι αγρότες, παρέμεναν ανασφάλιστοι μέχρι το 1961. Το 1959, ο τότε αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης Γεώργιος Παπανδρέου πρότεινε την καθιέρωση της κοινωνικής ασφάλισης των αγροτών, αλλά ο τότε πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής αρχικά απέρριψε την πρόταση. Δύο χρόνια αργότερα, όμως, και εν όψει των δύσκολων εκλογών της 29ης/10/1961 πέρασε το Ν. 4169 «περί Γεωργικών Κοινωνικών Ασφαλίσεων», με τον οποίο ιδρύεται ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ).

Οι νόμοι του 1932 & 1934, απέτυχαν να καθιερώσουν ένα γενικό σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, διότι, δυστυχώς, δεν προέβλεψαν την ένταξη των ήδη υφισταμένων ασφαλιστικών Ταμείων σ' αυτό. Αντίθετα, όχι μόνο εξαιρέθηκαν από την ένταξη όλα τα Ταμεία που ήδη είχαν συσταθεί διατηρώντας⁴³ μάλιστα και τις ισχύουσες καταστατικές τους διατάξεις, αλλά και όλα τα αλληλοβοηθητικά Ταμεία, τα οποία είχαν ήδη συσταθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 281/1914 «περί σωματείων» και του διατάγματος της 15ης Μαΐου του 1920 «περί επαγγελματικών σωματείων».

Ο Νόμος 6298/1934 αποτελεί παρόλα αυτά, τη γενέθλια διάταξη για την εισαγωγή του θεσμού της επικουρικής ασφάλισης. Με το άρθρο 13, παρ. 3 απαγορευόταν μεν η σύσταση νέων Ταμείων αλλά επιτρεπόταν η δημιουργία επικουρικών φορέων, προκειμένου αυτοί να χορηγούν επιπλέον παροχές από εκείνες του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Έτσι δημιουργήθηκε μία νέα μεγάλη κατηγορία ασφαλιστικών οργανισμών, η οποία αποτέλεσε την επικουρική ασφάλιση. Οι εργαζόμενοι διαφόρων κλάδων και επιχειρήσεων προέβησαν στη σύσταση επικουρικών Ταμείων προκειμένου να βελτιώσουν τις παροχές που τους χορηγούσε το ΙΚΑ.

Άρχισαν λοιπόν να ιδρύονται Ταμεία επικουρικής ασφάλισης τα οποία όμως ήταν πολλαπλών νομικών μορφών: Ταμεία με τη μορφή αλληλοβοηθητικών

⁴³Ν. 6298/1934, άρθρο 13 παρ.2

σωματείων σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 281/1914 «περί σωματείων» και του διατάγματος της 15ης Μαΐου του 1920 «περί επαγγελματικών σωματείων», ΝΠΙΔ με βάση άλλες διατάξεις του Α.Κ, Ταμεία που είχαν συσταθεί με συλλογικές συμβάσεις εργασίας, ΝΠΙΔ τα οποία είχαν ιδρυθεί σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ.3 του ν. 6298/1934.

Το 1979, συστήθηκε με το Ν. 997/79 το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών «TEAM», ως γενικός φορέας ασφάλισης μισθωτών, το οποίο όμως τελικά καλύπτει μια μικρή μερίδα εργαζομένων. Το 1981 εντάσσονται στην ασφάλισή του και νέες κατηγορίες εργαζομένων (Ν. 1140/81, αρ. 56), ενώ παράλληλα συστήνεται και ένας νέος Κλάδος ασφάλισης για τους εργαζομένους σε ΝΠΙΔ (αρ. 55). Η καθολικότητα της επικουρικής ασφάλισης των μισθωτών επέρχεται το 1982 με Π.Δ. 633/82⁴⁴.

Το 1999 έχουμε την πρώτη διαδικασία ενοποίησης Ταμείων προκειμένου να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη διοικητική και οικονομική ευελιξία και αποτελεσματικότητα στο σύστημα επικουρικής ασφάλισης των δημοσίων υπαλλήλων. Με τον Ν.2676/99 (άρθρο 1) ιδρύεται ο Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.) στον οποίο εντάσσονται το Ταμείο Ασφαλίσεως Εμπόρων (Τ.Α.Ε.), το Ταμείο Επαγγελματιών & Βιοτεχνών Ελλάδας (Τ.Ε.Β.Ε.) και το Ταμείο Συντάξεως Αυτοκινητιστών (Τ.Σ.Α.). Με τον ίδιο Νόμο (άρθρο 14) ιδρύεται το ΤΕΑΔΥ στο οποίο εντάσσονται δώδεκα Ταμεία Αρωγής Δημοσίων Υπαλλήλων (τα Ταμεία Υπαλλήλων των Υπουργείων Βιομηχανίας, Γεωργίας, Δικαιοσύνης, Εμπορίου, Οικονομικών, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ΠΕΧΩΔΕ, Προεδρίας της Κυβέρνησης και Εξωτερικών, Κοινωνικών Υπηρεσιών, Συγκοινωνιών, καθώς και τα Ταμεία Τελωνειακών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας).

Το 2002 με το αρ.6 του Ν.3029/02, καταργείται το ΙΚΑ-TEAM και συνιστάται Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (ΕTEAM) με έναρξη λειτουργίας την 1η Ιουνίου 2003. Στο Ταμείο αυτό, υπήχθησαν οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-TEAM αλλά δεν συμπεριελήφθησαν τα πολυάριθμα

⁴⁴Με το άρθρο 6 του Ν. 1358/83 εντάχθηκαν στο ΙΚΑ ως δύο τομείς: Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-TEAM και Ειδικός Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών ΙΚΑ-ΕTEAM.

Ταμεία επικουρικής ασφάλισης, κλάδοι και λογαριασμοί οι οποίοι συνέχισαν τη λειτουργία τους έως το 2008.

Με τον Νόμο 3655/08, γίνεται μια νέα προσπάθεια ενοποίησης Ταμείων, Τομέων, Κλάδων & Λογαριασμών που αφορούσαν στην Κύρια, στην Επικουρική Ασφάλιση, στην Πρόνοια αλλά και στην Περίθαλψη.

Πολλοί φορείς Κύριας Ασφάλισης εντάσσονται στο ΙΚΑ και στον ΟΑΕΕ (π.χ. ΤΕΑΥΝΤΠ), ενώ άλλοι συγχωνεύονται στα νεοϊδρυθέντα Ταμεία όπως το Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.) (άρθρο 24), το Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΤΑΠ ΜΜΕ) (άρθρο 39).

Με το άρθρο 58 του ίδιου νόμου, συστήνεται το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιωτικού Τομέα, στο οποίο υπήχθησαν 9 Ταμεία. Με το άρθρο 84, ολοκληρώνεται η υπαγωγή στο ΤΕΑΔΥ, όλων των Επικουρικών Ταμείων που ασφαλίζουν προσωπικό ΝΠΔΔ και ΟΤΑ. Με το άρθρο 94, συνιστάται το ΤΕΑΠΑΣΑ Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Απασχολούμενων στα Σώματα Ασφαλείας, ενώ οι εργαζόμενοι και συνταξιούχοι των Τραπεζών και ΔΕΚΟ, υπήχθησαν στο ΤΑΥΤΕΚΩ που συστάθηκε με το άρθρο 70 του ίδιου νόμου.

Η ενοποίηση αυτή συνεχίζεται με τον Ν.4052/2012 (ΦΕΚ 41/τ.Α/01-03-2012), ο οποίος όμως δίνει τη δυνατότητα σε Ταμεία που το επιθυμούν⁴⁵ να συνεχίσουν να λειτουργούν ανεξάρτητα ως ΝΠΔΔ, συνδυάζοντας την υποχρεωτικότητα της ασφάλισης με τις διατάξεις του Ν. 3029/02 περί Επαγγελματικών Ταμείων. Τα υπόλοιπα Επικουρικά Ταμεία εντάχθηκαν στο Ε.Τ.Ε.Α. χωρίς τη λογιστική και οικονομική αυτοτέλεια που διατηρούσαν μέχρι τότε.

Με τον Ν. 4336/2015 ολοκληρώνεται η ενοποίηση των επικουρικών φορέων καθώς εντάσσονται στο ΕΤΕΑ όλα τα Ταμεία, οι Τομείς και Κλάδοι Επικουρικής Ασφάλισης που μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν είχαν ενταχθεί (Ν.4334/2015,ΦΕΚ80/τ.Α/16-07-2015).

⁴⁵Άρθρο 36 παρ. 2: ... δύνανται με αποφάσεις των αντιπροσωπευτικότερων οργανώσεων των ασφαλισμένων κάθε ταμείου ή τομέα ή κλάδου να εξαιρούνται από την ανωτέρω ένταξη.

Με τον Ν. 4387/2016 ολοκληρώνεται η συγχώνευση των κύριων, ενώ συγχωνεύονται και τα Ταμεία Πρόνοιας, τα οποία εντάσσονται στο Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. (Ε.Τ.Ε.Α.).

Με το άρθρο 51 συστήνεται ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), στον οποίο εντάσσονται αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς Κύριας Ασφάλισης, του Δημοσίου συμπεριλαμβανομένου. Ο Ε.Φ.Κ.Α. καθίσταται οιονεί καθολικός διάδοχος αυτών. Το Ν.Α.Τ. και ο Ο.Γ.Α. εξακολουθούν και μετά την ένταξή τους, να διατηρούν αυτοτελή νομική προσωπικότητα για την άσκηση των **μη** ασφαλιστικών τους αρμοδιοτήτων.

Με το άρθρο 74, τροποποιείται ο Ν.4052/2012 (ΦΕΚ 41/τ.Α/01-03-2012) και το Ε.Τ.Ε.Α. μετονομάζεται σε Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. Αποτελείται πλέον από δύο κλάδους, οι οποίοι λειτουργούν με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια: τον κλάδο επικουρικής ασφάλισης και τον κλάδο εφάπαξ παροχών.

Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης

Τα επαγγελματικά συστήματα του δεύτερου πυλώνα ασφάλισης θεσμοθετούνται στην Ελλάδα το 2002 με την ψήφιση του Ν. 3029/2002 (άρθρο 7). Η εισαγωγή τους αποτέλεσε αντικείμενο εκτεταμένων διαβουλεύσεων μεταξύ της Κυβέρνησης και των κοινωνικών εταίρων, οι οποίοι υποστήριζαν τη λειτουργία του δεύτερου πυλώνα ως συμπληρωματικού μηχανισμού ασφαλιστικής κάλυψης των εργαζομένων.

Τα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης (Τ.Ε.Α.) ιδρύονται ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Σκοπός τους είναι η παροχή στους ασφαλισμένους και δικαιούχους των παροχών, επαγγελματικής ασφαλιστικής προστασίας πέραν της παρεχόμενης από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση για τους ασφαλιστικούς κινδύνους και ενδεικτικά τους κινδύνους γήρατος, θανάτου, αναπηρίας, επαγγελματικού ατυχήματος, ασθένειας, διακοπής της εργασίας. Χορηγούν παροχές σε είδος ή σε χρήμα που καταβάλλονται περιοδικώς ή εφάπαξ. Ιδρύονται προαιρετικά ανά επιχείρηση, ή κλάδο ή κλάδους εργαζομένων, με πρωτοβουλία των εργαζομένων ή των εργοδοτών ή με συμφωνία των εργοδοτών και των εργαζομένων, υπό την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των ασφαλιζομένων κατά επιχείρηση ή επαγγελματικό κλάδο υπερβαίνει τους 100. Επίσης ιδρύονται με

πρωτοβουλία των αυτοτελώς απασχολούμενων, ή των ελεύθερων επαγγελματιών ή των αγροτών ή τις επαγγελματικές τους οργανώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των ασφαλιζόμενων μελών τους υπερβαίνει τους 100.

Τα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης που χορηγούν συνταξιοδοτικές παροχές λειτουργούν με βάση το κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Τα δικαιώματα στα ταμεία αυτά δεν εξαγοράζονται πριν την ηλικία συνταξιοδότησης βάσει των καταστατικών διατάξεων.

Η υπαγωγή στην ασφάλιση των Τ.Ε.Α. είναι προαιρετική. Κάθε εργαζόμενος στην επιχείρηση ή τον κλάδο ή τους κλάδους που λειτουργεί ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης έχει δικαίωμα να ασφαρίζεται σε ταμείο που λειτουργεί στον επαγγελματικό του χώρο, χωρίς να απαιτείται η συμμετοχή του σε συνδικαλιστική οργάνωση. Κάθε αυτοτελώς απασχολούμενος, κάθε ελεύθερος επαγγελματίας και κάθε αγρότης έχει δικαίωμα να ασφαρίζεται σε ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης που λειτουργεί στον επαγγελματικό του χώρο χωρίς να απαιτείται η συμμετοχή του σε επαγγελματική οργάνωση. Τα καταστατικά των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης δεν επιτρέπεται να αποκλείουν την ασφάλιση των προσώπων που έχουν δικαίωμα να υπαχθούν σε αυτά ή να θέτουν προϋποθέσεις που εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των προσώπων που έχουν δικαίωμα υπαγωγής. Ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα να επιλέξει σε ποια ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης θα υπαχθεί στην περίπτωση που έχει δικαίωμα υπαγωγής σε περισσότερα ταμεία.

Η λειτουργία των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης συνέβαλε στην επέκταση της ασφαλιστικής προστασίας των εργαζομένων, καθώς κάλυψε υφιστάμενα κενά από την έλλειψη επικουρικής ασφάλισης των ελεύθερων, κυρίως, επαγγελματιών .

Ταμεία Προαιρετικής Επαγγελματικής Ασφάλισης

1. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών-Ν.Π.Ι.Δ. (Τ.Ε.Α. ΥΠ.ΟΙΚ), Υπουργική Απόφαση Φ.51020/8370/117 (ΦΕΚ Β'727/14.05.2004)
2. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Οικονομολόγων-Ν.Π.Ι.Δ. (Ε.Τ.Α.Ο. Ν.Π.Ι.Δ.), Υπουργική Απόφαση Φ.51020/20163/292 (ΦΕΚ Β'1307/26.08.2004)
3. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού ΕΛ.ΤΑ.-Ν.Π.Ι.Δ. (Τ.Ε.Α ΕΛ.ΤΑ), Υπουργική Απόφαση Φ.51020/19631/283 (ΦΕΚ Β'1364/06.09.2004)

4. Επαγγελματικό Ταμείο Ασφάλισης Γεωτεχνικών Ν.Π.Ι.Δ. (Τ.Ε.Α. Γ.Ε. Ν.Π.Ι.Δ.), Υπουργική Απόφαση Φ.51020/8889/122 (ΦΕΚ Β'818/04.07.2006)
5. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού Καζίνο Ν.Π.Ι.Δ., Υπουργική Απόφαση Φ.51020/20964/ 255 (ΦΕΚ Β'2192/23.10.2008)
6. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Ελεγκτών Εναέριας Κυκλοφορίας Ελλάδος (Τ.Ε.Α. -Ε.Ε.Κ.Ε. Ν.Π.Ι.Δ.), Υπουργική Απόφαση Φ.51020/12693/ 141 (ΦΕΚ Β'1028/29.05.2009)
7. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Ελληνικού Τμήματος Διεθνούς Ενώσεως Αστυνομικών (Τ.Ε.Α. Ε.Τ.Δ.Ε.Α - Ν.Π.Ι.Δ.), Υπουργική Απόφαση Φ.51020/15970/182 (ΦΕΚ Β'1903/04.09.2009)
8. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού των Εταιρειών JOHNSON and JOHNSON ΕΛΛΑΣ ΑΕΒΕ και JANSSEN-CILAG ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΕΒΕ-Ν.Π.Ι.Δ. (Τ.Ε.Α. JandJ/JC - Ν.Π.Ι.Δ.), Υπουργική Απόφαση Φ.51020/10407/104 (ΦΕΚ Β'715/26.05.2010)
9. Ταμείου Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού ΙΝΤΕΡΑΜΕΡΙΚΑΝ Ν.Π.Ι.Δ (Τ.Ε.Α. ΙΝΤΕΡΑΜΕΡΙΚΑΝ), Υπουργική Απόφαση Φ.51020/17229/147 (ΦΕΚ Β' 1279/06-08-2010)

Με το άρθρο 36 παρ. 1 & 4 του Ν.4052/2012 (ΦΕΚ 41/τ.Α/01-03-2012) δόθηκε η δυνατότητα σε Τομείς, Κλάδους ή Λογαριασμούς Επικουρικής Ασφάλισης, κατόπιν απόφασης της πλέον αντιπροσωπευτικής οργάνωσης των ασφαλισμένων τους, να μην ενταχθούν στο ΕΤΕΑ και να μετατραπούν αυτοδίκαια σε Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) υποχρεωτικής ασφάλισης κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 7 και 8 του ν. 3029/2002 (Α'160).

Ταμεία Υποχρεωτικής Επαγγελματικής Ασφάλισης

1. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Επικούρησης Ασφαλιστών και Προσωπικού Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων (Τ.Ε.Α. -ΕΑ.ΠΑ.Ε.-Ν.Π.Ι.Δ.) (ΦΕΚ Β'411/22.2.2013), Υπουργική Απόφαση Φ51020/4883/105/21.2.2013
2. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Φαρμακευτικών Εργασιών (Τ.Ε.Α. Υ.Φ.Ε.-Ν.Π.Ι.Δ.) (ΦΕΚ Β'412/22.2.2013), Υπουργική Απόφαση Φ51020/5352/121/21.2.2013
3. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Εμπορίου Τροφίμων Ν.Π.Ι.Δ. (Τ.Ε.Α. ΥΕΤ-Ν.Π.Ι.Α.) (ΦΕΚ Β'410/22.2.2013), Υπουργική Απόφαση Φ51020/5054/113/21.2.2013

4. Επαγγελματικό Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Εταιρειών Πετρελαιοειδών (Ε.Τ.Ε.Α. Π.Ε.Π.-Ν.Π.Ι.Δ.) (ΦΕΚ Β'409/22.2.2013), Υπουργική Απόφαση Φ51020/5358/123/21.2.2013

Η χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

Η χρηματοδότηση του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης περιλαμβάνει διαφορετικούς μηχανισμούς για τους δύο πυλώνες. Ο πρώτος πυλώνας του δημόσιου συστήματος ασφάλισης στηρίζεται κατά βάση σε ένα τριμερές μοντέλο χρηματοδότησης (κράτος ☐ εργοδότες ☐ εργαζόμενοι), ενώ ο δεύτερος πυλώνας των επαγγελματικών ταμείων χρηματοδοτείται από τις εισφορές των εργοδοτών και των εργαζομένων⁴⁶.

Η χρηματοδότηση του πρώτου πυλώνα

Οι φορείς και οι παροχές του πρώτου πυλώνα χρηματοδοτούνται από σύνθετους μηχανισμούς που περιλαμβάνουν:

- εισφορές εργαζομένων
- εισφορές εργοδοτών
- τακτική συμμετοχή του κρατικού προϋπολογισμού
- έκτακτη κρατική επιχορήγηση

Υπάρχουν διαφορετικά συστήματα χρηματοδότησης ανάλογα με τις επαγγελματικές κατηγορίες των ασφαλισμένων. Οι μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα καλύπτονται από ένα τριμερές σύστημα χρηματοδότησης (κράτος-εργοδότες-εργαζόμενοι), που στηρίζεται στο αναδιανεμητικό μοντέλο. Οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι ελεύθεροι και ανεξάρτητοι επαγγελματίες καθώς και οι αγρότες καλύπτονται από ένα διμερές σύστημα χρηματοδότησης.

Οι συνταξιούχοι όλων των φορέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης, εκτός από τον ΟΓΑ και το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, υπόκεινται επίσης σε ειδική εισφορά, που παρακρατείται από τις καταβαλλόμενες συντάξεις.

- κοινωνικούς πόρους (έμμεσοι φόροι)

Οι κοινωνικοί πόροι είναι ειδικοί έμμεσοι φόροι που επιβάλλονται σε συγκεκριμένες συναλλαγές. Η αξιοποίησή τους για τη χρηματοδότηση των ασφαλιστικών οργανισμών είχε δικαιολογηθεί από την αδυναμία

⁴⁶<http://www.ggka.gr/asfalistiko.htm>

ορισμένων κοινωνικών ομάδων να εξασφαλίσουν με τις εισφορές τους ένα αξιοπρεπές επίπεδο ασφαλιστικής προστασίας.

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων⁴⁷ έκρινε ότι η επιβάρυνση των συναλλαγών με έμμεσους φόρους υπέρ της κοινωνικής ασφάλισης στο πλαίσιο του ελληνικού συστήματος αντίκειται στην Κοινοτική Οδηγία περί έμμεσων φόρων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων. Οι εθνικές ρυθμίσεις περί επιβολής κοινωνικών πόρων στο κεφάλαιο των ΑΕ και ΕΠΕ που αποτέλεσαν αντικείμενο ελέγχου από το ΔΕΚ καταργήθηκαν το 2002 (άρθρο 13 παρ. 14 Ν. 3050/2002), ενώ με μεταγενέστερους Νόμους καταργήθηκαν και οι λοιποί πόροι (Ν. 4254/2014, άρθρο 1, υποπαρ. ΙΑ3, περίπτωση 2Α).

- πόρους από την αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης.

Η αξιοποίηση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των ασφαλιστικών οργανισμών αποτέλεσε βασικό αντικείμενο ρυθμίσεων στα τέλη της δεκαετίας του 1990, οι οποίες οδήγησαν τελικά στην υιοθέτηση ενός σύγχρονου θεσμικού πλαισίου που κατοχυρώνει την εξασφάλιση των πόρων των ταμείων και βελτιώνει τις δυνατότητες επωφελούς τους αξιοποίησης.

Το πλαίσιο που διέπει την αξιοποίηση της περιουσίας των ασφαλιστικών οργανισμών επιτρέπει επενδύσεις που διαφοροποιούνται ανάλογα με τις επιπτώσεις τους και το μέγεθός τους:

- Επενδύσεις ασφαλιστικών φορέων που διενεργούνται ελεύθερα
Σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου, τόσο στην πρωτογενή όσο και στη δευτερογενή αγορά, καθώς και σε ομόλογα Τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα, σε τίτλους του ελληνικού Δημοσίου με τη μορφή της αγοράς με σύμφωνο επαναπώλησης (πράξεις REPOS), σε αγορές μετοχοποιήσιμων τίτλων (προμέτοχα) του Ελληνικού Δημοσίου.
- Επενδύσεις που διενεργούνται με προϋποθέσεις και όρια
Σε μετοχές και άλλα χρεόγραφα εταιρειών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ)

⁴⁷ Απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Μαρτίου 2002 στην υπόθεση C-426/98, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας

Σε μετοχές εταιρειών που διατίθενται σε δημόσια εγγραφή για να εισαχθούν στο ΧΑΑ

Σε μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων τα οποία επενδύουν το ενεργητικό τους σε τίτλους σταθερού εισοδήματος και μετοχές εισηγμένες στο ΧΑΑ

Σε μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων ακίνητης περιουσίας

Σε συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αξιών

Σε άλλες κινητές αξίες, εφόσον αυτό προβλέπεται από σχετική διάταξη νόμου ή Κανονιστική Πράξη (μετοχές εταιρειών που ιδιωτικοποιούνται κ.λ.π.)

Σε ακίνητα, μέχρι ποσοστού 23% των ποσών που προκύπτουν από το συνυπολογισμό των ακόλουθων στοιχείων του Ενεργητικού τους: των κατατεθειμένων στην τράπεζα της Ελλάδας διαθεσίμων κεφαλαίων καθώς και των κεφαλαίων της ταμειακής διαχείρισης, των επενδύσεων σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου με βάση τις τρέχουσες τιμές αυτών, των επενδύσεων σε ακίνητα, με βάση την αντικειμενική τους αξία, των επενδύσεων σε κινητές αξίες, με βάση τις τρέχουσες τιμές, των προϋπολογισθέντων ετήσιων τακτικών εσόδων.

Οι ασφαλιστικοί φορείς μπορούν επίσης να συγκροτούν ίδια ή ομαδικά αμοιβαία κεφάλαια, να συστήνουν Ανώνυμες Εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ), στις οποίες συμμετέχει μία νόμιμα λειτουργούσα στην Ελλάδα τράπεζα, ή να αναθέτουν τη συγκρότηση αμοιβαίων κεφαλαίων σε ήδη λειτουργούσες ΑΕΔΑΚ. Τα στοιχεία στα οποία στηρίζονται οι επενδυτικές επιλογές των διαχειριστών των αμοιβαίων κεφαλαίων και των μελών των οργάνων διοίκησης των ΑΕΔΑΚ των ασφαλιστικών φορέων υπόκεινται σε τακτικό ή περιοδικό έλεγχο από την Ειδική Επιτροπή Ελέγχου και Εποπτείας της Διαχείρισης της Περιουσίας των Ασφαλιστικών Οργανισμών, επιτροπή που λειτουργεί στο πλαίσιο της Τράπεζας της Ελλάδος.

Το πρώτο αμοιβαίο κεφάλαιο ασφαλιστικού οργανισμού ιδρύθηκε το 2002 από το ΙΚΑ, είναι μεικτού τύπου και το ενεργητικό του υπερβαίνει τα 300 εκ. ευρώ. Η πρώτη Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίων

Κεφαλαίων ιδρύθηκε το 2000 από το ΙΚΑ, τον ΟΓΑ και τον ΟΑΕΕ με τη συμμετοχή της Εθνικής Τράπεζας, ενώ από το 2001 λειτουργεί η Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Ειδικού Κεφαλαίου ΤΑΠ-ΟΤΕ που διαχειρίζεται το Ειδικό Κεφάλαιο του ΤΑΠ-ΟΤΕ και παρέχει υπηρεσίες και συμβουλές χρηματοοικονομικής φύσης για τις επενδύσεις κεφαλαίων του ΤΑΠ-ΟΤΕ και του Ταμείου Αρωγής Προσωπικού ΟΤΕ. Η λειτουργία των φορέων αυτών συνέβαλε στην αξιοποίηση της περιουσίας των ασφαλιστικών οργανισμών αλλά και στην ανάδειξη νέων δυνατοτήτων για την ενίσχυση της ελληνικής κεφαλαιαγοράς μέσω της δραστηριοποίησης θεσμικών επενδυτών.

Η χρηματοδότηση του δεύτερου πυλώνα

Η χρηματοδότηση του δεύτερου πυλώνα που εισάγεται θεσμικά το 2002 μέσω των ρυθμίσεων για τα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης καλύπτεται αποκλειστικά από εισφορές των εργοδοτών και των εργαζομένων. Τα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης που χορηγούν συνταξιοδοτικές παροχές λειτουργούν μάλιστα με βάση το κεφαλαιοποιητικό σύστημα.

Πόροι των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης αποτελούν οι τακτικές και έκτακτες εισφορές των ασφαλισμένων, οι τακτικές και έκτακτες εισφορές των εργοδοτών, οι πρόσοδοι περιουσίας και η απόδοση των κεφαλαίων και αποθεματικών τους. Τα ταμεία υποχρεούνται στη δημιουργία αποθεματικών που καλύπτουν τις υποχρεώσεις οι οποίες αναλαμβάνονται έναντι των ασφαλισμένων και των δικαιούχων παροχών. Επιτρέπεται η αξιοποίηση των αποθεματικών υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- ποσοστό μέχρι 10% των τεχνικών αποθεματικών επενδύεται σε ακίνητα
- ποσοστό μέχρι 70% των τεχνικών αποθεματικών επενδύεται σε μετοχές και ομολογίες εταιρειών
- ποσοστό μέχρι 20% των τεχνικών αποθεματικών τους επενδύεται σε έντοκα γραμμάτια και τραπεζικές καταθέσεις.

Επίσης, επιτρέπεται μέχρι ποσοστού 5% των τεχνικών αποθεματικών του ταμείου η επένδυση σε χρηματοοικονομικά μέσα που εκδίδει η ίδια η επιχείρηση που έχει συστήσει το Ταμείο.

Μιλώντας για την οικονομική βιωσιμότητα του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος, θα πρέπει να αναφερθούμε στην ισορροπία του οικονομικού ισοζυγίου δαπανών, δηλαδή στη λογιστική αντιστοιχία εσόδων και δαπανών, επιβαρύνσεων και παροχών, όπως αυτή προκύπτει βραχυπρόθεσμα και σε βάθος χρόνου. Σε ένα αναδιανεμητικό σύστημα -όπως είναι το ελληνικό- η οικονομική αυτή ισορροπία εξασφαλίζεται από την αντιστοιχία του σκέλους των εσόδων και του σκέλους των δαπανών. Στην πράξη, η αναζήτηση αυτής της αντιστοιχίας αποδεικνύεται μία ιδιαίτερα ρευστή και πολυπαραγοντική διαδικασία⁴⁸. Μια σχηματική της απεικόνιση μπορεί να αποδοθεί από τον παρακάτω πίνακα:

Ποσοστό απασχόλησης x πληθυσμός σε ηλικία εργασίας x ποσοστό εισφοράς = Ποσοστό συνταξιοδότησης x πληθυσμός σε ηλικία συνταξιοδότησης x μέση σύνταξη
--

Υφίστανται επομένως και στο σκέλος των εσόδων και στο σκέλος των παροχών επιδράσεις από:

- Δημογραφικούς παράγοντες (πληθυσμός σε ηλικία εργασίας/πληθυσμός σε ηλικία συνταξιοδότησης)
- Οικονομικούς παράγοντες (Ποσοστό απασχόλησης/Ποσοστό συνταξιοδότησης) και
- Θεσμικούς παράγοντες (ποσοστό εισφοράς/μέση σύνταξη)

Ενδεικτικά, αναφέρουμε παρεμβάσεις που είναι διαθέσιμες για τη ρύθμιση της βιωσιμότητας του συστήματος:

1. Μείωση του ποσοστού συνταξιοδότησης πχ. δυσχέραση της θεμελίωσης δικαιώματος με αύξηση ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης
2. Μείωση του ύψους σύνταξης πχ. μείωση της παροχής

⁴⁸Θεοδωρουλάκης, Μ., Κουμαριανός, Β., 2012, «Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης, Εκπαιδευτικό υλικό», *INE ΓΣΕΕ*, Αθήνα, σελ.78-80

3. Αύξηση του ποσοστού απασχόλησης

4. Αύξηση της εισφοράς π.χ. αύξηση ποσοστών εισφοράς ή αύξηση μισθών.

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι δεν αρκεί μία μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος που θα λύσει το πρόβλημα άπαξ δια παντός, αλλά απαιτείται μια σειρά επιμέρους μεταρρυθμίσεων και προσαρμογών μέχρις ότου επιτευχθούν οι στόχοι της επάρκειας των παροχών και της βιωσιμότητας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Οι δομικές αλλαγές στο σύστημα είναι περισσότερο αναγκαίες από ότι ποτέ⁴⁹.

Οι πηγές του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης

Οι πηγές του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης περιλαμβάνουν τις συνταγματικές ρυθμίσεις στο πεδίο των κοινωνικών δικαιωμάτων, τη νομοθεσία και τις πράξεις της διοίκησης που εξειδικεύουν τις συνταγματικές ρυθμίσεις, τις γενικές αρχές, τα έθιμα και τις ρυθμίσεις κοινωνικοασφαλιστικού χαρακτήρα που περιέχονται στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Αυτές οι πηγές συγκροτούν το εθνικό δίκαιο κοινωνικής ασφάλισης. Υπάρχουν όμως και κανόνες υπερεθνικού χαρακτήρα που προβλέπονται στους μηχανισμούς του διεθνούς δικαίου κοινωνικής ασφάλισης και του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου. Η Ελλάδα έχει ενσωματώσει στην εθνική της έννομη τάξη τους πλέον βασικούς κανόνες ασφαλιστικού χαρακτήρα των διεθνών οργανισμών, ενώ ανταποκρίνεται πλήρως ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο κοινοτικό κεκτημένο που έχει διαμορφωθεί στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης⁵⁰.

Οι συνταγματικοί κανόνες

Το Σύνταγμα του 1975, όπως αναθεωρήθηκε το 1986 και το 2001, προβλέπει συγκεκριμένες διατάξεις για την προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων, ανάμεσα στα οποία περιλαμβάνεται και το δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση. Επίσης, περιέχει διατάξεις για τη λειτουργία του κοινωνικού κράτους δικαίου, οι οποίες και σηματοδοτούν τον κοινωνικά προσανατολισμένο χαρακτήρα του.

Η συνταγματική θεμελίωση του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλιση προβλέπεται στο άρθρο 22 § 5 Σ., που ορίζει ότι:

⁴⁹Παπαρηγοπούλου, Π., 2008, «Η χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφαλίσεως. Τάσεις και εξελίξεις στην ΕΕ», Ευρωπαϊών Πολιτεία, 2/2008, σ. 407-421

⁵⁰<http://www.ggka.gr/asfalistikokefII.htm>

«Το κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει».

Η διάταξη αυτή, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, συνθέτει τη βάση για την ασφαλιστική κάλυψη όλων των εργαζομένων, ανεξάρτητα από το είδος απασχόλησής τους.

Η συνταγματική κατοχύρωση της αρχής του κοινωνικού κράτους δικαίου εντοπίζεται στο άρθρο 25 παρ. 1 Σ. που προβλέπει ότι: *«Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας».*

Εκτός από το δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση, το Ελληνικό Σύνταγμα κατοχυρώνει και όλα τα άλλα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα: εκπαίδευση, απασχόληση, υγεία και πρόνοια. Έτσι, συνθέτει ένα σύγχρονο θεσμικό υπόβαθρο για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής με κύριο άξονα την προστασία δικαιωμάτων μέσω των μηχανισμών του κοινωνικού κράτους.

Οι ρυθμίσεις περί κοινωνικών δικαιωμάτων στο ισχύον Σύνταγμα αποτελούν κανόνες δικαίου που εξειδικεύονται από τη Βουλή και τη διοίκηση μέσω νομοθεσίας και διοικητικών πράξεων. Το Ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, όπως έχει διαμορφωθεί ιστορικά μέχρι σήμερα, ρυθμίζεται από εκτεταμένη νομοθεσία που αποτελεί τη βασική πηγή του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης.

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις και η διοικητική τους εξειδίκευση

Οι κύριοι νομοθετικοί κανόνες που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης περιέχονται στη νομοθεσία των φορέων κύριας, επικουρικής και συμπληρωματικής ασφάλισης καθώς και στις

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

νομοθετικές παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος, οι οποίες εγκαινιάστηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

	Νόμος	Έτος
	1902	1990
	1976	1991
	2084	1992
	2676	1999
	3029	2002
	3232	2004
	3518	2006
	3655	2008
	3863	2010
	4024	2011
	4052	2012
	4336	2015
	4387	2016

Παρά την πληθώρα διατάξεων, το ελληνικό δίκαιο κοινωνικών ασφαλίσεων δεν έχει ακόμα κωδικοποιηθεί.

Οι νομοθετικοί κανόνες εξειδικεύονται από τα όργανα της διοίκησης μέσω της έκδοσης Προεδρικών Διαταγμάτων και κανονιστικών διοικητικών πράξεων. Συνήθως ο νομοθέτης εξουσιοδοτεί τα όργανα της διοίκησης να εξειδικεύσουν με τις πράξεις τους νομοθετικές ρυθμίσεις γενικού ή αόριστου χαρακτήρα.

Οι γενικές αρχές κοινωνικής ασφάλισης

Οι γενικές αρχές του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης αποτελούν άγραφους θεμελιώδεις κανόνες που συνάγονται από τη διατύπωση ή τους σκοπούς υφιστάμενων ρυθμίσεων. Συνήθως προκύπτουν από την ερμηνεία του ισχύοντος δικαίου (όπως αυτή αναπτύσσεται μέσω της νομολογίας των Ανωτάτων Δικαστηρίων) και η παραβίασή τους αποτελεί λόγο ακύρωσης των πράξεων των ασφαλιστικών φορέων.

Οι εφαρμοστές του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα προσφεύγουν στις ακόλουθες αρχές για να εξασφαλίσουν την προσαρμογή των νομικών κανόνων σε νέες συνθήκες και αντιλήψεις: αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης (επιβάλλει τη διασταλτική ερμηνεία των τεχνικών υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών με στόχο την ενίσχυση των χρηματοδοτικών πόρων των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης), αρχή της εύνοιας των ασφαλισμένων (επιβάλλει την επίλυση διαφορών για ασφαλιστικές παροχές με πνεύμα προστασίας του αδύνατου μέρους), αρχή της καλής πίστης, αρχή της χρηστής διοίκησης.

Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας

Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας, βασικός μηχανισμός του συστήματος εργασιακών σχέσεων στην Ελλάδα, μπορούν να ρυθμίζουν ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης υπό δύο προϋποθέσεις: οι ρυθμίσεις τους αφενός δεν πρέπει να αναφέρονται σε συνταξιοδοτικά ζητήματα και αφετέρου πρέπει να εντάσσονται στο πλαίσιο της ισχύουσας συνταγματικής τάξης και των πολιτικών των δημοσίων φορέων ασφάλισης. Έτσι, οι κοινωνικοί εταίροι προχωρούν στη ρύθμιση ασφαλιστικών θεμάτων επεκτείνοντας συνήθως την προστασία των εργαζομένων για συγκεκριμένους ασφαλιστικούς κινδύνους.

Οι μηχανισμοί του διεθνούς δικαίου κοινωνικής ασφάλισης

Η εφαρμογή των υπερεθνικών μηχανισμών κοινωνικής ασφάλισης από την Ελλάδα αποδεικνύει την προσαρμογή του εθνικού συστήματος στις διεθνείς τάσεις και εξελίξεις. Η διακίνηση μεγάλου αριθμού ατόμων από και προς την Ελληνική επικράτεια επιβάλλει τη ρύθμιση των κοινωνικοασφαλιστικών τους δικαιωμάτων και σχέσεων υπό το πρίσμα ευρύτερων κανόνων υπερεθνικής εφαρμογής. Οι κανόνες αυτοί προβλέπονται είτε σε διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης είτε σε πολυμερείς συμβάσεις διεθνών οργανισμών.

- α) Η Ελλάδα έχει υπογράψει ένα πλήθος διμερών συμβάσεων με ευρωπαϊκά και άλλα κράτη. Το περιεχόμενο των συμβάσεων εξασφαλίζει ισότητα μεταχείρισης σε υπηκόους των συμβαλλομένων μερών που μετακινούνται προς και από αυτά.
- β) Η Ελλάδα έχει επικυρώσει τις πλέον αντιπροσωπευτικές πολυμερείς συμβάσεις σε επίπεδο Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, Συμβουλίου της Ευρώπης και Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Το περιεχόμενο των συμβάσεων αυτών

προωθεί ουσιαστικά το συντονισμό των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης σε σχέση με την κάλυψη τυποποιημένων ασφαλιστικών κινδύνων. Μετά την επικύρωσή τους από τη Βουλή και την έναρξη ισχύος τους, οι συμβάσεις αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της έννομης τάξης και υπερισχύουν σε περίπτωση σύγκρουσής τους με ρυθμίσεις της εθνικής νομοθεσίας.

Οι διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης

Η Ελλάδα έχει συνάψει διμερείς συμβάσεις κλασικού τύπου στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης με αρκετές χώρες, επιδιώκοντας την πλήρη διασφάλιση των κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων των Ελλήνων μεταναστών που εργάζονται στις χώρες αυτές ή επαναπατρίζονται από αυτές. Οι ανωτέρω διμερείς συμβάσεις προάγουν τις ακόλουθες αρχές:

- **την αρχή της ίσης μεταχείρισης** από άποψη κοινωνικοασφαλιστικής προστασίας των εργαζομένων των δύο Συμβαλλόμενων Κρατών
- **την αρχή της διατήρησης των ασφαλιστικών δικαιωμάτων** των ασφαλισμένων μισθωτών και των εξομοιούμενων προς αυτούς και των αυτοτελώς απασχολούμενων σε περίπτωση μεταφοράς της διαμονής ή εργασίας τους στο έδαφος του άλλου Συμβαλλόμενου Κράτους
- **την αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων ασφάλισης** που διανύθηκαν στην ασφάλιση και των δύο Συμβαλλόμενων Κρατών, τόσο για τη θεμελίωση του δικαιώματος όσο και για τον υπολογισμό των παροχών
- **την αρχή του αναλογικού επιμερισμού των παροχών** (δηλαδή επιβάρυνση του κάθε κράτους ανάλογα με το χρόνο ασφάλισης που έχει πραγματοποιηθεί σ' αυτό)
- **την αρχή της ελεύθερης μεταφοράς των παροχών** στο κράτος διαμονής του δικαιούχου.

Εκτός όμως από τις κλασικές διμερείς συμβάσεις, η Ελλάδα έχει υπογράψει ιδιόμορφες συμφωνίες με άλλες χώρες για τη ρύθμιση με ειδικό τρόπο ορισμένων κοινωνικοασφαλιστικών ζητημάτων, όπως:

- **Συμφωνία Ελλάδας – Αιγύπτου** για τη ρύθμιση της μεταφοράς εισφορών και συντάξεων

- **Συμφωνία Ελλάδας – Οντάριο** για τη ρύθμιση των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών

Αναλογιστικό Ισοδύναμο

Η διαδικασία μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των υπαλλήλων των ΕΚ, από τον ελληνικό φορέα ασφάλισης στον οποίο υπάγονταν για τον κλάδο σύνταξης προς το Κοινοτικό Συνταξιοδοτικό Σύστημα των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (Ν.)

Οι μηχανισμοί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών

Η Ελληνική πολιτεία έχει επικυρώσει μηχανισμούς του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών που περιέχουν ρυθμίσεις για την προστασία των κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων, όπως:

- Διεθνές Σύμφωνο του 1966 για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα (κυρώθηκε με το Ν. 1532/85)
- Σύμβαση του 1979 για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεως κατά των Γυναικών (κυρώθηκε με το Ν. 1342/83)
- Σύμβαση του 1990 για τα δικαιώματα του Παιδιού (κυρώθηκε με το Ν. 2101/92)
- Σύμβαση του 2006 για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες⁵¹ (κυρώθηκαν με το Ν. 4074/2012 (ΦΕΚ 88, τ. Α')).

Οι μηχανισμοί του Συμβουλίου της Ευρώπης

Η Ελληνική Πολιτεία έχει επικυρώσει μηχανισμούς του Συμβουλίου της Ευρώπης που περιέχουν ρυθμίσεις για την προστασία των κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων:

- Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης του 1961 (κυρώθηκε με το Ν. 1426/84)
- Ευρωπαϊκός Κώδικας Κοινωνικής Ασφάλειας του 1964 (κυρώθηκε με το Ν. 1136/81, αλλά η επικύρωση δεν αφορά το σύνολο των διατάξεων του Κώδικα: κάνοντας χρήση της διάταξης του άρθρου 2§1 που επιβάλλει την εφαρμογή έξι

⁵¹Η Σύμβαση και το Πρωτόκολλο υιοθετήθηκαν στις 13.12.2006 κατά την 61η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης με την Απόφαση Α/RES/61/106. Έναρξη ισχύος, σύμφωνα με το άρθρο 45 ορίστηκε η 4.5.2008.

τουλάχιστον από τα εννέα Μέρη του ουσιαστικού τμήματος του Κώδικα, η Ελληνική Κυβέρνηση δεν επικύρωσε τα Μέρη IV και VII, τα οποία αφορούν τις παροχές ανεργίας και τις οικογενειακές παροχές αντίστοιχα).

Η Ελλάδα έχει υπογράψει αλλά δεν έχει επικυρώσει ακόμα τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του 1966 και τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας του 1990. Έχει όμως επικυρώσει και τα τρία Πρωτόκολλα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη:

- το Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο του 1988 επικυρώθηκε με το Ν. 2595/98
- το Τροποποιητικό Πρωτόκολλο του 1991 επικυρώθηκε με το Ν. 2422/96
- το Πρωτόκολλο του 1996 για το σύστημα συλλογικών καταγγελιών επικυρώθηκε με το Ν. 2595/98.

Οι μηχανισμοί της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας

Η Ελλάδα έχει μια μεγάλη παράδοση στην υιοθέτηση των ρυθμίσεων που περιέχονται στις Συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας⁵². Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι υπήρξε η πρώτη χώρα που επικύρωσε χωρίς καθυστερήσεις και επιφυλάξεις το 1920 και τις έξι πρώτες Συμβάσεις της Δ.Ο.Ε. του 1919.

Μέχρι το 2001 η Ελλάδα είχε επικυρώσει περισσότερες από εβδομήντα Συμβάσεις και βρισκόταν ανάμεσα στα 25 Κράτη-Μέλη με τις περισσότερες κυρώσεις από το σύνολο των 166 Κρατών-Μελών της Δ.Ο.Ε. Το ποσοστό όμως των επικυρώσεων στον τομέα της κοινωνικής ασφάλειας παρουσιάζεται χαμηλό. Έτσι από το σύνολο των 31 αντίστοιχων Συμβάσεων έχουν επικυρωθεί από την Ελλάδα μέχρι σήμερα οι ακόλουθες επτά:

1. Σύμβαση 8 του 1920 για την αποζημίωση των ναυτικών λόγω ανεργίας σε περίπτωση ανεργίας (κυρώθηκε με το Ν.Δ. της 23ης Σεπτεμβρίου 1925, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4004/29)
2. Σύμβαση 42 του 1934 για την αποζημίωση των εργαζομένων σε περίπτωση επαγγελματικών ασθενειών (κυρώθηκε με το Ν. 2080/52)
3. Σύμβαση 55 του 1936 για τις υποχρεώσεις του πλοιοκτήτη σε περίπτωση ασθένειας, ατυχήματος ή θανάτου των ναυτικών (κυρώθηκε με το Ν. 366/68)

⁵²Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO) είναι η ειδικευμένη οργάνωση του ΟΗΕ που επιδιώκει την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων. Καθορίζει τα διεθνή πρότυπα εργασίας με τη μορφή συμβάσεων και συστάσεων οι οποίες ορίζουν τα ελάχιστα πρότυπα των βασικών δικαιωμάτων εργασίας.

4. Σύμβαση 71 του 1946 για τις συντάξεις των ναυτικών (κυρώθηκε με το Ν. 1639/86)
5. Σύμβαση 102⁵³ του 1952 για τα ελάχιστα όρια κοινωνικής ασφάλειας (κυρώθηκε με το Ν. 3251/55)
6. Σύμβαση 103 του 1952 για την προστασία της μητρότητας (κυρώθηκε με το Ν. 1302/82)
7. Σύμβαση 159 του 1983 για την επαγγελματική αποκατάσταση και απασχόληση των ατόμων με ειδικές ανάγκες (κυρώθηκε με το Ν. 1556/85).

Η επικύρωση των συγκεκριμένων Συμβάσεων αποδεικνύει ότι η Ελληνική Πολιτεία αναγνωρίζει την αναγκαιότητα εξασφάλισης ελαχίστων ορίων ασφαλιστικής προστασίας του πληθυσμού καθώς και κάλυψης συγκεκριμένων ομάδων στόχων (ναυτικοί, μητέρες, άτομα με ειδικές ανάγκες).

Το Ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο

Η Ελλάδα, ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζει όλες τις ρυθμίσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου που αφορούν στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης. Οι δεσμευτικοί κανόνες του παράγωγου Κοινοτικού Δικαίου ενσωματώνονται στην εθνική έννομη τάξη και υπερισχύουν τυχόν αντίθετων διατάξεων της εσωτερικής νομοθεσίας.

Οι κανόνες του Κοινοτικού Δικαίου στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης διακρίνονται σε τρεις κύριες κατηγορίες ανάλογα με το θεματικό περιεχόμενό τους και τις συνέπειες που επιφέρουν στα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης: η πρώτη κατηγορία αφορά στο συντονισμό των εθνικών συστημάτων, η δεύτερη κατηγορία αφορά στην ισότητα μεταχείρισης ανδρών και γυναικών και η τρίτη κατηγορία αφορά στα επαγγελματικά συστήματα του δεύτερου πυλώνα.

Ο συντονισμός των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης

Ο συντονισμός των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ρυθμίζεται στο πλαίσιο του άρθρου 51 της Ιδρυτικής Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τους Κανονισμούς 1408/71 και 574/72 όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν σήμερα.

⁵³http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::p12100_instrument_id:3122
47

Ο Κανονισμός 1408/71 αποτελεί βασικό μηχανισμό διεθνούς συνεργασίας στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης, καλύπτοντας όλους τους κύριους ασφαλιστικούς κινδύνους για τους μισθωτούς, τους αυτοαπασχολούμενους και τα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται στο εσωτερικό της Κοινότητας. Επιδιώκει τη διασφάλιση της ελευθερίας εγκατάστασης και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών ώστε να αρθούν τα εμπόδια που θα μπορούσαν να προκύψουν σε περίπτωση έλλειψης κοινών αρχών στα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Για το λόγο αυτό προωθεί την εφαρμογή βασικών κατευθυντήριων αρχών, οι οποίες πρέπει να τηρούνται από τα κράτη μέλη:

- ✓ συνυπολογισμός του συνόλου των περιόδων ασφάλισης, που έχουν πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε κράτος μέλος
- ✓ προσδιορισμός ενιαίου τρόπου υπολογισμού των ασφαλιστικών παροχών
- ✓ εξαγωγή και μεταφορά των ασφαλιστικών παροχών ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του δικαιούχου.

Η διοικητική παρακολούθηση της εφαρμογής του Κανονισμού γίνεται από τη Διοικητική Επιτροπή για την Κοινωνική Ασφάλιση των Διακινουμένων Εργαζομένων και τη Συμβουλευτική Επιτροπή. Η επίλυση των διαφορών που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού γίνεται από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το οποίο έχει αναπτύξει μια πλούσια νομολογία ερμηνεύοντας με βάση τελολογικά και συστηματικά κριτήρια τις κύριες ρυθμίσεις του Κανονισμού.

Η ισότητα μεταχείρισης ανδρών και γυναικών

Η ισότητα μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στο πεδίο της κοινωνικής ασφάλισης προωθείται στο πλαίσιο του άρθρου 119 της Ιδρυτικής Συνθήκης από τους μηχανισμούς για την εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών στον αντίστοιχο τομέα. Οι μηχανισμοί αυτοί εφαρμόζονται μέσω των ακόλουθων Οδηγιών:

- ✓ Οδηγία 79/7 ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης

- ✓ Οδηγία 86/613 ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτόνομη δραστηριότητα καθώς και σχετικά με την προστασία της μητρότητας
- ✓ Οδηγία 86/378 ΕΟΚ του Συμβουλίου για την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 96/97 ΕΚ του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 1996.

Οι Οδηγίες αυτές κατοχυρώνουν την ίση μεταχείριση μεταξύ ανδρών και γυναικών στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης του πρώτου και του δεύτερου πυλώνα. Αποτελούν ιδιαίτερα σημαντική πηγή δικαίου για το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης καθώς επιφέρουν άμεσα αποτελέσματα που εξετάζονται τόσο από τα εθνικά δικαστήρια όσο και από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η Ελληνική Πολιτεία έχει προσαρμοστεί στο περιεχόμενο των Οδηγιών 79/7 και 86/613, προωθώντας τις ακόλουθες ενδεικτικές ρυθμίσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή τους:

- καθιέρωση αυτοτελούς δικαιώματος σύνταξης για την παντρεμένη αγρότισσα, όταν συγκεντρώνει τις απαραίτητες προϋποθέσεις (άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 1287/1982)
- αναγνώριση του χρόνου επιδότησης λόγω μητρότητας ως χρόνου ασφάλισης (άρθρο 12 παρ. 1 Ν. 1469/1984)
- επέκταση ρυθμίσεων στον άνδρα, όπως η κατάργηση των πρόσθετων προϋποθέσεων της απορίας και αναπηρίας, για την απόκτηση του δικαιώματος ιατρικής περίθαλψης ως μέλος οικογένειας της εργαζόμενης συζύγου του (ΠΔ 1362/1981), η συνταξιοδότηση από το ταμείο Αρωγής Δημοσίων Υπαλλήλων των ανδρών επιζώντων συζύγων λόγω θανάτου της συζύγου τους (Ν. 2335/1995)
- χορήγηση και στις γυναίκες συνταξιούχους της ΔΕΗ του οικογενειακού επιδόματος για το σύζυγο σε ποσοστό 10% χωρίς πρόσθετες προϋποθέσεις (ΠΔ 96/1989)
- ασφάλιση προσώπων που απασχολούνται σε συγγενικά τους πρόσωπα (Ν. 1759/1988).

Παράλληλα, προώθησε την εφαρμογή των Οδηγιών 96/97 ΕΚ και 86/378/ΕΟΚ μέσω της υιοθέτησης του Π.Δ. 87/2002. Το περιεχόμενο των Οδηγιών αυτών αναφέρεται στην εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, δηλαδή στα συστήματα που έχουν ως αντικείμενο τη χορήγηση στους εργαζομένους μισθωτούς ή αυτοαπασχολούμενους, στα πλαίσια μιας επιχείρησης ή ομάδας επιχειρήσεων, ενός οικονομικού κλάδου ή επαγγελματικού ή διεπαγγελματικού τομέα, παροχών που προορίζονται να συμπληρώνουν ή να υποκαθιστούν τις παροχές των εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ανεξάρτητα από τον υποχρεωτικό ή προαιρετικό τους χαρακτήρα.

Τα επαγγελματικά συστήματα

Ο συντονισμός των επαγγελματικών συστημάτων του δεύτερου πυλώνα προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο των ευρύτερων αρμοδιοτήτων της για την κατοχύρωση των ελευθεριών της διακίνησης του κεφαλαίου και της παροχής υπηρεσιών. Ήδη, εφαρμόζεται η Οδηγία 98/49 ΕΕ της 29.6.1998 για την εξασφάλιση των επαγγελματικών συντάξεων, που επιτρέπει την παραμονή διακινούμενων εργαζομένων στα επαγγελματικά συστήματα του κράτους προέλευσής τους, ενώ βρίσκεται πλέον στο στάδιο εξέτασης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο η Οδηγία για τη ρύθμιση των δραστηριοτήτων των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών ταμείων.

Σύγχρονες τάσεις στην Κοινωνική Ασφάλιση

Η γήρανση του πληθυσμού αποτελεί μείζονα πρόκληση για τα συνταξιοδοτικά συστήματα σε όλα τα κράτη μέλη. Οι συνταξιούχοι αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό και ταχύτατα αυξανόμενο μερίδιο του πληθυσμού της ΕΕ (120 εκατ. ή το 24%), ιδιαίτερα γιατί η γενιά της δημογραφικής έκρηξης («baby boom») φθάνει μαζικά σε ηλικία συνταξιοδότησης και ο αριθμός των ατόμων σε κατ' εξοχήν παραγωγική ηλικία μειώνεται. Το 2008 αντιστοιχούσαν τέσσερα άτομα σε παραγωγική ηλικία (15-64 ετών) σε κάθε πολίτη της ΕΕ ηλικίας 65 και άνω. Έως το 2060 η αναλογία αυτή θα μειωθεί σε δύο προς έναν. Επίσης, έως το 2060, προβλέπεται ότι το προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση θα αυξηθεί κατά 7,9 έτη για τους άνδρες και κατά 6,5 έτη για τις γυναίκες, σε σύγκριση με το 2010. Αυτό αντικατοπτρίζεται σε μια

ετήσια αύξηση των ατόμων ηλικίας 60 ετών και άνω κατά δύο περίπου εκατομμύρια, αριθμός σχεδόν διπλάσιος από τον αντίστοιχο στα τέλη της δεκαετίας του '90 και στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Αντίθετα, ο αριθμός των ατόμων της κατεξοχήν παραγωγικής ηλικίας (20-59 ετών) θα μειώνεται κάθε χρόνο κατά τις προσεχείς δεκαετίες.

Οι προοπτικές επιδεινώθηκαν περαιτέρω από την τρέχουσα χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση. Οι αργοί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης, τα ελλείμματα του προϋπολογισμού και το δανειακό βάρος, η χρηματοπιστωτική αστάθεια και το χαμηλό επίπεδο απασχόλησης έκαναν δυσχερέστερη την ανταπόκριση όλων των συνταξιοδοτικών συστημάτων στις συνταξιοδοτικές υποσχέσεις. Τα διανεμητικά συνταξιοδοτικά συστήματα επηρεάζονται από τη μείωση της απασχόλησης, και επομένως τις χαμηλότερες συνταξιοδοτικές εισφορές. Τα κεφαλαιοποιητικά συστήματα επηρεάζονται από την πτώση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων και από τη μείωση των κερδών.

Αν οι γυναίκες και οι άνδρες, οι οποίοι ζουν σήμερα περισσότερα χρόνια, δεν παραμένουν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στην απασχόληση και δεν αποταμιεύουν περισσότερα χρήματα για τη συνταξιοδότησή τους, δεν είναι δυνατόν να παρασχεθεί εγγύηση για την επάρκεια των συντάξεων, δεδομένου ότι η απαιτούμενη αύξηση των δαπανών δεν θα ήταν βιώσιμη. Οι συντάξεις αντιστοιχούν ήδη σε μεγάλο μερίδιο των δημόσιων δαπανών: 10% του ΑΕγχΠ κατά μέσο όρο σήμερα, ποσοστό που ενδέχεται να αυξηθεί στο 12,5 % το 2060.

Τα κράτη μέλη έχουν την κύρια ευθύνη για τον σχεδιασμό των συνταξιοδοτικών τους συστημάτων ανάλογα με την ιδιαίτερή τους κατάσταση. Ωστόσο, η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτεί από την ΕΕ να υποστηρίζει και να συμπληρώνει τις δραστηριότητες των κρατών μελών για την κοινωνική προστασία (άρθρο 153) και να συνεκτιμά την κατάλληλη κοινωνική προστασία κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών (άρθρο 9).

Πολλές αρμοδιότητες και πολιτικές πρωτοβουλίες της ΕΕ επηρεάζουν τα εθνικά συνταξιοδοτικά συστήματα και πολιτικές. Μέχρι τώρα, η ΕΕ αντιμετωπίζει πολύ ειδικά προβλήματα που σχετίζονται με τις συντάξεις με σχετικά κατακερματισμένο

τρόπο, όπως με την άρση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, με τον καθορισμό του τρόπου με τον οποίο οι ιδιωτικοί συνταξιοδοτικοί φορείς μπορούν να επωφεληθούν από την εσωτερική αγορά, με την προώθηση της ισότητας των φύλων, την καταπολέμηση των διακρίσεων και την παρακολούθηση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας. Λόγω του μεγέθους και του αλληλένδετου χαρακτήρα των μακροοικονομικών, κοινωνικών και εργασιακών προκλήσεων που συνδέονται με τις συντάξεις, είναι αναγκαίο να ακολουθηθεί πιο συνολική προσέγγιση.

Οι συντάξεις αποτελούν την κύρια πηγή εισοδημάτων για περίπου το ένα τέταρτο του πληθυσμού της ΕΕ σήμερα, ενώ οι νεώτεροι Ευρωπαίοι θα βασίζονται επίσης στις συντάξεις αργότερα στη ζωή τους. Αν η Ευρώπη δεν καταφέρει να εξασφαλίσει αξιοπρεπείς συντάξεις στο παρόν και στο μέλλον, εκατομμύρια ηλικιωμένων θα περιέλθουν σε κατάσταση φτώχειας. Η Ευρώπη επίσης γερνάει καθώς οι άνθρωποι ζουν περισσότερο και αποκτούν λιγότερα παιδιά.

Η πρόκληση για τις συνταξιοδοτικές πολιτικές είναι να τεθεί σε εφαρμογή ένα σύστημα οικονομικά βιώσιμο, έτσι ώστε να μπορεί να επιτευχθεί ο βασικός σκοπός των συνταξιοδοτικών συστημάτων, δηλαδή η παροχή επαρκών συνταξιοδοτικών εισοδημάτων και η παροχή στους ηλικιωμένους της δυνατότητας να ζουν με αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης και οικονομική ανεξαρτησία.

Η **Στρατηγική "Ευρώπη 2020"**⁵⁴ αποτελεί συνέχεια της Στρατηγικής της Λισσαβόνας και επιδίωξή της είναι η έξοδος από την κρίση και η προετοιμασία της οικονομίας της Ε.Ε. για την επόμενη δεκαετία με βάση τρεις τομείς προτεραιότητας:

- την **έξυπνη ανάπτυξη**, η οποία θα βασίζεται στη γνώση, την έρευνα και την καινοτομία.
- την **βιώσιμη ανάπτυξη**, η οποία θα προωθηθεί μέσω μιας ανταγωνιστικής οικονομίας χαμηλών εκπομπών ρύπων και μιας πιο ανταγωνιστικής βιομηχανίας.
- την **χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη**, η οποία θα προάγει μια οικονομία υψηλής απασχόλησης και θα οδηγεί σε κοινωνική και γεωγραφική συνοχή.

Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς σημαίνει:

⁵⁴http://ec.europa.eu/europe2020/index_el.htm

- αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στην Ευρώπη – **περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας**, ιδίως για τις γυναίκες, τους νέους και τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας

- βοήθεια στα άτομα όλων των ηλικιών να προετοιμαστούν και να μπορέσουν να διαχειριστούν τις αλλαγές, μέσω **επενδύσεων σε δεξιότητες και επαγγελματική κατάρτιση**

- **εκσυγχρονισμό** των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας

- διασφάλιση ότι ολόκληρη η ΕΕ **θα αποκομίσει τα οφέλη της ανάπτυξης**

Οι στόχοι της ΕΕ για ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς

1. Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών και των ανδρών ηλικίας 20-64 ετών να φθάσει στο **75%** έως το 2020– ιδίως με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην αγορά εργασίας των γυναικών, των νέων, των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και χαμηλής ειδίκευσης, καθώς και των νόμιμων μεταναστών.

2. Να βελτιωθεί το επίπεδο εκπαίδευσης, ειδικότερα:

- να μειωθεί το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου σε ποσοστό κατώτερο του **10%**
- να αυξηθεί σε τουλάχιστον **40%** το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών που ολοκληρώνουν την τριτοβάθμια ή ισοδύναμη εκπαίδευση

3. Να μειωθεί κατά τουλάχιστον **20 εκατομμύρια** ο αριθμός των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας ή απειλούνται με φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.

Η ΕΕ θα δώσει ώθηση στην χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη μέσω δύο εμβληματικών πρωτοβουλιών:

1. της ατζέντας για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας που απευθύνεται:

- ο σε μεμονωμένα άτομα, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να αποκτήσουν **νέες δεξιότητες**, να προσαρμόζονται στις αλλαγές της αγοράς εργασίας και να αλλάζουν με επιτυχία επάγγελμα

- ο στην κοινωνία στο σύνολό της, εκσυγχρονίζοντας τις **αγορές εργασίας** ώστε να αυξηθεί το επίπεδο απασχόλησης, να μειωθεί η ανεργία, να αυξηθεί η

παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού και να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των κοινωνικών μοντέλων μας

2. της ευρωπαϊκής πλατφόρμας κατά της φτώχειας

- ο διασφάλιση **οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής**
- ο εγγύηση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να ζουν αξιοπρεπώς και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία
- ο παροχή βοήθειας στους πολίτες για να ενταχθούν στις κοινότητες όπου ζουν, να μορφωθούν, να βρουν δουλειά και να έχουν πρόσβαση σε κοινωνικά οφέλη

Με την περιφερειακή ανάπτυξη και τις επενδύσεις προάγεται επίσης η ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, καθώς μειώνονται οι ανισότητες μεταξύ των περιφερειών και τα οφέλη της ανάπτυξης φθάνουν σε κάθε γωνιά της ΕΕ.

Γιατί χρειάζεται η Ευρώπη μια ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς;

Απασχόληση

• Το **εργατικό δυναμικό της Ευρώπης συρρικνώνεται** ως αποτέλεσμα των δημογραφικών αλλαγών –λιγότεροι εργαζόμενοι συντηρούν έναν ολοένα μεγαλύτερο αριθμό ανενεργών ατόμων.

• Η ΕΕ πρέπει να **αυξήσει το συνολικό ποσοστό απασχόλησης**: το ποσοστό απασχόλησης είναι ιδιαίτερα χαμηλό για τις **γυναίκες** (63% έναντι 76% για τους άνδρες ηλικίας 20-64) και για τους **εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας**, 55-64 ετών (46% έναντι 62% στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία).

• Οι Ευρωπαίοι εργάζονται **λίγες ώρες** – κατά 10% λιγότερες σε σύγκριση με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία.

• Η **οικονομική κρίση** προκάλεσε υψηλή **ανεργία ανάμεσα στους νέους** – πάνω από 21% – και έκανε δυσκολότερη την εύρεση εργασίας για τους ανέργους.

Δεξιότητες

• Στην ΕΕ περίπου **80 εκατομμύρια άτομα έχουν ελάχιστες ή βασικές δεξιότητες** και επωφελούνται λιγότερο από τις δυνατότητες της διά βίου μάθησης σε σχέση με τα πιο μορφωμένα άτομα.

• Έως το 2020, **16 εκατ. περισσότερες θέσεις εργασίας θα απαιτούν υψηλά προσόντα**, ενώ οι θέσεις εργασίας που απαιτούν ειδικευση χαμηλού επιπέδου θα μειωθούν κατά 12 εκατομμύρια.

- Η απόκτηση και τελειοποίηση **νέων δεξιοτήτων** είναι όλο και πιο σημαντικές.

Καταπολέμηση της φτώχειας

- Ακόμη και πριν από την κρίση, **80 εκατ. άτομα αντιμετώπιζαν την απειλή της φτώχειας**, μεταξύ των οποίων και 19 εκατ. παιδιά.
- Το **8% των εργαζομένων** ζει κάτω από το όριο της φτώχειας.

Για να υποστηρίξει τις προσπάθειες αυτές, στις 16-02-2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε μια *Λευκή Βίβλο Ατζέντα για επαρκείς, ασφαλείς, και βιώσιμες συντάξεις*⁵⁵, η οποία βασίστηκε στα αποτελέσματα μιας ευρείας διαβούλευσης που ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2010. Η Επιτροπή εξετάζει με ποιο τρόπο η ΕΕ και τα κράτη μέλη μπορούν να αντιμετωπίσουν τις μείζονες προκλήσεις με τις οποίες βρίσκονται αντιμέτωπα τα συνταξιοδοτικά συστήματα. Προτείνει μια σειρά πρωτοβουλιών με σκοπό να διαμορφωθούν οι κατάλληλες συνθήκες ούτως ώστε: όσοι είναι σε θέση να εργάζονται να μπορούν να συνεχίσουν να το κάνουν – εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό καλύτερη ισορροπία μεταξύ του χρόνου παραμονής στην εργασία και του χρόνου συνταξιοδότησης· οι εργαζόμενοι που μετακινούνται σε άλλη χώρα να μπορούν να διατηρούν τα συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα· τα άτομα να μπορούν να αποταμιεύουν περισσότερο, να τηρούνται οι υποσχέσεις όσον αφορά την καταβολή συντάξεων και οι εργαζόμενοι να λαμβάνουν αυτό που αναμένουν όταν συνταξιοδοτηθούν.

Ειδικότερα, με τη Λευκή Βίβλο προτείνεται:

- να δημιουργηθούν καλύτερες ευκαιρίες για τους μεγαλύτερους σε ηλικία εργαζομένους, ζητώντας από τους κοινωνικούς εταίρους να προσαρμόσουν τις πρακτικές του χώρου και της αγοράς εργασίας και χρησιμοποιώντας το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για να προσελκύσει τους μεγαλύτερους σε ηλικία να παραμείνουν στην αγορά εργασίας. Η παροχή της δυνατότητας για παράταση της παραμονής των ατόμων στην εργασία αποτελεί κεντρικό σημείο στο οποίο επικεντρώνεται το ευρωπαϊκό έτος ενεργούς γήρανσης και αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών·

⁵⁵<http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCAQFjAA&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fsocial%2FblobServlet%3FdocId%3D7341%26langId%3Del&ei=zdf2VJi8OJPqaLi3goAO&usg=AFQjCNG0HfZfTP8vFDEESisY7zKp0Eufmw&sig2=T3Ns7CzD9rTtV70EdYGG6Q&bvm=bv.87519884,d.d2s>

- να αναπτυχθούν συμπληρωματικά ιδιωτικά συνταξιοδοτικά συστήματα με την ενθάρρυνση των κοινωνικών εταιρών να αναπτύξουν τέτοια συστήματα και των κρατών μελών να βελτιστοποιήσουν τα φορολογικά και άλλα πλεονεκτήματα·

- να ενισχυθεί η ασφάλεια των συμπληρωματικών συνταξιοδοτικών συστημάτων, μεταξύ άλλων και με την αναθεώρηση της οδηγίας για ιδρύματα που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών (ΙΕΣΠ), και με την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών·

- να καταστούν οι συμπληρωματικές συντάξεις συμβατές με την κινητικότητα, μέσω της προστασίας της νομοθεσίας για τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα των διακινούμενων εργαζομένων και με την προώθηση της θέσπισης υπηρεσιών παρακολούθησης των συντάξεων στο σύνολο της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό οι πολίτες θα ενημερώνονται σχετικά με τα συνταξιοδοτικά τους δικαιώματα και τις προβλέψεις του εισοδήματος που θα λαμβάνουν ύστερα από τη συνταξιοδότησή τους·

- να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να προαγάγουν την παράταση του επαγγελματικού βίου, συνδέοντας την ηλικία συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής, περιορίζοντας την πρόσβαση στην πρόωρη συνταξιοδότηση και μειώνοντας τη διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τη συνταξιοδότηση (το 22% περίπου των γυναικών άνω των 75 ετών βρίσκεται κάτω από το όριο του κινδύνου της φτώχειας⁵⁶)·

- να συνεχιστεί η παρακολούθηση της επάρκειας, της βιωσιμότητας και της ασφάλειας των συντάξεων και να υποστηριχθούν οι συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις στα κράτη μέλη.

Οι ετήσιες έρευνες ανάπτυξης (ΕΕΑ) της Επιτροπής το 2011 και το 2012 υπογράμμιζαν τη σημασία να επιτευχθεί καλύτερη ισορροπία μεταξύ των ετών εργασίας και των ετών σε συνταξιοδότηση και να δοθεί προώθηση στην επικουρική συνταξιοδοτική αποταμίευση. Ειδικότερα η επιτροπή συνέστησε:

- α) τη σύνδεση της ηλικίας συνταξιοδότησης με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής
- β) τον περιορισμό της πρόσβασης σε συστήματα πρόωρης συνταξιοδότησης και άλλες οδούς πρόωρης εξόδου από την εργασία
- γ) την υποστήριξη της εργασίας για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα με τη βελτιωμένη πρόσβαση στη διά βίου μάθηση, την προσαρμογή των θέσεων εργασίας σε πιο

⁵⁶Eurostat, στοιχεία EU-SILC για το 2009

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ετερογενές εργατικό δυναμικό, τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας και την υποστήριξη της ενεργού και υγιούς γήρανσης·

- δ) την εξίσωση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης ανδρών και γυναικών·
- ε) την υποστήριξη της ανάπτυξης επικουρικής συνταξιοδοτικής αποταμίευσης ώστε να ενισχυθούν τα εισοδήματα συνταξιοδότησης.

ΠΗΓΕΣ

Ανωγιάτης-Pele, Δ., Δουκάκης, Κ., 2012, «Μορφές κοινωνικής μέριμνας και κρατικοί νεωτερισμοί στον Ελλαδικό χώρο (18ος – 19ος αιώνας)», στο συλλογικό Τοπικές κοινωνίες στον θαλάσσιο και ορεινό χώρο στα νότια Βαλκάνια, 18ος-19ος αι., Λαΐου, Σ., (επιμ), Κέρκυρα.

Ζαμπάρλουκου, Σ., 2014, «Προς ένα νέο πρότυπο οργάνωσης του κοινωνικού κράτους; Η Ελλάδα μετά την κρίση», Επιστημονική Εταιρεία Κοινωνικής Πολιτικής, 5^ο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Θεοδωρουλάκης, Μ., Κουμαριανός, Β., 2012, «Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης, Εκπαιδευτικό υλικό», *INE ΓΣΕΕ*, Αθήνα.

Κοντιάδης, Ξ., 2008, *Ορισμός και τυπολογία του κράτους πρόνοιας*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση,

Κοντιάδης, Ξ., Καλατζής, Ν., Μίχος, Α., Μπιτσάνη, Ε., Τσέκος, Θ., 2006, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ: ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ», *Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, Αθήνα.

Λαζαρίδου Δέσποινα, «Η οργάνωση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στις χώρες της Νότιας Ευρώπης και οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειές τους».

Λιάκος, Α., 1993, *Εργασία και πολιτική στην Ελλάδα του μεσοπόλεμου*, Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδας – Ιστορικό Αρχείο.

Νεκτάριου, Μ., 1996, *Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα: Προτάσεις για μια συνολική μεταρρύθμιση*, Αθήνα, σελ.121,

Νικολακοπούλου-Στεφάνου, Η., 1996, «Το Ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο», στο Κρεμαλής Κ., επιμ., *Απλοποίηση και συστηματοποίηση των κανόνων κοινωνική προστασίας*, Α. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή.

Ντάλλα, Ε., 2008, *Pension Fund Management*, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιά

Ντερέκης, Α., 2011, «Ο ρόλος των αποθεματικών των Ταμείων σε διανεμητικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης του 1ου Πυλώνα με εφαρμογές στην Ελλάδα και στην Ευρώπη», Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στην Αναλογιστική Επιστήμη Διοικητική Κινδύνου, Πανεπιστήμιο Πειραιά

Παντελής, Κ., 2013, «Επικρατούντα Κοινωνικά Μοντέλα στην Ευρώπη: Πως Επηρεάζουν τις Συνθήκες Ανάπτυξης και την Αγορά Εργασίας», In Deep Analysis, <http://www.indeepanalysis.gr/?q=node/1363E>

Παπαρρηγοπούλου, Π., 2008, «Η χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφαλίσεως. Τάσεις και εξελίξεις στην ΕΕ», *Ευρωπαϊών Πολιτεία*, 2/2008, σ. 407-421.

Προβόπουλου, Γ., 1987, Κοινωνική Ασφάλιση, Μακροοικονομικές όψεις του Χρηματοδοτικού Προβλήματος, IOBE, Αθήνα

Ροϊλός, Γ., 1928, Περί εργατικού κινδύνου και της σχετικής ελληνικής νομοθεσίας (Εργατικά ατυχήματα), Αθήνα

Σακελλαρόπουλος, Θ., 1999, Η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

Στασινοπούλου, Όλγα, Εισαγωγή στην Κοινωνική Πολιτική, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Αθήνα 2006

Στεργίου, Α., 2010, «Το ασφαλιστικό σύστημα των ελεύθερων επαγγελματιών (ΟΑΕΕ) και οι προκλήσεις για το μέλλον. Η κυοφορούμενη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού μας Συστήματος: παραμετρική και συστημική», Θεματικό Συνέδριο για το Ασφαλιστικό των Ελευθέρων Επαγγελματιών, Αθήνα

Τσιαμαντά, Λ., 2014, *Συγκριτική επισκόπηση των ασφαλιστικών συστημάτων της Ελλάδας και των κυριότερων Ευρωπαϊκών χωρών (Ιταλία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία και Ηνωμένο Βασίλειο) πριν τη δημοσιονομική κρίση, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιά*

Φίλιας, Β., 1996, *Κοινωνία και εξουσία στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα

Φωτήλας, Ν., 1937, *Κοινωνική πολιτική. Εγχειρίδιον θεωρίας και πράξεως*, Αθήνα.

Beveridge, William, 1942, "Social Insurance and Allied Services"

Boeri, T., Brugiavini A., and Calmfors L. (eds.) (2001), *The Role of the Unions in the Twenty-first century*, Oxford University Press

Delors, J., 1992, "From the Single Act to Maastricht and beyond: The means to match our ambitions", *European Communities, Commission*.

Esping-Andersen, G., Gallie, A. Hemerijck, D., Myles, J., 2006, *Γιατί χρειαζόμαστε ένα Νέο Κοινωνικό Κράτος*, Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα

Esping Andersen G., (1990), *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Princeton: Princeton University Press.

Ferrera, M., (1996), "The South European model of welfare in social Europe", *Journal of European Social Policy*, vol.6, no.1

Gough, J., Eisenschitz, A., McCulloch, A., 2006, *Spaces of Social Exclusion*, Routledge, New York

Kuhnle, S., 1994, "Basic historical trends in European Social Security", *EISS Year Book*.

Sapir A., 2006. "Globalization and the Reform of European Social Models," *Journal of Common Market Studies*, Wiley Blackwell, vol. 44(2), pages 369-390

<http://www.ggka.gr/asfalistiko.htm>

http://www.nat.gr/site/categories/nat/history_target.csp

ΗΜΕΡΑ 2η

2η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Θεσμικό Πλαίσιο Επικουρικής Σύνταξης

(Συντάκτης: Χαμάκος Γεώργιος)

Επιμέρους θεματικές ενότητες:

Θεσμικό Πλαίσιο Επικουρικής Σύνταξης [*Βασικές έννοιες, Ασφάλιση, Ιδιωτική/Κοινωνική Ασφάλιση, Κάλυψη/Κίνδυνοι. Φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης, Η επικουρική ασφάλιση, Τα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης, Η δημιουργία και η εξέλιξη του ΕΤΕΑ (νυν ΕΤΕΑΕΠ)*]

Απασχόληση & Ασφάλιση [*Πλήρης Απασχόληση, Μερική Απασχόληση, Πολλαπλώς απασχολούμενος μισθωτός, Υποχρεωτική ασφάλιση, Προαιρετική ασφάλιση, Άμεσα ασφαλισμένοι, Έμμεσα ασφαλισμένοι, Συνταξιοδοτικό Δικαίωμα, Θεμελίωση Δικαιώματος,*

Χρόνος ασφάλισης, Ασφαλιστικός Δεσμός]

Συντάξεις [*Γήρατος, Αναπηρίας, Θανάτου, Θανάτου υποψήφιου συνταξιούχου, Θανάτου με*

Σύμφωνο Συμβίωσης (Δικαιώματα αντισυμβαλλομένου), Σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος, Μειωμένη σύνταξη γήρατος, Ασφάλιση σε Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα (ΒΑΕ), Ασφάλιση με Εργόσημο]

Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή θα αποσαφηνιστούν οι βασικές έννοιες και όροι που χρησιμοποιούνται στην ασφάλιση και θα γίνει συνοπτική αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο του Ασφαλιστικού.

Βασικές έννοιες

Εργασία

Με τον όρο εργασία νοείται κάθε απασχόληση του ανθρώπου η οποία αποβλέπει σε ένα ορισμένο σκοπό. Μπορεί να είναι σωματική ή πνευματική ανάλογα αν επικρατεί το χειρωνακτικό ή το διανοητικό στοιχείο σε αυτήν. Κάθε άνθρωπος μπορεί να εργάζεται για κάποιον άλλο οπότε η εργασία του παρέχεται για λογαριασμό του εργοδότη του με τον οποίο συνδέεται με μια έννομη σχέση. Τη σχέση αυτή ρυθμίζει το δίκαιο και ειδικότερα το εργατικό δίκαιο.

Η σχέση εργασίας

Τη σχέση αυτή ρυθμίζει το δίκαιο και ειδικότερα το εργατικό δίκαιο. Από την σχέση αυτή προκύπτει η υποχρέωσή του εργαζόμενου να εργαστεί για να επιτελέσει το έργο που έχει αναλάβει. Αντίστοιχα προκύπτει η υποχρέωση του εργοδότη να πληρώσει τον εργαζόμενο για την εργασία που παρείχε. Στην περίπτωση των Δημοσίων Υπαλλήλων

Εξαρτημένη εργασία

Εξαρτημένη εργασία είναι η εργασία που υπόκειται στην άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος του εργοδότη. Αυτό σημαίνει ότι ο εργοδότης έχει το δικαίωμα της διεύθυνσης και της εποπτείας της εργασίας ενώ καθορίζει το χρόνο, τον τρόπο, τον τόπο και τις λοιπές συνθήκες παροχής της.

Ο εργαζόμενος έχει την υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις οδηγίες και τις εντολές του εργοδότη.

Μισθωτός

Το πρόσωπο, το οποίο βάσει σχέσεως εξαρτημένης εργασίας τελεί στην υπηρεσία τρίτου και υποχρεούται στην παροχή εργασίας προς αυτόν.

Δεν είναι μισθωτοί οι ελεύθεροι επαγγελματίες, τα μέλη της οικογένειας του εργοδότη, εάν παρέχουν εργασία εκ του νόμου, οι δημόσιοι υπάλληλοι*, οι εταίροι και τα μέλη σωματείου, εάν παρέχουν υπηρεσίες προς την εταιρία ή το σωματείο.

Η εργασία που προσφέρει ο δημόσιος υπάλληλος καθώς και εκείνη που παρέχει ο ελεύθερος επαγγελματίας δεν ρυθμίζονται από το εργατικό δίκαιο.

Εργοδότες

Ως εργοδότες κατά την ασφαλιστική νομοθεσία χαρακτηρίζονται, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου για λογαριασμό των οποίων τα υπαγόμενα στην ασφάλιση πρόσωπα προσφέρουν την εργασία τους (άρθρο 8 περ. 5 εδάφιο α' του ΑΝ. 1846/1951).

Ποιοι είναι οι εργοδότες;

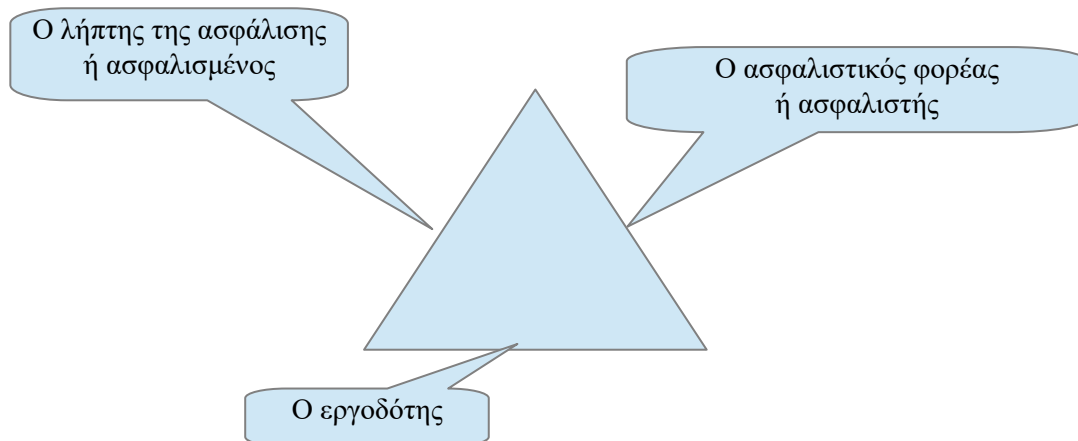
- Ατομική επιχείρηση: Ο επιχειρηματίας.
- Ομόρρυθμη εταιρεία: Τα ομόρρυθμα μέλη.
- Ετερόρρυθμη εταιρεία: Το ομόρρυθμο ή τα ομόρρυθμα μέλη.
- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ): Ο διαχειριστής ή οι διαχειριστές. Αν η εκπροσώπηση της ΕΠΕ δεν έχει ανατεθεί σε διαχειριστή, τότε η διαχείριση ανήκει σε όλους τους εταίρους.
- Αφανής εταιρεία: Ο εμφανής εταίρος ή οι εμφανείς εταίροι (Εκπρόσωποι).
- Ανώνυμος Εταιρεία (ΑΕ): Ο Πρόεδρος, Αντιπρόεδρος, Διευθ. Σύμβουλος, Διευθυντής και τα μέλη του ΔΣ.
- Δημόσιο: Ο αρμόδιος Υπουργός ή ο Διευθυντής του αποκεντρωμένου δημόσιου οργανισμού.
- Δήμοι - Κοινότητες: Ο Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος.
- ΝΠΔΔ - Οργανισμοί κοινής ωφέλειας: Ο Πρόεδρος ή ο Διοικητής.
- Ιδρύματα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου: Ο Πρόεδρος του ΔΣ και ο Γενικός Διευθυντής.
- Κοινοπραξία: Τα μέλη των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στην κοινοπραξία π.χ. κοινοπραξία με μέλη α) ΑΕ και β) ατομική επιχείρηση. Υπεύθυνοι έναντι του φορέα ασφάλισης είναι α) τα μέλη του ΔΣ της ΑΕ και β) το φυσικό πρόσωπο της ατομικής επιχείρησης.
- ΚΤΕΛ: Ο Πρόεδρος του ΔΣ και ελλείψει αυτού ο Αντιπρόεδρος.
- ΤΑΞΙ: Ο ιδιοκτήτης ή οι ιδιοκτήτες.
- Διαχείριση πολυκατοικίας: Οι συνιδιοκτήτες ή ο διαχειριστής.
- Οικιακό προσωπικό: Και οι δύο σύζυγοι.

Ασφάλιση

Η ασφάλιση είναι μια σύμβαση που συνάπτεται είτε με ελεύθερη βούληση ή υποχρεωτικά από το νόμο, κατά την οποία ο ένας συμβαλλόμενος (ασφαλιστής ή ασφαλιστικός φορέας) αναλαμβάνει έναντι ορισμένης αντιπαροχής (ασφαλιστρο/εισφορές) του άλλου (ασφαλισμένου) την υποχρέωση να καταβάλλει σ' αυτόν ορισμένη παροχή (π.χ. σύνταξη/αποζημίωση) ευθύς μόλις επέλθει ο ασφαλιστέος κίνδυνος.

Οι συντελεστές της ασφάλισης είναι (α) ο ασφαλιστικός φορέας ή ασφαλιστής, (β) ο λήπτης της ασφάλισης ή ασφαλισμένος και στην περίπτωση των εργαζομένων με εξαρτημένη σχέση εργασίας και (γ) ο εργοδότης. [Αναγκαστικός Νόμος 1846/1951 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων» (ΦΕΚ 179/τ.Α΄/14-21.6.1951)]

Επισημαίνεται ότι όταν ο ασφαλισμένος είναι αυτοαπασχολούμενος εργαζόμενος, χωρίς εξαρτημένη σχέση εργασίας, τότε έχει διττό ρόλο αφενός ως ασφαλισμένος, αφετέρου ως εργοδότης.

Τι είναι ασφάλιση, Ιδιωτική/Κοινωνική

Όταν η ασφάλιση γίνεται με ελεύθερη βούληση, τότε αναφερόμαστε στην ιδιωτική ασφάλιση. Όταν η ασφάλιση γίνεται υποχρεωτικά εκ του νόμου, τότε αναφερόμαστε σε κοινωνική ασφάλιση, η οποία διέπεται από κανόνες δημόσιας τάξης.

Κοινωνική Ασφάλιση

Σκοπός της κοινωνικής ασφάλισης είναι με νόμο η συγκρότηση ασφαλιστικής ομάδας και η έναντι καταβολής ασφαλίστρου μεταβίβαση σε αυτή των οικονομικών συνεπειών, που πλήττουν νομοτελειακά τα μέλη της ομάδας αυτής από τυχαία ή μη εκ των προτέρων προσδιορισμένα γεγονότα⁵⁷.

Η συνταγματική θεμελίωση του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλιση προβλέπεται στο άρθρο 22 § 5 Σ., που ορίζει ότι: «Το κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει».

⁵⁷ Ασφαλιστικό δίκαιο, Κοινωνικό Πολύκεντρο ΑΔΕΔΥ

Σε διεθνές επίπεδο οι κοινωνικοί κίνδυνοι όπως η ασθένεια, η ανικανότητα, τα οικογενειακά βάρη, η ανεργία, το γήρας και ο θάνατος μεταβάλλονται ως κίνδυνοι αλλά κυρίως μεταβάλλονται ως προς τις επιπτώσεις τους στον χρόνο ενώ παράλληλα διευρύνονται με βάση την εξέλιξη της κοινωνίας αναφοράς. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι η ηλικία κατά την οποία επέρχεται ο κοινωνικός κίνδυνος «γήρας» η οποία αυξάνεται με βάση μια σειρά τεκμηριωμένων στοιχείων (πχ το προσδόκιμο της ζωής) όμως παράλληλα οι επιπτώσεις του γήρατος διαφοροποιούνται σημαντικά σε σχέση με το παρελθόν και σε συνδυασμό με τον κοινωνικό κίνδυνο «ασθένεια» (αύξηση αριθμού πασχόντων από άνοια ή Alzheimer για τους οποίους απαιτείται ειδική φροντίδα). Συνάγεται λοιπόν ότι οι οικονομικές συνέπειες που πλήττουν την ασφαλιστική ομάδα λόγω του γήρατος, οπότε και ο ασφαλισμένος δεν δύναται να εργαστεί, μπορεί να είναι μεγαλύτερες παρόλο που η ηλικία κατά την οποία εμφανίζεται το γήρας αυξάνεται, οπότε απαιτείται και διεύρυνσή τους ώστε να παρέχεται μια αξιοπρεπής διαβίωση, ενδεχομένως πέραν της κύριας και επικουρικής σύνταξης, μέσω προνοιακής μέριμνας.

Ασφαλιστική περίπτωση

Η εμφάνιση ενός από τους καλυπτόμενους ασφαλιστικούς κινδύνους στον άμεσα ασφαλισμένο ή στον έμμεσα ασφαλισμένο και η αναζήτηση της συνδρομής του ασφαλιστικού φορέα που έχει αρμοδιότητα για τη λήψη της αντίστοιχης παροχής, εφόσον συντρέχουν και οι προβλεπόμενες ασφαλιστικές προϋποθέσεις, ονομάζεται ασφαλιστική περίπτωση. Στην περίπτωση που ο ασφαλιστικός κίνδυνος επιφέρει επιπτώσεις που έχουν μικρή διάρκεια όσον αφορά τον χρόνο (πχ ασθένεια, μητρότητα, ανεργία κλπ) χαρακτηρίζονται ως βραχυχρόνιες παροχές ενώ μακροχρόνιες ή ισόβιες αν πρόκειται για επιπτώσεις που έχουν διάρκεια σε βάθος χρόνου και δεν θα μεταβληθούν, όπως οι επιπτώσεις από τον κίνδυνο του γήρατος ή της αναπηρίας ή του θανάτου.

Κάλυψη/Κίνδυνοι

Σκοπός του ΑΝ 1846/1951 είναι η κάλυψη των ασφαλιζόμενων σε περίπτωση επέλευσης κινδύνων:

- Της ασθένειας σε χρήμα
- Της μητρότητας
- Της αναπηρίας
- Του ατυχήματος
- Του γήρατος και

- Του θανάτου***

Φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης

Φορείς Κύριας Ασφάλισης (έως το 2016):

- ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Το ΙΚΑ κάλυπτε τους εργαζομένους που παρείχαν εξαρτημένη εργασία ανεξάρτητα από την ιδιότητα του εργοδότη (Ιδιωτικός Τομέας - Δημόσιος Τομέας , ΝΠΔΔ ή Δημόσιο-Κοινωνικός Τομέας) και εφόσον για την εργασία τους αυτή δεν υπάγονταν στην ασφάλιση κάποιου άλλου Φορέα Κύριας Ασφάλισης.
- Δημόσιο (ΓΛΚ)
- ΟΑΕΕ
- ΕΤΑΑ
- ΕΤΑΠ ΜΜΕ
- ΟΓΑ..

Στην αιτιολογική έκθεση για τον Ν.4387 το 2016 αναφέρεται: *«Σκοπός του νομοσχεδίου είναι η πλήρης αναμόρφωση του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, στο πλαίσιο ενός Ενιαίου Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλειας, του οποίου οι γενικές αρχές ορίζονται στο νόμο ως εξής: εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης και κοινωνικής προστασίας με όρους ισότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης, αναδιανομής και αλληλεγγύης των γενεών...»* και στη συνέχεια: *«.... Ο ανακαθορισμός των συντάξεων των ήδη συνταξιούχων με αναφορά στον νέο, ενιαίο, τρόπο υπολογισμού της κύριας και επικουρικής συντάξεως για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους, εφόσον συνεπάγεται μείωση των συντάξεων, δεν αντίκειται στο Σύνταγμα υπό την προϋπόθεση ότι σέβεται τις αρχές της ισότητας της συμμετοχής στα δημόσια βάρη και της κοινωνικής αλληλεγγύης. Δεν είναι επιτρεπτή μείωση η οποία εν τοις πράγμασι ισοδυναμεί με παροχή που δεν εξασφαλίζει αξιοπρεπή διαβίωση...»*

Με την ίδρυση του ΕΦΚΑ (άρθρο 51 του Ν.4387/2016), από 1/1/2017, οι παλιοί ασφαλιστικοί φορείς κύριας ασφάλισης παύουν να υφίστανται. Ενοποιούνται όλοι σε έναν Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, ο οποίος στόχευσε στην αφενός στην ενοποίηση των προϋπαρχόντων φορέων κοινωνικής ασφάλισης, αφετέρου στην απλοποίηση και τον εκσυγχρονισμό των ασφαλιστικών διαδικασιών. Παράλληλα η λειτουργία του σκοπό έχει την εξοικονόμηση πόρων αλλά και την εξάλειψη της εισφοροδιαφυγής.

Στον ιδρυτικό του νόμο αναφέρεται ότι σκοπός του είναι η κάλυψη των υπακτέων στην ασφάλιση του Ε.Φ.Κ.Α. προσώπων για τους ασφαλιστικούς κινδύνους που προβλέπονται από την οικεία νομοθεσία με την προβλεπόμενη στο νόμο αυτόν χορήγηση:

- α. μηνιαίας κύριας σύνταξης, λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου στους ασφαλισμένους ή/και στα μέλη της οικογενείας τους,
- β. η χορήγηση προσυνταξιοδοτικών και άλλων παροχών στους συνταξιούχους και στους μέχρι τις 31.12.1992 ασφαλισμένους του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ), οι οποίοι, έως την έναρξη ισχύος του παρόντος, έχουν θεμελιώσει δικαίωμα λήψης της παροχής, καθώς και στους συνταξιούχους προσυνταξιοδοτικού καθεστώτος του ΕΤΕΑ (τ. ΕΤΕΑΜ) σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 26 του Ν. 3455/2006 (Α'84),
- γ. παροχών ασθένειας σε χρήμα,
- δ. ειδικών προνοιακών επιδομάτων και
- ε. κάθε άλλης παροχής σε χρήμα ή υπηρεσιών, για τις οποίες καθίσταται αρμόδιος ο Ε.Φ.Κ.Α..

Η επικουρική ασφάλιση

Η επικουρική ασφάλιση δημιουργήθηκε για την αύξηση της κύριας σύνταξης του άμεσα ασφαλισμένου για την ίδια απασχόληση.

Τα πρώτα ταμεία επικουρικής ασφάλισης άρχισαν να δημιουργούνται από την προπολεμική εποχή (1935-1939). Κατά την διάρκεια της Κατοχής συστάθηκαν δια νόμου 11 ταμεία επικουρικής ασφάλισης. Ακολούθησε η δεκαετία του 1940 οπότε η επικουρική ασφάλιση εμφανίζει άνθιση. Διάφορες επαγγελματικές κατηγορίες που έχουν σταθερή ή ευκαιριακή δύναμη πίεσως στα πολιτικά τεκταινόμενα επιθυμούν και απαιτούν συμπληρωματική κάλυψή τους μέσω επικουρικής σύνταξης. Συστήνονται φορείς για την κάλυψη της ανάγκης αυτής χωρίς την ύπαρξη γενικών κανόνων όσον αφορά τη διάρθρωση των εσόδων και των παροχών τους ενώ η εργοδοτική και εργατική εισφορά ποικίλει από φορέα σε φορέα. Οι καταστατικές διατάξεις αυτών των φορέων σε πολλές περιπτώσεις ακολουθούν έως και σήμερα την επικουρική ασφάλιση.

Το παράλληλο της κύριας ασφάλισης σύστημα που προέκυψε από τα ανωτέρω προσφέρει σε ορισμένες ομάδες μια βελτίωση της κοινωνικής προστασίας που παρείχε η κύρια ασφάλιση και δημιουργεί μια πρόσθετη ασφάλιση με κοινά χαρακτηριστικά όπως η υποχρεωτικότητα, το αναδιανεμητικό σύστημα και την καταβολή περιοδικών παροχών που όμως σε βάθος χρόνου δημιούργησε συνθήκες ανισότητας είτε μεταξύ των ασφαλισμένων είτε μεταξύ των γενεών για μια σειρά από λόγους που δεν αναλύουμε στο παρόν πλαίσιο.

Οι κοινές συνιστώσες των ταμείων που δημιουργήθηκαν την ανωτέρω περίοδο ήταν:

- α) η έλλειψη κρατικού προγραμματισμού,
- β) οι πιέσεις που ασκούσαν ισχυρές κοινωνικές ομάδες για την ίδρυση τους, καθώς και
- γ) η ανυπαρξία μακροπρόθεσμης τεχνικοοικονομικής και αναλογιστικής μελέτης που θα διασφάλιζε την βιωσιμότητά τους και θα καθόριζε τις παροχές που το Ταμείο θα είχε τη δύναμη να ανταποκριθεί.

Τα επικουρικά ταμεία διανύουν μια μεγάλη περίοδο κατά την οποία μόνο ορισμένες ομάδες έχουν την δυνατότητα της συμπληρωματικής παροχής της επικουρικής σύνταξης ενώ έχουν ήδη εμφανιστεί προβληματικά ταμεία. Το 1979 ξεκινά η προσπάθεια λύσης του θέματος αυτού με την συγχώνευση των προβληματικών ταμείων που υπήρχαν και την δημιουργία του TEAM (Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών) για όλους τους μισθωτούς που δεν ήταν ασφαλισμένοι επικουρικά, δηλαδή «τα πρόσωπα τα οποία κατά κύριο επάγγελμα παρέχουν εξαρτημένη εργασία έναντι αμοιβής εφόσον για την εργασία αυτή είναι ασφαλισμένα στο ΙΚΑ ή άλλο φορέα κύριας ασφάλισης και δεν υπάγονται στην ασφάλιση άλλου φορέα ή κλάδου επικουρικής ασφάλισης» (Ν. 997/1979). Επίσης απαγορεύθηκε η σύσταση στο μέλλον κλαδικών ταμείων επικουρικής ασφάλισης μισθωτών ενώ στον καθορίστηκε ότι με Προεδρικά Διατάγματα μπορεί να συσταθεί σε ταμείο κύριας ασφάλισης ελευθέρων επαγγελματιών και αυτοτελώς απασχολούμενων, κλάδος επικουρικής ασφάλισης για τους ασφαλισμένους του ταμείου, ο οποίος κλάδος θα είχε οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια.

Από το 2015 (Ν.4334/2015,ΦΕΚ80/τ.Α/16-07-2015) εντάσσονται υποχρεωτικά όλα τα Ταμεία και οι Τομείς Επικουρικής Ασφάλισης στο ΕΤΕΑ (Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης) νυν ΕΤΕΑΕΠ (Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης & Εφάπαξ Παροχών), ως εκ τούτου το ΕΤΕΑΕΠ αποτελεί τον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα όσον αφορά στην επικούρηση και στα εφάπαξ.

Τα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης

Η βασική διάκριση των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ) προκύπτει κατά τη διαδικασία δημιουργίας του Ενιαίου Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης (ΕΤΕΑ-νυν ΕΤΕΑΕΠ)

Τα ΤΕΑ χωρίζονται σε:

- Ταμεία Προαιρετικής Επαγγελματικής Ασφάλισης, και
- Ταμεία Υποχρεωτικής Επαγγελματικής Ασφάλισης

Ταμεία Προαιρετικής Επαγγελματικής Ασφάλισης

1. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Υπουργείου Οικονομικών (ΤΕΑ Υπ.ΟΙΚ.)
2. Επαγγελματικό Ταμείο Ασφάλισης Οικονομολόγων (Ε.Τ.Α.Ο.)
3. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού ΕΛ.ΤΑ. (ΤΕΑ ΕΛ.ΤΑ.)
4. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Γεωτεχνικών (Τ.Ε.Α.ΓΕ.)
5. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού Καζίνο (Τ.Ε.Α.Π.Κ.)
6. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Ελεγκτών Εναέριας Κυκλοφορίας Ελλάδος (Τ.Ε.Α.-Ε.Ε.Κ.Ε.)
7. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Ελληνικού Τμήματος Διεθνούς Ενώσεως Αστυνομικών, Πυροσβεστών και Λιμενικών (Τ.Ε.Α.Ε.Τ.Δ.Ε.Α.Π.Λ)
8. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού των Εταιρειών JOHNSON & JOHNSON Ελλάς ΑΕΒΕ, JOHNSON & JOHNSON Καταναλωτικά Προϊόντα ΑΕΕ και JANSSEN-CILAG Φαρμακευτική ΑΕΒΕ (Τ.Ε.Α. J&J/J&J Consumer/JC)
9. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού ΙΝΤΕΡΑΜΕΡΙΚΑΝ (Τ.Ε.Α. ΙΝΤΕΡΑΜΕΡΙΚΑΝ)
10. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Τ.Ε.Α. - Σ.Ο.Ε.Λ)
11. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Αστικών Συγκοινωνιών Π.Α.Σ.Ι.Α.Λ. & Ε.Α. - (Τ.Ε.Α. Π.Α.Σ.Ι.Α.Λ. & Ε.Α.)

12. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης-Ν.Π.Ι.Δ. (Τ.Ε.Α Ι.Σ.Θ. Ν.Π.Ι.Δ.)
13. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού Accenture - Ν.Π.Ι.Δ. (Τ.Ε.Α Accenture Ν.Π.Ι.Δ.)

Τα γενικά χαρακτηριστικά των ΤΕΑ

Τα Επαγγελματικά Ταμεία είναι μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και η ίδρυσή τους γίνεται με βάση την επαγγελματική απασχόληση ενώ η υπαγωγή των ασφαλισμένων τους σε αυτά είναι προαιρετικού χαρακτήρα. Όσον αφορά τη χρηματοδότησή τους γίνεται από τους εργαζομένους και/ή τους εργοδότες τους (η οποίοι μετέχουν και στη διοίκησή τους εφόσον τα χρηματοδοτούν). Ακολουθούν το κεφαλαιοποιητικό σύστημα υποχρεωτικά για τον υπολογισμό χορήγησης παροχών ενώ απαγορεύονται οι διακρίσεις όσον αφορά την υπαγωγή των ασφαλισμένων. Για την διασφάλιση των ασφαλισμένων τα αποθεματικά είναι υποχρεωτικά και πρέπει να ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις του ταμείου ενώ υπάγονται αφενός στην εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως προς τη νομιμότητα, φερεγγυότητα και την προστασία των συμφερόντων των ασφαλισμένων, αφετέρου στον έλεγχο της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής ως προς την οικονομική λειτουργία και τη βιωσιμότητά τους σε σχέση με το πρόγραμμα παροχών και επενδύσεων.

Ταμεία Υποχρεωτικής Επαγγελματικής Ασφάλισης

Τα παρακάτω ταμεία (υποχρεωτικής ασφάλισης) άλλαξαν νομική μορφή και μετατράπηκαν από 1.3.2013 από ΝΠΔΔ σε ΝΠΙΔ και έγιναν Ταμεία Υποχρεωτικής Επαγγελματικής Ασφάλισης:

1. Ταμείο Επαγγελματική Ασφάλισης Υπαλλήλων Εμπορίου Τροφίμων (Τ.Ε.Α.Υ.Ε.Τ.)
2. Επαγγελματικό Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Εταιρειών Πετρελαιοειδών (Ε.Τ.Ε.Α.Π.Ε.Π.)
3. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Επικούρησης Ασφαλιστών και Προσωπικού Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων (Τ.Ε.Α.Ε.Α.Π.Α.Ε.)
4. Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Φαρμακευτικών Εργασιών (Τ.Ε.Α.Υ.Φ.Ε.)

Κοινή συνισταμένη των επαγγελματικών ταμείων προαιρετικής ασφάλισης αποτελεί η χορήγηση εφάπαξ παροχής για την αντιμετώπιση κινδύνου και σε

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ορισμένες περιπτώσεις εμφανίζεται συνταξιοδοτική παροχή. Αντίθετα κοινή συνισταμένη των επαγγελματικών ταμείων υποχρεωτικής ασφάλισης είναι η χορήγηση μηνιαίας σύνταξης (κίνδυνος γήρατος, αναπηρίας, θανάτου). Στους ακόλουθους πίνακες εμφανίζονται οι παροχές των επαγγελματικών ταμείων στους ασφαλισμένους τους και η νομική τους βάση.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ			
	ΟΝΟΜΑ	ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	ΑΠΟΣΤΟΛΗ
1	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Υπουργείου Οικονομικών (ΤΕΑ Υπ.ΟΙΚ.)	Υπουργική Απόφαση Φ.51020/8370/117 ΦΕΚ 727 Β/14.05.2004	Χορήγηση πρόσθετης υγειονομικής περίθαλψης – επιδόματα
2	Επαγγελματικό Ταμείο Ασφάλισης Οικονομολόγων (Ε.Τ.Α.Ο.)	Υπουργική Απόφαση Φ.51020/20163/292 ΦΕΚ 1307 Β/26.08.2004	Χορήγηση εφάπαξ – Αλληλοβοήθεια (αντιμετώπιση των κινδύνων αναπηρίας και θανάτου) - Σύνταξης
3	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού ΕΛ.ΤΑ. (ΤΕΑ ΕΛ.ΤΑ.)	Υπουργική Απόφαση Φ.51020/19631/283 ΦΕΚ 1364 Β/06.09.2004	Χορήγηση εφάπαξ παροχής, ασφάλισης ζωής και πρόσθετης υγειονομικής περίθαλψης
4	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Γεωτεχνικών (Τ.Ε.Α.ΓΕ.)	Υπουργική Απόφαση Φ.51020/8889/122 ΦΕΚ 818 Β/04.07.2006	Χορήγηση εφάπαξ (κίνδυνος γήρατος), σύνταξης, εφάπαξ βοηθήματος (κίνδυνος αναπηρίας, θανάτου, μακροχρόνιας νοσοκομειακής περίθαλψης)
5	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού Καζίνο (Τ.Ε.Α.Π.Κ.)	Υπουργική Απόφαση Φ.51020/20964/ 255 ΦΕΚ 2192 Β/23.10.2008	Χορήγηση εφάπαξ παροχής (κίνδυνος γήρατος), εφάπαξ παροχής (κίνδυνος αναπηρίας και θανάτου)
6	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Ελεγκτών Εναέριας Κυκλοφορίας Ελλάδος (Τ.Ε.Α.-Ε.Ε.Κ.Ε.)	Υπουργική Απόφαση Φ.51020/12693/ 141 ΦΕΚ 1028 Β/29.05.2009	Χορήγηση εφάπαξ παροχής (κίνδυνο γήρατος - αναπηρίας), βοηθήματος (κίνδυνος αναπηρίας, νοσοκομειακή περίθαλψη, θανάτου), βοηθήματος αντιμετώπισης δικαστικών εξόδων, συμπληρωματικής μηνιαίας σύνταξης

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

7	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Ελληνικού Τμήματος Διεθνούς Ενώσεως Αστυνομικών, Πυροσβεστών και Λιμενικών (Τ.Ε.Α.Ε.Τ.Δ.Ε.Α.Π.Λ)	Υπουργική Απόφαση Φ.51020/15970/182 ΦΕΚ 1903 Β/04.09.2009	Χορήγηση εφάπαξ παροχής (κίνδυνος γήρατος), εφάπαξ παροχής (κίνδυνος αναπηρίας, θανάτου και νοσοκομειακής περίθαλψης)
8	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού των Εταιρειών JOHNSON & JOHNSON Ελλάς ΑΕΒΕ, JOHNSON & JOHNSON Καταναλωτικά Προϊόντα ΑΕΕ και JANSSEN-CILAG Φαρμακευτική ΑΕΒΕ (Τ.Ε.Α. J&J/J&J Consumer/JC)	Υπουργική Απόφαση Φ.51020/10407/104 ΦΕΚ 715/Β'26.05.2010	Χορήγηση εφάπαξ παροχής (κίνδυνος γήρατος)
9	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού INTERAMERIKAN (Τ.Ε.Α. INTERAMERIKAN)	Υπουργική Απόφαση Φ.51020/17229/147 ΦΕΚ 1279/Β/06.08.2010	Χορήγηση εφάπαξ παροχής (κίνδυνος γήρατος, θανάτου, αναπηρίας, επαγγελματικού ατυχήματος, ασθένειας, διακοπής της εργασίας)
10	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Τ.Ε.Α. - Σ.Ο.Ε.Λ)	Υπουργική Απόφαση ΑΤ10/Φ.51020/36232/648 ΦΕΚ 3166/Β/03.10.2016	Χορήγηση εφάπαξ παροχής (κίνδυνος γήρατος, θανάτου, αναπηρίας, επαγγελματικού ατυχήματος, ασθένειας, διακοπής της εργασίας)
11	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Αστικών Συγκοινωνιών Π.Α.Σ.Ι.Α.Λ. & Ε.Α. - (Τ.Ε.Α. Π.Α.Σ.Ι.Α.Λ. & Ε.Α.)	Υπουργική Απόφαση ΑΤ10/Φ.51020/54076/874 ΦΕΚ 60/Β/19.01.2017	Χορήγηση εφάπαξ παροχής (κίνδυνος γήρατος, αναπηρίας και θανάτου)
12	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης- Ν.Π.Ι.Δ. (Τ.Ε.Α Ι.Σ.Θ. Ν.Π.Ι.Δ.)	Υπουργική Απόφαση ΑΤ 10/Φ.51020/26405/447/11.07.201 7 ΦΕΚ 2496/Β/19.07.2017	Α)Κλάδος Σύνταξης για παροχή μη εγγυημένης μεταβαλλόμενης σύνταξης Β)Κλάδος Εφάπαξ Καθορισμένων Εισφορών για παροχή εφάπαξ ποσού
13	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Προσωπικού Accenture - Ν.Π.Ι.Δ. (Τ.Ε.Α Accenture Ν.Π.Ι.Δ.)	Υπουργική Απόφαση ΑΤ10/Φ.51020/42461/662/06.10. 2017 ΦΕΚ 3632/Β/13.10.2017	Χορήγηση εφάπαξ παροχής, χορήγηση ασφάλισης ζωής και πρόσθετης υγειονομικής περίθαλψης.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (4)			
	ΟΝΟΜΑ	ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ	ΑΠΟΣΤΟΛΗ
1	Ταμείο Επαγγελματική Ασφάλισης Υπαλλήλων Εμπορίου Τροφίμων (Τ.Ε.Α.Υ.Ε.Τ.)	Υπουργική Απόφαση Φ51020/5054/113/21.2.2013 ΦΕΚ410/Β'/22.2.2013	Χορήγηση μηνιαίας σύνταξης (κίνδυνος γήρατος, αναπηρίας, θανάτου)
2	Επαγγελματικό Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Εταιρειών Πετρελαιοειδών (Ε.Τ.Ε.Α.Π.Ε.Π.)	Υπουργική Απόφαση Φ51020/5358/123/21.2.2013 ΦΕΚ409/Β'/22.2.2013	Χορήγηση μηνιαίας σύνταξης (κίνδυνος γήρατος, αναπηρίας, θανάτου)
3	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Επικούρησης Ασφαλιστών και Προσωπικού Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων (Τ.Ε.Α.Ε.Α.Π.Α.Ε.)	Υπουργική Απόφαση Φ51020/4883/105/21.2.2013 ΦΕΚ 411/Β'/22.2.2013	Χορήγηση επικουρικής σύνταξης (κίνδυνος γήρατος, θανάτου, αναπηρίας, ατυχήματος)
4	Ταμείο Επαγγελματικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Φαρμακευτικών Εργασιών (Τ.Ε.Α.Υ.Φ.Ε.)	Υπουργική Απόφαση Φ51020/5352/121/21.2.2013 ΦΕΚ 412/Β'/22.2.2013	Χορήγηση επικουρικής σύνταξης (κίνδυνος γήρατος, θανάτου, αναπηρίας, ατυχήματος)

Η δημιουργία και η εξέλιξη του ΕΤΕΑ (νυν ΕΤΕΑΕΠ)

Η διαδικασία συγχωνεύσεων Επικουρικών Ταμείων είχε ξεκινήσει πολλά χρόνια πριν την δημιουργία του ΕΤΕΑ. Το 1999 με τον νόμο 2676/1999 (ΦΕΚ 1/τ.Α/05-01-1999) και λοιπών νομοθετικών διατάξεων γίνεται μια σειρά ενεργειών ενώ το 2008 με τον Ν.3655/2008 (ΦΕΚ 58/τ.Α/03-04-2008) μια δεύτερη. Στην σχετική βιβλιογραφία οι μελετητές του χώρου χαρακτηρίζουν την ενοποίηση των Ταμείων Κοινωνικής Ασφάλισης περιορισμένη και σε αρκετές περιπτώσεις επιφανειακή⁵⁸ με κοινό σημείο αναφοράς την οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια των συγχωνευόμενων φορέων καθώς και όσον αφορά την απονομή των συντάξεων

⁵⁸ «Ελλάδα – Μεταρρύθμιση των προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας», Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης-Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης, Εκδόσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης, ISBN 978-92-64-20323-5

παραμένουν σε ισχύ οι καταστατικές διατάξεις των συγχωνευθέντων ταμείων και ως εκ τούτου οι κανόνες για την συνταξιοδότηση δεν είναι ενιαίοι και το γενικό πλαίσιο δύναται να χαρακτηριστεί δαιδαλώδες.

Το αποτέλεσμα μας φέρνει -εν μέσω μνημονίων- στο 2012, οπότε ο αρχικά τριψήφιος και στη συνέχεια διψήφιος αριθμός ταμείων επικουρικής ασφάλισης να καταλήγει στον αριθμό ΕΝΑ, με επιτακτική την ανάγκη:

- (α) να σταθεροποιηθούν οι δαπάνες για συντάξεις,
- (β) εγγύηση της προϋπολογιστικής ουδετερότητας των εν λόγω ταμείων και
- (γ) διασφάλιση της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συστήματος.

Ο Ν.4052/2012 (ΦΕΚ 41/τΑ/01-03-2012) σύμφωνα με την αιτιολογική του έκθεση, έρχεται να πετύχει στην:

- α) εξάλειψη των ανισορροπιών στα ταμεία με ελλείμματα,
- β) ενοποίηση όλων των υφιστάμενων ταμείων μισθωτών,
- γ) μείωση του συνολικού λειτουργικού και μισθολογικού κόστους, συμπεριλαμβανομένης και της επαρκούς μείωσης των απασχολούμενων ατόμων (τουλάχιστον κατά 30%) στο νέο ενιαίο ταμείο,
- δ) μακρόχρονη βιωσιμότητα των επικουρικών συνταξιοδοτικών ταμείων, μέσα από μια αυστηρή διασύνδεση εισφορών και παροχών.

Βασικό σημείο αναφοράς αποτελεί το άρθρο 39 στο οποίο ορίζεται ότι:

1. Το ΕΤΕΑ λειτουργεί για όσους ασφαρίζονται για πρώτη φορά από 1.1.2001 με βάση το διανεμητικό σύστημα προκαθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση. Το ίδιο σύστημα εφαρμόζεται και για τους ασφαλισμένους μέχρι 31.12.2000 για το χρόνο ασφάλισης από 1.1.2015 και εφεξής.
2. Οι ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλονται για κάθε ασφαλισμένο των κατηγοριών αυτών τηρούνται σε ατομικές μερίδες.

Στη συνέχεια το άρθρο τροποποιήθηκε αφενός με τον Ν. 4254/2014 (ΦΕΚ85/τ.Α'/07-04-2014) αφετέρου με τον Ν. 4387/2016 (ΦΕΚ85/τ.Α'/12-05-2016) και ισχύει ως εξής:

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

1. Το Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. λειτουργεί για όσους ασφαλιζονται για πρώτη φορά από 1.1.2014 με βάση το διανεμητικό σύστημα προκαθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση. Το ίδιο σύστημα εφαρμόζεται: α) για τους ασφαλισμένους μέχρι 31.12.2013 στον κλάδο επικουρικής ασφάλισης για το χρόνο ασφάλισης από 1.1.2015 και εφεξής και β) για τους ασφαλισμένους στον κλάδο εφάπαξ παροχών μέχρι 31.12.2013 για το χρόνο ασφάλισης από 1.1.2014 και εφεξής.

2. Οι ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλονται για κάθε ασφαλισμένο των κατηγοριών αυτών, ανά κλάδο, τηρούνται σε ατομικές μερίδες από 1.1.2014.» - ΑΝΤΙΚ. ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 39 ΜΕ ΤΟ ΑΡΘ. 78 ΤΟΥ Ν. 4387/16, ΦΕΚ-85 Α/12-5-16 – ΙΣΧΥΣ ΑΠΟ 1-1-2017 – ΕΙΧΕ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΡ. 3Α ΤΗΣ ΥΠΟΠΑΡ. ΙΑ2 ΤΟΥ ΑΡΘ. 1ο ΤΟΥ Ν. 4254/14, ΦΕΚ-85 Α/7-4-14

Η ένταξη των επικουρικών ταμείων δεν έγινε άμεσα ούτε με μία κίνηση ενώ ορισμένα ταμεία μετατράπηκαν σε επαγγελματικά ταμεία με υποχρεωτικό χαρακτήρα. Αρχικά στο ΕΤΕΑ εντάχθηκαν:

- το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (ΕΤΕΑΜ),
- οι τομείς του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιωτικού Τομέα (ΤΕΑΙΤ): Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων (ΤΕΑΥΕΚ), Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Ναυτικών & Τουριστικών Πρακτορείων (ΤΕΑΥΝΤΠ), Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Χημικών (ΤΕΑΧ), Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Εκπαιδευτικών Ιδιωτικής Γενικής Εκπαίδευσης (ΤΕΑΕΙΓΕ) & Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού εταιρειών Οινοποιίας Ζυθοποιίας & Οινοπνευματοποιίας (ΤΕΑΠΟΖΟ)
- το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΕΑΔΥ) και οι τομείς αυτού «ΤΕΑΠΟΚΑ» και «ΤΑΔΚΥ»,
- το Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ) ως προς την επικουρική ασφάλιση,
- οι τομείς του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ταμείου Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (ΤΑΥΤΕΚΩ) και
- ο Κλάδος Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ του ΤΑΥΤΕΚΩ ως προς τους κατ' επικουρική ασφάλιση ασφαλισμένους του.

Ακολούθως εντάχθηκαν:

- Από την 1η Ιουνίου 2015 ο Ειδικός Λογαριασμός «Κεφάλαιο Επικουρικής Σύνταξης Προσωπικού ΕΒΖ» και του Ταμείου Αλληλοβοήθειας Υπαλλήλων Ελληνικής Βιομηχανίας Ζάχαρης (Τ.Α.Υ.Ε.Β.Ζ).

Από την 1η Σεπτεμβρίου 2015 οι εξής:

- α) οι Τομείς του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Τ.Ε.Α.Π.Α.Σ.Α. (Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Αστυνομίας Πόλεων (Τ.Ε.Α.Υ.Α.Π.), Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Ελληνικής Χωροφυλακής (Τ.Ε.Α.Ε.Χ.) και Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Πυροσβεστικού Σώματος (Τ.Ε.Α.Υ.Π.Σ.))
- β) ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών του Ο.Α.Ε.Ε.,
- γ) ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Αρτοποιών (Τ.Ε.Α.Α.) του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών του Ο.Α.Ε.Ε.,
- δ) ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Πρατηριούχων Υγρών Καυσίμων (Τ.Ε.Α.Π.Υ.Κ.) του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών του Ο.Α.Ε.Ε.,
- ε) ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Α.,
- στ) ο Τομέας Ασφάλισης Συμβολαιογράφων (Τ.Α.Σ.) του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Α.,
- ζ) ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Δικηγόρων (Τ.Ε.Α.Δ.) του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Α.,
- η) ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιοκτητών Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ.Α.Π.-Μ.Μ.Ε.,
- θ) ο Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών και Θεσσαλονίκης του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ε.Τ. Α.Π.-Μ.Μ.Ε.,
- ι) ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών (Κ.Ε.Α.Ν.) του Ν.Α.Τ. και
- ια) το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Ιδρυμάτων Εμπορικού Ναυτικού (Τ.Ε.Α.Π.Ι.Ε.Ν.).

Την 1η Ιανουαρίου 2017 τα ανωτέρω ταμεία, τομείς, κλάδοι και λογαριασμοί εντάχθηκαν στον κλάδο επικούρησης του ΕΤΕΑΕΠ.

Ο κλάδος εφάπαξ

Την 1η Ιανουαρίου 2017 εντάχθηκαν στον κλάδο εφάπαξ παροχών τα παρακάτω ταμεία, τομείς, κλάδοι και λογαριασμοί πρόνοιας ως εξής:

A. Το Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων (Τ.Π.Δ.Υ.) με τους Τομείς του:

- α. Τομέα Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων
- β. Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.
- γ. Τομέα Πρόνοιας Ορθόδοξου Εφημεριακού Κλήρου της Ελλάδος
- δ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Εμπορικών, Βιομηχανικών, Επαγγελματικών, Βιοτεχνικών Επιμελητηρίων του Κράτους
- ε. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ταμείου Νομικών
- στ. Τομέα Πρόνοιας Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων.

B. Το Ταμείο Πρόνοιας Ιδιωτικού Τομέα (ΤΑΠΙΤ) με τους Τομείς του:

- α. Τομέα Πρόνοιας Εργατοϋπαλλήλων Μετάλλου
- β. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Εταιρειών Λιπασμάτων
- γ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Εταιρειών Τσιμέντων
- δ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ιπποδρομιών
- ε. Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων
- στ. Τομέα Πρόνοιας Ξενοδοχοϋπαλλήλων
- ζ. Τομέα Πρόνοιας Λιμενεργατών
- η. Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς
- θ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Οργανισμού Εθνικού Θεάτρου
- ι. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Οργανισμού Υδρεύσεως Θεσσαλονίκης
- ια. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης.

Γ. Ο κλάδος πρόνοιας του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού Εργαζομένων στα Μ.Μ.Ε. (Ε.Τ.Α.Π.- Μ.Μ.Ε.) με τους Τομείς του:

- α. Τομέα Πρόνοιας Ιδιοκτητών, Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου.
- β. Τομέα Πρόνοιας Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείων Αθηνών.
- γ. Τομέα Πρόνοιας Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείων Θεσσαλονίκης.

Δ. Ο κλάδος πρόνοιας του Ταμείου Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω.) με τους Τομείς του:

- α. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ο.Τ.Ε.
- β. Κλάδο Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ (ΚΑΠ – Δ.Ε.Η.).
- γ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ο.Σ.Ε..
- δ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ε.Ρ.Τ. και Τουρισμού.

ε. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Εμπορικής Τραπεζής.

στ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ιονικής-Λαϊκής Τραπεζής.

Ε. Ο κλάδος πρόνοιας του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.) με τους Τομείς του:

α. Τομέα Πρόνοιας Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων.

β. Τομέα Πρόνοιας Υγειονομικών.

γ. Τομέα Πρόνοιας Δικηγόρων Αθηνών.

δ. Τομέα Πρόνοιας Δικαστικών Επιμελητών.

ε. Τομέα Πρόνοιας Συμβολαιογράφων.

στ. Τομέα Πρόνοιας Εργοληπτών Δημοσίων Έργων.

ΣΤ. Το Ταμείο Πρόνοιας Αξιωματικών Εμπορικού Ναυτικού (Τ.Π.Α.Ε.Ν.).

Ζ. Το Ταμείο Πρόνοιας Κατωτέρων Πληρωμάτων Εμπορικού Ναυτικού (Τ.Π.Κ.Π.Ε.Ν.).

Η. Ο Ειδικός Λογαριασμός Πρόνοιας προσωπικού του Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ..

Απασχόληση & Ασφάλιση

Πλήρης Απασχόληση

Η απασχόληση θεωρείται πλήρης όταν ο εργαζόμενος απασχολείται κάθε εβδομάδα όσες ώρες προβλέπει το ωράριο που ισχύει στην εργασία αυτή. Η έννοια της πλήρους απασχόλησης αφορά τους εργαζομένους με εξαρτημένη σχέση, δηλαδή τους μισθωτούς και όχι τους αυτοαπασχολούμενους.

Μερική Απασχόληση

Το πλαίσιο λειτουργίας και ρύθμισης της μερικής απασχόλησης διαμορφώνεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1990 με τη ψήφιση του νόμου Ν. 1892/1990 «για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (άρθρο 38). Η απασχόληση θεωρείται μερική όταν ο εργαζόμενος απασχολείται λιγότερες ώρες κάθε εβδομάδα από τις ώρες που προβλέπει το ωράριο στην εργασία του, και λαμβάνει αντιστοίχως και μικρότερη αμοιβή. Σύμφωνα με τον Νόμο 3846/2010, «μερική απασχόληση είναι η απασχόληση που είναι μικρότερης διάρκειας από την κανονική σε ημερήσια, εβδομαδιαία, δεκαπενθήμερη ή μηνιαία εργασία για ορισμένο ή αόριστο χρόνο».

Πολλαπλώς απασχολούμενος μισθωτός

Ως μισθωτός, πολλαπλώς απασχολούμενος, θεωρείται εκείνος ο οποίος παρέχει την εργασία του σε πέραν του ενός εργοδότη μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα και ταυτόχρονα συνδέεται με ξεχωριστή και αυτοτελή εργασιακή σύμβαση με κάθε έναν από αυτούς.

Υποχρεωτική ασφάλιση

Οι άμεσα ασφαλισμένοι διακρίνονται επίσης σε υποχρεωτικά και προαιρετικά ασφαλισμένους. Στους υποχρεωτικά ασφαλισμένους η ασφάλιση επέρχεται υποχρεωτικά ευθύς ως συντρέξουν οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις ανεξάρτητα από την θέληση των ενδιαφερομένων ή για το ορθότερο, παρά τη θέληση αυτών.

Προαιρετική ασφάλιση έχουμε μόνο σε ορισμένα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης .

Προαιρετική ασφάλιση

Οι εργαζόμενοι που για οποιονδήποτε λόγο διακόπτουν την εργασία τους, έχουν δικαίωμα να συνεχίσουν την ασφάλιση, καταβάλλοντας τις αντίστοιχες εισφορές (εργοδότη-ασφαλισμένου). Η έναρξη της ασφάλισης εξαρτάται από τη βούληση του ενδιαφερόμενου, δηλούμενη με αίτησή του. Το δικαίωμα αυτό ασκείται μέσα σε 1 χρόνο από την διακοπή της εργασίας ή οποτεδήποτε όταν υπάρχουν 3.000 ημέρες στην ασφάλιση και ο αιτών να μην έχει άνω των 67% αναπηρία.

Άμεσα ασφαλισμένοι

Είναι τα πρόσωπα τα οποία από ίδια εργασία ή προαιρετική ασφάλιση δημιουργούν την ασφαλιστική σχέση με τον ασφαλιστικό φορέα και θεμελιώνουν αξίωση στις παροχές του. Οι άμεσα ασφαλισμένοι διακρίνονται επίσης σε υποχρεωτικά και προαιρετικά ασφαλισμένους.

Έμμεσα ασφαλισμένοι

Έμμεσα ασφαλισμένοι είναι τα μέλη της οικογενείας των αμέσως ασφαλισμένων που δικαιούνται παροχές από τον ασφαλιστικό φορέα, με βάση όμως όχι δική τους ασφαλιστική σχέση αλλά από την ασφαλιστική σχέση του άμεσα ασφαλισμένου.

Συνταξιοδοτικό Δικαίωμα

Είναι το δικαίωμα του ασφαλισμένου να λάβει την παροχή (σύνταξη) εφόσον πληροί τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις (επέλευση ασφαλιστικού κινδύνου)

Κατοχύρωση Συνταξιοδοτικού δικαιώματος

Κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος σημαίνει ότι ο ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει τον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης, αλλά δεν έχει συμπληρώσει το κατά περίπτωση όριο ηλικίας.

Θεμελίωση Συνταξιοδοτικού Δικαιώματος

Θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος σημαίνει ότι ταυτόχρονα έχουν συμπληρωθεί τόσο οι ελάχιστες απαιτούμενες από τη συνταξιοδοτική νομοθεσία ημέρες ασφάλισης όσο και το κατά περίπτωση όριο ηλικίας (όπου αυτό απαιτείται).

Για την θεμελίωση απαιτείται ΠΛΗΡΕΣ ΕΤΟΣ.

Θεμελίωση Συνταξιοδοτικού Δικαιώματος στον Δημόσιο Τομέα

Στον δημόσιο τομέα εφόσον έχουν συμπληρωθεί οι απαιτούμενες ημέρες ασφάλισης αλλά δεν υπάρχει το κατά περίπτωση όριο ηλικίας, το δικαίωμα θεωρείται θεμελιωμένο, η αίτηση συνταξιοδότησης κρίνεται και εκδίδεται απόφαση απονομής σύνταξης με αναστολή έως τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας. Διευκρινίζεται ότι ασφαλισμένος θα λάβει σύνταξη στην προβλεπόμενη ηλικία.

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης

Στο άρθρο 41 του Ν.4052/2012 (ΦΕΚ 41/τ.Α/01-03-2012) ορίζεται ότι: “Οι ασφαλισμένοι του ΕΤΕΑ δικαιούνται σύνταξης, εφόσον θεμελιώνουν αντίστοιχο δικαίωμα συνταξιοδότησης στον φορέα κύριας ασφάλισης τους για την αυτή αιτία και έχουν συμπληρώσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου που προβλέπει η νομοθεσία του αντίστοιχου φορέα κύριας ασφάλισης τους, καθώς και η γενικότερη νομοθεσία, όπως εκάστοτε ισχύουν. **Ο ελάχιστος απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος είναι τα δεκαπέντε (15) έτη.**”

Αναζήτηση Χρόνου Ασφάλισης

Είναι εξαιρετικά σημαντικό να έχουμε σαφή εικόνα του χρόνου ασφάλισης για τον ασφαλισμένο γιατί μας ενδιαφέρει:

- (α) η ημερομηνία εισόδου στην κοινωνική ασφάλιση (για να μπορούμε να προσδιορίσουμε αν πρόκειται για παλιό ή νέο ασφαλισμένο κλπ)
- (β) ο τελευταίος φορέας και οι υπόλοιποι φορείς στους οποίους είχε ασφάλιση, και
- (γ) ο συνολικός χρόνος ασφάλισης προκειμένου να κατατάξουμε την περίπτωση σε αντίστοιχο πίνακα συνταξιοδότησης.

Μέτρηση Χρόνου Ασφάλισης

(Α) στον ιδιωτικό τομέα

Στον ιδιωτικό τομέα, για λόγους που συνδέονται με τη φύση της εργασίας της πλειονότητας των ασφαλιζομένων στο ΙΚΑ (αδυναμία συνεχούς απασχόλησης, βιομηχανικοί εργάτες, εποχιακώς εργαζόμενοι κ.ά.), ως μονάδα μέτρησης ορίστηκε η Ημέρα Εργασίας (Η.Ε.) σε ακέραιο αριθμό χωρίς κλάσματα. Ως βάση υπολογισμού της Η.Ε. λογίζεται η ημερολογιακή ημέρα. Η παράταση του χρόνου απασχόλησης πέραν του κανονικού, στον ίδιο εργοδότη ή η απασχόληση την ίδια ημέρα και σε άλλο εργοδότη (πολλαπλή ασφάλιση) ή η λήψη αυξημένου μισθού δεν συνεπάγονται αναγνώριση περισσότερων Η.Ε.

(Β) στον δημόσιο τομέα

Στον δημόσιο τομέα και στους αυτοαπασχολούμενους, ο χρόνος ασφάλισης μετράται σε: Έτη, Μήνες και Ημέρες.

(Γ) για τους πολλαπλώς ασφαλισμένους

Στον ιδιωτικό τομέα η Ανακεφαλαίωση Ημερών Εργασίας του πολλαπλώς ασφαλισμένου ελέγχεται κατά μήνα ως εξής:

α) όταν οι ημέρες ασφάλισης αθροιζόμενες υπερβαίνουν τον αριθμό είκοσι πέντε (25) και καμιά από τις επιμέρους απασχολήσεις δεν είναι πάνω από 25 για κάθε μήνα, πχ, 16+10, καταχωρούνται 25 ημέρες εργασίας ως ανώτατο όριο.

β) όταν οι ημέρες ασφάλισης αθροιζόμενες υπερβαίνουν τον αριθμό είκοσι πέντε (25) και μία από τις δύο είναι πάνω από 25 ημέρες, όχι όμως και πάνω από 28 έως 31, πχ, 28+2, 29+10, 30+7 ή 31+9 (ανάλογα με τις ημέρες που περιλαμβάνει ο κάθε μήνας), καταχωρείται ο μεγαλύτερος εκ των δύο χρόνος ασφάλισης και μέχρι 28-31, σύμφωνα με την προηγούμενη σκέψη, δηλαδή 28,29,30 ή 31 το πολύ.

γ) όταν οι ημέρες ασφάλισης αθροιζόμενες είναι μικρότερες ή ίσες με τον αριθμό ημερών είκοσι πέντε (25) για κάθε μήνα απασχόλησης, πχ, 10+11 ή 10+15, καταχωρείται το άθροισμα αυτών δηλαδή 21 ή 25 αντίστοιχα.

Στον ιδιωτικό τομέα, σύμφωνα με τον Κανονισμό Ασφάλισης του ΙΚΑ:

α) εάν υπάρχει ασφάλιση Κυριακή σε έναν εργοδότη υπολογίζεται η ημέρα χωρίς να εφαρμόζονται οι κανόνες της πολλαπλούς, ενώ

β) εάν υπάρχει ασφάλιση Κυριακή σε περισσότερους από έναν εργοδότες, τότε εφαρμόζονται οι κανόνες της πολλαπλούς.

Ασφαλιστικός Δεσμός

Σε ορισμένες περιπτώσεις για την κρίση αιτήματος συνταξιοδότησης απαιτείται ο ασφαλισμένος να είναι ΕΝΕΡΓΟΣ, δηλαδή να εργάζεται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο (πχ πενταετία πριν από την κρίση του αιτήματος) και να έχει πραγματοποιήσει συγκεκριμένο αριθμό Ημερών Ασφάλισης (πχ 100 ανά έτος, 600 την τελευταία πενταετία κλπ).

Σύνταξη γήρατος

Η σύνταξη γήρατος είναι παροχή που απονέμεται στον ασφαλισμένο με την συμπλήρωση του προβλεπόμενου ορίου ηλικίας, υπό την προϋπόθεση της συμπλήρωσης συγκεκριμένου κατά περίπτωση χρόνου ασφάλισης.

Σύνταξη Αναπηρίας

Η σύνταξη αναπηρίας είναι παροχή που απονέμεται στον ασφαλισμένο εφόσον έχει προκύψει αναπηρία.

Σύνταξη Θανάτου

Η σύνταξη θανάτου είναι παροχή που απονέμεται στους κατά περίπτωση δικαιούχους εφόσον έχει προκύψει θάνατος ή αφάνεια του ασφαλισμένου ή του συνταξιούχου.

Συνήθως επικρατεί ο όρος «Μεταβίβαση Σύνταξης», ο οποίος όμως δεν είναι σωστός γιατί η σύνταξη δεν μεταβιβάζεται αλλά απονέμεται στον κατά περίπτωση δικαιούχο (πχ επιζών σύζυγος, τέκνα κλπ)

Εφόσον η σύνταξη αφορά συνταξιούχο (δηλαδή έχει εκδοθεί απόφαση περί απονομής της σύνταξης στον ασφαλισμένο και στη συνέχεια αποβιώνει), τότε χαρακτηρίζεται «Θανάτου Συνταξιούχου»

Εφόσον η σύνταξη αφορά ασφαλισμένο (δηλαδή αποβιώνει προτού υποβάλει αίτηση σύνταξης), τότε χαρακτηρίζεται «Θανάτου Ασφαλισμένου»

ΠΡΟΣΟΧΗ: Οι προϋποθέσεις διαφοροποιούνται ανάλογα με την περίπτωση και απαιτείται προσοχή στον χειρισμό τους.

Εφόσον η σύνταξη αφορά υποψήφιο συνταξιούχο (δηλαδή έχει δεν εκδοθεί απόφαση περί απονομής της σύνταξης στον ασφαλισμένο αλλά έχει υποβάλει αίτηση για απονομή σύνταξης - είτε γήρατος, είτε αναπηρίας - και στη συνέχεια αποβιώνει),

τότε χαρακτηρίζεται «Θανάτου Υποψήφιου Συνταξιούχου» και μας ενδιαφέρει μόνο όσον αφορά την σειρά εξέτασης αιτήματος επίσπευσης.

Σύνταξη υποψήφιου συνταξιούχου που απεβίωσε

Αν ο συνταξιούχος απεβίωσε προτού λάβει την συνταξιοδοτική παροχή τότε το ποσό που του αναλογούσε δεν μπορεί να καταβληθεί στους δικαιούχους σύνταξης θανάτου (χήρος/α, τέκνα), παρά μόνο στους νόμιμους κληρονόμους του, χωρίς βέβαια να αποκλείεται η ταυτότητα της ιδιότητας του κληρονόμου και του δικαιούχου της σύνταξης στο ίδιο πρόσωπο.

Επίσης σε περίπτωση που ο/η χήρος/α δεν δικαιούται ή δεν επιθυμεί να λάβει την σύνταξη του/της θανόντος/ούσης, παραμένει σε ισχύ το κληρονομικό δικαίωμα για τα ποσά που αφορούν σε συντάξεις έως την ημερομηνία θανάτου.

Σύνταξη Θανάτου – Σύμφωνο Συμβίωσης

Επισημαίνουμε ότι στην περίπτωση που θανών ασφαλισμένος έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3719/2008, ισχύει το κληρονομικό δικαίωμα για τον/την σύντροφο αλλά δεν ισχύει συνταξιοδοτικό δικαίωμα (χρηρείας).

Επίσης σε περίπτωση στον/ην χήρο/α έχει απονεμηθεί σύνταξη θανάτου και στη συνέχεια συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, η σύνταξη διακόπτεται .

Δικαιώματα αντισυμβαλλομένου συμφώνου συμβίωσης

Με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 4387/2016, προβλέπεται ότι τα πρόσωπα που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης με βάση τις διατάξεις του ν. 4356/2015 (Α181), **εξομοιώνονται, ανεξάρτητα από το φύλο τους, πλήρως με τους εγγάμους,** ως προς κάθε κοινωνικοασφαλιστικό δικαίωμα, παροχή, υποχρέωση ή περιορισμό , σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4387/2016 ή της εν γένει κοινωνικοασφαλιστικής και προνοιακής νομοθεσίας.

Τα πρόσωπα που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης με βάση τις διατάξεις του ν. 4356/2015 (Α181), εξομοιώνονται με τους εγγάμους ως προς την εφαρμογή των διατάξεων της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας που αφορούν την ασφαλιστική και συνταξιοδοτική αντιμετώπιση των επιζώντων συζύγων. Παράλληλα, με την παρ. 10α του άρθρου 48 του ν. 3996/2011 ορίστηκαν τα πρόσωπα που θεωρούνται ως

προστατευόμενα μέλη οικογένειας ασφαλισμένου ή συνταξιούχου λόγω γήρατος ή αναπηρίας ενώ με το άρθρο 12 του ν. 4356/2016 ορίστηκε ότι διατάξεις νόμων που αφορούν συζύγους εφαρμόζονται αναλόγως και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης, εφόσον 16 δεν υπάρχει διαφορετική ρύθμιση στον ίδιο ή άλλο νόμο που να αφορά τα μέρη του συμφώνου συμβίωσης. Κατά συνέπεια, η ανωτέρω διάταξη που αφορά την υγειονομική περίθαλψη προστατευόμενων μελών οικογένειας ασφαλισμένου ή συνταξιούχου εφαρμόζεται αναλόγως και στα προστατευόμενα μέλη ασφαλισμένων που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4356/2016 (αναλυτικές οδηγίες έχουν δοθεί με το Φ80000/οικ.3127/117/1-3-2016 – ΑΔΑ:71ΔΠ465Θ1Ω-BKT έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης)

Αλλαγή φύλου του ασφαλισμένου

Η αλλαγή φύλου του ασφαλισμένου προσώπου αποτελεί μια ιδιαίτερη νομική περίπτωση Με τον Ν. 4491/2017 (ΦΕΚ 152Α13-10-2017) “*Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου -Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διατάξεις.*”, προβλέπεται ότι αφενός (βλπ άρθρο 4 του Ν.4491/2017) η διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου γίνεται με δικαστική απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 782 ΚπολΔ. , αφετέρου (βλπ άρθρο 5 του Ν.4491/2017) δικαιώματα, υποχρεώσεις και κάθε είδους ευθύνη του προσώπου, που δημιουργήθηκαν πριν από τη διόρθωση του φύλου, εξακολουθούν να υφίστανται.

Σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος vs Σύνταξη Θανάτου

Η απονομή σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος είναι η σύνταξη που απονέμεται στον/ην ασφαλισμένο/η με βάση θεμελιωμένο δικαίωμα του ιδίου σε αντίθεση με την απονομή σύνταξης λόγω θανάτου με την οποία απονέμεται σύνταξη από το δικαίωμα άλλου (σύζυγος, πατέρας κλπ).

Προσωρινή σύνταξη

Με τα ΠΔ 258/83 και 392/85 προβλέπεται η χορήγηση προσωρινής σύνταξης στους ασφαλιστικούς οργανισμούς αρμοδιότητας του Υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Προϋπόθεση για την απονομή σύνταξης είναι οι δικαιούχοι να συγκεντρώνουν τις βασικές ελάχιστες προϋποθέσεις για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Μειωμένη σύνταξη γήρατος

Για τη λήψη μειωμένης σύνταξης απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός, δηλαδή ο ασφαλισμένος να έχει εργαστεί για συγκεκριμένη χρονική περίοδο (πχ πενταετία πριν από την κρίση του αιτήματος) και να έχει πραγματοποιήσει συγκεκριμένο αριθμό Ημερών Ασφάλισης (πχ 100 ανά έτος, 600 την τελευταία πενταετία κλπ).

Οι νόμοι που εφαρμόζονται κατά περίπτωση ορίζουν τις χρονικές προϋποθέσεις, το όριο ηλικίας και το ποσοστό μείωσης, η οποία παραμένει εφόρου ζωής.

Έναρξη συνταξιοδότησης

Σε εφαρμογή του Ν.4554/2018 (ΦΕΚ 130/τ.Α/18-07-2018), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, προβλέπεται ότι το δικαίωμα σύνταξης γήρατος αρχίζει από την πρώτη του επόμενου της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης μήνα, υπό την προϋπόθεση ότι κατά την ημερομηνία αυτή πληρούνται όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, σε αντίθετη δε περίπτωση, από την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται εκείνου κατά τον οποίο πληρούνται όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις. Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατά περίπτωση για τη συνταξιοδότηση λόγω γήρατος υποβάλλονται μέχρι την τελευταία ημέρα του έκτου (6ου) μήνα που έπεται του μήνα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης. Αν από τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά προκύπτει ότι οι απαραίτητες για τη συνταξιοδότηση προϋποθέσεις, όπως αυτές προσδιορίζονται για κάθε κατηγορία ασφαλισμένων του ΕΦΚΑ, πραγματοποιήθηκαν σε επόμενο ημερολογιακό της αίτησης συνταξιοδότησης μήνα, ως χρόνος έναρξης του δικαιώματος σύνταξης ορίζεται η πρώτη του επόμενου της συμπλήρωσης των απαραίτητων προϋποθέσεων μήνα. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία των έξι (6) μηνών για την υποβολή των απαιτούμενων δικαιολογητικών με υπαιτιότητα του ασφαλισμένου, η αίτηση συνταξιοδότησης λόγω γήρατος απορρίπτεται και εκδίδεται σχετική απόφαση. Ειδικότερα για το ΕΤΕΑΕΠ με το άρθρο 8 (Έναρξη και λήξη συνταξιοδοτικού δικαιώματος στο ΕΤΕΑΕΠ) του Ν.4578/2018 (ΦΕΚ 200/τ.Α/03-12-2018) προβλέπεται ότι το ανωτέρω άρθρο εφαρμόζεται αναλόγως για την έναρξη και λήξη του δικαιώματος επικουρικής σύνταξης από το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (ΕΤΕΑΕΠ). Προϋπόθεση για την έναρξη καταβολής της επικουρικής σύνταξης είναι η προηγούμενη συνταξιοδότηση από το φορέα κύριας ασφάλισης. Κατ' εξαίρεση, η καταβολή της επικουρικής σύνταξης λόγω γήρατος, θανάτου ή αναπηρίας από το ΕΤΕΑΕΠ αρχίζει από την ημερομηνία έναρξης καταβολής της κύριας σύνταξης.

εφόσον κατά την ημερομηνία αυτή πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση επικουρικής σύνταξης και η αίτηση υποβληθεί μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης για την απονομή της κύριας σύνταξης.

Ασφάλιση σε Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα (BAE)

Από 1/1/2012, μόνο οι απασχολούμενοι στις συγκεκριμένες εργασίες και ειδικότητες ασφαλίζονται κατά τον Κανονισμό Βαρέων & Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων (Κ.Β.Α.Ε.), με την προϋπόθεση ότι η απασχόλησή τους παρέχεται κατά κύριο λόγο στις υπόψη εργασίες και ειδικότητες.

Από την ίδια ημερομηνία οφείλεται η πρόσθετη εισφορά Βαρέων & Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων κύριας και επικουρικής ασφάλισης επί των αποδοχών των απασχολουμένων στις εργασίες και ειδικότητες που καλύπτονται από τον νέο Πίνακα Βαρέων & Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων.

Για τους απασχολούμενους σε εργασίες και ειδικότητες, οι οποίες εξαιρέθηκαν από τον Κ.Β.Α.Ε., παύει από 1/1/2012 η υποχρέωση καταβολής της ανωτέρω εισφοράς κύριας και επικουρικής ασφάλισης, εάν μέχρι 31/12/2011 δεν είχαν συμπληρώσει στα Βαρέα & Ανθυγιεινά Επαγγέλματα οι "παλαιοί ασφαλισμένοι" 3.600 ημέρες ασφάλισης ή οι "νέοι ασφαλισμένοι" 3.375 ημέρες ασφάλισης.

Αντίθετα, για όσους είχαν συμπληρώσει τις ανωτέρω ημέρες ασφάλισης μέχρι 31/12/2011, συνεχίζεται η ασφάλισή τους κατά τον Κ.Β.Α.Ε., έστω και αν εξαιρέθηκε η εργασία ή η ειδικότητά τους από τον Κανονισμό.

Ασφάλιση σε ΒΑΕ και Επικουρική Ασφάλιση

Βασική προϋπόθεση ασφάλισης στα ΒΑΕ για το ΕΤΕΑ αποτελεί πλέον από 01.12.2013 η υπαγωγή στα ΒΑΕ για την ασφάλιση στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (πλέον ΕΦΚΑ).

Συνεπώς ο εργαζόμενος που ασφαλιζόταν στα ΒΑΕ μόνο για την κύρια ασφάλισή του (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ), χωρίς δηλαδή αντίστοιχη ασφάλιση στον επικουρικό του φορέα (π.χ. τ. ΤΕΑΥΕΚ), από 01.12.2013 υπάγεται στα ΒΑΕ και για την ασφάλιση του στο ΕΤΕΑΕΠ, με πρόσθετη ειδική εισφορά 2% επί των ασφαλιστέων αποδοχών, επιμεριζόμενη σε 1,25% για τον ασφαλισμένο και 0,75% για τον εργοδότη (εδαφ. β', παρ. 1, άρθρο 5, ν.4225/2014).

Για τις προηγούμενες περιόδους ο χρόνος ασφάλισης σε ΒΑΕ μπορεί να αναγνωρισθεί και για το επικουρικό ταμείο ώστε να απονεμηθεί και η επικουρική σύνταξη με ΒΑΕ.

Ασφάλιση με Εργόσημο

Από 1/1/2012 οι κατ'οίκον απασχολούμενοι που ασφαλιζόνταν με τις διατάξεις του άρθρου 26 του Ν. 2639/1998 υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 20,21 και 24 του Ν. 3863/2010.

- Εργασίες κατ'οίκον που συνιστούν κατά την έννοια του νόμου οικοδομικές εργασίες εξαιρούνται από την ασφάλιση με Εργόσημο.
- Οι ανωτέρω εργαζόμενοι ασφαλιζονται στο κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και ΕΤΕΑ.
- Οι ημέρες ασφάλισης δεν μπορούν να υπερβούν τις τριάντα (30) ανά μήνα η τις 360 κατά έτος.

Ενδεικτικά υπάγονται οι εργασίες ή υπηρεσίες:

- οι υπηρεσίες οικογενειακής βοηθητικής φροντίδας
- οι κηπουρικές εργασίες
- οι μεμονωμένες μικροεπισκευαστικές εργασίες⁵⁹,
- η παράδοση ιδιαιτέρων μαθημάτων
- η φύλαξη και μεταφορά παιδιών, νηπίων και βρεφών
- Η υποστήριξη με την παροχή κάθε μορφής βοήθειας και φροντίδας σε ηλικιωμένα άτομα, καθώς και σε άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Η συμμετοχή σε προγράμματα Αποκατάστασης ατόμων σε Ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης Ατόμων με αναπηρία που χαρακτηρίζονται από νοητική στέρηση (ΣΥΔ)
- οι αισθητικές φροντίδες (κομμωτική, περιποίηση προσώπου και σώματος)
- η περιποίηση η νοσηλευτική φροντίδα αρρώστων η κατάκοιτων ατόμων.
- η βοήθεια σε άτομα με προβλήματα κινητικότητας (φυσικοθεραπεία, κινησιοθεραπεία, συνοδεία εκτός οικίας)

• ⁵⁹ που δεν συνιστούν οικοδομικές εργασίες.

ΗΜΕΡΑ 2η

3η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Προϋποθέσεις και διαδικασίες Απονομής Επικουρικής Σύνταξης σε νέους ασφαλισμένους

(Συντάκτης: Χαμάκος Γεώργιος)

Στην ενότητα αυτή θα αποσαφηνιστούν οι βασικές έννοιες και όροι που αφορούν τις προϋποθέσεις ασφάλισης όσων εντάχθηκαν στην κοινωνική ασφάλιση μετά την 1/1/1994 και στους οποίους εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν.2084/1992 και χαρακτηρίζονται ως «Νέοι Ασφαλισμένοι».

Ο χαρακτηρισμός των ασφαλισμένων σε «Νέοι και Παλαιοί Ασφαλισμένοι»

Οι τίτλοι «Νέοι Ασφαλισμένοι» και «Παλαιοί Ασφαλισμένοι» δεν προκύπτουν ως όροι από τον Ν.2084/1992 (ΦΕΚ 165/τ.Α'/1992) «Αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» αλλά προέκυψαν κατά την εφαρμογή του και καθιερώθηκαν ως διάκριση των ασφαλισμένων. Πρέπει να επισημανθεί ότι ρητά αναφέρεται στον ανωτέρω νόμο ότι ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά θέματα που δεν ρυθμίζονται από αυτόν παραμένουν σε ισχύ.

Ποιοι χαρακτηρίζονται ως «Νέοι Ασφαλισμένοι»:

Ο γενικός κανόνας όσον αφορά τον όρο «ΝΕΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ» είναι ότι ονομάζονται έτσι όσοι ασφαλίστηκαν μετά την 01/01/1993 σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα της χώρας μας ή της αλλοδαπής καθώς και στο Δημόσιο.

Επίσης χαρακτηρίζονται ως «Νέοι Ασφαλισμένοι»:

- Όσοι έχουν ασφαλιστεί πριν την 01/01/1993 μόνο στο Ο.Γ.Α. καθώς και οι συνταξιούχοι του Οργανισμού αυτού.
- Οι συνταξιούχοι θανάτου (χήρος/χήρα, παιδιά) που δεν έχουν ασφαλισθεί πριν την 01/01/1993 εξ ιδίας εργασίας σε κανένα φορέα κύριας ασφάλισης.
- Οι αλλοδαποί που προέρχονται από τρίτες χώρες και αναλαμβάνουν εργασία για πρώτη φορά στην Ελλάδα μετά την 01/01/1993, ανεξάρτητα αν είχαν ή όχι ασφάλιση στη χώρα τους (πλην των περιπτώσεων που αναφέρονται σε επόμενη ενότητα).
- Όσοι αναγνωρίζουν χρόνο εργασίας τους στην αλλοδαπή μετά την 01/01/1993, ανεξάρτητα αν ο αναγνωριζόμενος χρόνος έχει παρασχεθεί πριν την ανωτέρω

- Οι υπαγόμενοι στον Ειδικό Λογαριασμό Αυτασφάλισης (άρθρο 36 του Ν.1902/1990), μετά την 01/01/1993.
- Οι ασφαλιζόμενοι του Ι.Κ.Α. που τους απορρίφθηκε αίτημα αναγνώρισης χρόνου ασφάλισης λόγω απώλειας του ασφαλιστικού τους βιβλιαρίου τους (ΥΔΑΑΒ) περιόδου πριν την 01/01/1993 και φυσικά δεν έχουν άλλη ασφάλιση στο Ι.Κ.Α. ή σε άλλο φορέα πλην Ο.Γ.Α..
- Όσοι απογράφηκαν στο Ι.Κ.Α. πριν την 01/01/1993 όχι για να ασφαλισθούν λόγω παροχής εργασίας ασφαλιστέας στο Ίδρυμα, αλλά προκειμένου να επιδοτηθούν (χορήγηση χρηματικού βοηθήματος) από τον Ο.Α.Ε.Δ. (άρθρα 1,2 και 3 του Ν.1545/1985, άρθρο 23 παρ. 1 του Ν.1483/1984).
- Όσοι Έλληνες υπήκοοι ή ομογενείς ασφαλίζονται προαιρετικά από 01/01/1993 και μετά, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.1469/1984.

Ποιοι χαρακτηρίζονται ως «Παλαιοί Ασφαλισμένοι»:

Στον αντίποδα ο χαρακτηρισμός «Παλιός Ασφαλισμένος» αφορά όλους τους υπόλοιπους ασφαλισμένους.

Διευκρίνιση μεταξύ παλαιών και νέων ασφαλισμένων

Το τέως ΙΚΑ (νυν ΕΦΚΑ) έχει διευκρινίσει ότι σύμφωνα με την έννοια του ως άνω νόμου, ως "παλαιοί" ασφαλισμένοι θεωρούνται επίσης:

- Όσοι τακτοποιούνται ασφαλιστικά για χρονικό διάστημα πριν την 1.1.93, για το οποίο, ενώ υπάγονταν στην υποχρεωτική ασφάλιση, ο εργοδότης τους ή οι ίδιοι όταν πρόκειται για αυτοαπασχολούμενους, δεν μερίμνησαν να ασφαλισθούν εγκαίρως.
- Τα πρόσωπα (Έλληνες και αλλοδαποί) που έχουν ασφαλισθεί μέχρι 31.12.92 σε οποιοδήποτε Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Όσοι έχουν προγενέστερη της 1.1.93 ασφάλιση σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών ΕΖΕΣ (Νορβηγία και Ισλανδία), και τούτο γιατί από 1.1.94 ισχύει η συμφωνία Κοινωνικής Ασφαλίσεως μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ΕΖΕΣ, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι από την ημερομηνία αυτή (1.1.94) ισχύουν και για τα κράτη αυτά οι κοινοτικοί κανονισμοί 1408/71 και 574/72.
- Όσοι έχουν προγενέστερη της 01.01.1993 ασφάλιση σε χώρες με τις οποίες η Ελλάδα έχει συνάψει ή θα συνάψει διμερή σύμβαση κοινωνικής ασφάλειας ή είναι συνταξιούχοι των χωρών αυτών.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

- Οι Έλληνες υπήκοοι ή ομογενείς οι εγκατεστημένοι στην αλλοδαπή που έχουν υπαχθεί μέχρι την 31.12.1992 στον ειδικό Λογαριασμό ασφαλίσεως Ελλήνων του εξωτερικού (άρθρο 1 του Ν.1469/84), οι οποίοι επαναπατριζόμενοι αναλαμβάνουν εργασία ασφαλιστέα στο ΙΚΑ μετά την 01.01.1993, καθώς και οι όμοιοι από Αίγυπτο, Τουρκία και Ρουμανία που αναγνωρίζουν χρόνο ασφαλίσεως στις χώρες αυτές με τους Ν.2079/92 και 2187/94 (Εγκ. ΙΚΑ 26/99, στην ΕΔΚΑ 1999 σελ.574).
- Οι συνταξιούχοι από αλλοδαπό ασφαλιστικό φορέα Έλληνες υπήκοοι ή ομογενείς που ασφαλίζονται στον κλάδο ασθενείας του ΙΚΑ (άρθρο 21 του Ν.1276/82).
- Όσοι ασφαλίστηκαν μέχρι 31.12.92 στον Ειδικό Λογαριασμό Αυτασφάλισης του άρθρου 36 του Ν.1902/90.
- Όσοι ασφαλίστηκαν πριν την 01.01.1993 στο ΙΚΑ για τον κλάδο ατυχήματος και μόνο. Αυτές οι περιπτώσεις είναι:
- Οι εκπαιδευόμενοι στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης και οι σπουδαστές Τριτοβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως κατά τη διάρκεια της πρακτικής ασκήσεώς τους.
- Οι ανήλικοι τρόφιμοι του κρατικού αναμορφωτικού καταστήματος στον Κορυδαλλό ή οι κρατούμενοι που εργάζονται στο αρτοποιείο της κεντρικής αποθήκης υλικού φυλακών, στις αγροτικές φυλακές και τα εργαστήρια της κεντρικής φυλακής γυναικών Κορυδαλλού και αυτοί που εργάζονται στο βιβλιοδετείο της δικαστικής φυλακής Κορυδαλλού.
- Οι τρόφιμοι Ιδρυμάτων προστασίας απροσαρμόστων παιδιών (κατά το χρόνο της πρακτικής ασκήσεως σε εργοδότες του ιδιωτικού ή δημοσίου τομέα).
- Οι φοιτητές της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής Αθηνών, της Σχολής Γεωτεχνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και των τμημάτων Βιολογίας των ΑΕΙ της ημεδαπής κατά το χρόνο της πρακτικής ασκήσεώς τους.
- Οι μαθητές Ναυτικών Σχολών Μηχανικού και οι μαθητές - τεχνίτες των ΣΥΚΕΑ ή ΜΟΜΑ.

Παλαιοί Ασφαλισμένοι που ακολουθούν τις συνταξιοδοτικές διατάξεις των Νέων Ασφαλισμένων

Κατ' εξαίρεση, οι ασφαλισμένοι στα Ταμεία Επικουρικής Ασφάλισης του τ. ΤΣΜΕΔΕ, του τα. ΟΑΕΕ & οι ασφαλισμένοι νέων περιοχών του τα. ΤΕΑΠΥΚ

(παρόλο που μπορεί να έχουν ασφάλιση πριν την 01/01/1993) ακολουθούν τις διατάξεις των νέων ασφαλισμένων.

Έλεγχος έναρξης ασφάλισης

Στην αίτηση απονομής επικουρικής σύνταξης του ΕΤΕΑΕΠ προβλέπεται το πεδίο: «Ημερομηνία εισόδου στην κοινωνική ασφάλιση», το οποίο θα πρέπει να διασταυρώνεται με τα στοιχεία που έχει καταθέσει ο ασφαλισμένος.

Στις αιτήσεις ΦΚΑ και ΕΤΕΑΜ(ΙΚΑ/ΕΦΚΑ) (Σ1-Σ41, ΔΑΥΚ) δεν προβλέπεται αντίστοιχο πεδίο για την έναρξη της ασφάλισης και ο καθορισμός αν ο ασφαλισμένος είναι «ΠΑΛΑΙΟΣ» ή «ΝΕΟΣ» προκύπτει αποκλειστικά και μόνο από τα στοιχεία του φακέλου και για το λόγο αυτό απαιτείται προσοχή στην ημερομηνία έναρξης ασφάλισης στους φορείς.

Υπενθυμίζουμε ότι η επικουρική ασφάλιση ακολουθεί την κύρια, γεγονός που διευκολύνει τον καθορισμό της έναρξης της ασφάλισης.

Σχέση Κύριας και Επικουρικής ασφάλισης

Με την παρ. 1 του άρθρου 53 του Ν. 2084/1992 ορίζεται ότι οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου των ασφαλισμένων των φορέων κύριας ασφάλισης ισχύουν και για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης στους οποίους υπάγονται οι ασφαλισμένοι.

Κατόπιν τούτου, επισημαίνεται ότι οι μεταβολές στις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των φορέων κύριας ασφάλισης, που εισάγονται με νεότερες διατάξεις, ισχύουν και για τους αντίστοιχους φορείς επικουρικής ασφάλισης των ασφαλισμένων αρμοδιότητας ΓΓΚΑ, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά.

Θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης Γήρατος

Καθεστώς συνταξιοδότησης με 15ετία (4.500 Η.Α.)

Χαρακτηριστικό του Ν.2084 όσον αφορά τους «Νέους Ασφαλισμένους» είναι ότι εφαρμόζεται η αρχή της ισότητας των δύο φύλων. Όσον αφορά την συνταξιοδότηση ασφαλισμένου λόγω γήρατος με 15ετία (4.500 ημέρες ασφάλισης), ανεξαρτήτως φύλου, απαιτούνται για την απονομή πλήρους σύνταξης πέραν του ανωτέρω χρόνου ασφάλισης και η ηλικία των 67 ετών (ενώ έως το 2012 ήταν η ηλικία των 65 ετών) ενώ για την απονομή μειωμένης σύνταξης η ηλικία είναι μειωμένη κατά 5 έτη (ήτοι 62 ετών από το 2013 ή 60 πριν από το 2012). Επισημαίνεται ότι για τη λήψη

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

μειωμένης σύνταξης, ισχύει η ειδική πρόσθετη προϋπόθεση των 750 ημερών ασφάλισης τουλάχιστον, την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης (ασφαλιστικός δεσμός). Η μείωση ανέρχεται σε 1/200 για κάθε μήνα που λείπει μέχρι τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας που απαιτείται για τη χορήγηση πλήρους σύνταξης.

Η διαφορά στα ανωτέρω όρια ηλικίας συνταξιοδότησης προέκυψε από την εφαρμογή του Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ 222/τ.Α'/ 1992) «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016.»

Η τροποποίηση του Ν.2084/1992 προβλέπει ότι τα ανωτέρω όρια ηλικίας αφορούν όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1.1.2013 και μετά, ως εκ τούτου αποτελεί σημαντικό στοιχείο η χρονική στιγμή κατά την οποία ο ασφαλισμένος έχει θεμελιώσει το συνταξιοδοτικό του δικαίωμα. Εφόσον έχει θεμελιώσει (χρόνος ασφάλισης και ηλικία) πριν την 1/1/2013 δεν έχει ισχύ ο Ν.4093/2013 και ισχύουν τα προηγούμενα.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΓΗΡΑΤΟΣ ΝΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ		
Έως 31/12/2012	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
Έτη υπηρεσίας/ Ημέρες Ασφάλισης για θεμελίωση	15/4.500	15/4.500
Όριο ηλικίας για θεμελίωση	65	65
Όριο ηλικίας για πρόωρη συνταξιοδότηση-μειωμένη* σύνταξη	60	60
από 01/01/2013 και μετά	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
Έτη υπηρεσίας/ Ημέρες Ασφάλισης για θεμελίωση	15/4.500	15/4.500
Όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση	67	67
Όριο ηλικίας για πρόωρη συνταξιοδότηση-μειωμένη* σύνταξη	62	62
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ		
<i>Για τη μειωμένη σύνταξη απαιτείται η πρόσθετη ειδική προϋπόθεση της συμπλήρωσης 750 ημερών ασφάλισης τουλάχιστον, την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης)</i>		

Καθεστώς συνταξιοδότησης με 40 έτη ασφάλισης (12.000 Η.Α.)

Με τον Ν.3863/2010 (ΦΕΚ 115/τ.Α'/15-07-2010) «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις.», εισάγεται (άρθρο 10, παρ. 10) το δικαίωμα συνταξιοδότησης ασφαλισμένων μετά την 01/01/1993 (νέοι ασφαλισμένοι) με τη συμπλήρωση 12.000 ημερών εργασίας ή σαράντα (40) ετών ασφάλισης και του 60ού έτους της ηλικίας τους. Για τη συμπλήρωση του ανωτέρω χρόνου, λαμβάνεται υπόψη και ο χρόνος ασφάλισης σε οποιονδήποτε ομοειδή φορέα. Ως εκ τούτου το καθεστώς συνταξιοδότησης με 40 έτη ασφάλισης ισχύει από 1/1/2011.

Στη συνέχεια Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ 222/τ.Α'/ 1992) «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016.» το ηλικιακό όριο προσαυξάνεται κατά 2 έτη και γίνεται 62.

Επισημαίνεται ότι τα ανωτέρω όρια δεν έχουν διαφοροποίηση με βάση το φύλο του ασφαλισμένου προσώπου.

Επειδή αναφερόμαστε στην παρούσα ενότητα για ασφαλισμένους μετά την 1/1/1993 συνάγεται ότι τα 40 έτη ασφάλισης για έναν νέο ασφαλισμένο θα συμπληρώνονται μετά την 1/1/2033, οπότε μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις εφαρμόζεται το αναφερόμενο καθεστώς, όπως αναφέρθηκαν σε προηγούμενη ενότητα.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΓΗΡΑΤΟΣ ΝΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ		
Έως 31/12/2012	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
Έτη υπηρεσίας/ Ημέρες Ασφάλισης για θεμελίωση	40/12.000	40/12.000
Όριο ηλικίας για θεμελίωση	60	60
από 01/01/2013 και μετά	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
Έτη υπηρεσίας/ Ημέρες Ασφάλισης για θεμελίωση	40/12.000	40/12.000
Όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση	62	62

Καθεστώς συνταξιοδότησης με Ανίκανα τέκνα

Με τον Ν. 3518/2006 (ΦΕΚ 272/τ.Α'/21-12-2006) «Αναδιάρθρωση των κλάδων του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) και ρύθμιση άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.» δίνεται η δυνατότητα στις μητέρες ανάπηρων τέκνων με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, καθώς και σύζυγοι αναπήρων με ποσοστό 80% και άνω, εφόσον έχουν διανύσει τουλάχιστον δεκαετή έγγαμο βίο, ασφαλισμένοι σε φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, να θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 7.500 ημερών εργασίας ή 25 ετών ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση. Με τον Ν. 4336/2015, εξαιρέθηκαν από την προβλεπόμενη αύξηση ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης (βλπ παρ. Ε του άρθρου 2) «οι μητέρες και οι χήροι πατέρες ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων»

Με το υπ'αριθμ. Πρωτοκόλλου έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη με θέμα “Άνιση μεταχείριση ανδρών και γυναικών γονέων ανίκανων προς κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων ως προς τις προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος σύνταξης γήρατος.” αναφέρεται “ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά ως αναγκαία την ανάληψη σχετικής νομοθετικής πρωτοβουλίας, ώστε **το ευνοϊκό καθεστώς** που εξακολουθεί να ισχύει για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης γήρατος μητέρων και χήρων πατέρων ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων ασφαλισμένων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης που εντάχθηκαν στον Ε.Φ.Κ.Α. να **καταστεί ουδέτερο ως προς το φύλο**”

Το καθεστώς συνταξιοδότησης με Ανίκανα τέκνα εφαρμόζεται από την έναρξη ισχύος του Ν.3518/06 για τις γυναίκες και από την έναρξη ισχύος του Ν.3655/08 για τους άνδρες.

Καθεστώς συνταξιοδότησης Γυναικών με Ανίκανα τέκνα

Στον Ν.2084/1992 (ΦΕΚ 165/τ.Α'/1992) προβλέπεται (άρθρο 24) σύνταξη γήρατος των μητέρων με ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά, υπό την προϋπόθεση πραγματοποιηθέντος χρόνου ασφάλισης 6.000 ημερών ή 20 ετών με την συμπλήρωση της ηλικίας των 55 ετών. Επίσης προβλέπεται και η δυνατότητα για

μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση των 50 ετών με μείωση κατά το 1/200 της πλήρους μηνιαίας συντάξεως για κάθε μήνα, που λείπει από το ανωτέρω όριο ηλικίας.

Με την έναρξη ισχύος του Ν. 3232/04 (ΦΕΚ 48 Α'/12-2-04) "Θέματα κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις, για τους ΦΚΑ", παύει η ισχύς του ανωτέρω καθεστώτος (βλπ άρθρο 5) και το δικαίωμα θεμελιώνεται, για τις ασφαλισμένες σε φορείς κύριας ασφάλισης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με τη συμπλήρωση 7.500 ημερών εργασίας ή 25 ετών ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση (δηλαδή αφορά νέους και παλαιούς ασφαλισμένους). Επισημαίνεται ότι δεν προβλεπόταν η εφαρμογή αυτής της διάταξης για την περίπτωση των επικουρικών ταμείων, οπότε με την εφαρμογή του Ν.3518/2006 (ΦΕΚ 272 Α/21-12-2006) "Αναδιάρθρωση των κλάδων του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) και ρύθμιση άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.", συμπληρώθηκε (βλπ άρθρο 58 παρ. 5) και οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται αναλόγως και στους ασφαλισμένους σε φορείς επικουρικής ασφάλισης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.". Από την 1/1/2013 ενώ αυξάνονται τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας με την εφαρμογή του Ν. 4093/12, ΦΕΚ-222 Α/12-11-12 υπάρχει εξαίρεση για τις ασφαλισμένες που θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης σύμφωνα με τις ισχύουσες γενικές, ειδικές ή καταστατικές διατάξεις ως μητέρες ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων.

Διευκρινίζεται ότι ενώ αρχικά δεν επηρεάζονται οι μητέρες ανίκανων προς εργασία τέκνων που έχουν ασφάλιση Δημοσίου, δεδομένου ότι δεν υπήρχε αρμοδιότητα του του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στη συνέχεια, όσον αφορά την επικουρική ασφάλιση, δεδομένου ότι εντάχθηκαν στο ΕΤΕΑ (νυν ΕΤΕΑΕΠ) Ν.4052/2012 (ΦΕΚ 41/τ.Α/01-03-2012), για τα επικουρικά ταμεία των ασφαλισμένων του δημοσίου υπάρχει αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας

Από 1.1.2013, όλα τα όρια ηλικίας της παραγράφου 1, καθώς και όλα τα ισχύοντα την 31.12.2012 όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και της Τράπεζας της Ελλάδος, όπου αυτά προβλέπονται, αυξάνονται κατά δύο (2) έτη.

Καθεστώς συνταξιοδότησης Ανδρών με Ανίκανα τέκνα.

Με την έναρξη ισχύος Ν. 3863/10, ΦΕΚ-115 Α/15-7-10, επεκτείνεται η εφαρμογή των ανωτέρω προϋποθέσεων και στους χήρους πατέρες αναπήρων παιδιών. Επισημαίνεται ότι αφορά μόνο τους χήρους.

Διευκρινίζεται ότι ο Ν.4336/2015 (ΦΕΚ 94/τ.Α/14-08-2015) περιλαμβάνει ρητά την εξαίρεση για τις μητέρες και τους χήρους πατέρες ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων, από την εφαρμογή του ορίου ηλικίας των 55 ετών.

Καθεστώς σύνταξης αναπηρίας

Κοινή Νόσος

Στην περίπτωση που ο νέος ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει χρόνο ασφάλισης ίσο με 4.500 ημέρες (15έτη), σε περίπτωση αναπηρίας, συνταξιοδοτείται χωρίς όριο ηλικίας ενώ αν έχει χρόνο ασφάλισης από 1.500 ημέρες έως 4.499 απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός 600 ημερών ασφάλισης μέσα στην τελευταία πενταετία προ του έτους που κρίθηκαν ανάπηροι με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας (50-67-80%), επίσης χωρίς όριο ηλικίας. Ο νόμος προβλέπει για τους νεότερους σε ηλικία ασφαλισμένους κλιμακωτό όριο χρόνου ασφάλισης και ηλικίας ξεκινώντας από 300 ημέρες ασφάλισης για ασφαλισμένο ηλικίας έως 21 ετών με κλιμακωτή προοδευτική παράλληλη αύξηση του χρόνου σε σχέση με την ηλικία κατά 120 μέρες ασφάλισης ανα έτος, μετά το 21ο και έως την ηλικία των 31 ετών

Εργατικό Ατύχημα

Στην περίπτωση της αναπηρίας απο εργατικό ατύχημα ουσιαστικά δεν απαιτείται προηγούμενος χρόνος ασφάλισης (αρκεί η ημέρα που εργάστηκε και συνέβη το ατύχημα) εφόσον το γεγονός βάσει του οποίου θεμελιώνεται το δικαίωμα συνταξιοδότησης, οφείλεται σε βίαιο συμβάν που επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ' αφορμής αυτής ή σε επαγγελματική ασθένεια.

Ατύχημα (πλην εργατικού)

Στην περίπτωση αναπηρίας λόγω ατυχήματος ισχύουν περιορισμένοι χρόνοι ασφάλισης και ασφαλιστικού δεσμού σε σχέση με την συνταξιοδότηση λόγω κοινής νόσου κατά 50% ήτοι ο νέος ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει χρόνο ασφάλισης ίσο με 2.250 ημέρες (7,5έτη), σε περίπτωση αναπηρίας, συνταξιοδοτείται χωρίς όριο ηλικίας ενώ αν έχει χρόνο ασφάλισης από 750 ημέρες έως 2.249 απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός 300 ημερών ασφάλισης μέσα στην τελευταία πενταετία προ του έτους που κρίθηκαν ανάπηροι με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας (50-67-80%), επίσης χωρίς όριο ηλικίας. Ο νόμος προβλέπει για τους νεότερους σε ηλικία ασφαλισμένους κλιμακωτό όριο χρόνου ασφάλισης και ηλικίας ξεκινώντας από 150 ημέρες ασφάλισης για ασφαλισμένο ηλικίας έως 21 ετών με κλιμακωτή προοδευτική παράλληλη αύξηση του χρόνου σε σχέση με την ηλικία κατά 60 μέρες ασφάλισης ανα έτος, μετά το 21ο και έως την ηλικία των 31 ετών.

Όσον αφορά τον ασφαλιστικό δεσμό αν κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ανωτέρω πενταετίας ο ασφαλισμένος έχει επιδοτηθεί για ασθένεια ή ανεργία ή έχει συνταξιοδοτηθεί, η περίοδος αυτή επεκτείνεται για τον αντίστοιχο προς την επιδότηση ή συνταξιοδότηση χρόνο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΝΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ			
	Ημέρες Ασφάλισης	Όριο Ηλικίας	Παρατηρήσεις
Κοινή Νόσος	4500	Χ.Ο.Η.	
	1500	Χ.Ο.Η.	<i>Απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός</i>
	300	έως 21	<i>Απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός</i>
Εργατικό	1	ΧΟΗ	
Εκτός Εργασίας	2250	ΧΟΗ	
	750	ΧΟΗ	<i>Απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός</i>
	150	Έως 21	<i>Απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός</i>

Καθεστώς σύνταξης θανάτου ασφαλισμένου

Κοινή Νόσος

Στην περίπτωση που ο νέος ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει χρόνο ασφάλισης ίσο με 4.500 ημέρες (15έτη), σε περίπτωση θανάτου, δικαιούνται σύνταξη οι δικαιούχοι, χωρίς όριο ηλικίας του ασφαλισμένου. Εφόσον ο ασφαλισμένος είχε χρόνο ασφάλισης από 1.500 ημέρες έως 4.499 απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός 600 ημερών ασφάλισης μέσα στην τελευταία πενταετία προ του θανάτου, επίσης χωρίς όριο ηλικίας. Ο νόμος προβλέπει για τους νεότερους σε ηλικία ασφαλισμένους κλιμακωτό όριο ηλικίας και χρόνου ασφάλισης ξεκινώντας για ασφαλισμένο ηλικίας έως 21 ετών από 300 ημέρες ασφάλισης με κλιμακωτή προοδευτική παράλληλη αύξηση του χρόνου σε σχέση με την ηλικία κατά 120 μέρες ασφάλισης ανα έτος, μετά το 21ο και έως την ηλικία των 31 ετών

Ατύχημα (πλην εργατικού)

Στην περίπτωση θανάτου λόγω ατυχήματος ισχύουν περιορισμένοι χρόνοι ασφάλισης και ασφαλιστικού δεσμού σε σχέση με την συνταξιοδότηση λόγω κοινής νόσου κατά 50% ήτοι ο νέος ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει χρόνο ασφάλισης ίσο με 2.250 ημέρες (7,5έτη), σε περίπτωση αναπηρίας, συνταξιοδοτείται χωρίς όριο ηλικίας ενώ αν έχει χρόνο ασφάλισης από 750 ημέρες έως 2.249 απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός 300 ημερών ασφάλισης μέσα στην τελευταία πενταετία προ του έτους που κρίθηκαν ανάπηροι με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας (50-67-80%), επίσης χωρίς όριο ηλικίας. Ο νόμος προβλέπει για τους νεότερους σε ηλικία ασφαλισμένους κλιμακωτό όριο χρόνου ασφάλισης και ηλικίας ξεκινώντας από 150 ημέρες ασφάλισης για ασφαλισμένο ηλικίας έως 21 ετών με κλιμακωτή προοδευτική παράλληλη αύξηση του χρόνου σε σχέση με την ηλικία κατά 60 μέρες ασφάλισης ανα έτος, μετά το 21ο και έως την ηλικία των 31 ετών.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΝΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ			
	Ημέρες Ασφάλισης	Όριο Ηλικίας	Παρατηρήσεις
Κοινή Νόσος	4500	X.O.H.	
	1500	X.O.H.	Απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός
	300	έως 21	Απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός
Εργατικό	1	XOH	
Εκτός Εργασίας	2250	XOH	
	750	XOH	Απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός
	150	Έως 21	Απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός

Όσον αφορά τον ασφαλιστικό δεσμό αν κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ανωτέρω πενταετίας ο ασφαλισμένος έχει επιδοτηθεί για ασθένεια ή ανεργία ή έχει συνταξιοδοτηθεί, η περίοδος αυτή επεκτείνεται για τον αντίστοιχο προς την επιδότηση ή συνταξιοδότηση χρόνο.

Εργατικό Ατύχημα

Στην περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου απο εργατικό ατύχημα ουσιαστικά δεν απαιτείται προηγούμενος χρόνος ασφάλισης (αρκεί η ημέρα που εργάστηκε και συνέβη το ατύχημα) εφόσον το γεγονός βάσει του οποίου θεμελιώνεται το δικαίωμα συνταξιοδότησης, οφείλεται σε βίαιο συμβάν που επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ' αφορμής αυτής ή σε επαγγελματική ασθένεια.

Εξέταση θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος

Κατά την εξέταση της θεμελίωσης του συνταξιοδοτικού δικαιώματος δύνανται να λαμβάνονται υπόψη όλες οι περιπτώσεις που δίνουν το δικαίωμα στον ασφαλισμένο ως εκ τούτου προτείνεται η χρήση του συγκεντρωτικού πίνακα ώστε να εξετάζεται αν καλύπτει τις προϋποθέσεις κατά περίπτωση, εξετάζοντας τις προϋποθέσεις κατά περίπτωση και ανά ενδεχόμενη χρονική στιγμή που πληρούνται, πριν ή μετά την εφαρμογή του κατά περίπτωση νομοθετικού πλαισίου.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι μια νέα ασφαλισμένη, μητέρα ανήλικων τέκνων δύναται να συνταξιοδοτηθεί στην ηλικία των 50 ετών με μειωμένη σύνταξη εφόσον σε ημερομηνία πριν τις 31/12/2012 είχε θεμελιώσει δικαίωμα δηλαδή πληρούσε τις προϋποθέσεις σωρευτικά (χρόνος ασφάλισης, ηλικία, ανηλικότητα του τέκνου, ασφαλιστικός δεσμός) ακόμα και αν υπέβαλε αίτηση συνταξιοδότησης μετά την 01/01/2013, που σε πρώτη ανάγνωση θα συνταξιοδοτείτο στην ηλικία των 62 ετών (δηλαδή 12 χρόνια αργότερα!).

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΙΑ ΑΠΟΝΟΜΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΓΗΡΑΤΟΣ ΝΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ									
	Έτη υπηρεσίας/ Ημέρες Ασφάλισης για θεμελίωση	Όριο ηλικίας για θεμελίωση 31/12/2012	Όριο ηλικίας για πρόωγη συνταξιοδότηση μετωματη συνταξη έως 31/12/2012	Έτη υπηρεσίας/ Ημέρες Ασφάλισης για θεμελίωση	Όριο ηλικίας για πρόωγη συνταξιοδότηση από 01/01/2013 και μετά	Όριο ηλικίας για πρόωγη συνταξιοδότηση μετωματη συνταξη από 01/01/2013 και μετά	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ		
ΑΝΔΡΕΣ/ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	15/4.500	65	60		67	62	Για τη μειωμένη σύνταξη απαιτείται η πρόσθετη ειδική προϋπόθεση της συμπλήρωσης 750 ημερών ασφάλισης τουλάχιστον, την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης)		
ΑΝΔΡΕΣ/ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	40/12.000	60				62			
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ ΑΝΙΚΑΝΑ ΤΕΚΝΑ	20/6.000	55	50				Μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν.3232/04 για τους ΦΚΑ και μέχρι την έναρξη του Ν.3518/06 για τους Φορείς Επικουρικής Ασφάλισης		
	20/6.000	55	50	25/7.500	50		ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
ΑΝΔΡΕΣ / ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ ΑΝΙΚΑΝΑ ΤΕΚΝΑ	25/7.500	ΧΟΗ Από την έναρξη ισχύος του Ν.3518/06 για τις γυναίκες και από την έναρξη ισχύος του Ν.3863/08 για τους άνδρες			ΧΟΗ		ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
ΑΝΔΡΕΣ ΜΕ ΑΝΙΚΑΝΑ ΤΕΚΝΑ	Δεν προβλέπεται η συνταξιοδότηση τους λόγω σκέυων τέκνων			25/7.500	50		ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ		
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ ΑΝΗΛΙΚΑ	20/6.000	55	50				Για τη συνταξιοδότηση λόγω τέκνων απαιτείται η ύπαρξη ανήλικου τέκνου κατά τον χρόνο συμπλήρωσης των απαιτούμενων σωρευτικών προϋποθέσεων (ΗΑ και Ηλικία)		
ΑΝΔΡΕΣ ΜΕ ΑΝΗΛΙΚΑ ΤΕΚΝΑ (ΧΗΡΟΙ)	20/6.000	Δεν προβλέπεται η συνταξιοδότηση τους λόγω των ανήλικων τέκνων και λόγω η γενική προϋπόθεση έως την 31/12/2012 με τον Ν.3863/08 εφαρμόζονται ίδιος προϋποθέσεις με γυναίκες.		20/6.000	67	62			
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ 3 ΤΕΚΝΑ	20/6.000	56							
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ 4 ΤΕΚΝΑ		53							
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ 5 ΤΕΚΝΑ και περισσότερα		50							

ΗΜΕΡΑ 2η

4η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Αίτια και διαδικασίες αναστολής Επικουρικής Σύνταξης

(Συντάκτρια: Νιφόρου Αφροδίτη)

Επιμέρους θεματικές ενότητες:

- Θεσμικό πλαίσιο
- Πεδίο εφαρμογής
- Περιορισμοί
- Υποχρεώσεις απασχολούμενων συνταξιούχων
- Αξιοποίηση χρόνου ασφάλισης από τον απασχολούμενο συνταξιούχο

Με τις διατάξεις του άρθρου 20 του Ν. 4387/2016 διαμορφώνεται ένα νέο πλαίσιο όσον αφορά την καταβολή της σύνταξης σε συνταξιούχους λόγω γήρατος που αναλαμβάνουν εργασία ή αυτοαπασχολούνται από **13/05/2016** και εφεξής.

Οι διατάξεις του σχετικού άρθρου έχουν εφαρμογή εφόσον προκύπτει υποχρέωση ασφάλισης στον ΕΦΚΑ. Σε περίπτωση που αναληφθεί δραστηριότητα για την οποία δεν προκύπτει, βάσει γενικών, ειδικών ή καταστατικών διατάξεων η υποχρέωση ασφάλισης, η σχετική διάταξη δεν εφαρμογή ακόμη και εάν από την ασκούμενη επαγγελματική δραστηριότητα προκύπτει εισόδημα. Επίσης, οι διατάξεις αυτές δεν έχουν εφαρμογή στις περιπτώσεις που ο συνταξιούχος λαμβάνει αμοιβές από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή άλλα συγγενικά δικαιώματα.

Ειδικότερα:

Στους εξ ιδίου δικαιώματος συνταξιούχους του Δημοσίου, καθώς και όλων των φορέων, ταμείων, κλάδων ή λογαριασμών που εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α., οι οποίοι αναλαμβάνουν εργασία ή αποκτούν ιδιότητα ή δραστηριότητα υποχρεωτικώς **υπακτέα στην ασφάλιση του Ε.Φ.Κ.Α.**, οι ακαθάριστες συντάξεις κύριες και επικουρικές καταβάλλονται **μειωμένες σε ποσοστό 60% για όσο χρόνο απασχολούνται ή διατηρούν την ιδιότητα ή την δραστηριότητα**. Για το διάστημα αυτό καταβάλλονται οι αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές για τον απασχολούμενο συνταξιούχο.

Στην περίπτωση που οι ανωτέρω συνταξιούχοι αναλαμβάνουν εργασία ή αποκτούν δραστηριότητα **σε φορείς της γενικής Κυβέρνησης**, η καταβολή της σύνταξής ή των συντάξεών τους, κύριων και επικουρικών **αναστέλλεται για όσο χρόνο διαρκεί η παροχή της εργασίας τους ή των υπηρεσιών τους ή η δραστηριότητά τους.**

Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιείται από τους απασχολούμενους συνταξιούχους μπορεί να αξιοποιηθεί για την προσαύξηση της επικουρικής σύνταξης και του ανταποδοτικού μέρους της κύριας σύνταξής τους, τόσο στις περιπτώσεις που έχει γίνει περικοπή όσο και σε αυτές που έχει γίνει αναστολή της σύνταξης. Για την προσαύξηση του ποσού έχουν αναλογική εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 30, του Ν. 4387/2016.

Οι διατάξεις περί απασχόλησης συνταξιούχων έχουν εφαρμογή και στα αιρετά όργανα ΟΤΑ, διοικητές, υποδιοικητές, προέδρους, αντιπροέδρους, μέλη συλλογικών οργάνων διοίκησης των ΝΠΔΔ, κλπ. (Ν. 3833/2010, άρθρο 2, παρ. 2).

Να σημειωθεί ότι η περικοπή ή αναστολή της σύνταξης λαμβάνει χώρα για όσες ημέρες διαρκεί η απασχόληση του συνταξιούχου.

Οι συνταξιούχοι οφείλουν να γνωστοποιήσουν στους Ασφαλιστικούς τους Οργανισμούς την ανάληψη της δραστηριότητας και τη διάρκειά της. Σε περίπτωση μη υποβολής της σχετικής δήλωσης, οι φορείς καταλογίζουν τα σχετικά ποσά των συντάξεων, τα οποία επιβαρύνονται με ετήσιο επιτόκιο 4,56%.

Από το πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης εξαιρούνται:

- ♣ Συνταξιούχοι λόγω γήρατος που έχουν αναλάβει εργασία ή αυτοαπασχόληση πριν την 12/05/16 και συνεχίζουν τη απασχόλησή τους
- ♣ Συνταξιούχοι της Τράπεζας της Ελλάδος
- ♣ Συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας
- ♣ Συνταξιούχοι με βάση τις διατάξεις του Ν. 612/1977 καθώς και όσοι λαμβάνουν το επίδομα παρα-τετραπληγίας

Για τους ανωτέρω συνταξιούχους εφαρμόζεται το προγενέστερο του Ν. 4387/16 καθεστώς.

Η αναστολή της σύνταξης έως 12/05/2016, γίνεται βάσει:

- Του άρθρου 16 του Ν. 3863/2010 (ΦΕΚ 115 Α'), με το οποίο αντικαταστάθηκε το άρθρο 63 του Ν. 2676/1999 (ΦΕΚ 1 Α').
- Του άρθρου 42 του Ν. 3996/2011 (ΦΕΚ 170 Α') με το οποίο συμπληρώνεται/τροποποιείται μέρος των διατάξεων του ανωτέρω Νόμου
- Των καταστατικών διατάξεων των Ταμείων

Συνταξιούχοι γήρατος φορέων κύριας ασφάλισης που αναλαμβάνουν μισθωτή εργασία

Για τους συνταξιούχους λόγω γήρατος φορέων κύριας ασφάλισης που αναλαμβάνουν εργασία, προβλέπεται αναστολή καταβολής της κύριας και επικουρικής σύνταξης μέχρι τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους της ηλικίας.

Μετά τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους της ηλικίας, τα ανωτέρω πρόσωπα λαμβάνουν την κύρια σύνταξη με περικοπή, ανάλογα των εσόδων τους.

Όσον αφορά την επικουρική σύνταξη, δεν λαμβάνεται υπόψη κατά τον προσδιορισμό του ανωτέρω εισοδηματικού κριτηρίου και καταβάλλεται χωρίς περικοπή.

Στους ανωτέρω περιορισμούς υπόκεινται και τα πρόσωπα του Ν. 3833/2010, αρ. 2, παρ. 2 (αιρετά όργανα ΟΤΑ, διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι, αντιπρόεδροι, μέλη συλλογικών οργάνων διοίκησης Ν.Π.Δ.Δ., πρόεδροι, αντιπρόεδροι και μέλη ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, πρόεδροι, αντιπρόεδροι, διευθύνοντες σύμβουλοι και μέλη διοικητικών συμβουλίων κλπ.)

Εκτός της αναστολής ή περικοπής της σύνταξης, οι απασχολούμενοι συνταξιούχοι υποχρεούνται να καταβάλουν τις προβλεπόμενες για τους λοιπούς ασφαλισμένους εισφορές, όπως αυτές προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις των φορέων. Αντίστοιχη υποχρέωση υπάρχει και για τους εργοδότες που απασχολούν τους ανωτέρω συνταξιούχους.

Συνταξιούχοι γήρατος φορέων κύριας ασφάλισης που αυτοαπασχολούνται

Για τους συνταξιούχους λόγω γήρατος φορέων κύριας ασφάλισης που ασκούν δραστηριότητα υπακτέα στην ασφάλιση του Ο.Α.Ε.Ε. και του Ε.Τ.Α.Α., προβλέπεται αναστολή καταβολής της κύριας και επικουρικής σύνταξης μέχρι τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους της ηλικίας, και υποχρεούνται στην καταβολή των προβλεπόμενων ασφαλιστικών εισφορών.

Μετά τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους της ηλικίας, τα ανωτέρω πρόσωπα λαμβάνουν την κύρια σύνταξη με περικοπή, ανάλογα των εσόδων τους.

Όσον αφορά την επικουρική σύνταξη, δεν λαμβάνεται υπόψη κατά τον προσδιορισμό του ανωτέρω εισοδηματικού κριτηρίου και καταβάλλεται χωρίς περικοπή.

Πέραν της περικοπής της σύνταξης, οι συνταξιούχοι γήρατος που αυτοαπασχολούνται, μετά τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους της ηλικίας τους, υποχρεούνται να καταβάλουν τις προβλεπόμενες από τις οικείες διατάξεις εισφορές προσανξημένες κατά 50%.

Συνταξιούχοι αναπηρίας φορέων κύριας ασφάλισης που αναλαμβάνουν εργασία ή αυτοαπασχολούνται

Για του συνταξιούχους αναπηρίας φορέων κύριας ασφάλισης που αναλαμβάνουν μισθωτή εργασία ή αυτοαπασχολούνται και κερδίζουν, ανάλογα με το βαθμό αναπηρίας τους περισσότερα απ' όσα κερδίζει υγιής απασχολούμενος, σύμφωνα με τους γενικούς όρους αμοιβής, προβλέπεται **διακοπή** της σύνταξης ή των συντάξεων τους κύριων & επικουρικών.

Η διακοπή της συντάξεως που επαγγέλλεται η διάταξη διαφέρει εννοιολογικά της αναστολής. Για την ακρίβεια σημαίνει ότι η σύνταξη του αναπήρου που εργάζεται δεν επανακαταβάλλεται όταν θα εκλείψει ο λόγος της διακοπής. Ο ανάπηρος αυτός, όταν θα παύσει να εργάζεται, έχει δικαίωμα νέας κρίσεως της αναπηρίας από το φορέα του, με όλες τις πιθανές εκβάσεις του δικαιώματος.

Ν. 1902/1990, άρ. 27, παρ. 5

Βαριά αναπηρία: δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες και τη μόρφωσή του περισσότερο από το ένα πέμπτο (1/5) του ποσού που συνήθως κερδίζει σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης

Συνήθης αναπηρία: δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνηθισμένη επαγγελματική του απασχόληση περισσότερο από το ένα τρίτο (1/3) του ποσού που συνήθως κερδίζει στην ίδια επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης.

Μερική αναπηρία: δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνηθισμένη επαγγελματική του απασχόληση περισσότερο από το μισό (1/2) του ποσού που συνήθως κερδίζει στην ίδια περιφέρεια και επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης.

Οι περιορισμοί οι οποίοι προαναφέρθηκαν, δεν έχουν εφαρμογή:

- στους επιζώντες των συζύγων
- στους συνταξιούχους του ΟΓΑ
- στους πολύτεκνους των οποίων το ένα τουλάχιστον των τέκνων είναι ανήλικο ή σπουδάζει σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και έως τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους της ηλικίας του ή είναι ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία
- στα πρόσωπα για τα οποία ισχύουν οι διατάξεις των Καν. (ΕΟΚ) 1408/71 & 574/72 καθώς και των διμερών συμβάσεων κοινωνικής ασφάλειας
- στα πρόσωπα που συνταξιοδοτήθηκαν με τον Ν. 3185/2003 (προσωπικό Ολυμπιακής Αεροπορίας) και μέχρι τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους της ηλικίας τους (Ν. 3863/2010, άρ. 16, παρ. 6)
- στους συνταξιούχους του NAT που παρέχουν εκπαιδευτικό έργο στη δημόσια Διοίκηση μέχρι την 31.12.2012 (Ν. 3996/2011, άρ. 42, παρ. 2)

- στους συνταξιούχους ασφαλιστικών οργανισμών αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας & κοινωνικής Ασφάλισης, που έχουν συνταξιοδοτηθεί με τις διατάξεις του Ν.612/1977, όπως ισχύει. (Ν.3996/2011, άρθρο 42, παρ. 1)
- στους συνταξιούχους γήρατος που λαμβάνουν εξωιδρυματικό επίδομα του Ν.1140/1981, όπως ισχύει. (Ν.3996/2011, άρθρο 42, παρ. 1)

Μετά την ισχύ του άρθρου 10 του Ν. 3865/2010 οι διατάξεις περί αναστολής/περιορισμού της σύνταξης έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τους συνταξιούχους του Δημοσίου που εργάζονται εκτός του ευρύτερου δημόσιου τομέα όπως αυτός έχει οριοθετηθεί με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 ή αυτοαπασχολούνται.

Υποχρεώσεις απασχολούμενων συνταξιούχων (Ν.3863/2010, άρθρο 16, παρ. 1.5)

Οι συνταξιούχοι γήρατος ή αναπηρίας οφείλουν να δηλώσουν την ανάληψη εργασίας ή ότι αυτοαπασχολούνται στο φορέα ή στους φορείς κύριας ασφάλισης από τους οποίους συνταξιοδοτούνται.

Στους φορείς επικουρικής ασφάλισης σχετική δήλωση υποβάλλεται από ους συνταξιούχους γήρατος που δεν έχουν συμπληρώσει το 55^ο έτος της ηλικίας τους, από τους συνταξιούχους αναπηρίας ανεξαρτήτως ηλικίας, δεδομένου ότι για αυτούς δεν τίθεται όριο ηλικίας για τη διακοπή της σύνταξης, από τους συνταξιούχους γήρατος ανεξαρτήτως ηλικίας, σε περίπτωση που στο καταστατικό του Ταμείου υπάρχει επιπλέον πρόβλεψη περί αναστολής.

Σε περίπτωση που ο απασχολούμενος συνταξιούχος δεν δηλώσει την ανάληψη εργασίας ή ότι αυτοαπασχολείται, γίνεται καταλογισμός του ποσού των συντάξεων που έλαβε κατά το διάστημα που εργάστηκε ή αυτοαπασχολήθηκε και επιβάλλεται πρόστιμο επί του καταλογισθέντος ποσού ίσο με το νόμιμο τόκο υπερημερίας. Το καταλογιζόμενο ποσό δεν μπορεί να είναι μικρότερο των δύο (2) μηνιαίων συντάξεων, ακόμη και αν το διάστημα της απασχόλησης είναι μικρότερο.

Αξιοποίηση χρόνου ασφάλισης από τον απασχολούμενο συνταξιούχο

Σύμφωνα με την περ.3 της παρ. 1 του άρθρου 16 του Ν. 3863/2010 ο χρόνος ασφάλισης του απασχολούμενου συνταξιούχου αξιοποιείται είτε για την προσαύξηση της σύνταξής του είτε για τη θεμελίωση νέου συνταξιοδοτικού δικαιώματος, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί διπλοσυνταξιούχων. Επισημαίνεται ότι η αξιοποίηση του χρόνου ασφάλισης γίνεται πλέον σε όλες τις περιπτώσεις και όχι μόνο στην περίπτωση αναστολής της σύνταξης.

Στην περίπτωση αξιοποίησης του χρόνου ασφάλισης στο φορέα από τον οποίο ο συνταξιούχος λαμβάνει σύνταξη ο υπολογισμός για την προσαύξηση της ήδη καταβαλλόμενης σύνταξης γίνεται με ποσοστό 1,714% επί των συντάξιμων αποδοχών οι οποίες δεν μπορεί να υπερβαίνουν το 25πλάσιο του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη για κάθε έτος συντάξιμης υπηρεσίας ή 300 ημέρες εργασίας.

Καταστατικές διατάξεις των φορέων που προβλέπουν τη διακοπή ή αναστολή της σύνταξης σε περίπτωση που ο συνταξιούχος αναλαμβάνει εργασία ή αυτοαπασχολείται, εξακολουθούν να ισχύουν. (Ν. 3996/2011, άρθρο 42, παρ. 7)

Ενδεικτικά:

Η καταβολή της σύνταξης αναστέλλεται:

- Αν ο συνταξιούχος εκτίει ποινή στερητική της ελευθερίας του μεγαλύτερη από 6/12 μήνες
- Αν ο συνταξιούχος αρνηθεί να εξετασθεί από Υγειονομική Επιτροπή
- Αν ο συνταξιούχος αναλάβει εργασία ασφαλιστέα στο Χ Ταμείο
- Αν ο συνταξιούχος αναλάβει μισθωτή εργασία από την οποία κερδίζει περισσότερα από Χπλάσιο του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη.

ΙΚΑ: Α.Ν. 1846/1951, άρ. 29, παρ. 7

ΟΑΕΕ: Π.Δ. 258/2005, άρ. 32

Δημόσιο: Π.Δ. 169/2007, άρ. 62 & 63

ΠΗΓΕΣ

Γαληνού, Ε.Ε., Πετροπουλάκος, Στ., (2015), *Η Κοινωνική Ασφάλιση, Ανάλυση και Πρακτική Εφαρμογή*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

Εγκύκλιος Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης:

Φ.80000/οικ.12151/274/19.03.18 (ΑΔΑ: ΩΦΦΒ465Θ1Ω-ΛΥΡ)

Εγκύκλιος ΕΦΚΑ: Σ78/15/33/19.09.17 (ΑΔΑ: 6Β9Υ465ΧΠΙ-Η8Ω)

Εγκύκλιος ΕΤΕΑΕΠ: 80379/28.03.18

Εγκύκλιος ΙΚΑ: Σ78/9/13/17.03.15 (ΑΔΑ: Ω8ΝΟ4691ΩΓ-ΧΜΞ)

Εγκύκλιος Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης:

Φ.80000/οικ.20685/1190/ 09.11.10 (ΑΔΑ: 4ΙΦΝΛ-2)

Εγκύκλιος ΙΚΑ: Σ78/8/16/25.02.11 (ΑΔΑ: 4ΑΛΧ4691ΩΓ-7Δ)

Εγκύκλιος ΟΑΕΕ: 48/3.10.2011 (ΑΔΑ: 4ΑΛΧ4691ΩΓ-7Δ)

Εγκύκλιος ΓΛΚ: 157363/0092/01.11.10 (ΑΔΑ: 4ΙΗ3Η-Β)

.

ΗΜΕΡΑ 3η

5^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους ανά Κύριο Φορέα Ασφάλισης (ΙΚΑ, ΟΑΕΕ, ΓΛΚ, ΕΙΔ. ΤΑΜΕΙΑ)

(Συντάκτρια: Χριστοπούλου Σταυρούλα)

Επιμέρους θεματικές ενότητες:

- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΙΚΑ
- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΓΛΚ
- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων
- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΙΚΑ

Θεσμικό πλαίσιο Συντάξεων Γήρατος –Διατάξεις ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Έχουμε ευχέρεια στο να κατηγοριοποιούμε τις περιπτώσεις και να ανατρέχουμε στους ανάλογους ενδεικτικούς πίνακες/νόμους/εγκυκλίους για τη διεκπεραίωση των αιτημάτων.

Αλλαγές στη νομοθεσία Με το Ν. 2084/92 , αύξηση ορίων ηλικίας/ασφαλιστικού χρόνου (άρθρα 24-27), αύξηση εισφορών/μείωση συντάξεων.

Διαχωρισμός ασφαλισμένων ανάλογα με την υπαγωγή πριν ή μετά το 1993. Για τους μετά το 1993 (Νέοι) αυστηρότεροι όροι/προϋποθέσεις συνταξιοδότησης (15 έτη ασφάλισης και 65 ετών) ενιαίος υπολογισμός σύνταξης-εισφορών (ποσοστά αναπλήρωσης ευθέως αναλογικά με το χρόνο ασφάλισης, 60% για την κύρια σύνταξη και 20% την επικουρική) με μείωση ακόμη και του κατώτατου ορίου παροχής.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ	ΠΛΗΡΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗ		ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ		
	ΗΜΕΡΕΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΗΜΕΡΕΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ
ΑΝΔΡΕΣ	4500 ΗΑ	65	4500	60	100 ΗΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΕΤΙΑ
	10000 ΗΑ	62	10000	60	100 ΗΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΕΤΙΑ
	10500 ΗΑ	58	10500	56	100 ΗΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΕΤΙΑ
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	4500 ΗΑ	60	4500 ΗΕ	55	100 ΗΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΕΤΙΑ
	10000 ΗΑ	57	10000 ΗΕ	55	100 ΗΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΕΤΙΑ
	10500 ΗΑ	58	10500 ΗΕ	56	100 ΗΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΕΤΙΑ
ΜΗΤΕΡΕΣ ΜΕ ΑΝΗΛΙΚΑ ΤΕΚΝΑ	5500 ΗΑ	55	5500 ΗΕ	50	

Αλλαγές στη νομοθεσία με το Ν. 3232/04 συνταξιοδότηση για όσους έχουν σύζυγο/τέκνο ανάπηρο και 7500 ΗΑ άνευ ορίου ηλικίας ,αναγνώριση λοχείας.

Με το Ν.3655/08 αρθ.144 συνταξιοδότηση μητέρων ανηλίκων τέκνων 50 μειωμένη ή 55 πλήρης με 5500 ΗΑ.

Με τους Ν. 3863/10 αυξήσεις ορίων ηλικίας / Εισαγωγή αναπλήρωσης εισοδήματος στο σύνολο του εργασιακού βίου/ προσπάθεια απομάκρυνσης από την παραδοσιακή κοινωνική ασφάλιση του Bismarck και στην προσέγγιση ενός συστήματος πολλών επιπέδων,/ προσδιορισμός βασικής σύνταξης 360€ και αναλογικής . Αναγνώριση πλασματικού χρόνου παιδιών, κενού χρόνου, σπουδών.

Με τους Ν.3996/11 και Ν. 4052/12 αυξήσεις ορίων ηλικίας και αναγνωρίσεις χρόνου ασφάλισης μέχρι και 7 έτη.

Με τον Ν.4336/15 (έναρξη ισχύος 19/08/2015) θεσπίστηκαν μεταβολές στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης για όλους τους ασφαλισμένους δημοσίου και ιδιωτικού τομέα **το 62ο έτος της ηλικίας** (με 40 έτη ή 12.000 ημέρες ασφάλισης) **και το 67ο έτος της ηλικίας**

(με 4.500 ημέρες ή 15 έτη ασφάλισης). Εξαιρούνται οι ασφαλισμένοι σε **βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα**, όσοι συνταξιοδοτούνται είτε με βάση τις διατάξεις του **ν. 612/1977**, είτε με βάση τις διατάξεις που παραπέμπουν σε αυτές, και οι ασφαλισμένοι που υπάγονται σε γενικές, ειδικές ή καταστατικές διατάξεις συνταξιοδότησης ως **μητέρες και γήροι πατέρες ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων**. Οι τάσεις για τις συντάξεις είναι **Αύξηση ορίων ηλικίας** σε συνδυασμό με την αύξηση του χρόνου ασφάλισης, **Εξίσωση ορίων ηλικίας ανδρών και γυναικών**, **Περιορισμός** διατάξεων που επέτρεπαν σύνταξη με λιγότερο χρόνο και ηλικία (ειδικά ταμεία) , **Προστασία θεμελιωμένων/ωρίμων δικαιωμάτων** για την προστασία της αιφνίδιας ανατροπής προγραμματισμού ζωής

Άσκηση : Από όσα γνωρίζουμε γενικότερα , ποιά στοιχεία θεωρείτε ότι λαμβάνουμε υπόψη όταν θέλουμε **να θεμελιώσουμε** κάποιον ασφαλισμένο σε σύνταξη.....Τα δεδομένα μας: Φύλο (μέχρι την εξομοίωσή τους: 2013), Ηλικία, (ΗΑ) ,Πότε (η ηλικία ή η συμπλήρωση ΗΑ) και Μειωμένη Σύνταξη ,Παρέχεται το δικαίωμα για παροχή σύνταξης κατά 5 έτη κατ' ανώτερο όριο πριν την συμπλήρωση του κατά περίπτωση ορίου ηλικίας ,με αντίστοιχη όμως μείωση και στην καταβολή της σύνταξης.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ

Η μείωση συνίσταται στο 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται του κανονικού Ορίου Ηλικίας. Επιστημάνσεις: Εάν κατά την κρίσιμη 5ετία υφίσταται επιδότηση ανεργίας, αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ειδική προϋπόθεση των 100 ΗΑ για το συγκεκριμένο έτος. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις μειωμένης σύνταξης με ανήλικο τέκνο όπου δεν απαιτούνται οι 100 ΗΑ ανά έτος. Όταν ο ασφαλισμένος συμπληρώνει α) τον ελάχιστο χρόνο ασφάλισης και β) το όριο ηλικίας (όπως ανάλογα προβλέπεται) που είναι απαιτούμενα για τη συνταξιοδότησή του, το θεμελιωμένο αυτό συνταξιοδοτικό δικαίωμα μπορεί να το απαιτήσει χρονικά οποτεδήποτε με τις προϋποθέσεις που ισχύουν κατά τον χρόνο που συμπληρώνει τις απαιτούμενες ημέρες συνταξιοδότησης την ηλικία -στις περιπτώσεις των γυναικών με 4.500 ΗΑ. Όλοι οι βοηθητικοί Εγκύκλιοι Γ.Γ.Κ.Α. στο <http://sate.gr/nea/asfalistiko-TA.pdf>

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΛΑΔΟΥ ΙΚΑ

(ΠΑΛΑΙΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ)

ΠΡΟΣΟΧΗ : [Εγκύκλιος Δρ. Δεδούλη...](#) Η ημερομηνία θεμελίωσης για τις Γυναίκες είναι η συμπλήρωση του 55^{ου} ή του 60^{ου} μέχρι 31/12/2010 (ακολουθούν τα όρια ηλικίας ανεξαρτήτως εάν ο χρόνος των 4.500 ημερών συμπληρώνεται μέχρι ή μετά την 31.12.2010 που προβλέπονται στις παρ. 11 και 13 του ν. 3863/2010). Ενώ για όλες τις άλλες κατηγορίες η θεμελίωση προσδιορίζεται από το πότε συμπληρώνονται οι ΗΑ.

π.χ. Ο χρόνος συμπλήρωσης των 10500 (35 έτη) λειτουργεί ως κριτήριο για τον εντοπισμό του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης. Κατοχύρωση-Θεμελίωση σύνταξης με Διαδοχική.

Σχετική Εγκύκλιος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. ΑΔΑ:ΒΛΟ4691Ω-ΛΓΙ.

«... κρίσιμο στοιχείο για να κατοχυρώσει ο ασφαλισμένος τις προϋποθέσεις αποτελεί ο Φορέας που κατά περίπτωση υπάγεται ο ασφαλισμένος.... Προκειμένου να διαπιστωθεί η κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ με τις διατάξεις διαδοχικής εξετάζεται εάν κατά το έτος της εκ νέου επανασύνδεσης του ασφαλισμένου με το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ συντρέχουν οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που απαιτούνται κατά περίπτωση.

Πίνακας με θεμελίωση 4500 ΗΑ ,Άνδρες και Γυναίκες ,Πρίν το 2010-Μετά το 2010-Μετά το 2013-Μετά το 2015-Μετά το 2020

Προσοχή: Για τους άνδρες με 4500 ΗΑ θα πρέπει να συντρέχει ο χρόνος ασφάλισης και η ηλικία. Για τις γυναίκες με 4500 ΗΑ πότε συμπληρώνει το όριο ηλικίας. Με το Ν.4336/2015 αυτό ισχύει για αυτές που συμπληρώνουν το όριο ηλικίας μέχρι 18/08/2015.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΑΝΔΡΩΝ ΜΕ 4500 ΗΑ(Ν.1902/90, 2084/92 4093/12)

ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΥΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗ
4500	2010, 2011	65	60	100 ΗΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛ. ΣΕΤΙΑ
4500	2012	65	60	«
4500	2013	67	62	«

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ 4500 ΗΑ (Ν.1902/90, 2084/92
4093/12)**

Μελέτες Περιπτώσεων με 4500 ΗΑ

ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΥΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗ
4500	2010	60	55	100 ΗΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛ. ΣΕΤΙΑ
4500	2011	61	56	«
4500	2012	62	57	«
4500	2013	67	62	«

Με οδηγούς τους πίνακές μας:

1^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας, Ηλικία: 65 ετών, ΗΑ: 4800 (συμπλήρωση το 2012)- Δικαιούται πλήρη σύνταξη γιατί το 2012 είχε 4500 ΗΑ και ήταν 65 ετών.

Το δικαίωμά του μπορεί να το ασκήσει οποτεδήποτε.

2^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα, Ηλικία: 60 ετών, ΗΑ: 4600 (συμπλήρωση το 2010) Δικαιούται πλήρη σύνταξη γιατί το 2010 είχε 4500 ΗΑ και ήταν 60 ετών.

3^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 60 ετών ,ΗΑ: 4700 (συμπλήρωση το 2012) Δικαιούται μειωμένη σύνταξη γιατί το 2012 είχε 4500 ΗΑ και ήταν 60 ετών,

Εφόσον όμως έχει τον ασφαλιστικό δεσμό, δηλαδή 100 ΗΑ κατ' έτος την τελευταία 5ετία.

4^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα , Ηλικία: 55 ετών το 2010 , ΗΑ: 4700 (συμπλήρωση το 2010). Δικαιούται μειωμένη σύνταξη γιατί το 2010 είχε 4500 ΗΑ και ήταν 55 ετών ,εφόσον όμως έχει τον ασφαλιστικό δεσμό, δηλαδή 100 ΗΑ κατ' έτος την τελευταία 5ετία.

5^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας, Ηλικία: 65 ετών το 2013 , ΗΑ: 4700 (συμπλήρωση το 2013). Δεν δικαιούται πλήρη σύνταξη γιατί από το 2013 το όριο ηλικίας για πλήρη είναι το 67^ο και μειωμένη το 62^ο .Δικαιούται μειωμένης σύνταξης επειδή είναι 65 ετών εφόσον όμως έχει τον ασφαλιστικό δεσμό, δηλαδή 100 ΗΑ κατ' έτος την τελευταία 5ετία.

Η μείωση είναι 1/200 για κάθε μήνα που του λείπει μέχρι το 67^ο.

6^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα , Ηλικία: 60 ετών το 2011, ΗΑ: 4700 (συμπλήρωση το 2010). Δεν δικαιούται πλήρη σύνταξη γιατί από το 2011 το όριο ηλικίας για πλήρη είναι το 61^ο και μειωμένη το 56^ο . Επειδή το 2010 ήταν 55 ετών είχε τις 4500 ΗΑ και εάν είχε και τον ασφαλιστικό δεσμό- Δηλαδή 100 ΗΑ κατ' έτος την τελευταία 5ετία θα μπορούσε να δικαιωθεί πλήρους σύνταξης με τη συμπλήρωση του 60^{ου}.

Εξαίρεση εγκύκλιος «Οι ασφαλισμένες που είχαν θεμελιώσει δικαίωμα για ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ λόγω γήρατος μέχρι και 31.12.2010 (δηλαδή είχαν συμπληρώσει μέχρι αυτή την ημερομηνία τουλάχιστον το 55^ο έτος της ηλικίας τους και 4.500 ημέρες ασφάλισης, από τις οποίες και οι 100 τουλάχιστον ανά έτος την τελευταία 5ετία) διατηρούν το δικαίωμά τους για ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ στο 60^ο έτος της ηλικίας».

Στην περίπτωση μειωμένης η μείωση είναι 1/200 για κάθε μήνα που της λείπει μέχρι το 60^ο.

7^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα , Ηλικία: 60 ετών το 2013 , ΗΑ: 4700 (συμπλήρωση το 2012).Δικαιούται μειωμένη σύνταξη γιατί έχει 4500 ΗΑ και είναι 60

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ετών εφόσον όμως έχει και τον ασφαλιστικό δεσμό, Δηλαδή 100 ΗΑ κατ' έτος την τελευταία 5ετία. Η μείωση είναι 1/200 για κάθε μήνα που της λείπει μέχρι το 67^ο και φυσικά δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 60/200.

Εφαρμογή Ν. 4336/2015 (ημερομηνία έναρξης ισχύος 19/08/2015) θεσπίζονται μεταβολές στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης για όσους μέχρι και 18.8.2015, δεν έχουν θεμελιώσει δικαίωμα πλήρους ή μειωμένης σύνταξης λόγω γήρατος για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα μειωμένης σύνταξης λόγω γήρατος από **19.8.2015** και εφεξής, θεσπίζεται νέο επιπλέον ποσοστό μείωσης της σύνταξης, πέραν του υφισταμένου.

Προβλέπεται, ρητώς, ότι διασφαλίζονται (και επομένως δεν θίγονται από την αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης) τα θεμελιωμένα έως και 18.8.2015 συνταξιοδοτικά δικαιώματα και μπορούν αυτά να ασκηθούν οποτεδήποτε, Εφαρμογή Ν. 4336/2015 (ημερομηνία έναρξης ισχύος 19/08/2015) .Θεσπίζονται ως όρια ηλικίας συνταξιοδότησης για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος πλήρους σύνταξης λόγω γήρατος **το 62ο έτος της ηλικίας** (με 40 έτη ή 12.000 ημέρες ασφάλισης) **και το 67ο έτος της ηλικίας** (με 4.500 ημέρες ή 15 έτη ασφάλισης).

Προσοχή: μέχρι και το 2021 το όριο μειωμένης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 62^ο για μειωμένη σύνταξη.

Βλ. Σχετική Εγκύκλιο ΙΚΑ Σ40/139 ΑΡ. 52/15-12-2015, ΑΔΑ:6ΖΛΧ4691ΩΓ-Ε97

Εφαρμογή Ν. 4336/2015 (ημερομηνία έναρξης ισχύος 19/08/2015)

Εξαιρούνται από την ανωτέρω αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης όσοι ήδη είχαν υπαχθεί στα όρια ηλικίας 62 και 67 (π.χ. Νέοι ασφαλισμένοι: με 12000ΗΕ, μητέρες ανηλίκων, χήροι πατέρες, με 4500ΗΕ παλιοί και νέοι..... Επίσης οι ασφαλισμένοι σε **βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα** όσοι συνταξιοδοτούνται είτε με βάση τις διατάξεις του **ν. 612/1977, είτε με βάση τις διατάξεις που παραπέμπουν σε αυτές, (αρ.40 Ν.1902/90, αρ.16 2227/1994, αρ.2 3075/02, αρ.5 3232/04, αρ.61 3518/06, αρ.37 3996/11)** και οι ασφαλισμένοι που υπάγονται σε γενικές, ειδικές ή καταστατικές διατάξεις συνταξιοδότησης ως **μητέρες και χήροι πατέρες ανάκων** για **κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων.**

Εφαρμογή Ν. 4336/2015 (ημερομηνία έναρξης ισχύος 19/08/2015)
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ 4500ΗΜ Μετά το ν. 4336/2015 , η ανωτέρω κατηγορία ασφαλισμένων υπάγεται στον **Πίνακα 2** της εν λόγω απόφασης και ακολουθεί την εξέλιξη των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης του Πίνακα αυτού....

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1: Ν. 4336/2015 (4500ΗΑ)

Ασφαλισμένη που έχει θεμελιώσει δικαίωμα για τη λήψη μειωμένης σύνταξης τον 10^ο /2010 (55ο έτος της ηλικίας και 4.500 εκ των οποίων 100 τουλάχιστον ανά έτος την τελευταία 5ετία). Συμπληρώνει το 60^ο έτος της ηλικίας τον 10^ο /2015 και, υπαγόμενη στον Πίνακα 2 θεμελιώνει δικαίωμα σε πλήρη σύνταξη λόγω γήρατος στην ηλικία των 60 ετών και 11 μηνών.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2: Ν.4336/2015 (4500ΗΑ)

Ασφαλισμένη που συμπληρώνει το 60^ο ή το 55^ο έτος της ηλικίας από 1.1.2013 και εφεξής, δικαιούται πλήρη ή μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 67ου ή του 62ου έτους της ηλικίας αντίστοιχα και των 4.500 ημερών ασφάλισης (η πρόβλεψη αυτή υπήρχε ήδη από το ν. 4093/12 και δεν άλλαξε).

Εφαρμογή Ν. 4336/2015 (ημερομηνία έναρξης ισχύος 19/08/2015)
ΑΝΔΡΕΣ ΜΕ 4500ΗΜ Μετά το ν. 4336/2015, δεν τροποποιήθηκε η προϋπόθεση συνταξιοδότησης της κατηγορίας αυτής, η οποία ισχύει ήδη από 1.1.2013 (η πρόβλεψη αυτή (62-67) υπήρχε στο ν.4093/2012).__Παράδειγμα: ν.4336/2015 (4500ΗΑ)

Ασφαλισμένος με συνολικό χρόνο ασφάλισης τουλάχιστον 4.500 ημέρες από 1.1.2013 και εφεξής δικαιούται πλήρη ή μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 67ου ή του 62ου έτους της ηλικίας αντίστοιχα (η πρόβλεψη αυτή υπήρχε ήδη από το ν. 4093/12 και δεν άλλαξε).

Πίνακας με θεμελίωση 5500 ΗΑ Άνδρες χήροι πατέρες ανηλίκων και Μητέρες ανηλίκων

Προσοχή: Στις ανωτέρω περιπτώσεις *ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ* (μητέρες ανηλίκων, χήροι..) δεν εξετάζεται ο ασφαλιστικός δεσμός—δεν απαιτείται η

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

πραγματοποίηση 100 ΗΑ ή ανεργίας κατ' έτος κατά την τελευταία 5ετία πριν από την αίτηση για σύνταξη.

Η Μείωση υπολογίζεται κατά 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται μέχρι τη συμπλήρωση του έτους πλήρους συνταξιοδότησεως.

Πριν το [Ν. 3655/08 \(αρ.145\)](#) η μείωση ήταν 1/267

ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΥΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ
5500	2010	55	50
5500	2011	57	52
5500	2012	60	55

Μελέτες Περιπτώσεων με 5500 ΗΑ- μητέρες ανηλίκων/χήροι πατέρες ανηλίκων

1^η Περίπτωση. Δεδομένα: Μητέρα ή Χήρος πατέρας ανηλίκου τέκνου , Ηλικία: 50 ετών το 2010, ΗΑ: 5700 (συμπλήρωση το 2010) (κατά τη συμπλήρωση των 5.500 ημερών ασφάλισης συντρέχει και η ανηλικότητα του παιδιού (μέχρι 18 ετών, με βάση την ημερομηνία γέννησής του). Δικαιούται μειωμένη σύνταξη γιατί έχει 5500 ΗΑ και είναι 50 ετών εφόσον όμως κατά τη συμπλήρωση των 5.500 ημερών ασφάλισης συντρέχει και η ανηλικότητα του παιδιού (μέχρι 18 ετών, με βάση την ημερομηνία γέννησής του).

Η μείωση είναι 1/200 για κάθε μήνα που της/ου λείπει μέχρι το 55°.

2^η Περίπτωση. Δεδομένα: Μητέρα ή Χήρος πατέρας ανηλίκου τέκνου, Ηλικία: 52 ετών το 2011 , ΗΑ: 5700 (συμπλήρωση το 2011),(κατά τη συμπλήρωση των 5.500 ημερών ασφάλισης πρέπει να συντρέχει και η ανηλικότητα του παιδιού (μέχρι 18 ετών, με βάση την ημερομηνία γέννησής του). Δικαιούται μειωμένη σύνταξη γιατί έχει 5500 ΗΑ το 2011 και είναι 52 ετών εφόσον όμως κατά τη συμπλήρωση των 5.500 ημερών ασφάλισης συντρέχει και η ανηλικότητα του παιδιού (μέχρι 18 ετών, με βάση την ημερομηνία γέννησής του).

Η μείωση είναι 1/200 για κάθε μήνα που της/ου λείπει μέχρι το 57°.

Προσοχή: Έχει τη δυνατότητα αναγνώρισης πλασματικού χρόνου δηλ. κενό ασφ/σης, σπουδών (εκτός τέκνων) για τη συμπλήρωση των 5500 ΗΑ.

3^η Περίπτωση. Δεδομένα: Μητέρα ή Χήρος πατέρας ανηλίκου τέκνου

Ηλικία: 55 ετών το 2012 , HA: 5700 (συμπλήρωση το 2012) *(κατά τη συμπλήρωση των 5.500 ημερών ασφάλισης πρέπει να συντρέχει και η ανηλικότητα του παιδιού (μέχρι 18 ετών, με βάση την ημερομηνία γέννησής του)).*

Δικαιούται μειωμένη σύνταξη γιατί έχει 5500 HA το 2012 και είναι 55 ετών το 2012 εφόσον όμως κατά τη συμπλήρωση των 5.500 ημερών ασφάλισης πρέπει να συντρέχει και η ανηλικότητα του παιδιού (μέχρι 18 ετών, με βάση την ημερομηνία γέννησής του).

Η μείωση είναι 1/200 για κάθε μήνα που της λείπει μέχρι το 60°.

4^η Περίπτωση. Δεδομένα: Μητέρα ή Χήρος πατέρας ανηλίκου τέκνου

Ηλικία: 62 ετών το 2013 ,HA: 5700 (συμπλήρωση το 2013) *(κατά τη συμπλήρωση των 5.500 ημερών ασφάλισης πρέπει να συντρέχει και η ανηλικότητα του παιδιού (μέχρι 18 ετών, με βάση την ημερομηνία γέννησής του)).* Δικαιούται μειωμένη σύνταξη γιατί έχει 5500 HA και είναι 62 ετών το 2013 εφόσον όμως κατά τη συμπλήρωση των 5.500 ημερών ασφάλισης πρέπει να συντρέχει και η ανηλικότητα του παιδιού (μέχρι 18 ετών, με βάση την ημερομηνία γέννησής του). Η μείωση είναι 1/200 για κάθε μήνα που της λείπει μέχρι το 67°. Να εξετάσουμε όμως αν ευνοείται να την εντάξουμε στον πίνακα με τις 4500 HA-εάν έχει και τον ασφαλιστικό δεσμό- θα λάβει πλήρη.

Εφαρμογή Ν. 4336/2015 (ημερομηνία έναρξης ισχύος 19/08/2015)

Μετά το ν. 4336/2015 και την ανωτέρω σχετική Υ.Α., οι ανωτέρω ασφαλισμένοι ΜΗΤΕΡΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ & ΧΗΡΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ υπάγονται στον **Πίνακα 2** της εν λόγω απόφασης και ακολουθούν την εξέλιξη των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης του Πίνακα αυτού.

Παράδειγμα: Ν.4336/2015 (5500HA) Ασφαλισμένη μητέρα που κατά το έτος 2012 έχει συμπληρώσει 5.500 ημέρες ασφάλισης, έχει συγχρόνως ανήλικο παιδί, και συμπληρώνει το 60° έτος της ηλικίας το έτος 2019: δικαιούται πλήρη σύνταξη με τη συμπλήρωση της ηλικίας 64 ετών και 5 μηνών (ΠΙΝΑΚΑΣ 2)

Παράδειγμα: Ν.4336/2015 (5500HA) Ασφαλισμένη μητέρα που κατά το έτος 2011 έχει συμπληρώσει 5.500 ημέρες ασφάλισης, έχει συγχρόνως ανήλικο παιδί και

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

συμπληρώνει το 52ο έτος της ηλικίας το έτος 2016: δικαιούται μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση της ηλικίας 56 ετών και 9 μηνών (ΠΙΝΑΚΑΣ 2).

Παράδειγμα: N.4336/2015 (5500HA) Ασφαλισμένη μητέρα που συμπληρώνει από 1.1.2013 και εφεξής 5.500 ημέρες ασφάλισης και έχει συγχρόνως ανήλικο παιδί, δικαιούται πλήρη ή μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 67ου ή του 62ου έτους της ηλικίας αντίστοιχα (η πρόβλεψη αυτή υπήρχε ήδη από το ν. 4093/12 και δεν άλλαξε).

Παράδειγμα: N.4336/2015 (5500HA) Ασφαλισμένη μητέρα που συμπληρώνει το 2020 την ηλικία των 52 ετών ως μητέρα ανηλίκου με 5.500 ημέρες ασφάλισης με βάση τη στήλη «ηλικία συνταξιοδότησης» και παραπέμπεται στην ηλικία των 63 και 7 μηνών δικαιούται μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας (όταν η στήλη παραπέμπει σε ηλικία μεγαλύτερη των 62 ετών από 19/08/2015 μέχρι 31/12/2021 για μειωμένη σύνταξη λόγω γήρατος τότε η ηλικία περιορίζεται στο 62°).

Πίνακας με θεμελίωση 10.000 HA Άνδρες και Γυναίκες

Αναλυτικότερα: Για τους ΑΝΔΡΕΣ ενώ παραμένει σταθερός ο απαιτούμενος αριθμός των 10.000 HA για το έτος 2013 και δεν μεταβλήθηκε από το έτος 2010 και μετά, προβλέπεται η συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας για ΜΕΙΩΜΕΝΗ σύνταξη. Θεμελιωμένο δικαίωμα υφίσταται κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.000 HA.

Για τις ΓΥΝΑΙΚΕΣ από 1.1.2013 το όριο ηλικίας για λήψη πλήρους σύνταξης αυξάνεται στο 62° έτος και ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης αυξάνεται στις 12.000 HA. Για τη λήψη μειωμένης σύνταξης από 1.1.2013 το όριο ηλικίας διαμορφώνεται στο 60° έτος. Από 1.1.2014 και μέχρι και το έτος 2017 στο όριο ηλικίας για τη λήψη μειωμένης σύνταξης προστίθενται 6 μήνες κατ' έτος μέχρι τη συμπλήρωση του 62ου έτους και η συμπλήρωση 12.000 HA, όπως διαμορφώθηκαν από 1.1.2013.

Θεμελιωμένο δικαίωμα υφίσταται κατά το έτος πραγματοποίησης 10.000 HA (πραγματικής και πλασματικής).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΑΝΔΡΩΝ ΜΕ 10000 HA

ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΥΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗ
---------------------	---------------------	------------------------------------	--------------------------------------	--

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

10000	2010	62	60	100 ΗΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛ. 5ΕΤΙΑ
10000	2011	63	60	«
10000	2012	63,5	60	«
10000	2013	67	62	«

ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ 10000 ΗΑ

ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΥΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗ
10000	2010	57	55	100 ΗΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛ. 5ΕΤΙΑ
10400	2011	58	56	«
10800	2012	58,5	56,5	«
12000	2013	62	60	«
12000	2014	62	60,5	«
12000	2015	62	61	«
12000	2016	62	61,5	«
12000	2017	62	-	«

Μελέτες Περιπτώσεων με 10000 ΗΑ

1^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 62 ετών το 2010, ΗΑ: 10.000 (συμπλήρωση το 2010). Δικαιούται πλήρη σύνταξη γιατί έχει 10.000 ΗΑ και είναι 62 ετών το 2010

2^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 60 ετών το 2011, ΗΑ: 10.000 (συμπλήρωση το 2011). Δικαιούται μειωμένη σύνταξη γιατί έχει 10.000 ΗΑ το 2011 και είναι 60 ετών το 2011 εφόσον όμως έχει και τον ασφαλιστικό δεσμό, Δηλαδή 100 ΗΑ κατ' έτος την τελευταία 5ετία. Η μείωση είναι 1/200 για κάθε μήνα που του λείπει μέχρι το 63^ο.

3^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 62 ετών το 2013, ΗΑ: 10.000 (συμπλήρωση το 2013). Δικαιούται μειωμένη σύνταξη γιατί έχει 10.000 ΗΑ το 2013 και είναι 62 ετών το 2013 εφόσον όμως έχει και τον ασφαλιστικό δεσμό, Δηλαδή 100 ΗΑ κατ' έτος την τελευταία 5ετία. Η μείωση είναι 1/200 για κάθε μήνα που του λείπει μέχρι το 67^ο.

4^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα , Ηλικία: 57 ετών το 2010, ΗΑ: 10.000 (συμπλήρωση το 2010). Δικαιούται πλήρη σύνταξη γιατί έχει 10.000 ΗΑ και είναι 57 ετών το 2010.

5^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα , Ηλικία: 56 ετών το 2011

ΗΑ: 10.000 (συμπλήρωση το 2011) .Στην περίπτωση της απαιτούνται 10400 ΗΑ και ηλικία 56 ετών για μειωμένη και 58 για πλήρη. Εφόσον αναγνωρίσει τις ΗΑ που της λείπουν (400 ΗΑ) δικαιούται μειωμένη σύνταξη ωστόσο πρέπει να έχει και τον ασφαλιστικό δεσμό, Δηλαδή 100 ΗΑ κατ' έτος την τελευταία 5ετία. Η μείωση είναι 1/200 για κάθε μήνα που του λείπει από τον επόμενο μήνα της αίτησης μέχρι το 58^ο.

Εφαρμογή Ν. 4336/2015 (ημερομηνία έναρξης ισχύος 19/08/2015)

Οι ασφαλισμένοι αυτής της κατηγορίας δικαιούνται σύνταξη με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων που διαμορφώνονται κατά τη συμπλήρωση των 10.000 ημερών ασφάλισης. Οι ανωτέρω ασφαλισμένοι υπάγονται στον **Πίνακα 2** της εν λόγω απόφασης και ακολουθούν την εξέλιξη των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης του Πίνακα αυτού.

Παράδειγμα: Ν. 4336/2015 (10000 ΗΑ ΑΝΔΡΕΣ)

Ασφαλισμένος που συμπληρώνει τις 10.000 ημέρες ασφάλισης το έτος 2011 και συμπληρώνει το 60^ο έτος της ηλικίας του το έτος 2017: δικαιούται μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση της ηλικίας 62 ετών και 8 μηνών (ΠΙΝΑΚΑΣ2).

Παράδειγμα: Ν. 4336/2015 (10000 ΗΑ ΑΝΔΡΕΣ)

Ασφαλισμένος που συμπληρώνει τις 10.000 ημέρες ασφάλισης από 1.1.2013, συνταξιοδοτείται στο 67^ο έτος της ηλικίας με πλήρες ποσό σύνταξης ή στο 62^ο με μειωμένο ποσό σύνταξης (η πρόβλεψη αυτή υπήρχε ήδη από το ν. 4093/12 και δεν άλλαξε). Στις περιπτώσεις της μειωμένης εξακολουθεί να ισχύει η προϋπόθεση των 100 τουλάχιστον ημερών ασφάλισης ανά έτος, την τελευταία πενταετία πριν την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης

Παράδειγμα: Ν. 4336/2015 (10000 ΗΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ)

Ασφαλισμένη που συμπληρώνει τις 10.000 ημέρες ασφάλισης το έτος 2011 και συμπληρώνει το 58^ο έτος της ηλικίας της το έτος 2017 : δικαιούται πλήρη σύνταξη με τη συμπλήρωση της ηλικίας 61 ετών και 5 μηνών (ΠΙΝΑΚΑΣ 2) (και εφόσον έχει τις απαιτούμενες 10.400 ημέρες ασφάλισης).

Παράδειγμα: Ν. 4336/2015 (10000 ΗΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ)

ii. Ασφαλισμένη που συμπληρώνει τις 10.000 ημέρες ασφάλισης το έτος 2012 και συμπληρώνει το 56,5 έτος της ηλικίας της το έτος 2018: δικαιούται μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση της ηλικίας 61 ετών και 9 μηνών (και εφόσον έχει τις απαιτούμενες 10.800 ημέρες ασφάλισης).

Παράδειγμα: Ν. 4336/2015 (10000 ΗΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ)

Ασφαλισμένη που συμπληρώνει τις 10.000 ημέρες ασφάλισης το έτος 2013, δικαιούται πλήρη σύνταξη με τις προϋποθέσεις που ισχύουν από το έτος αυτό και εφεξής, δηλαδή με τη συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας και 12.000 ημερών ασφάλισης (η πρόβλεψη αυτή υπήρχε ήδη από το ν. 4093/12 και δεν άλλαξε).

Πίνακας με θεμελίωση 10.500 ΗΑ Άνδρες και Γυναίκες

Αναλυτικότερα: Για τους ΑΝΔΡΕΣ και ΓΥΝΑΙΚΕΣ που συνταξιοδοτούνται με 10.500 ΗΑ από 1.1.2013 απαιτείται η πραγματοποίηση συνολικά 12.000 ημερών ασφάλισης. Καθοριστικό στην περίπτωση αυτή είναι το έτος που συμπληρώνονται οι 10500 ΗΑ. Επίσης, από 1.1.2013 θα πρέπει να συντρέχει και η συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας. Για τις ΓΥΝΑΙΚΕΣ που συνταξιοδοτούνται με 10.500 ΗΑ από 1.1.2013 απαιτείται η πραγματοποίηση συνολικά 12.000 ΗΑ και θα πρέπει να συντρέχει και η συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΑΝΔΡΩΝ ΜΕ 10500 ΗΑ

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΩΝ 10500 ΗΑ	ΗΑ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ
2010	10500	58
2011	10800	58
2012	11100	59
2013	12000	62

Προσοχή :...πότε συμπλήρωσε τα 10500...

ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ 10500 ΗΑ

ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΛΗΡΟΥΣ
10500	2010	58
10800	2011	58
11100	2012	59
12000	2013	62

Μελέτες Περιπτώσεων με 10500 ΗΑ

1^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας- Γυναίκα , Ηλικία: 58 ετών το 2010

ΗΑ: 10.500 το 2010 , Δικαιούται σύνταξη- Πλήρη ή Μειωμένη;

Δικαιούται πλήρη σύνταξη επειδή το έτος 2010 είναι 58 ετών και έχει 10500 ΗΑ.

2^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 58 ετών το 2011, ΗΑ: 10.500 το 2011

Δικαιούται σύνταξη- Πλήρη ή Μειωμένη; ‘ΟΧΙ’ ,επειδή συμπληρώνει τα 10500 ΗΑ το 2011 απαιτούνται 10800 ΗΑ. Έχει τη δυνατότητα αναγνώρισης (300 ΗΑ) για να θεμελιώσει δικαίωμα

3^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 59 ετών το 2012

HA: 10.500 το 2012 – Όχι, επειδή συμπληρώνει τα 10500 το 2012 απαιτούνται 11100 HA.

Έχει τη δυνατότητα αναγνώρισης (600 HA) για να θεμελιώσει δικαίωμα.

4^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 62 ετών το 2013 , HA: 10500 το 2013

Όχι ! Από το έτος 2013 τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες απαιτούνται 12000 HA και είναι 62 ετών αλλά δεν έχει τις απαιτούμενες HA.

Ωστόσο, έχει το δικαίωμα αναγνώρισης 1500 HA που του λείπουν....

5^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα , Ηλικία: 58 ετών το 2010, HA: 10500 HA το 2010.

Μέχρι το έτος 2010 οι γυναίκες θεμελιώνουν δικαίωμα πλήρους σύνταξης εφόσον είναι 58 ετών και έχουν 10500 HA.

6^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα , Ηλικία: 58 ετών το 2011 , HA: 10500 HA το 2011. Όχι εφόσον έχει το 2011 10500 HA .

Επειδή απαιτούνται 10800 HA για να θεμελιώσει δικαίωμα συνταξιοδότησης έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίσει 300 HA. Σημείωση: Έχει τη δυνατότητα μειωμένης σύνταξης είτε γιατί ήταν 55 ετών το 2010 και είχε τις 4500 HA (εάν έχει και τον ασφαλιστικό δεσμό) με μείωση 1/200 μέχρι το 60^ο της, ή με την ευνοϊκότερη διάταξη του άρθρου 20 του Ν. 3232/04.

7^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα , Ηλικία: 59 ετών το 2012

HA: 10500 HA το 2012. Όχι εφόσον έχει 10500 το 2012 απαιτούνται 11100 HA.

Έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίσει 600 HA για να θεμελιώσει δικαίωμα συνταξιοδότησης.

Σημείωση: Έχει τη δυνατότητα μειωμένης σύνταξης είτε γιατί ήταν 55 ετών το 2010 και είχε τις 4500 HA (εάν έχει και τον ασφαλιστικό δεσμό) με μείωση 1/200 μέχρι το 60^ο της, ή με την ευνοϊκότερη διάταξη του άρθρου 20 του Ν. 3232/04.

8^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα, Ηλικία: 60 ετών το 2013, HA: 10500 HA το 2013.

Δικαιούται σύνταξη- Πλήρη ή Μειωμένη; Όχι έχει τις απαιτούμενες HA (10500 HA το 2013) αλλά δεν έχει συμπληρώσει ούτε το όριο ηλικίας, δηλαδή δεν είναι 62 ετών ούτε τις 12000 HA. Ωστόσο, την περίπτωση της μπορούμε να εντάξουμε σε άλλο πίνακα (αυτόν με τις 4500 HA) επειδή είχε το 55^ο έτος της ηλικίας της το 2010 εάν έχει το ασφαλιστικό δεσμό (100 HA κατ'έτος...) μπορεί να συνταξιοδοτηθεί στο 60 έτος της ηλικίας της με πλήρη σύνταξη.

Εφαρμογή Ν. 4336/2015 (ημερομηνία έναρξης ισχύος 19/08/2015)

Οι ασφαλισμένοι αυτής της κατηγορίας (10500HA) δικαιούνται σύνταξη με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων που διαμορφώνονται κατά το έτος συμπλήρωσης των 10.500 ημερών ασφάλισης. Στην περίπτωση συμπλήρωσης των 10.500 Η.Ε. από 1.1.2013 και εφεξής το όριο ηλικίας είναι το 62ο (με 12.000 Η.Ε.).

Μετά τον ν. 4336/2015 οι ανωτέρω ασφαλισμένοι υπάγονται στον **Πίνακα 1** της εν λόγω απόφασης και ακολουθούν την εξέλιξη των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης του Πίνακα αυτού.

Παράδειγμα: Ν. 4336/2015 (10500 HA ΑΝΔΡΕΣ-ΓΥΝΑΙΚΕΣ)

Ασφαλισμένος/-η που το έτος 2012 είχε συμπληρώσει 10.500 ημέρες ασφάλισης και συμπληρώνει το 59ο έτος της ηλικίας του το έτος 2016: δικαιούται σύνταξη με τη συμπλήρωση της ηλικίας 59 ετών και 9 μηνών (και εφόσον, βέβαια, έχει τις απαιτούμενες 11.100 ημέρες ασφάλισης) .

Ασφαλισμένος/-η που συμπληρώνει από 1.1.2013 και εφεξής 10.500 ημέρες ασφάλισης, δικαιούται σύνταξη με τις προϋποθέσεις που ισχύουν από το έτος αυτό και εφεξής, δηλαδή με τη συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας και 12.000 ημερών ασφάλισης (η πρόβλεψη αυτή υπήρχε ήδη από το ν. 4093/12 και δεν άλλαξε).

Επεξήγηση άρθρου 20 του Ν. 3232/2004. Οι ασφαλισμένοι που θεμελιώνουν στον Κ.Φ σύνταξη λόγω Γήρατος με 10.500 HA ή 11.100 HA ή σύνταξη από ΟΑΕΕ με τον αυτό χρόνο και έχουν στον επικουρικό τουλάχιστον 7500 HA δύνανται να συνταξιοδοτηθούν με μείωση 3% για κάθε έτος που τους λείπει –από το επόμενο έτος της υποβληθείσας για σύνταξη αίτησης- μέχρι το έτος θεμελίωσης πλήρους σύνταξης.

Επεξήγηση άρθρου 20 του Ν. 3232/2004. Παράδειγμα μείωσης με μήνες. Η μείωση στην περίπτωση αυτή υπολογίζεται σε 0,25% για κάθε μήνα.

Ανδρας , Ημερ. Γέννησης 05/10/1952, Αίτηση το έτος 2012.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΗΑ 10500 στον Κ.Φ. και 10000 στον επικουρικό. Το 2012 απαιτείται το 63 και $\frac{1}{2}$ έτος της ηλικίας του. Μείωση 3% για το έτος 2013, 2014 και 2015 δηλαδή 9% και 0,25 για κάθε μήνα μέχρι τον Απρίλιο που συμπληρώνει τα 63 και $\frac{1}{2}$. Επομένως μείωση 10%. (9%+1%).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ 10500 /11100 στον Κ.Φ.ΙΚΑ -ΟΑΕΕ & 7500 στον Επικουρικό.

ΗΑ ΣΤΟΝ ΚΥΡΙΟ ΦΟΡΕΑ	ΗΑ ΣΤΟΝ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟ
10500 / 11100	7500

Μελέτες Περιπτώσεων με 10500 ΗΑ στον ΚΦ και 7500 στον Επικουρικό

1^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 58 ετών το 2010 ,ΗΑ: 10500 ΗΑ στον Κ.Φ και 8400 στον Επικουρικό. Δικαιούται σύνταξη- Πλήρη ή Μειωμένη; Ναι επειδή έχει 10500 στον Κ.Φ. και 7500 στον επικουρικό θα λάβει μειωμένη σύνταξη.

Η μείωση θα υπολογιστεί με 3% για κάθε έτος από το επόμενο της αίτησης μέχρι το 65°.

2^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 58 ετών το 2010, ΗΑ: 10500 ΗΑ στον Κ.Φ και 10000 στον Επικουρικό. Δικαιούται σύνταξη- Πλήρη ή Μειωμένη; Ναι επειδή έχει 10500 στον Κ.Φ. και 7500 στον επικουρικό θα λάβει μειωμένη σύνταξη.

Η μείωση θα υπολογιστεί με 3% για κάθε έτος από το επόμενο της αίτησης μέχρι το 62°.

(Εμπίπτει στον πίνακα με τη θεμελίωση 10000 ΗΑ και 62 ετών πλήρη).

3^η Περίπτωση .Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα, Ηλικία: 58 ετών το 2010, ΗΑ: 10500 ΗΑ στον Κ.Φ και 8500 στον Επικουρικό. Δικαιούται σύνταξη- Πλήρη ή Μειωμένη; Ναι επειδή έχει 10500 στον Κ.Φ. και 7500 στον επικουρικό θα λάβει μειωμένη σύνταξη.

Η μείωση θα υπολογιστεί με 3% για κάθε έτος από το επόμενο της αίτησης μέχρι το 60°.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

(Σκεφτείτε: Η μείωση στην περίπτωση αυτή είναι σαφώς συμφέρουσα από το 1/200 για κάθε μήνα που της λείπει μέχρι το 60°).

Θεμελίωση σύνταξης με Βαρέα. Για τους άνδρες – γυναίκες που συνταξιοδοτούνται με 4.500 ΗΑ, από τις οποίες τουλάχιστον οι 3.600 ΗΑ στα ΒΑΡΕΑ εκ των οποίων οι 1.000 ΗΑ να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης.

Για τους άνδρες – γυναίκες που συνταξιοδοτούνται με 10.500 ΗΑ, από τις οποίες τουλάχιστον οι 7.500 ΗΑ στα ΒΑΡΕΑ. Προσοχή θα πρέπει να συντρέχει τότε συμπληρώθηκαν οι ΗΑ και η ηλικία. ΠΡΟΣΟΧΗ: Επειδή στον Επικουρικό Φορέα δεν έχει καταβληθεί πρόσθετη εισφορά υπέρ Βαρέων η νομοθεσία δίνει το δικαίωμα στον ασφαλισμένο να εξαγοράσει τον απαιτούμενο χρόνο σε Βαρέα.

Για τη θεμελίωση με 4500 ΗΑ και 3600 σε Βαρέα θα πρέπει να εξαγοράσει τα 3600.

Για τη θεμελίωση με 10500 ΗΑ και 7500 σε Βαρέα θα πρέπει να εξαγοράσει τα 4500.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΑΝΔΡΩΝ ΜΕ ΒΑΡΕΑ

ΗΑ	ΗΑ ΒΑΡΕΑ	ΕΤΟΣ	ΟΡΙΟ ΠΛΗΡΟΥΣ	ΟΡΙΟ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ
10500	7500	2010	55	53
10500	7500	2011	55 9/12	53 9/12
10500	7500	2012	56 9/12	54 6/12
10500	7500	2013	60 9/12	58 9/12
10500	7500	2014	61 6/12	59 6/12
10500	7500	2015	62	60
4500	3600	2010 -2011-2012	60	-
4500	3600	2013	62	-

ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΜΕ ΒΑΡΕΑ

ΗΑ	ΗΑ ΒΑΡΕΑ	ΕΤΟΣ	ΟΡΙΟ ΠΛΗΡΟΥΣ	ΟΡΙΟ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ
10500	7500	2010	55	53
10500	7500	2011	55 9/12	53 9/12
10500	7500	2012	56 9/12	54 6/12
10500	7500	2013	60 9/12	58 9/12
10500	7500	2014	61 6/12	59 6/12
10500	7500	2015	62	60

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

4500	3600	2010	55	-
4500	3600	2011	56	-
4500	3600	2012	57	-
4500	3600	2013	62	-

1^η Περίπτωση.Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 60 ετών το 2010

HA: 4500 HA το 2010 (εκ των οποίων 3600 Βαρέα).

Δικαιούται σύνταξη- Πλήρη ή Μειωμένη; Ναι εφόσον έχει 4500 HA το 2010 - (3.600 στα BAPEA εκ των οποίων οι 1.000 να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης)- θεμελιώνει δικαίωμα πλήρους σύνταξης στο 60^ο .Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να εξαγοράσει τα 3600 στο επικουρικό για να θεμελιώσει.

2^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας, Ηλικία: 60 ετών το 2011, HA: 4500 HA το 2011 (εκ των οποίων 3600 Βαρέα).Δικαιούται σύνταξη- Πλήρη ή Μειωμένη; Ναι εφόσον έχει συμπληρώσει 4500 HA το 2011–(3.600 στα BAPEA εκ των οποίων οι 1.000 να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας)- είναι και 60 ετών θεμελιώνει δικαίωμα πλήρους σύνταξης. Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να εξαγοράσει τα 3600 στο επικουρικό για να θεμελιώσει.

3^η Περίπτωση.Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας, Ηλικία: 62 ετών το 2013

HA: 4500 HA το 2013 (εκ των οποίων 3600 Βαρέα). Ναι επειδή συμπλήρωσε τις 4500 HA το 2013 –(3.600 στα BAPEA εκ των οποίων οι 1.000 να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης) θεμελιώνει δικαίωμα πλήρους σύνταξης στο 62^ο . Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να εξαγοράσει τα 3600 στο επικουρικό για να θεμελιώσει.

3^η Περίπτωση.Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας, Ηλικία: 60 ετών το 2013, HA: 4500 HA το 2013 (εκ των οποίων 3600 Βαρέα). Δικαιούται σύνταξη- Πλήρη ή Μειωμένη; Όχι, συμπλήρωσε μεν τις 4500 HA το 2013 –(3.600 στα BAPEA εκ των οποίων οι 1.000

να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης) αλλά δεν είναι 62 ετών.

4^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα, Ηλικία: 55 ετών το 2010, ΗΑ: 4500 ΗΑ το 2010 (εκ των οποίων 3600 Βαρέα). Εφόσον είναι 55 ετών το 2010 και έχει 4500 ΗΑ

-(3.600 στα ΒΑΡΕΑ εκ των οποίων οι 1.000 να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης)-θεμελιώνει δικαίωμα πλήρους σύνταξης.

Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να εξαγοράσει τα 3600 στο επικουρικό για να θεμελιώσει.

5^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα, Ηλικία: 56 ετών το 2011

ΗΑ: 4500 ΗΑ το 2011 (εκ των οποίων 3600 Βαρέα).

Ναι εφόσον έχει 4500 ΗΑ το 2011 -(3.600 στα ΒΑΡΕΑ εκ των οποίων οι 1.000 να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης)- είναι 56 ετών θεμελιώνει δικαίωμα πλήρους σύνταξης.

Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να εξαγοράσει τα 3600 στο επικουρικό για να θεμελιώσει.

6^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα, Ηλικία: 57 ετών το 2011

ΗΑ: 4500 ΗΑ το 2011 (εκ των οποίων 3600 Βαρέα). Ναι έχει το όριο ηλικίας ήδη από το 2011 που απαιτούσε το 56^ο. Θα συνταξιοδοτηθεί από το 2011 εφόσον έχει 4500 ΗΑ.

-(3.600 στα ΒΑΡΕΑ εκ των οποίων οι 1.000 να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης)-θεμελιώνει δικαίωμα πλήρους σύνταξης. Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να εξαγοράσει τα 3600 στο επικουρικό για να θεμελιώσει.

7^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα, Ηλικία: 62 ετών το 2013, ΗΑ: 4500 ΗΑ το 2013 (εκ των οποίων 3600 Βαρέα). Ναι θεμελιώνει δικαίωμα πλήρους επειδή έχει το 2013 τις 4500 ΗΑ -(3.600 στα ΒΑΡΕΑ εκ των οποίων οι 1.000 να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

συνταξιοδότησης)- και το όριο ηλικίας 62 ετών. Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να εξαγοράσει τα 3600 στο επικουρικό για να θεμελιώσει.

Συνταξιοδότηση ειδικών περιπτώσεων: θεμελίωση με 7500 ΗΑ για

Αναλυτικότερα οι Σύζυγοι αναπήρων, αδελφοί αναπήρων και γονείς αναπήρων με 7500 ΗΑ Ανεξαρτήτου Ορίου Ηλικίας και υπαγωγής στην ασφάλιση (ΝΕΟΙ & ΠΑΛΑΙΟΙ) (για τη συμπλήρωση συνυπολογίζεται στρατός, γονική άδεια και χρόνος κύησης και λοχείας).

Προσοχή για την αναγνώριση στρατού πρέπει να είναι 58 ετών.

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΜΕ 7500 ΗΑ ΑΝΔΡΕΣ –ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΣΥΖΥΓΟΙ-ΓΟΝΕΙΣ –ΑΔΕΛΦΟΙ ΑΝΑΠΗΡΩΝ**

ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ
7500	ΧΟΗ

1^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Γυναίκα, Ηλικία: 50 ετών το 2013, ΗΑ: 7500 ΗΑ το 2010

Έχει ανάπηρο τέκνο με 67% αναπηρία.....Ναι, Οι περιπτώσεις αυτές συνταξιοδοτούνται άνευ ορίου ηλικίας και φυσικά λαμβάνουν σύνταξη πλήρη.

Επισημαίνεται ότι το τέκνο θα πρέπει να μην νοσηλεύεται σε ιδρύματα με δαπάνη ασφαλιστικού ή δημόσιου φορέα και να μην εργάζεται. Ανατρέξτε στο υλικό σας.

2^η Περίπτωση. Δεδομένα: Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 50 ετών το 2013, ΗΑ: 7500 ΗΑ το 2013

Έχει ανάπηρη σύζυγο με ποσοστό 80% αναπηρία.....Ναι, Οι περιπτώσεις αυτές συνταξιοδοτούνται άνευ ορίου ηλικίας και λαμβάνουν πλήρη σύνταξη.

Επισημαίνεται ότι θα πρέπει να υφίσταται 10 ετής έγγαμος βίος (ανατρέξτε στο υλικό σας).

Εφαρμογή Ν. 4336/2015 (ημερομηνία έναρξης ισχύος 19/08/2015) ΣΥΖΥΓΟΙ-ΓΟΝΕΙΣ-ΑΔΕΛΦΟΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Οι ασφαλισμένοι/-ες της κατηγορίας αυτής, έως 18.8.2015, συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση 7.500 ημερών πραγματικής ασφάλισης Χ.Ο.Η., εφόσον είναι

σύζυγοι, γονείς ή αδελφοί ατόμων με αναπηρία και πληρούν και τις λοιπές προϋποθέσεις του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου.

Με το ν. 4336/2015 και την ανωτέρω σχετική Υ.Α., θεσπίζεται ως όριο ηλικίας συνταξιοδότησης για την εν λόγω κατηγορία ασφαλισμένων το 55ο έτος και οι ανωτέρω ασφαλισμένοι, που υπάγονται στον **Πίνακα 1** της εν λόγω απόφασης, ακολουθούν την εξέλιξη των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης του Πίνακα αυτού, με κριτήριο το έτος κατά το οποίο συμπληρώνεται ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης, ήτοι οι 7.500 ημέρες ασφάλισης (με την προϋπόθεση φυσικά ότι συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις του νομοθετικού πλαισίου του ν. 3996/2011).

Παράδειγμα: Ν. 4336/2015 (7500 ΗΑ ΣΥΖΥΓΟΙ/ΑΔΕΛΦΟΙ/ΓΟΝΕΙΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ)

Ασφαλισμένος, με σύζυγο ανάπηρο 80% που μέχρι την 18.8.2015 έχει συμπληρώσει 7.500 ημέρες πραγματικής ασφάλισης και η αναπηρία πιστοποιείται ότι υπήρχε μέχρι την ημερομηνία αυτή, δικαιούται σύνταξη με τον ανωτέρω χρόνο ασφάλισης, χωρίς όριο ηλικίας, και εφόσον πληροί και τις λοιπές προϋποθέσεις του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου (ν.3996/2011).

Παράδειγμα: Ν. 4336/2015 (7500 ΗΑ ΣΥΖΥΓΟΙ/ΑΔΕΛΦΟΙ/ΓΟΝΕΙΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ)

Ασφαλισμένος/-η που είναι σύζυγος, γονέας ή αδελφός ατόμων με αναπηρία, συμπληρώνει τις 7.500 ημέρες ασφάλισης (και πληροί και τις λοιπές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο ανωτέρω νομοθετικό πλαίσιο, ν. 3996/2011) κατά το έτος 2017: δικαιούται σύνταξη με τη συμπλήρωση της ηλικίας των 57 ετών και 8 μηνών, που αντιστοιχεί, σύμφωνα με τον ΠΙΝΑΚΑ 1, στο νέο όριο ηλικίας που ισχύει για την ηλικία των 55 ετών για το έτος 2017. Ν. 4336/2015 ...ως προς τις μειώσεις για όσους θεμελιώνουν από 19/08/2015 και μετά θεσπίζεται στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης με προϋποθέσεις μειωμένης σύνταξης λόγω γήρατος, επιπλέον ποσοστό μείωσης της σύνταξης, ύψους 10%. Η μείωση αυτή επιβάλλεται μέχρι τη συμπλήρωση του διαμορφούμενου, κατά περίπτωση, νέου ορίου ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησης, σύμφωνα με τον Πίνακα 2.και φυσικά με την επιφύλαξη της

διατήρησης του μέγιστου χρονικού διαστήματος της 5ετίας.... Σημειώνεται ότι το ανωτέρω ποσοστό μείωσης του ποσού της σύνταξης δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις όπου το δικαίωμα λήψης μειωμένης σύνταξης λόγω γήρατος έχει μεν θεμελιωθεί πριν την έναρξη ισχύος του ν. 4336/2015, αλλά αυτό ασκείται από την έναρξη ισχύος του ν.4336/2015 και μετά (ήτοι από 19.8.2015 και εφεξής).

Παραδείγματα μείωσης... (ν.4336/2015) Ασφαλισμένη που θεμελίωσε δικαίωμα μειωμένης σύνταξης το Μάρτιο 2015 και το ασκεί την 10.12.2015 (ήτοι μετά την έναρξη ισχύος του ν.4336/2015): το ποσό της σύνταξης μειώνεται κατά 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται σε σχέση με το διαμορφούμενο, κατά περίπτωση, νέο όριο ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησης, αλλά σε καμία περίπτωση το ποσοστό μείωσης δεν υπερβαίνει το ποσοστό μείωσης που αντιστοιχεί σε πέντε έτη ηλικίας (60 μήνες), **ενώ δεν επιβάλλεται το επιπλέον ποσοστό μείωσης 10%**. Έστω ότι στο παράδειγμά μας το εξαγόμενο ποσό σύνταξης είναι 1000,00 € και η ασφαλισμένη συνταξιοδοτείται 5 έτη νωρίτερα από το πλήρες όριο ηλικίας: η σύνταξή της περιορίζεται κατά 60/200, ήτοι 700,00 €. Σε αυτήν την περίπτωση δεν επιβάλλεται η πρόσθετη μείωση του 10%.

Παραδείγματα μείωσης... (ν.4336/2015), Ασφαλισμένη που θεμελίωσε δικαίωμα μειωμένης σύνταξης ως μητέρα ανήλικου τέκνου τον Απρίλιο 2014, με τη συμπλήρωση του 50ου έτους της ηλικίας, και το ασκεί το Δεκέμβριο 2015 (ήτοι μετά την έναρξη ισχύος του ν.4336/2015): το ποσό της σύνταξης μειώνεται κατά 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται σε σχέση όχι με το ισχύον πριν το ν.4336/2015 όριο ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησης (που στην προκειμένη περίπτωση ήταν το 55ο έτος), αλλά σε σχέση με το διαμορφούμενο, κατά περίπτωση, νέο όριο ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησης (το οποίο στο εν λόγω παράδειγμα είναι το 62ο και 6 μηνών), αλλά σε καμία περίπτωση το ποσοστό μείωσης δεν υπερβαίνει το ποσοστό μείωσης που αντιστοιχεί σε πέντε έτη ηλικίας (60 μήνες), ενώ δεν επιβάλλεται το επιπλέον ποσοστό μείωσης 10%.

Έστω ότι στο παράδειγμά μας το εξαγόμενο ποσό σύνταξης είναι 1000,00 € και η ασφαλισμένη συνταξιοδοτείται 5 έτη νωρίτερα από το πλήρες όριο ηλικίας: η σύνταξή της περιορίζεται κατά 60/200, ήτοι 700,00 €. Σε αυτήν την περίπτωση δεν επιβάλλεται η πρόσθετη μείωση του 10%.

Παραδείγματα μείωσης... (ν.4336/2015), Ασφαλισμένη που θεμελιώνει δικαίωμα μειωμένης σύνταξης το Δεκέμβριο του 2015 (ήτοι μετά την έναρξη ισχύος του ν.4336/2015): το ποσό της σύνταξης μειώνεται κατά 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται σε σχέση με το διαμορφούμενο, κατά περίπτωση, νέο όριο ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησης, αλλά σε καμία περίπτωση το ποσοστό μείωσης δεν υπερβαίνει το ποσοστό μείωσης που αντιστοιχεί σε πέντε έτη ηλικίας (60 μήνες), **ενώ επιβάλλεται και το επιπλέον ποσοστό μείωσης 10%.**

Έστω ότι στο παράδειγμά μας το εξαγόμενο ποσό σύνταξης είναι 1000,00 € και η ασφαλισμένη συνταξιοδοτείται 5 έτη νωρίτερα από το πλήρες όριο ηλικίας: η σύνταξή της περιορίζεται κατά 60/200, ήτοι 700,00 €. Σε αυτήν την περίπτωση επιβάλλεται η πρόσθετη μείωση του 10%, οπότε το ποσό της σύνταξης ανέρχεται τελικά σε 630,00 € ($700,00 \text{ €} - (700,00 \text{ €} * 10\%) = 630,00 \text{ €}$). Η πρόσθετη μείωση θα διατηρηθεί μέχρι τη συμπλήρωση του διαμορφούμενου νέου ορίου ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησης, σύμφωνα με τους πίνακες της ανωτέρω σχετικής Υ.Α..

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΓΛΚ

Απονομή Σύνταξης Γήρατος με Διατάξεις Δημοσίου Παλαιών Ασφαλισμένων.

**ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ**

Το Θεσμικό πλαίσιο συνταξιοδότησης Δημοσίων Υπαλλήλων , δηλαδή αυτών που λαμβάνουν κάθε μήνα μισθό από το Δημόσιο Ταμείο ή από άλλους ειδικούς πόρους - οι εν ενεργεία υπάλληλοι.

Βασική Νομοθεσία Δημοσίου και Εποτεύοντα Υπουργεία: Οικονομικών, Αμύνης κ.ά

N.2084/92

ΠΔ. 169/2007 «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο με τίτλο ‘ Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων των διατάξεων που ισχύουν για την απονομή των πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων»

N.3865/2010 «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις»

N.4002/2011 «Τροποποίηση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου κα...»

N .4151/2013 «Ρυθμίσεις για την τροποποίηση και τη βελτίωση των συνταξιοδοτικών , δημοσιονομικών , διοικητικών και λοιπών διατάξεων του Υπουργείου Οικονομικών».

N. 4336/2015 - Εγκύκλιος ΑΔΑ : 4ΑΡΙΠΗ- 54

<https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/SYNTMIST/Content/Syntaxeis/1ProipotheseisSintaxiodotisis>

Η Βασική Νομοθεσία Δημοσίου έχει ως εξής :

Η θεμελίωση επικουρικής σύνταξης έχει ως βασική προϋπόθεση τη δικαίωση σύνταξης για την αυτή αιτία από τον Κύριο Φορέα (ΓΛΚ) και τη συμπλήρωση των κατά περίπτωση προϋποθέσεων συνταξιοδότησης του Κ.Φ. (αρ.18, Ν.2676/99).

Επισημάνσεις στην Εφαρμογή των διατάξεων για το Δημόσιο

Θεμελίωση και Κατοχύρωση: Οι ασφαλισμένοι κατοχυρώνουν δικαίωμα με αναστολή. «Εφαρμοστέα νομοθεσία: άρθρο 56 του Π.Δ.169/2007, άρθρο 3 του Ν.2084/1992 και άρθρο 6 Ν.3865/2010»._

Ως θεμελίωση δικαιώματος νοείται η συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης (που απαιτείται) και δεν συναρτάται με την ταυτόχρονη συμπλήρωση ορισμένου ορίου ηλικίας.

Δηλαδή ο ασφαλισμένος θεμελιώνει μη έχοντας συμπληρώσει το απαιτούμενο όριο ηλικίας και έχει τη δυνατότητα να αποχωρήσει και να αναμένει την καταβολή της σύνταξης.

Η «θεμελίωση του δικαιώματος» δεν συναρτάται, με την ταυτόχρονη συμπλήρωση ορίου ηλικίας, αλλά συνδέεται μόνο με τη συμπλήρωση του ελάχιστα απαιτούμενου συντάξιμου χρόνου ή χρόνου ασφάλισης (αναγνώριση, διαδοχική.....

Ωστόσο, αυτό αλλάζει με το Ν. 4336/2015, άρθρο 1 όπου:

Τα ισχύοντα.. όρια.. **αυξάνονται σταδιακά έως 31/12/2021.**

Η προαναφερόμενη αύξηση αρχίζει με τη **συμπλήρωση του 55^{ου} έτους.**

Οι διατάξεις δεν έχουν εφαρμογή για όσους έχουν **συμπληρώσει τα έτη ασφάλισης και το όριο ηλικίας** που αποτελούν προϋπόθεση για την άμεση καταβολή ακέραιης της σύνταξης.

Επισημάνσεις στην Εφαρμογή των διατάξεων για το Δημόσιο

Αποστολή Αίτησης όπου η αίτηση και τα δικαιολογητικά δεν υποβάλλονται από το Φυσικό Πρόσωπο.

Την αποστολή της αίτησης και το ΔΑΥΚ (Δελτίο Ατομικής και Υπηρεσιακής Κατάστασης Υπαλλήλου –Λειτουργού) αναλαμβάνει η υπηρεσία από την οποία συνταξιοδοτείται ο υπάλληλος. (ΠΔ 102/3-3-2004 άρθρο 1 παρ 1 και 2)

Τα έγγραφα αυτά αποστέλονται ανά δεκαπενθήμερο σε ηλεκτρονική μορφή προς τα επικουρικά ταμεία ΤΑΔΚΥ και ΤΕΑΔΥ

Συνταξιοδότηση πριν το 60^ο με 35ετία. (25 έτη έως 31-12-2010 και συνταξιοδότηση με τα 35 και 58 ετών).

Διαφορές μεταξύ Γυναικών: έγγαμες, μητέρες ανηλίκων (24,5 ΑΟΗ) και άγαμες (35,ΑΟΗ).

Εκπαιδευτικοί (30 έτη και 55 ετών- 30 και 60 ετών)

Τρίτεκνες/οι.

Διαφορές στη θεμελίωση συνταξιοδότησης σε αυτούς που ασφαλίστηκαν για πρώτη φορά μέχρι 31-12-1982 και τους μετέπειτα.

Μελέτη πινάκων συνταξιοδότησης και Τρόπος ανάγνωσης αυτών.

Διορισμός και Θεμελίωση:

Η Ημερομηνία Διορισμού ή πρόσληψης επιδρά στη θεμελίωση της συνταξιοδότησης .

Π.χ. Οι διορισμένοι μέχρι 31/12/1982 που θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης μέχρι 31/12/1997 ή που θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης από 1/1/1998 έως 31/12/2010.

- Η Θεμελίωση της 15ετίας

Κατά παρέκκλιση των γενικών διατάξεων περί θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος όλοι οι υπάλληλοι που ανήκουν στην κατηγορία των «παλαιών ασφαλισμένων» και έχουν προσληφθεί (για πρώτη φορά) στο Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α και τα άλλα Ν.Π.Δ.Δ., μετά την 1-1-1983, θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης με τη συμπλήρωση 15ετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ή ασφάλισης (κατά περίπτωση). Στην περίπτωση όμως αυτή η σύνταξη καταβάλλεται με τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας τους ή προκειμένου για γυναίκες που έχουν συμπληρώσει την εν λόγω 15ετία μέχρι την 31-12-2010, το 60ό έτος της ηλικίας τους. Η κατά παρέκκλιση όμως θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος σύμφωνα με τα ανωτέρω, περιορίζεται σε όσα ρητά ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, αφορούν δηλαδή όσους αποχωρούν από την Υπηρεσία με λιγότερο χρόνο από εκείνον που απαιτούν οι γενικές διατάξεις (άρθρα 1 & 26 του π.δ. 169/2007), για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Ασφαλιστικοί Χρόνοι για τη θεμελίωση δικαιώματος.:

Η υπηρεσία με οποιαδήποτε σχέση εργασίας σε Δημόσιο Οργανισμό, ΟΤΑ-ΝΠΔΔ,

Η υπηρεσία σε Δημόσιο Οργανισμό που έχει εκπληρωθεί σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης , Ο χρόνος της Στρατιωτικής Θητείας -με ή χωρίς εξαγορά.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

Σε άλλο Ασφαλιστικό Φορέα Κύριας Ασφάλισης – Διαδοχική Ασφάλισης- με την προϋπόθεση ότι ο χρόνος αυτός χρησιμοποιείται άπαξ και Οι χρόνοι αναγνώρισης τέκνων και σπουδών σύμφωνα με το Ν. 3865/2010.

Το όριο ηλικίας που επιτρέπει την καταβολή της σύνταξης εφόσον έχει θεμελιωθεί το δικαίωμα (ασφαλιστικός χρόνος).

Η συνταξιοδότηση με τη συμπλήρωση καθορισμένου συντάξιμου άνευ ορίου ηλικίας.

«Στις περιπτώσεις αυτές η αποχώρηση του/της υπαλλήλου και η συνταξιοδότησή του Α.Ο.Η. δεν επιφέρει μείωση της σύνταξής του αφού δεν συνιστά πρόωγη συνταξιοδότηση (η σύνταξη υπολογίζεται βάσει της συνολικής συντάξιμης υπηρεσίας)».

Εφαρμοστέα νομοθεσία: άρθρο 56 παρ. 2 & 3 του Π.Δ.169/2007.

Δικαίωμα Πρόωρης -Μειωμένης Σύνταξης

«σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 56 του π.δ. 169/2007 και της παρ. 7 του άρθρου 19 του ν. 2084/1992»...**Η δυνατότητα αυτή παρέχεται σε όσους έχουν συμπληρώσει το χρόνο ασφάλισης και μπορούν να το ασκήσουν μέχρι πέντε έτη πριν τη χορήγηση πλήρους συνταξιοδότησης. Η σύνταξη παρέχεται μειωμένη.**

Για αυτούς που θεμελίωσαν δικαίωμα συνταξιοδότησης μέχρι 31/12/2010 η μείωση υπολογίζεται σε 1/267 για κάθε μήνα που υπολείπεται στο όριο της πλήρους συντάξεως.

Για αυτούς που θεμελιώνουν μετά την 01/01/2011 η μείωση υπολογίζεται σε 1/200.

«Ως ημερομηνία ενηλικίωσης των παιδιών θεωρείται η 31η Δεκεμβρίου του έτους που συμπληρώνουν (με βάση την ημερομηνία γέννησης) το 18ο έτος της ηλικίας τους. Η νέα ρύθμιση σαφώς ευνοεί μία σημαντική μερίδα γυναικών που για λίγους μήνες ή λίγες ημέρες έχασαν το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν ως μητέρες ανηλίκων τέκνων (με μειωμένο ηλικιακό όριο) επειδή η ενηλικίωση του παιδιού τους

(με βάση την ημερομηνία γέννησης) είχε προηγηθεί κατά τι του χρόνου θεμελίωσης του συνταξιοδοτικού δικαιώματός τους».

Σε όσους θεμελίωσαν συνταξιοδότηση έως την εφαρμογή του Ν.3865/2010 η ημερομηνία ενηλικίωσης των τέκνων τους είναι το 18^ο έτος συμπληρωμένο.

Σε όσους συνταξιοδοτούνται μετά την 21/07/2010 η ενηλικίωση μετατίθεται για τις 31/12 του έτους γεννήσεως.

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Οι Συνθήκες Ανηλικιότητας ή Ανικανότητας τέκνων, συζύγου , πρέπει να υφίστανται κατά τον χρόνο συμπλήρωσης της 25ετους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας και με το όριο ηλικίας που απαιτείται σε κάθε περίπτωση για τη θεμελίωση δικαιώματος.

Αυτό το δικαίωμα κατοχυρώνεται ανεξάρτητα με ό,τι θα προκύψει μετά τη θεμελίωσή του. (π.χ. ενηλικίωση τέκνου, χηρεία, διάζευξη).

Για τη συμπλήρωση της 25ετίας προσμετράται τόσο ο χρόνος του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα (με εξαγορά ή διαδοχική ασφάλιση) , ο στρατός και τα πλασματικά έτη των τέκνων μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2010.

Για τη συμπλήρωση της 25ετίας προσμετράται τόσο ο χρόνος του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα (με εξαγορά ή διαδοχική ασφάλιση) , ο στρατός , τα πλασματικά έτη των τέκνων και έτη σπουδών μετά την 1/1/2011 έως και 31/12/2012.

Εφαρμοστέα νομοθεσία: Ν.4002/2011.

«4.α. Οι διατάξεις της παρ. 15 του άρθρου 11 του π.δ. 169/2007, που προστέθηκαν με τις διατάξεις της παρ. 12 του άρθρου 6 του [ν. 3865/2010](#), αντικαθίστανται, από της ισχύος τους, ως εξής: «15.α. Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1.1.2011 και μετά, αναγνωρίζεται ως συντάξιμος χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, ο οποίος ανέρχεται σε ένα (1) έτος για το πρώτο παιδί και σε δύο (2) έτη για κάθε επόμενο παιδί και μέχρι το τρίτο.

Ο χρόνος αυτός λαμβάνεται υπόψη για τη θεμελίωση, καθώς και για την προσαύξηση της σύνταξης, με την προϋπόθεση ο υπάλληλος να έχει συμπληρώσει δεκαπενταετή πραγματική δημόσια υπηρεσία.

β. Οι διατάξεις της προηγούμενης περίπτωσης έχουν εφαρμογή και για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με συνυπολογισμό και του αναγνωριζόμενου, σύμφωνα με τα ανωτέρω, χρόνου μέχρι την 31.12.2010».

«Ο πλασματικός χρόνος των παιδιών αντιμετωπίζεται συνταξιοδοτικά με τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίζεται και για τους άνδρες υπαλλήλους ο χρόνος της στρατιωτικής θητείας, όπως δηλ. οι άνδρες με 23 χρόνια υπηρεσίας στις 31-12-2010 και 2 χρόνια στρατιωτικής θητείας θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα, άρα και μία γυναίκα ,μητέρα δύο παιδιών που το ένα τουλάχιστον είναι ανήλικο, αν στις 31-12-2010 είχε 22 χρόνια υπηρεσίας, αναγνωρίζοντας 3 πλασματικά έτη παιδιών θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα το 2010.»

Εν κατακλείδι, η χορήγηση επικουρικής σύνταξης με διατάξεις του Δημοσίου εξαρτάται κυρίως από τη συμπλήρωση της 25ετίας σε σχέση με:

το φύλο την ημερομηνία διορισμού του υπαλλήλου, την οικογενειακή του κατάσταση, την ανηλικότητα τέκνων, την ανικανότητα τέκνων ή συζύγου, την τριτεκνία, την ηλικία τους, το επάγγελμα.

Η ημερομηνία διορισμού και ημερομηνία έναρξης κρατήσεων του Επικουρικού.....

Η ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας (Β' παραίτηση-ΦΕΚ)

Μελέτη Περίπτωσης: Πίνδαρος

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ :

Φύλο: Άνδρας , Ημερομηνία γέννησης 25/04/1949, Ημερομηνία Διορισμού: 01/02/1979

Αιτία εξόδου:Παραίτηση , Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 30-6-2013

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ:

Φύλο: Άνδρας, Ημερομηνία γέννησης : 25/4/1949

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ : 15/2/1979 ,Αιτία εξόδου :παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 30-6-2013

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ γιατί, ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕ ΤΟ ΕΤΟΣ 2004
25ετία ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟ ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ 63 1/2
ΕΤΩΝ .

Μελέτη Περίπτωσης: Σεμέλη

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ : Φύλο: Γυναίκα, έγγαμη ,Ημερομηνία γέννησης :
6/5/1958

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ: 31/12/1982 ,Αιτία εξόδου : παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 30-5-2010

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ: Φύλο: Γυναίκα έγγαμη ,Ημερομηνία γέννησης
: 6/5/1958 ,ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ : 2/1/1983

Αιτία εξόδου :παραίτηση, Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 30-
5-2010

ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ 24 ½ ΕΤΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.- ΕΤΗ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΕΓΓΑΜΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΟΗ.

Προσοχή στην ημερομηνία διορισμού που είναι η 31-12-1982 ενώ η
ημερομηνία έναρξης κρατήσεων για το επικουρικό είναι 2-1-1983. Η περίπτωση
αυτή δεν εντάσσεται στους διορισθέντες από 1-1-1983.. αλλά στους διορισθέντες
μέχρι 31-12-1982.....

Μελέτη Περίπτωσης: Φανή

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ : Φύλο: Γυναίκα άγαμη, Ημερομηνία γέννησης :
13/10/1954

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ: 17/6/1980 , Αιτία εξόδου : παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 14-10-2010

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ: Φύλο: Γυναίκα άγαμη , Ημερομηνία γέννησης
: 13/10/1954

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ : 18/6/1980

Αιτία εξόδου : παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 14-10-2010

ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ (48/267) ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ 25 ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2005 – Η ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ
ΗΛΙΚΙΑ: 60⁰

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

Η ΜΕΙΩΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΖΕΤΑΙ ΕΩΣ ΤΟ 60^Ο.

Μελέτη Περίπτωσης: Δημήτριος

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ : Φύλο: Άντρας- με 3 τέκνα χωρίς την επιμέλεια
,Ημερομηνία γέννησης : 13/10/1954 ,ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ:
23/10/1980

Αιτία εξόδου : παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 31-12-2010

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ:

Φύλο: Άντρας- με τρία τέκνα χωρίς την επιμέλεια

Ημερομηνία γέννησης : 13/10/1954

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ : 23/10/1980

Αιτία εξόδου : παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 31-12-2010

Δικαιούται σύνταξη μόνο με ΑΝΑΣΤΟΛΗ

ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ (48/267) ΟΤΑΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ
ΤΟ 60^Ο ΕΤΟΣ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ(με 30 χρόνια ασφάλισης) ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ 25 ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2005 Ή ΠΛΗΡΗ ΣΤΟ 64^Ο
ΕΤΟΣ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΤΟΥ (με 30 χρόνια ασφάλισης)

Μελέτη Περίπτωσης: Κωνσταντίνος

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ : Φύλο: Άντρας- με τρία τέκνα έχοντας την επιμέλεια
αυτών.

Ημερομηνία γέννησης : 13/10/1954 , ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ:
23/10/1980

Αιτία εξόδου: παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 31-12-2010

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ:

Φύλο: Άντρας- με τρία τέκνα έχοντας την επιμέλεια αυτών.

Ημερομηνία γέννησης : 13/10/1954

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ : 23/10/1980

Αιτία εξόδου: παραίτηση

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 31-12-2010

ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ 20 ΕΤΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΕΤΗ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΑΝΔΡΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΡΙΩΝ
ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΧΩΡΙΣ ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ.

Μελέτη Περίπτωσης: Κλεάνθη

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ : Φύλο: Γυναίκα διαζευγμένη , μητέρα αναπήρου τέκνου
ανικανότητα άνω του 50%. Ημερομηνία γέννησης : 14/5/1960

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ: 24/7/1982 , Αιτία εξόδου: παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 11/11/2010

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ:

Φύλο: Γυναίκα διαζευγμένη , μητέρα αναπήρου τέκνου ανικανότητα ζάνω του
50%.

Ημερομηνία γέννησης : 14/5/1960

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ : 30/7/1982

Αιτία εξόδου : παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 11/11/2010

ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ 24 ½ ΕΤΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΕΤΗ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕ ΑΝΙΚΑΝΑ ΠΑΙΔΙΑ.

Μελέτη Περίπτωσης: Γεώργιος

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ : Φύλο: Άντρας ,Ιδιότητα :Εκπαιδευτικός

Ημερομηνία γέννησης : 5/8/1953

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ: 29/10/1982

Αιτία εξόδου: παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 31-8-2011

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ:

Φύλο: Άντρας , Ιδιότητα: Εκπαιδευτικός

Ημερομηνία γέννησης : 5/8/1953

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ : 29/10/1982

Αιτία εξόδου: παραίτηση

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 31-8-2011

Δικαιούται επικουρική σύνταξη μόνο εάν εξαγοράσει χρόνο ασφάλισης έτσι ώστε να συμπληρώσει τα 30 έτη ασφάλισης έως το 2010.

Δικαιούται μειωμένη επικουρική σύνταξη στο 60^ο έτος της ηλικίας του (60/267) (χωρίς εξαγορά).

Δικαιούται πλήρη στο 65^ο έτος της ηλικίας του με 29 χρόνια ασφάλισης .

ΠΡΟΣΟΧΗ : Με τον Ν. 3075/2002 οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμπληρώνουν 30 έτη ασφάλισης δικαιούνται σύνταξη με την συμπλήρωση του 55^{ου} έτους της ηλικίας τους για όσους έχουν διοριστεί μέχρι 31-12-1982 ενώ για τους διοριζόμενους από 1-1-1983 το ανωτέρω όριο ηλικίας ορίζεται στο 60 έτος.

Μελέτη Περίπτωσης: Ζωή

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ : Φύλο: Γυναίκα διαζευγμένη με τρία τέκνα

Ημερομηνία γέννησης : 11/4/1959

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ: 9/9/1991

Αιτία εξόδου: παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 31/7/2012 (53 και)

(έχει υπηρεσία έκτακτου στο δημόσιο από 27-9-1982 έως 30/11/1985 χρ. 0/6/5)

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ:

Φύλο: Γυναίκα διαζευγμένη με τρία τέκνα

Ημερομηνία γέννησης : 11/4/1959

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ : 10/9/1991

Αιτία εξόδου : παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 31/7/2012

Παρατηρούμε ότι είναι τρίτεκνη επομένως κοιτάμε τα θεμελιωτικά 20 χρόνια πότε τα συμπληρώνει και όχι τα 25.

Επειδή δεν έχει τα 20 έτη ασφάλισης το 2010 ώστε να καταταχθεί στον πίνακα 2 την κατατάσσουμε στον πίνακα 3 –όπως και στον κύριο φορέα .

Στέλνουμε αλληλογραφία στο ΙΚΑ TEAM για τον χρόνο που είχε και αφού απαντηθεί και συμπληρωθούν τα 21 τουλάχιστον χρόνια (και έχει συμπληρωθεί το

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

52^ο ετος της ηλικίας που απαιτείται το 2011) που απαιτούνται εκδίδεται και η επικουρική σύνταξη .

Μελέτη Περίπτωσης: Αλεξάνδρα

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ : Φύλο: Γυναίκα χήρα , Ημερομηνία γέννησης : 3/7/1956

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ: 3/9/1990 , Αιτία εξόδου: παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 31/7/2012 (56 και)

(έχει υπηρεσία έκτακτου στο δημόσιο από 27-9-1982 έως 2/9/1990 χρ. 4-1-10)

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ Φύλο: Γυναίκα χήρα

Ημερομηνία γέννησης :3/7/1956 , ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ :
3/9/1990

Αιτία εξόδου: παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 31/7/2012

Στέλνουμε αλληλογραφία στο ΙΚΑ TEAM για τον χρόνο που είχε και αφού απαντηθεί και συμπληρωθούν τα 25 τουλάχιστον χρόνια ασφάλισης . Παρατηρούμε ότι

Κατά την ημερομηνία παραίτησης ήταν 56 ετών και η 25ετία συμπληρώνεται το 2011.

1^η περίπτωση : Καταβολή επικουρικής σύνταξης στο 61^ο έτος της ηλικίας της χωρίς καμία μείωση ή

2^η περίπτωση : Καταβολή μειωμένης επικουρικής σύνταξης άμεσα δεδομένου ότι έχει την προβλεπόμενη ηλικία (Μετά από δήλωση της ασφαλισμένης)

Μελέτη Περίπτωσης: Φανή

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ Φύλο: Γυναίκα ,Προσωπική κατάσταση :έγγαμη με ανήλικο τέκνο (ημ. γεν 27/2/1988 ενηλικίωση 27/2/2006) , Ημερομηνία γέννησης :
22/2/1958

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ: 31/7/1986, Αιτία εξόδου : παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 28/11/2011

Υπηρεσίες δημοσίου 25-3-28 , Υπηρεσίες σε άλλους φορείς (ΙΚΑ) 9-0-17

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΙΜΗ

34-4-15

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ Φύλο: Γυναίκα , Προσωπική κατάσταση :έγγαμη
με ανήλικο τέκνο (ημ. γεν 27/2/1988 ενηλικίωση 27/2/2006)

Ημερομηνία γέννησης : 22/2/1958

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ : 18/8/1986

Αιτία εξόδου : παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 28/11/2011

Υπηρεσίες επικουρικού ταμείου 25-3-10

Διαδοχική ασφάλιση ΙΚΑ _TEAM 4-9-17

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΙΜΗ ΕΤΕΑ 30-0-27

Δεν δικαιούται γιατί απαιτείται εξαγορά 8 μηνών και 5 ημερών έτσι ώστε το 2006 να έχει 25ετία . (25ετία και 50 ετών όταν το τέκνο ήταν ανήλικο).

Μελέτη περίπτωσης: Παύλος

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ : Φύλο: Άνδρας

Ημερομηνία γέννησης : 3/2/1960 , ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ:
14/12/1987

Αιτία εξόδου: παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 9/2/2012

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ: Φύλο: Άνδρας, Ημερομηνία γέννησης :
3/2/1960

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ : 1/1/1988

Αιτία εξόδου παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 9/2/2012

Προβληματισμός;

Επικουρικά είναι ασφαλισμένος από 01-01-1988 έως 09-02-2012 : Δηλαδή ο χρόνος ασφάλισής του ανέρχεται σε 24 χρόνια 1 μήνα και 8 ημέρες ασφάλισης.(έχει μόνο τακτική ασφάλιση)

Δικαιούται σύνταξη επικουρική με 24 χρόνια ασφάλισης ;

Μελέτη περίπτωσης: Παύλος.

Προβληματισμός;

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΟΧΙ χωρίς εξαγορά.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν έχει την ηλικία -65° ή 67° έτος -που απαιτείται για τη συνταξιοδότηση με τις κατά παρέκκλιση συνταξιοδοτικές διατάξεις της 15ετίας.

Μελέτη περίπτωσης: Παύλος.

Προβληματισμός;

Πώς έχει συνταξιοδοτηθεί από ΓΛΚ τον Κύριο Φορέα;

Διαπιστώνουμε ότι στις παρατηρήσεις της πράξης του ΓΛΚ αναφέρει ότι θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ως πατέρας ανήλικου παιδιού κατά την θεμελίωση (έτος 2011) .

Με τις ίδιες προϋποθέσεις πρέπει να θεμελιώσει και επικουρική σύνταξη .

Δηλαδή: Θα πρέπει να εξαγοράσει χρόνο τέκνων έτσι ώστε να έχει την 25 ετία το 2011 καθώς και το χρονικό διάστημα από 14/12/1987 έως 31/12/1987.

Μελέτη Περίπτωσης: Παναγιώτης

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΛΚ : Φύλο: Άντρας, πατέρας ανηλίκου τέκνου

Ημερομηνία γέννησης : 3/2/1960 ,ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΟΡΙΣΜΟΥ:
14/12/1987

Αιτία εξόδου παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 9/2/2012

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΥ: Φύλο: Άντρας (με ανήλικο τέκνο)

Ημερομηνία γέννησης : 3/2/1960, ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ :
2/1/1988

Αιτία εξόδου παραίτηση

Ημερομηνία τερματισμού συντάξιμης υπηρεσίας : 9/2/2012

Δεν θεμελιώνει δικαίωμα συνταξιοδότησης.

Απαιτείται εξαγορά χρόνου τέκνων, 10 μήνες και 23 ημέρες έτσι ώστε να συμπληρώσει την 25ετία το 2011 και να θεμελιώσει δικαίωμα ως πατέρας ανήλικου τέκνου.(25ετία το 2011 και 52 ετών)

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων

Απονομή Σύνταξης Γήρατος με Διατάξεις Ειδικών Ταμείων

**Απονομή- Θεσμικό πλαίσιο Συντάξεων Γήρατος με τις Διατάξεις των
Ειδικών Ταμείων**

Έχουμε ευχέρεια στο να κατηγοριοποιούμε τις περιπτώσεις και να ανατρέχουμε στους ανάλογους –ενδεικτικούς πίνακες/νόμους/εγκυκλίους για τη διεκπεραίωση των αιτημάτων.

Οι σχετικοί πίνακες και η διευκρινιστική εγκύκλιος ΑΠ. Φ.80000/οικ.27037/1797/11-2012.

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Ως θεμελίωση δικαιώματος νοείται η συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης (που απαιτείται) και δεν συναρτάται με την ταυτόχρονη συμπλήρωση ορισμένου ορίου ηλικίας.

Δηλαδή ο ασφαλισμένος θεμελιώνει μη έχοντας συμπληρώσει το απαιτούμενο όριο ηλικίας και έχει τη δυνατότητα να αποχωρήσει και να αναμένει την καταβολή της σύνταξης.

Όταν λέμε ειδικά ταμεία , όπως αναφέρονται στην ασφαλιστική νομοθεσία εννοούμε τα 10 ταμεία που λειτουργούν κυρίως στο χώρο των Τραπεζών και των ΔΕΚΟ ..ωστόσο για το ΕΤΕΑ τα ειδικά ταμεία είναι: ΚΑΠ-ΔΕΗ,ΤΕΑΠ-ΟΤΕ,ΤΕΑΠ.ΕΡΤΤ,ΤΕΑΠ-ΕΤΒΑ,ΕΤΑΤ-ΕΛΕΜ, ΕΤΑΤ-ΤΑΠΤΠ,ΤΕΑΠ-ΕΛΤΑ

Σύμφωνα με το αρ.53 Ν.2084/92 οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ισχύουν και για τους φορείς Επικουρικής Ασφάλισης.ΠΡΟΣΟΧΗ στις διατάξεις των ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ υφίστανται διαφορές στη θεμελίωση συνταξιοδότησης σε αυτούς που ασφαλίστηκαν για πρώτη φορά μέχρι 31-12-1982 και τους μετέπειτα. Οι ασφαλισμένοι κατοχυρώνουν δικαίωμα -με αναστολή- εφόσον μέχρι 31-12-2012 έχουν συμπληρώσει τον απαιτούμενο χρόνο χωρίς την απαιτούμενη ηλικία. Εξαιρούνται οι διαζευγμένοι πατέρες 3 τέκνων όπου απαιτείται να συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις. Για τις γυναίκες ασφαλισμένες πριν την 1-1-1983 που έχουν 15 έτη ασφ/σης απαιτείται η συμπλήρωση του 60^{ου}. Δεν ισχύει αυτό για τους άνδρες που σε κάθε χρονική στιγμή πρέπει να έχουν τα έτη ασφ/σης και το κατά περίπτωση όριο ηλικίας. Από 1-1-13 γενικό όριο ηλικίας καθορίζεται το 67^ο και ελάχιστος χρόνος τα

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

15 έτη. Καθοριστικός παράγοντας για τη θεμελίωση **συνταξιοδοτικού δικαιώματος** στο δημόσιο είναι το έτος συμπλήρωσης **ΚΥΡΙΩΣ** της **25ετίας σε συνδυασμό** : με την ημερομηνία διορισμού τους ,την οικογενειακή κατάστασή τους, το φύλο ,την ανηλικότητα τέκνων ,την ανικανότητα τέκνων ή συζύγου ,την **τριτεκνία την ηλικία τους** .Τα δεδομένα μας είναι Φύλο (μέχρι την εξομοίωση τους 2013), Ηλικία, Ημέρες Ασφάλισης (ΗΑ) , Πότε (η ηλικία – ή η συμπλήρωση ΗΑ).

Πίνακας για μητέρες ανηλίκων ασφ/νες έως 31-12-1982. ΤΕΑΠ-ΕΤΒΑ, ΚΑΠ-ΔΕΗ

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ
Έως 31-12-1992	20	42
1993	20	42 ½
1994	20	43
1995	20	43 ½
1996	20	44
1997	20	44 1/2
1998-2002	20	50
2003	20 1/2	50
2004	21	50
2005	21 1/2	50
2006	22	50
2007	22 ½	50
2008	23	50
2009	23 ½	50
2010	24	50
2011	24 ½	50
2012	25	50
2013 και μετά	25	52

Πίνακας για μητέρες ανηλίκων ασφ/νες έως 31-12-1982. ΤΣΠ-ΕΤΕ, ΤΣΠ-ΑΤΕ, ΤΕΑΠ-ΟΤΕ

ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΕΤΗ ΑΣΦ/ΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ
έως 31/12/1992	15	42

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

1993	15 ½	42 ½
1994	16	43
1995	16 ½	43 ½
1996	17	44
1997	17 ½	44 ½
1998 έως 2002	17 1/2	50
2003	18	50
2004	18 ½	50
2005	19	50
2006	19 ½	50
2007	20	50
2008	20 ½	50
2009	21	50
2010	21 ½	50
2011	22	50
2012	22 ½	50
2013	23	52
2014	23 ½	52
2015	24	52
2016	24 ½	52
2017 και μετά	25	52

Άνδρες και Γυναίκες ασφαλισμένοι έως 31-12-1982 με 15ετία

ΑΝΔΡΕΣ/ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΣΦ/ΝΟΙ ΕΩΣ 31-12-1982 ΜΕ 15ΕΤΙΑ			
ΦΥΛΟ	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΗΜΕΡ. ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΣΥΝ/ΣΗΣ
ΑΝΔΡΕΣ	15	Μέχρι 31-12-2012	65
ΑΝΔΡΕΣ	15	Από 01-01-2013	67
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	15	2010	60
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	15	2011	61
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	15	2012	62

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΓΥΝΑΙΚΕΣ	15	2013 και μετά	67
----------	----	---------------	----

Άνδρες και Γυναίκες ασφαλισμένοι έως 31-12-1992 με 25ετία

Προσοχή: οι συγκεκριμένες περιπτώσεις κατοχυρώνουν δικαίωμα έχοντας συμπληρώσει την απαιτούμενη ηλικία χωρίς τον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης (δηλαδή έχουν το δικαίωμα λήψης σύνταξης με τη συμπλήρωση του χρόνου ασφάλισης).

Ας δούμε τον πίνακα....

ΑΝΔΡΕΣ/ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΣΦ/ΝΟΙ Έως 31-12-1992 ΜΕ 25 ΕΤΙΑ				
ΦΥΛΟ	ΕΤΗ ΑΣΦ/ΣΗΣ	ΗΜΕΡΟΜ. ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ	ΠΛΗΡΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΗ
ΑΝΔΡΕΣ	25	31-12-2012	65	60
ΑΝΔΡΕΣ	25	01-01-2013 και μετά	67	62
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	25	2010	60	55
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	25	2011	61	56
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	25	2012	62	57

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΛΑΔΟΥ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Αντρες ασφαλισμένοι με συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου από 01/1998-2008.

Έτος συμπλήρωσης απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης	Έτη ασφάλισης	Όριο ηλικίας
1998	25 ή 32,5	60,5 ή $OH \geq 50$
1999	25 ή 33	61 ή $OH \geq 50$
2000	25 ή 33,5	61,5 ή $OH \geq 50$
2001	25 ή 34	62 ή $OH \geq 50$
2002	25 ή 34,5	62,5 ή $OH \geq 50$
2003	25 ή 35	63 ή $OH \geq 50$
2004	25 ή 35	63,5 ή $OH \geq 50$
2005	25 ή 35	64 ή $OH \geq 50$
2006	25 ή 35	64,5 ή $OH \geq 50$
2007	25 ή 35	65 ή $OH \geq 50$
2008	25 ή 35	65 ή $OH \geq 50$

Γυναίκες ασφαλισμένες με συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου από 01/1998-2008.

Έτος συμπλήρωσης απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης	Έτη ασφάλισης	Όριο ηλικίας
1998	20,5 ή 27,5	58,5 ή ΑΟΗ
1999	21 ή 28	59 ή ΑΟΗ
2000	21,5 ή 28,5	59,5 ή ΑΟΗ
2001	22 ή 29	60 ή ΑΟΗ
2002	22,5 ή 29,5	60 ή ΑΟΗ
2003	23 ή 30	60 ή ΑΟΗ
2004	23,5 ή 30,5	60 ή ΑΟΗ
2005	24 ή 31	60 ή ΑΟΗ
2006	24,5 ή 31,5	60 ή ΑΟΗ
2007	25 ή 32	60 ή ΑΟΗ
2008	25 ή 32	60 ή ΑΟΗ

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΛΑΔΟΥ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Άνδρες και Γυναίκες ασφαλισμένοι έως 31-12-1982 με 35ετία, δηλαδή οι πριν την 31-12-1982 θεμελιώνουν δικαίωμα συν/σης με τη συμπλήρωση 35 ετών ανεξάρτητα από την ηλικία τους και μετά το έτος 2012.

ΑΝΔΡΕΣ /ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΑΣΦ/ΝΟΙ Εως 31-12-1982 ΜΕ 35ΕΤΙΑ		
ΦΥΛΟ	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ
ΑΝΔΡΕΣ & ΓΥΝΑΙΚΕΣ	35	ΑΟΗ

Ασφαλισμένες από 1983-1992 που δεν έχουν 37 ετη πριν το 2011 δύνανται να συνταξιοδοτηθούν στο έτος συμπλήρωσης των 35 ετών ασφάλισης:

ΓΥΝΑΙΚΕΣ-ΑΝΔΡΕΣ ΑΠΟ 1983-1992 – ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΟ ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΩΝ 35 ΕΤΩΝ		
ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ
2010	35	58
2011	36	58
2012	37	59
2013 και μετά	40	62

Μητέρες τριών τέκνων & Πατέρες χήροι ή διαζευγμένοι έχοντες την επιμέλεια τριών τουλάχιστον τέκνων- ασφαλισμένοι έως 31-12-1982

ΤΡΙΤΕΚΝΕΣ & ΤΡΙΤΕΚΝΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΧΗΡΟΙ-ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ- ΑΣΦ/ΝΟΙ ΕΩΣ 31-12-1982		
ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ 20ΕΤΙΑΣ	ΗΛΙΚΙΑ
20	2010	ΑΟΗ
20	2011	52
20	2012	55
20	2013 και μετά	

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

Μητέρες/ Χήροι πατέρες ανηλίκων τέκνων (ασφαλισμένοι από 1/1/83 – 31/12/92)
– Δυνατότητα Αναστολής μέχρι το απαιτούμενο όριο ηλικίας.

ΜΗΤΕΡΕΣ/ ΧΗΡΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΤΕΚΝΩΝ (ΑΣΦ/ΝΟΙ ΑΠΟ 01/01/1983-31/12/1992)			
ΕΤΗ ΑΣΦ/ΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ	ΠΛΗΡΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΗ
25	2010	50	-
25	2011	52	50
25	2012	55	53

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΛΑΔΟΥ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Μητέρες/ Χήροι πατέρες ανηλίκων τέκνων (ασφαλισμένοι μέχρι 31/12/92) με
διατάξεις ΙΚΑ-ΕΤΑΜ – Μη δυνατότητα Αναστολής.

ΜΗΤΕΡΕΣ/ ΧΗΡΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΤΕΚΝΩΝ (ΑΣΦ/ΝΟΙ ΕΩΣ 31/12/1992- ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ)			
ΗΑ	ΕΤΟΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ	ΠΛΗΡΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΗ
5500 (18 έτη & 3 μήνες)	2010	55	50
5500	2011	57	52
5500	2012	60	55

Για τα βαρέα κρίσιμες είναι: η φύση και οι συνθήκες της εργασίας που παρέχει ο εργαζόμενος ως προς τον τόπο εργασίας (αντικείμενο δράσης της επιχείρησης) και ως προς την ειδικότητα. Στις περιπτώσεις αυτές αμφότεροι (εργοδότης /εργαζόμενος) καταβάλουν πρόσθετη εισφορά. Π.χ. Αντικείμενο δράσης της επιχείρησης η κατεργασία του Ξηρού Ασβέστη .

Ειδικότητα των απασχολούμενων στη φρύξη, κονιοποίηση του Ξηρού Ασβέστη.

**ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΛΑΔΟΥ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ- ΒΑΡΕΑ
ΥΠΕΡΒΑΡΕΑ**

Μεταλλεία-Λιγνιτωρυχεία, Ορυχεία, Λατομεία- Σταθμοί παραγωγής και δίκτυα της ΔΕΗ .Οι εργαζόμενοι στην παραγωγική διαδικασία, μέσα στον εργοταξιακό χώρο της εξόρυξης μεταλλευτικών προϊόντων, της καμινείας και του εμπλουτισμού του μεταλλεύματος, όπως ο χώρος αυτός προσδιορίζεται από τις κείμενες διατάξεις, πλην των φυλάκων, θυρωρών και υπαλλήλων γραφείου.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

1. Στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης με ΒΑΕ ή ΥΒΑΕ το συνταξιοδοτικό δικαίωμα κατοχυρώνεται με τη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης καθώς και του απαιτούμενου χρόνου στα ΒΑΕ ή ΥΒΑΕ.

2. Για την χορήγηση σύνταξη με τις διατάξεις των βαρέων ή των υπερβαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο ασφαλισμένος να έχει πραγματοποιήσει 1000ΗΑ στα ΒΑΕ ή ΥΒΑΕ αντίστοιχα την τελευταία δεκαετία πριν την συμπλήρωση του προβλεπόμενου ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης, με εξαίρεση τους απασχολούμενους σε εργασίες μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων.

3. Η αύξηση των ορίων στα ΒΑΕ ή ΥΒΑΕ από 01/01/2013 αναλύεται στην Φ.80000/οικ. 27040/1978/11-2012 εγκύκλιο του Υπουργείου Απασχόλησης.

ΥΠΕΡΒΑΡΕΑ

Ασφαλισμένοι που εργάζονται στα υπερβαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα (ορυχεία- σταθμοί παραγωγής και δίκτυα) δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας που αποτυπώνεται στον κάτωθι πίνακα.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Με τη συμπλήρωση του 50^{ου} έτους της ηλικίας χορηγείται σύνταξη μειωμένη κατά 1/200 για κάθε έτος που υπολείπεται του απαιτούμενου έτους ηλικίας για πλήρη σύνταξη. Η μείωση αυτή δεν δύναται να αντιστοιχεί σε χρόνο μεγαλύτερο των 5 ετών.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΕΡΒΑΡΕΩΝ

Έτη ασφ:20 έτη ΥΒΑΕ 16 έτη	Έτος συμπλήρωσης απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης	Όριο ηλικίας	Έτη ασφ:15 έτη ΥΒΑΕ 12 έτη	Έτος συμπλήρωσης απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης	Όριο ηλικίας
	1997	50		1997	55
	1998	50,5		1998	55
	1999	51		1999	55
	2000	51,5		2000	55
	2001	52		2001	55
	2002	52,5		2002	55
	2003	53		2003	55
	2004	53,5		2004	55
	2005	54		2005	55
	2006	54,5		2006	55
	2007	55		2007	55
	2008	55		2008	55
	2009	55		2009	55
	2010	55		2010	55

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

	2011	55		2011	55
	2012	55		2012	55
	2013	57		2013	57

ΒΑΡΕΑ

Ασφαλισμένοι που εργάζονται στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα δικαιούνται σύνταξη με το όριο ηλικίας που αποτυπώνεται στον κάτωθι πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΑΡΕΩΝ

	Έτος συμπλήρωσης απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης	Όριο ηλικίας		Έτος συμπλήρωσης απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης	Όριο ηλικίας
Έτη ασφ:20 έτη BAE 16 έτη	1997	50	Έτη ασφ:15 έτη BAE 12 έτη	1997	55
	1998	50,5		1998	55,5
	1999	51		1999	56
	2000	51,5		2000	56,5
	2001	52		2001	57
	2002	52,5		2002	57,5
	2003	53		2003	58
	2004	53,5		2004	58,5
	2005	54		2005	59
	2006	54,5		2006	59,5
	2007	55		2007	60
	2008	55,5		2008	60
	2009	56		2009	60
	2010	56,5		2010	60
	2011	57		2011	60
	2012	57,5		2012	60
	2013	60		2013	62
	2014	60,5		2014	
	2015	61		2015	

Μελέτες περίπτωσης

1η Περίπτωση Φύλο: Γυναίκα- Μητέρα ανηλίκου ασφ/νη ΤΕΑΠ-ΟΤΕ πριν το 1983.

Ηλικία: 48 ετών ,Έτη Ασφάλισης: 21 (συμπλήρωση το 2009)

Δικαιούται σύνταξη- Πλήρη ή Μειωμένη;

Επειδή είχε τα 21 έτη το 2009 και ανήλικο τέκνο κατοχυρώνει δικαίωμα πλήρους με τη συμπλήρωση του 50^{ου}.

2^η Περίπτωση Φύλο: Γυναίκα- Μητέρα ανηλίκου ασφ/νη ΤΣΠ_ΑΤΕ πριν το 1983.

Ηλικία: 48 ετών , Έτη Ασφάλισης: 21 (συμπλήρωση το 2012)

Επειδή το 2012 έπρεπε να είχε 22 ½ έτη δεν κατοχυρώνει δικαίωμα συνταξιοδότησης. Εάν συμπληρώσει τα 23 έτη από 1-1-2013 μπορεί να συνταξιοδοτηθεί στο 52^ο έτος εφόσον έχει ανήλικο κατά τη συμπλήρωση του συντάξιμου χρόνου.

Επειδή το 2010 είχε 5500 ΗΑ (18,4 έτη, μήνες) και ανήλικο τέκνο μπορεί να συνταξιοδοτηθεί με διατάξεις του ΙΚΑ_ΕΤΑΜ στο 50^ο μειωμένη ή στο 55^ο πλήρης.

3^Η Περίπτωση Φύλο: Γυναίκα- Μητέρα 3 τέκνων ασφ/νη πριν το 1983.

Ηλικία: 54 ετών , Έτη Ασφάλισης: 20 (συμπλήρωση το 2012)

Κατοχυρώνει τις προϋποθέσεις πλήρους σύνταξης εφόσον είχε τα 20 έτη το 2012 και θα συνταξιοδοτηθεί με τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους.

4^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας ασφ/νος στο ΤΕΑΠ-ΟΤΕ πριν το 1983 διαζευγμένος πατέρας 3 τέκνων επιμέλεια αυτών με Ηλικία: 54 ετών , Έτη Ασφάλισης: 20(συμπλήρωση το 2011)

Κατοχυρώνει τις προϋποθέσεις πλήρους σύνταξης εφόσον είχε τα 20 έτη το 2011 –θα συνταξιοδοτηθεί με τη συμπλήρωση του 52^{ου} έτους.

5^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας ασφ/νος πριν το 1983 , Ηλικία: 58 ετών

Έτη Ασφάλισης: 27 (συμπλήρωση το 2012)

Κατοχυρώνει τις προϋποθέσεις πλήρους σύνταξης εφόσον είχε τα 25 έτη το 2010–θα συνταξιοδοτηθεί με πλήρη σύνταξη κατά τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους ή με μειωμένη στο 60^ο.

6^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας ασφ/νος πριν το 1983

Ηλικία: 58 ετών , Έτη Ασφάλισης: 34 (συμπλήρωση το 2012)

Κατοχυρώνει τις προϋποθέσεις πλήρους σύνταξης όταν συμπληρώσει τα 35 έτη–θα συνταξιοδοτηθεί με πλήρη σύνταξη ανεξάρτητα ορίου ηλικίας. Τα 35 έτη ΑΟΗ υφίστανται ακόμη και εάν συμπληρώνονται και μετά το έτος 2012.

7^η Περίπτωση Φύλο: Γυναίκα ασφ/νη πριν το 1983

Ηλικία: 54 ετών το 2012 , Έτη Ασφάλισης: 25 (συμπλήρωση το 2012)

Δεν κατοχυρώνει τις προϋποθέσεις πλήρους σύνταξης την 31-12-2012 . Μπορεί να λάβει μειωμένη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 62 έτους ή πλήρη στο 67°.

Στις περιπτώσεις αυτές πότε συμπληρώνει το 55° έτος για μειωμένη ή το 60° για πλήρη. (έγινε 55 το 2013..... και 60 το 2018....)

8^η Περίπτωση. Φύλο: Γυναίκα ασφ/νη μέχρι το 1992-μητέρα ανηλίκου

Ηλικία: 52 ετών , Έτη Ασφάλισης: 23 (συμπλήρωση το 2012)

Κατοχυρώνει τις προϋποθέσεις πλήρους σύνταξης που ισχύουν στο έτος 2012 . Μπορεί να λάβει πλήρη σύνταξη με τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους και αναγνώριση 2 ετών ή μειωμένη στο 53°. Εάν δεν αναγνωρίσει πλασματικό χρόνο θα λάβει πλήρη στο 67° ή μειωμένη στο 62°.

9^η Περίπτωση Φύλο: Γυναίκα ασφ/νη μέχρι το 1992, μητέρα ανηλίκου, Ηλικία: 50 ετών, Έτη Ασφάλισης: 21 έτη ή 6300 ΗΑ(συμπλήρωση το 2011) με ανήλικο τέκνο
Με 25 ετία το 2011 δεν δικαιούται γιατί είχε 21 έτη (..εξαγορά...).

Επειδή είχε 5500 ΗΑ και ανήλικο το 2010 δικαιούται με τις διατάξεις του ΙΚΑ - 50 ετών μειωμένη και 55 πλήρη.

10^η Περίπτωση Φύλο: Γυναίκα ασφ/νη από το 1985 ,Ηλικία: 55 ετών

Έτη Ασφάλισης: 25 έτη (συμπλήρωση το 2010)

Επειδή είχε τα 25 έτη το 2010 και είναι 55 ετών θεμελιώνει δικαίωμα για μειωμένη ή πλήρη στο 60°.

11^η Περίπτωση Φύλο: Γυναίκα ασφ/νη από το 1987 ,Ηλικία: 56 ετών το 2012

Έτη Ασφάλισης: 25 έτη (συμπλήρωση το 2012)

Έχει θεμελιώσει δικαίωμα για μειωμένη (το 55° το συμπλήρωσε το 2011 οπότε στα 56 μειωμένη) με μείωση 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται μέχρι το όριο της πλήρους δηλ το 67° –ωστόσο η μείωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 60/200.

Μπορεί να λάβει πλήρη στο 67° . (πότε συμπληρώνει το 60°).

12^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας ασφ/νος από το 1985 , Ηλικία: 56 ετών

Έτη Ασφάλισης: 27 έτη (συμπλήρωση το 2012)

Επειδή έχει τα 25 ετη μέχρι το 2012 έχει κατοχυρώσει δικαίωμα για πλήρη στο 65^ο.

13^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας, Ημερ. Γέν 01/01/1963. δηλαδή το 2015 είναι 52 ετών.

Εργαζόμενος στα ορυχεία Κοζάνης (υπερβαρέα) από το 1991 έως σήμερα (2015), δηλαδή 24 έτη ασφάλισης. Μαθητεία στη ΔΕΗ: 2 έτη και 6 μήνες από το 1981 έως 1983.

Θεμελιώνει δικαίωμα συνταξιοδότησης πλήρους ή μειωμένης;

Θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με τις διατάξεις των υπερβαρέων

(δεδομένου ότι έχει 15 έτη συνολικής ασφάλισης το 2006 από τα οποία 12 έτη στα ΥΒΑΕ)

Πλήρης στο 55^ο , Μειωμένη στο 50^ο (μείωση 60/200)

14^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας, Ημερ. Γέννησης 28/11/1953. δηλαδή το 2013 είναι 60 ετών.

Εργαζόμενος στη ΔΕΗ (βαρέα) από το 1990 έως τον 12/2013 δηλαδή 23 έτη και 11 μήνες ασφάλισης. Θεμελιώνει δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις διατάξεις των ΒΑΕ.

Έχει 20 έτη συνολικής ασφάλισης το 2010 (και 16 στα ΒΑΕ).

Δικαιούται σύνταξη στα 56,5 έτη και είναι 60....

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Γήρατος σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ

Θεσμικό πλαίσιο Συντάξεων Γήρατος – Διατάξεις ΟΑΕΕ

Έχουμε την ευχέρεια στο να κατηγοριοποιούμε τις περιπτώσεις και να ανατρέχουμε στους ανάλογους ενδεικτικούς πίνακες/νόμους/εγκυκλίους για τη διεκπεραίωση των αιτημάτων.

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΛΑΔΟΥ ΟΑΕΕ (ΠΑΛΑΙΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ)

Σύνταξη απονέμουμε εφόσον υποβληθεί αίτηση, επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος (ηλικία) & έχουν συμπληρωθεί οι ελάχιστες κατά περίπτωση Ημέρες Ασφάλισης π.χ. 4500 ΗΑ.

Ο ασφαλισμένος το δικαίωμα χορήγησης σύνταξης λόγω Γήρατος το αποκτά σε κάποια χρονική στιγμή κατόπιν αιτήσεώς του, τότε πρέπει να συμπίπτουν όλες οι γενικές Προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος είναι Όριο Ηλικίας, Ημέρες Ασφάλισης.

Η [Απόφαση ΟΑΕΕ](#) έχει ως εξής τα δεδομένα μας είναι Φύλο (μέχρι την εξομοίωση τους 2013) ,Ηλικία, Ημέρες Ασφάλισης (ΗΑ) και Πότε (η ηλικία – ή η συμπλήρωση ΗΑ).

Θεμελίωση δικαιώματος και Κατοχύρωση (παρ.4,5, υποπ.ΙΑ.4, Ν.4093/12)

Ο ασφαλισμένος διατηρεί το δικαίωμά του να συνταξιοδοτηθεί οποτεδήποτε με τη συμπλήρωση του χρόνου ασφάλισης όπως αυτός προβλέπεται και του ορίου ηλικίας του, δηλαδή δεν θίγεται από τις επερχόμενες μεταβολές στις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Στις διατάξεις του ΟΑΕΕ δεν υπάρχει η δυνατότητα μειωμένης σύνταξης λόγω Γήρατος ή ως Μητέρα ανηλίκου τέκνου (Βλ. ΑΔΑ: ΒΛΟΖ4691Ω-ΔΓΙ σχετ. με διαδογική ΙΚΑ-ΕΤΑΜ). Τα όρια ηλικίας είναι όμοια για τους άνδρες και τις γυναίκες.

Όσοι ασφαλισμένοι συμπλήρωσαν έως 31/12/2012 4500 ΗΑ και το 65ο έτος της ηλικίας τους, έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα και μπορούν να συνταξιοδοτηθούν οποτεδήποτε. Οι ασφαλισμένοι που συμπληρώνουν 15 έτη

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ασφάλισης ή το 65ο έτος της ηλικίας από 1/1/2013 και μετά, συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση του 67ου έτους της ηλικίας (Ν. 4093/12). Οι ασφαλισμένοι που συμπλήρωσαν 35 έτη ασφάλισης μέχρι 31/12/2012, διατηρούν το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν με τη συμπλήρωση 35 ή 36 ή 37 ετών ασφάλισης κατά περίπτωση, και του 60ού έτους της ηλικίας. Αντίθετα όσοι ασφαλισμένοι συμπληρώνουν 35 έτη ασφάλισης από 1η/1/2013 και μετά, συνταξιοδοτούνται με τη συμπλήρωση 40 ετών ασφάλισης και ηλικία 62 ετών. Με συμπληρωμένο το 60^ο έτος της ηλικίας και συντάξιμο χρόνο 36 ετών (αν η 35ετία συμπληρώνεται μέχρι 31/12/2012) με συνυπολογισμό αναγνωριζόμενου χρόνου μέχρι 4 έτη. Με συμπληρωμένο το 60^ο έτος της ηλικίας και συντάξιμο χρόνο 37 ετών (αν η 35ετία συμπληρώνεται μέχρι 31/12/2012) με συνυπολογισμό αναγνωριζόμενου χρόνου μέχρι 5 έτη. Με συμπληρωμένο το 62^ο έτος της ηλικίας και συντάξιμο χρόνο 40 ετών (αν η 35ετία συμπληρώνεται μέχρι 31/12/2012) με συνυπολογισμό αναγνωριζόμενου χρόνου μέχρι 7 έτη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗΣ ΟΑΕΕ ΓΙΑ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΕΤΗ ΑΣΦ/ΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ	ΕΤΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ ΑΣΦ/ΣΗΣ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ	ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ
15 (4500 ΗΑ)	ΜΕΧΡΙ 31/12/2012	15 (4500 ΗΑ)	65
15 (4500 ΗΑ)	2013	15 (4500 ΗΑ)	67
37 (11100 ΗΑ)	2010	37 (11100 ΗΑ)	ΑΟΗ
35 (10500 ΗΑ)	2010	35 (10500 ΗΑ)	60
35 (10500 ΗΑ)	2011	36 (10800 ΗΑ)	60
35 (10500 ΗΑ)	2012	37 (11100 ΗΑ)	60
35 (10500 ΗΑ)	2013	40 (12000 ΗΑ)	62

Μελέτες Περιπτώσεων με οδηγούς τους πίνακές μας:

1^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας, Ηλικία: 65 ετών, ΗΑ: 6800 (συμπλήρωση το 2010)

Ναι! δικαιούται σύνταξη γιατί το 2010 είχε 4500 ΗΑ και ήταν 65 ετών.

Το δικαίωμά του μπορεί να το ασκήσει οποτεδήποτε.

Προσοχή: Το όριο ηλικίας (67ο έτος) ανακαθορίζεται για όσους θεμελιώνουν μετά την 01/01/2013.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

2^η Περίπτωση Φύλο: Γυναίκα Ηλικία: 65 ετών, ΗΑ: 7600 (συμπλήρωση το 2012)

Ναι, δικαιούται σύνταξη γιατί το 2012 είχε 4500 ΗΑ και είναι 65 ετών.

3^η Περίπτωση. Φύλο: Άνδρας, Ηλικία: 65 ετών ,ΗΑ: 4700 (συμπλήρωση το 2012)

Ναι, δικαιούται σύνταξη γιατί το 2012 είχε 4500 ΗΑ και ήταν 65 ετών.

4^η Περίπτωση Φύλο: Γυναίκα , Ηλικία: 65 ετών το 2012, ΗΑ: 4700 (συμπλήρωση το 2012)

Ναι ! δικαιούται σύνταξη γιατί το 2012 είχε 4500 ΗΑ και ήταν 65 ετών,

5^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 65 ετών το 2013 ,ΗΑ: 4700 (συμπλήρωση το 2013)

Όχι, Δεν δικαιούται σύνταξη γιατί τις 4500 ΗΑ τις συμπλήρωσε το 2013 --- από το 2013 το όριο ηλικίας για πλήρη είναι το 67° .

6^η Περίπτωση Φύλο: Γυναίκα , Ηλικία: 65 ετών το 2012 ,ΗΑ: 4500 (συμπλήρωση το 2013)

Όχι, Δεν δικαιούται σύνταξη γιατί είχε μεν το όριο ηλικίας (65 ετών) αλλά δεν είχε τις 4500 ΗΑ το 2012. Θα συνταξιοδοτηθεί στα 67.

Πίνακας με θεμελίωση 10500 ΗΑ/ Άνδρες και Γυναίκες μέχρι 31/12/2010 & από 01/01/2012

Ο χρόνος συμπλήρωσης των 10500 (35 έτη) λειτουργεί ως κριτήριο για τον εντοπισμό του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης. Προσοχή για τα επικουρικά έχει εφαρμογή η διάταξη του αρθ. 20 του ν. 3232/04 (10500 ή 11100 στον ΚΦ και 7500 στον επικουρικό.

1^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 60 ετών το 2010 ,ΗΑ: 10500 (συμπλήρωση το 2010 με εξαγορά στρατιωτικής θητείας). Ναι, έχει την 35ετία μέχρι το 2010 και είναι 60 ετών.

2^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 60 ετών το 2010 , ΗΑ: 10500 το 2011.

Όχι, όταν συμπληρώνεται η 35 ετία το 2011 απαιτούνται 36 έτη ή 10800 ΗΑ.

Ωστόσο, έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίσει ένα χρόνο και να δικαιωθεί σύνταξης.

3^η Περίπτωση Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 60 ετών το 2010, ΗΑ: 10500 το 2012.

Όχι ,όταν συμπληρώνεται η 35 ετία το 2012 απαιτούνται 37 έτη ή 11.100 ΗΑ.

Ωστόσο, έχει τη δυνατότητα να αναγνωρίσει δύο χρόνια και να δικαιωθεί σύνταξης.

Φύλο: Άνδρας ,Ηλικία: 57 ετών το 2010 ,ΗΑ: 11100 το 2010.

Δικαιούται σύνταξη; Ναι, έχει 37 έτη ασφάλισης μέχρι το 2010 και συνταξιοδοτείται άνευ ορίου ηλικίας. Προσοχή εάν τα 37 έτη δεν προέρχονται από **κύρια ασφάλισης ελευθέρων επαγγελματιών και ανεξάρτητα απασχολουμένων** και είναι αποτέλεσμα **διαδοχικής** με το ΙΚΑ τότε δεν θεμελιώνει – θα συνταξιοδοτηθεί στο 62^ο.

Φύλο: Άνδρας , Ηλικία: 62 ετών το 2013 , ΗΑ: 11.100 το 2012.

Ναι, με την προϋπόθεση εξαγοράς ! Έχει συμπληρώσει το 62^ο έτος και με εξαγορά 3 ετών ή 900 ΗΑ συμπληρώνει τον απαιτούμενο συντάξιμο χρόνο **40** ετών.

ΗΜΕΡΑ 4η

6^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας και Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους ανά Κύριο Φορέα Ασφάλισης (ΙΚΑ, ΟΑΕΕ, ΓΛΚ, ΕΙΔ. ΤΑΜΕΙΑ)

(Συντάκτρια: Σγάτσου Παναγιώτα)

Επιμέρους θεματικές ενότητες:

- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους ΙΚΑ
- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους ανά Κύριο Φορέα Ασφάλισης ΓΛΚ
- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους ανά Κύριο Φορέα Ασφάλισης ΕΙΔ. ΤΑΜΕΙΑ)
- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους ανά Κύριο Φορέα Ασφάλισης ΟΑΕΕ
- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους ΙΚΑ
- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους ανά Κύριο Φορέα Ασφάλισης ΓΛΚ
- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους ανά Κύριο Φορέα Ασφάλισης ΕΙΔ. ΤΑΜΕΙΑ)
- Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους ανά Κύριο Φορέα Ασφάλισης ΟΑΕΕ

Προϋποθέσεις Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΙΚΑ

1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΟ ΙΚΑ ΕΤΑΜ

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 28, του Α.Ν.1846/1951, όπως ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους από τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 27 του Ν.1902/1990, ανάπηρος θεωρείται ο ασφαλισμένος ο οποίος από πάθηση ή βλάβη ή εξασθένηση σωματική ή πνευματική, εξάμηνης -το λιγότερο- διάρκειας, δεν μπορεί να κερδίζει από εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, τις δεξιότητες, τη μόρφωση και τη συνηθισμένη επαγγελματική του δραστηριότητα και απασχόληση περισσότερο από ένα ορισμένο ποσοστό του εισοδήματος που συνήθως κερδίζει στην ίδια περιοχή και επαγγελματική κατηγορία σωματικά και πνευματικά υγιής άνθρωπος της ίδιας μόρφωσης.

Ως εκ τούτου, η ικανοποίηση της αξίωσης για τη χορήγηση σύνταξης λόγω αναπηρίας, εκτός από τη συμπλήρωση των νόμιμων προϋποθέσεων ασφάλισης κατά περίπτωση, προϋποθέτει:

α) Πάθηση, βλάβη ή εξασθένηση, σωματική ή πνευματική (μη οφειλόμενη σε σκόπιμη ενέργεια του ίδιου του ασφαλισμένου προκειμένου να καταστεί ανάπηρος).

β) Τουλάχιστον εξάμηνη διάρκεια της πάθησης ή της βλάβης ή της εξασθένησης, κατά ιατρική πρόβλεψη(στην περίπτωση της βαριάς ή συνήθους αναπηρίας τουλάχιστον ένα έτος και στην περίπτωση της μερικής τουλάχιστον έξι μήνες κατά ιατρική κρίση).

γ) Μείωση της βιοποριστικής ικανότητας του ασφαλισμένου (της ικανότητάς του προς απόκτηση εισοδήματος από εργασία) σε ορισμένο βαθμό, εξαιτίας της κατάστασης της υγείας του (ασφαλιστική αναπηρία).

Συνεπώς, για την αναγνώριση του δικαιώματος συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας, δεν αρκεί η αιτιολογημένη διαπίστωση από τα υγειονομικά όργανα της ιατρικής αναπηρίας, αλλά πρέπει να συνυπάρχει και η πραγματική αδυναμία του ασφαλισμένου να συνεχίσει την εργασία του, εξαιτίας της κατάστασης της υγείας του, δηλαδή η ασφαλιστική αναπηρία.

2. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Σύμφωνα με τη νομολογία που εφαρμόζεται στην ασφαλιστική πρακτική η παροχή εργασίας θεωρείται ότι αποκτά μόνιμο χαρακτήρα μετά την πάροδο τουλάχιστον έξι μηνών από ενάρξεώς της. Για το λόγο αυτό, η αξιολόγηση της διατήρησης της ασφαλιστικής αναπηρίας γίνεται μετά τη συμπλήρωση αυτού του διαστήματος και όχι στις περιπτώσεις συμπτωματικής και πρόσκαιρης απασχόλησης, ακόμα και αν οι απολαβές του συνταξιούχου υπερβαίνουν τα όρια που ισχύουν ανάλογα με τη βαθμίδα αναπηρίας του.

Τα ουσιώδη στοιχεία που επηρεάζουν το ζήτημα της συνέχισης χορήγησης της σύνταξης λόγω αναπηρίας, είτε εξ ολοκλήρου, στη βαθμίδα που αναγνωρίστηκε με την απόφαση διευθυντή, είτε σε χαμηλότερη βαθμίδα, είναι η διάρκεια της απασχόλησης και το ύψος των απολαβών από την εργασία. Στην περίπτωση, λοιπόν, που ο συνταξιούχος λόγω αναπηρίας εργαστεί μετά τη συνταξιοδότησή του κατά τρόπο μόνιμο και σταθερό (περισσότερο από ένα συνεχές εξάμηνο) με απολαβές που ξεπερνούν τα καθορισμένα από τα οριζόμενα στα εδάφια α', β' και γ' του άρθρου 27 του Ν.1902/1990, όρια (ανάλογα με τη βαθμίδα αναπηρίας του), το ασφαλιστικό όργανο μπορεί να περιορίσει την ασφαλιστική αναπηρία του (να τον κατατάξει σε χαμηλότερη βαθμίδα) ή και να την άρει (με συνέπεια τη διακοπή της συνταξιοδότησης). Εάν διαπιστωθεί ότι υπάρχει υπέρβαση του επιτρεπτού ορίου αποδοχών σύμφωνα με τη βαθμίδα αναπηρίας στην οποία ανήκει ο συνταξιούχος αλλά όχι και στην επόμενη (χαμηλότερη) βαθμίδα αναπηρίας, χορηγείται σύνταξη που αντιστοιχεί στο ποσό αυτής της χαμηλότερης βαθμίδας. Εάν όμως διαπιστωθεί ότι συνταξιούχος με μερική αναπηρία κερδίζει περισσότερο και από το μισό των αποδοχών υγιούς εργαζόμενου της ίδιας επαγγελματικής κατηγορίας στην οποία ανήκε ο συνταξιούχος πριν από την επέλευση της αναπηρίας, θεωρείται ότι έχει ανακτήσει πλήρως τη βιοποριστική του ικανότητα, οπότε θα πρέπει να αρθεί η ασφαλιστική αναπηρία του, με συνέπεια τη διακοπή της συνταξιοδότησής του.

Ο έλεγχος της διατήρησης της ασφαλιστικής αναπηρίας του εργαζόμενου συνταξιούχου είναι ανεξάρτητος από τη φύση της εργασίας και την ταυτότητα του εργοδότη (ίδια ή διαφορετική εργασία στον ίδιο ή σε άλλο εργοδότη πριν και μετά τη

συνταξιοδότηση) καθώς και από το γεγονός ότι μπορεί ο συνταξιούχος να έχει στραφεί από την εξαρτημένη εργασία στην άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος, ακόμα και στην περίπτωση που ο συνταξιούχος δεν απασχολείται προσωπικά στην επιχείρηση που διατηρεί.⁶⁰

Μετά την άρση της ασφαλιστικής αναπηρίας και τη διακοπή της συνταξιοδότησης, απαιτείται η κατάθεση νέας αίτησης για τη χορήγηση σύνταξης λόγω αναπηρίας, η οποία εξετάζεται προκειμένου να αναγνωριστεί ένα νέο δικαίωμα, εφόσον εκτιμηθεί από τις Υγειονομικές Επιτροπές ότι το ποσοστό αναπηρίας του ασφαλισμένου είναι συντάξιμο. Στην περίπτωση αυτή, η έναρξη συνταξιοδότησης ανάγεται στην ημερομηνία υποβολής της νέας αίτησης του ασφαλισμένου.⁶¹

3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ – ΚΕΝΤΡΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΚεΠΑ

Οι επιτροπές για τον καθορισμό αναπηρίας είναι η ΑΥΕ (Πρωτοβάθμια Υγειονομική Επιτροπή) η οποία διατυπώνει κρίση σε πρώτο βαθμό και η ΒΥΕ (Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή) η οποία διατυπώνει κρίση σε δεύτερο και τελευταίο βαθμό και το αποτέλεσμα της είναι οριστικό.

Από την 1η Σεπτεμβρίου 2011 με βάση τον Ν. 3863/2010 η ευθύνη καθορισμού της αναπηρίας περνάει στα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) ενώ καταργούνται όλες οι υγειονομικές επιτροπές που υπάγονταν στους Φ.Κ.Α., στις νομαρχίες και στο Δημόσιο. Εξάιρεση αποτελούν οι Ανώτατες Υγειονομικές Επιτροπές, Στρατού (Α.Σ.Υ.Ε.), του Ναυτικού (Α.Ν.Υ.Ε.), της Αεροπορίας (Α.Α.Υ.Ε.) και η Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή της Ελληνικής Αστυνομίας που συνεχίζουν να γνωμοδοτούν στα ποσοστά αναπηρίας.

Το ΚΕΠΑ με την ίδρυση του υπάχθηκε στη Δ/ση Αναπηρίας και Ιατρικής της Εργασίας της Διοίκησης του ΙΚΑ ΕΤΑΜ και στόχο είχε την εξασφάλιση μιας ενιαίας υγειονομικής κρίσης πάνω στο βαθμό αναπηρίας για τους ασφαλισμένους όλων των

⁶⁰ ΣτΕ 763/1998, 237/2000, 3650/2003

⁶¹ Σ32/15/22-07-2016 Γενικό Έγγραφο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, του Δημοσίου, της Πρόνοιας καθώς και των ανασφαλιστών οι οποίοι έπρεπε να κριθούν για το ποσοστό αναπηρίας που έφεραν.

Οι Υγειονομικές Επιτροπές κρίνουν ποσοστά αναπηρίας για:

- α) Συνταξιοδοτικό αίτημα (π.χ. Αναπηρίας ή Μεταβίβαση Θανάτου σε Ανάπηρο Τέκνο) ή επίδομα (π.χ. Επίδομα Απόλυτης Αναπηρίας /Βοήθειας Ετέρου Προσώπου, Εξωιδρυματικό Επίδομα/Παραπληγίας, προσαύξηση οικογενειακών βαρών για ανάπηρο τέκνο, επίδομα αεροθεραπείας)
- β) Κοινωνικές ή οικονομικές παροχές για τις οποίες απαιτείται γνωμάτευση αναπηρίας Π.χ. Προνοιακά Επιδόματα, Κοινωνικό Τιμολόγιο
- γ) Για υπηρεσιακούς λόγους Π.χ. Μειωμένο Ωράριο
- δ) Χαρακτηρισμός ατόμων ως Α.Μ.ε.Α

Προκειμένου να αιτηθεί σύνταξη αναπηρίας, ο ασφαλισμένος οφείλει να προσκομίσει στον Φορέα του και αντίγραφο του Εισηγητικού Φακέλου των ΚΕΠΑ, προκειμένου να εκδώσει παραπεμπτικό. Εφόσον η επιτροπή αποφανθεί για το ποσοστό αναπηρίας και ο ασφαλισμένος το αποδεχθεί ή προχωρήσει σε ένσταση και αυτή ολοκληρωθεί, τότε ενημερώνει τον Φορέα για το αποτέλεσμα της επιτροπής ώστε να προχωρήσει η διαδικασία έκδοσης συνταξιοδοτικής απόφασης.

Ο Φορέας μπορεί να ζητήσει υπηρεσιακώς διευκρινήσεις πάνω σε ήδη υπάρχουσα υγειονομική απόφαση (π.χ. προχρονολόγηση αναπηρίας)

Ασφαλιστική Αναπηρία

Ασφαλιστική ή επαγγελματική αναπηρία νοείται η ανικανότητα του ασφαλισμένου για βιοπορισμό. Για την εκτίμηση του ποσοστού αναπηρίας σε συνταξιοδοτικό αίτημα τα κριτήρια χωρίζονται σε δυο είδη:

- α) Τα **ιατρικά κριτήρια** που εστιάζουν στην σωματική ή πνευματική ανικανότητα και είναι αμιγώς αντικειμενικά
- β) Τα **ασφαλιστικά κριτήρια** που αφορούν την ηλικία, τη μόρφωση, το επάγγελμα ή τις συνθήκες της αγοράς εργασίας και είναι υποκειμενικά.

Αρμόδιο όργανο για την ασφαλιστική αναπηρία των ασφαλισμένων *έως 31/12/1992 («ΠΑΛΑΙΟΙ»)* είναι ο διευθυντής του ΙΚΑ και τα Διοικητικά Δικαστήρια που μπορούν να δώσουν ως και 17 μονάδες επιπλέον στο ποσοστό ιατρικής αναπηρίας.

Αρμόδιο όργανο για την ασφαλιστική αναπηρία των ασφαλισμένων *από 1/1/1993 («ΝΕΟΙ»)* είναι οι Υγειονομικές Επιτροπές των ΚΕ.Π.Α. που μπορούν να δώσουν ως και 15 ποσοστιαίες μονάδες επιπλέον στο ποσοστό ιατρικής αναπηρίας.

Στο ΙΚΑ- ΕΤΑΜ στις επιτροπές ΚΕΠΑ με αμιγώς αντικειμενικά ιατρικά κριτήρια κρίνονται μόνο οι «παλαιοί» ασφαλισμένοι.

Οι "νέοι" ασφαλισμένοι σε όλα τα ταμεία κρίνονται με βάση τόσο ιατρικά όσο και ασφαλιστικά κριτήρια.

Όπως επίσης οι «παλαιοί» των επαγγελματικών ταμείων (ΟΑΕΕ, ΟΓΑ, ΝΑΤ, ΕΤΑΑ) κρίνονται με βάση κριτήρια ιατρικά και ασφαλιστικά καθώς στους οργανισμούς αυτοαπασχολούμενων και στα επαγγελματικά ταμεία η αναπηρία κρίνεται ως αυστηρά επαγγελματική.

Προσφυγές

Προσφυγή κατά της γνωμάτευσης της Α/θμιας Υγειονομικής Επιτροπής γίνεται μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση της στον ενδιαφερόμενο. Από τα ασφαλιστικά όργανα μπορεί να ασκηθεί προσφυγή μέσα σε σαράντα (40) ημέρες από την έκδοσή αυτής. Αρμόδια όργανα για την επανεξέταση είναι οι Β/βάθμιες Υγειονομικές Επιτροπές.

Διάρκεια Αναπηρίας

Ο χρόνος διάρκειας της αναπηρίας ορίζεται από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ενώ για την παράταση ακολουθείται η ίδια διαδικασία με της αρχικής πιστοποίησης με δυνατότητα αίτησης 3μηνες πριν τη λήξη ή νωρίτερα σε περίπτωση επιδείνωσης.

4. ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Σύμφωνα με το Ν. 1902/90, ο εννοιολογικός ορισμός της αναπηρίας αλλάζει μορφή δίνοντας βαρύτητα κυρίως στην εκτίμηση της ανατομοφυσιολογικής αναπηρίας, και υπολογίζοντας μόνο την εκπαίδευση, την απασχόληση και τον τόπο απασχόλησης του ασφαλισμένου.

Συγκεκριμένα στο αρ.27 του Ν. 1902/90 καθορίζονται τα κριτήρια της **Προϋπάρχουσας Αναπηρίας** προβλέποντας πως σε περίπτωση αναπηρίας πριν την υπαγωγή στην ασφάλιση, ο ασφαλισμένος για να διεκδικήσει σύνταξη αναπηρίας θα έπρεπε να παρουσιάσει επιδείνωση κατά τουλάχιστον 50% ως προς τη βαθμίδα της αναπηρίας που του προσδιοριζόταν.⁶²

Με τον ίδιο νόμο καθιερώνονται τρεις (3) βαθμίδες αναπηρίας: η **Βαριά Αναπηρία**, η **Συνήθης Αναπηρία** και η **Μερική Αναπηρία**.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	Ποσοστό που κατά ιατρική πρόβλεψη δύναται να κερδίζει*	Ποσοστό Αναπηρίας	Κριτήρια Ασφαλιστικής Αναπηρίας	Προγενέστερη Υπαγωγή στην ασφάλιση	Ποσοστό Επιδείνωσης Προϋπάρχουσας αναπηρίας**
Βαριά αναπηρία	Το ένα πέμπτο (1/5) του συνολικού ποσού	80% και άνω	Μορφωτικό επίπεδο	Τουλάχιστον 1 έτος	40%
Συνήθης αναπηρία	Το ένα τρίτο (1/3) του συνολικού ποσού	67% και άνω (και μέχρι 79,9%)	Μορφωτικό επίπεδο και επαγγελματική απασχόληση	Τουλάχιστον 1 έτος	33,5%
Μερική αναπηρία	Το ένα δεύτερο (1/2) συνολικού ποσού	50% και άνω(μέχρι 66,9%)	Όλα τα στοιχεία της αγοράς εργασίας	Τουλάχιστον 6 μήνες	25%
<p>* Αφορά το ποσό που αντιστοιχεί στην ίδια επαγγελματική κατηγορία σε εργασία που ανταποκρίνεται στις δυνάμεις, και τις δεξιότητες ενός σωματικά και πνευματικά υγιή ανθρώπου, της ίδιας μόρφωσης, στην ίδια περιφέρεια</p> <p>** Εξαιρούνται οι ψυχιατρικές παθήσεις (σχετική παρ. 5ε αρθρ. 27 ν. 1902/1990)</p>					

Πίνακας 1 Βαθμίδες Αναπηρίας

⁶² Με τον Ν.4331/2015, άρθ.10, ορίζεται πως το απαραίτητο για την επιδείνωση ποσοστό πρέπει να είναι το 40%. Έτσι τα ποσοστά επιδείνωσης διαμορφώνονται ως εξής: α) Βαριά αναπηρία, τουλάχιστον 32%, β) Συνήθης αναπηρία, τουλάχιστον 27%, και γ) Μερική αναπηρία, τουλάχιστον 20%.

5. ΠΟΣΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Το ποσό που δικαιούται ο ασφαλισμένος διαμορφώνεται ανάλογα με το ποσοστό αναπηρίας του την ασφαλιστική του ιστορία και υπό όρους από το είδος της πάθησης του. Σύμφωνα με το αρ 27 του Ν1902/90 και αρ.53 του Ν.2084/92 σε ποσοστό αναπηρίας 80% δίνεται το πλήρες το ποσό της παροχής, σε ποσοστό αναπηρίας 67%-79,9% δίνεται το 75% του πλήρους ποσού, εκτός εάν διαθέτει 6.000 ημέρες ασφάλισης ή η ψυχική πάθηση είναι κύρια πάθηση οπότε δίνεται το πλήρες ποσό και με 50% - 66,9% δίνεται το 50% του πλήρους ποσού εκτός εάν η ψυχική πάθηση είναι κύρια πάθηση οπότε δίνεται το 75% του πλήρους ποσού.

Στη βαριά αναπηρία σε περίπτωση που το ποσό της σύνταξης είναι κάτω του κατώτερης σύνταξης τότε γίνεται αναπροσαρμογή σε αυτή ενώ στην μερική αναπροσαρμόζεται στο 50% αυτής.

	<i>ΒΑΡΙΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑ</i>	<i>ΣΥΝΗΘΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑ</i>			<i>ΜΕΡΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ</i>	
<i>ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ</i>	80%	67%			50%	
<i>ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ</i>	-	-	6000 ημερομίσθια	Ψυχική Νόσος	-	Ψυχική Νόσος
<i>ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ</i>	100%	75%	100%	100%	50%	75%

Πίνακας 2 Ποσοστά Σύνταξης Αναπηρίας

6. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Οι συντάξεις αναπηρίας που χορηγούνται από το ΙΚΑ χωρίζονται σε τέσσερεις κατηγορίες

Α) Από κοινή νόσο

Εάν ο ασφαλισμένος κριθεί από την επιτροπή αναπηρίας ως ανάπηρος από πάθηση προερχόμενη από κοινή νόσο με ποσοστό που δικαιολογεί παροχή σύνταξης (50% και άνω) θα πρέπει εάν είναι ασφαλισμένος πριν από 1/1/1993:

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

α) να έχει τουλάχιστον 4.500 ημέρες εργασίας που απαιτούνται για τη χορήγηση σύνταξης γήρατος χωρίς να απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός με το ΙΚΑ τα τελευταία χρόνια (Ν.1902/90 αρ.27, Ν.2084/92 αρ.53).

ή

β) να έχει τουλάχιστον 1500 ημέρες εργασίας και οι 600 να έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία 5ετία από το έτος που κατέσται ανάπηρος.(Ν.1902/90 αρ.27, Ν.2084/92 αρ.53)

ή

γ) να έχει τουλάχιστον 300 ημέρες εργασίας πριν τη συμπλήρωση του 21^{ου} έτους της ηλικίας του ή εάν είναι μεγαλύτερος των 21^{ος} ετών οι 300 ημέρες αυξάνονται ανα 120 για κάθε έτος, μέχρι το σύνολο των ημερών ασφάλισης να φτάσει τις 4.200 ημέρες εργασίας και ηλικιακά τα 54 έτη. Οι 300 ημέρες εργασίας θα πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία 5ετία από το έτος που κατέσται ανάπηρος (Ν. 1902/90 αρ.27, Ν.2084/92 αρ.53).

ΕΤΟΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
21ο	300
22ο	420
23ο	540
24ο	660
25ο	780
26ο	900
27ο	1020
28ο	1140
29ο	1260
30ό	1380
31ο	1500
33ο	1740
32ο	1620
34ο	1860
35ο	1980
36ο	2100
37ο	2220
38ο	2340
39ο	2460
40ό	2580
41ο	2700
42ό	2820
43ο	2940
44ο	3060
45ο	3180

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

ΕΤΟΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
46ο	3300
47ο	3420
48ο	3540
49ο	3660
50ό	3780
51ο	3900
52ο	4020
53ο	4140
54ο	4200

Πίνακας 3 Χρονικές Προϋποθέσεις Ανάλογα με την Ηλικία

Β) Εργατικό Ατύχημα

Για να χορηγηθεί σύνταξη αναπηρίας από βίαιο συμβάν που έλαβε χώρα κατά την εκτέλεση της εργασίας του ο ασφαλισμένος θα πρέπει:

- α) Να έχει κριθεί από την επιτροπή του ΚΕΠΑ με ποσοστό αναπηρίας που να δικαιώνει σύνταξη, το οποίο οφείλεται κατά κύριο λόγο στο ατύχημα
- β) Να έχει έστω μια ημέρα ασφάλισης(άρθ.3,παρ.2, Ν.1846/51)
- γ) Τα αρμόδια όργανα να έχουν κρίνει πως το ατύχημα είναι εργατικό

Γ) Ατύχημα εκτός εργασίας.

Για να χορηγηθεί σύνταξη αναπηρίας για ατύχημα που έχει συμβεί εκτός εργασίας ο ασφαλισμένος θα πρέπει

- α) Να έχει κριθεί από την επιτροπή του ΚΕΠΑ με ποσοστό αναπηρίας που να δικαιώνει σύνταξη, το οποίο οφείλεται κατά κύριο λόγο στα ατύχημα.
- β) Να έχει τις μισές από τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις που χρειάζονται για την χορήγηση αναπηρικής σύνταξης από κοινή νόσο δηλαδή 2.250 ημέρες ασφάλισης οποιαδήποτε χρονική στιγμή ή 750 από τις οποίες οι 300 τα τελευταία 5 χρόνια πριν το ατύχημα που επέφερε την αναπηρία (Ν.1846/51).
- γ) Τα αρμόδια όργανα να έχουν κρίνει πως το ατύχημα έχει συμβεί εκτός εργασίας.

Στην περίπτωση της σύνταξης λόγω εργατικού ατυχήματος ή εκτός εργασίας στην Γνωμάτευση του ΚΕΠΑ θα πρέπει να υπάρχει στη γνωμάτευση το ποσοστό αναπηρίας που οφείλεται στο ατύχημα καθώς και στην περίπτωση που υπάρχει και ψυχιατρική πάθηση είναι κρίσιμο κατά πόσο αυτή είναι απότοκος του ατυχήματος.

Δ) Επαγγελματική ασθένεια

Για να χορηγηθεί σύνταξη αναπηρίας για επαγγελματική ασθένεια ο ασφαλισμένος θα πρέπει:

α) Να έχει κριθεί από την επιτροπή του ΚΕΠΑ με ποσοστό αναπηρίας που να δικαιώνει σύνταξη.

β) Να έχει τον ελάχιστο χρόνο ασφάλισης όπως αυτός ορίζεται στον Κανονισμό Ασθενείας του ΙΚΑ- ΕΤΑΜ για τις επαγγελματικές ασθένειες (αρ.40).

γ) Ο ασφαλισμένος θα πρέπει να έχει προσβληθεί από την ασθένεια κατά το χρόνο που αυτός εργαζόταν, ενώ σε περίπτωση διακοπής της εργασίας του θα πρέπει η νόσος να διαπιστωθεί μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα όπως αυτό ορίζεται από το αρ40 του Κανονισμού Ασθενείας.

7. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ. (Ν.612/1977)

Ειδικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ισχύουν για όσους δικαιούνται σύνταξη με τις διατάξεις του Ν.612/1997 ή με αντίστοιχες διατάξεις που αναφέρονται σε αυτές, με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% και 4.050 ημέρες ασφάλισης χωρίς όριο ηλικίας ή 4.500 ημέρες και με ποσό σύνταξης που αντιστοιχεί σε αυτό των 10.500 ημερών ασφάλισης.

- Τυφλοί και στους δύο οφθαλμούς χωρίς να απαιτείται η τυφλότητα να υπήρχε κατά το χρόνο ασφάλισης

- Παραπληγικοί/ Τετραπληγικοί

- Μεταγγιζόμενοι πάσχοντες από Β ομόζυγο μεσογειακή ή δρεπανοκυτταρική ή μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία

- Νεφροπαθείς σε αιμοκάθαρση ή με μεταμόσχευση

- Αιμορροφιλικοί

- Μεταμοσχευμένοι με συμπαγή όργανα (καρδιά, πάγκρεας κτλ) σε ανοσοκαταστολή.

- Μεταμοσχευμένοι μυελού των οστών.

- Πάσχοντες από Σκλήρυνση κατά πλάκας, κυστική ίνωση ή μόνιμη ορθοκυστική διαταραχή.

- Όσοι έχουν υποστεί ακρωτηριασμό

8. ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Η περίπτωση της χορήγησης διπλής σύνταξης σε ασφαλισμένο που ήδη λαμβάνει σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από άλλο ασφαλιστικό φορέα απαιτούνται οι εξής προϋποθέσεις:

- Για **πλήρη σύνταξη** ανάλογα με το ποσοστό αναπηρίας (ανεξαρτήτως φύλου) σε αναπηρία από κοινή νόσο σύμφωνα με τα αρ.27 του Ν. 1902/90 και αρ. 47 του Ν.2084/92, απαιτούνται 3.600 ημέρες ασφάλισης και 600 τα τελευταία 5 έτη πριν την εμφάνιση της αναπηρίας.

- Για **μειωμένη σύνταξη** κατά 50% ανάλογα με το ποσοστό αναπηρίας (ανεξαρτήτως φύλου) από κοινή νόσο σύμφωνα με τα αρ.27 του Ν. 1902/90 και αρ. 47 του Ν. 2084/92, απαιτούνται 4.500 ημέρες ασφάλισης χωρίς να απαιτείται ασφαλιστικός δεσμός με το ΙΚΑ τα τελευταία χρόνια ή 1.500 και 600 τα τελευταία 5 έτη πριν την εμφάνιση της αναπηρίας.

9. ΜΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Οι συντάξεις αναπηρίας υπόκεινται στην κρίση της εκάστοτε υγειονομικής επιτροπής. Εάν η επιτροπή κρίνει πως η αναπηρία είναι μόνιμη τότε η σύνταξη χορηγείται αδιάλειπτα και για χρόνο αόριστο.

Οι περιπτώσεις των ασφαλισμένων πριν τις 1/1/1993 που λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας που δεν υπόκεινται σε επανεξέταση και τους χορηγείται σύνταξη αναπηρίας για χρόνο αόριστο είναι:

α) Όσοι έχουν λάβει σύνταξη αναπηρίας για 12 συναπτά έτη χωρίς όριο ηλικίας και ανεξαρτήτως φύλου.

β) Όσοι έχουν λάβει σύνταξη αναπηρίας συνεχόμενα ή με διακοπές για 20 έτη και χωρίς διακοπή τα τελευταία 3 έτη χωρίς όριο ηλικίας.

γ) Όσοι έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας τους (για τις γυναίκες το 50ο) και λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας για 7 συναπτά έτη έχοντας κριθεί από υγειονομική επιτροπή τουλάχιστον 3 φορές.

δ) Όσοι έχουν συμπληρώσει το 60ο έτος της ηλικίας τους (για τις γυναίκες το 55ο) και λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας για 5 συναπτά έτη έχοντας κριθεί από υγειονομική επιτροπή τουλάχιστον 2 φορές

Ειδική περίπτωση μονιμοποίησης σύνταξης αναπηρίας αποτελούν ασφαλισμένοι που υπάγονται στο αρ. 16 του Ν3846/2010 που έχουν πιστοποιηθεί με ποσοστό αναπηρίας άνω του 80% και είναι νεφροπαθείς τελικού σταδίου, έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση ή ακρωτηριασμό άνω ή κάτω άκρων, είναι τυφλοί, πάσχουν από σύνδρομο Down, αυτισμό, βαριά νοητική υστέρηση, φωκομέλειες, παραπληγία ή τετραπληγία, κυστική ίνωση αλλά και άλλες εκτός των ανωτέρω παθήσεων για τις οποίες ειδική επιστημονική επιτροπή από Ιατρούς του ειδικού σώματος υγειονομικών επιτροπών έχει αποφανθεί πως η διάρκεια της αναπηρίας των ασφαλισμένων καθορίζεται επ' αόριστον.

Στη περίπτωση του εξωιδρυματικού επιδόματος (παραπληγικού) δεν ισχύουν οι ανωτέρω περιπτώσεις. Χορηγείται επ' αόριστον μόνο σε περίπτωση που η γνωμάτευση ισχύει «εφ' όρου ζωής» ενώ παράλληλα γίνεται έλεγχος για τυχών νοσηλεία σε ασυλιακής μορφής ίδρυμα.

10.ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΓΗΡΑΤΟΣ σε ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ και ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ σε ΓΗΡΑΤΟΣ

Για να μετατραπεί μια σύνταξη γήρατος σε αναπηρίας θα πρέπει η αναπηρία να προϋπήρχε της θεμελίωσης σύνταξης λόγω γήρατος και συνέχισε να υπάρχει και κατά το χρόνο λήψης της σύνταξης καθώς στο χρόνο υποβολής της αίτησης μετατροπής.

Για να μετατραπεί μια σύνταξη αναπηρίας σε γήρατος θα πρέπει να συντρέχουν οι ηλικιακές και ασφαλιστικές προϋποθέσεις των διατάξεων που ισχύουν για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης γήρατος με την διαφορά πως συνυπολογίζεται ως χρόνος ασφάλισης και ο χρόνος συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας(αρ.40 του Ν.3996/11).

Εξαίρεση στον συνυπολογισμό του χρόνου της σύνταξης αναπηρίας για τη θεμελίωση σύνταξης αναπηρίας αποτελεί ο χρόνος συνταξιοδότησης των τυφλών, παραπληγικών, τετραπληγικών, νεφροπαθών, με σκλήρυνση κατά πλάκας, με μεσογειακή αναιμία, αιμορροφιλικών, υποβληθέντων σε μεταμόσχευση μυελού των οστών, ακρωτηριασμένων άνω ή κάτω άκρων, πασχόντων από κυστική ίνωση ή μόνιμη ορθοκυστική διαταραχή.

11.ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Το επίδομα απολύτου αναπηρίας χορηγείται μετά από κρίση της Υγειονομικής Επιτροπής σε συνταξιούχους λόγω αναπηρίας ή θανάτου που δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν και απαιτείται συνεχής επίβλεψη και συμπαράσταση εταίρου προσώπου. Επίδομα απολύτου αναπηρίας μπορούν να λάβουν και τυφλοί συνταξιούχοι που λαμβάνουν σύνταξη γήρατος (παρ. 3 αρ. 42 Ν.1140/1981).

Το επίδομα χορηγείται και από επικουρικά ταμεία (αρ.58 του Ν3518/2006) μόνο στην περίπτωση της τυφλότητας το οποίο όμως καταργήθηκε με το Ν. 4387/16, και αντιστοιχεί σε προσαύξηση 50% στο βασικό ποσό της καταβαλλόμενης σύνταξης που λαμβάνει ο ασφαλισμένος χωρίς τις προσαυξήσεις λόγω οικογενειακών βαρών. Το ποσό δεν μπορεί να ξεπερνά το 20πλάσιο του τεκμαρτού ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη.

12. ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Εάν έχει δικαστικώς αποδειχθεί πως η αναπηρία του ασφαλισμένου προέρχεται από πρόθεση, πλημμέλημα ή κακούργημα το οποίο διέπραξε ο ίδιος τότε δεν δικαιούται σύνταξη αναπηρία αντιθέτως δικαιούνται τα μέλη της οικογένειας του όπως θα δικαιούνταν σε περίπτωση θανάτου του.

13. ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ – ΝΕΑ ΠΑΘΗΣΗ

Εάν ο ασφαλισμένος ξεκίνησε να εργάζεται ενώ είχε ήδη αναπηρία και η επιδείνωση της ήδη υπάρχουσας πάθησης ή η νέα πάθηση παρέχει ποσοστό τουλάχιστον στο μισό από το προβλεπόμενο (δηλαδή 40%, 33,3%,25%) ο ασφαλισμένος θεωρείται ανάπηρος. (παρ.5, αρ.27 Ν.1902/90)

Προϋποθέσεις Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΓΛΚ

1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

ΓΕΝΙΚΑ

Δικαίωμα σε σύνταξη αναπηρίας μπορούν να θεμελιώσουν δημόσιοι υπάλληλοι με τουλάχιστον 5ετή υπηρεσία, με εξαίρεση το εργατικό ατύχημα που δεν απαιτεί τις παραπάνω χρονικές προϋποθέσεις.

Εάν η σωματική βλάβη ή ασθένεια που δεν οφείλονται στην υπηρεσία, καθιστούν απαγορευτική τη συνέχιση της εργασίας του υπαλλήλου και ο υπάλληλος έχει τουλάχιστον 5ετή συντάξιμη υπηρεσία, τότε το δημόσιο αυτοδικαίως λύει την εργασιακή σχέση με τον υπάλληλο και του χορηγεί σύνταξη.

2. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Προκειμένου να πιστοποιηθεί η αναπηρία του δημοσίου υπαλλήλου θα πρέπει να αιτηθεί προς την αρμόδια Διεύθυνση Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να τον παραπέμψει στην αρμόδια επιτροπή.

Με τον ιδρυτικό νόμο του ΚΕΠΑ, εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, που προβλέπουν δικαιοδοσία των Ανωτάτων Υγειονομικών Επιτροπών, Στρατού (Α.Σ.Υ.Ε.), Ναυτικού (Α.Ν.Υ.Ε.) του προσωπικού του Πολεμικού Ναυτικού, Λιμενικού Σώματος και Εμπορικού Ναυτικού, Αεροπορίας (Α.Α.Υ.Ε.) για τους αξιωματικούς και οπλίτες της Αεροπορίας και της Ανώτατης Υγειονομικής Επιτροπής της Ελληνικής Αστυνομίας.⁶³

Ειδικότερα η Ανώτατη Στρατού Υγειονομική Επιτροπή (ΑΣΥΕ) είναι το ανώτερο υγειονομικό γνωμοδοτικό συμβούλιο του Στρατού Ξηράς και είναι υπεύθυνη για την γνωμάτευση του είδους και της πάθησης, του ποσοστού αναπηρίας καθώς και της διάρκειας ισχύος της γνωμάτευσης (διάρκεια αναπηρίας) όσων

⁶³ Αρ. 6 του Ν. 3863/2010

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

παραπέμπονται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (Γ.Λ.Κ.) ως αιτούντες σύνταξης αναπηρίας.

3. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΑΙΤΙΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΜΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ	
Ανικανότητα μη οφειλόμενη στην υπηρεσία	5 έτη		
Εργατικό ατύχημα ή ανικανότητα που οφείλεται στην υπηρεσία	1 ημέρα	α) Οι συνέπειες του τραύματος ή νοσήματος να εκδηλώθηκαν το αργότερο μέσα σε 6 μήνες από την ημέρα απομάκρυνσης του υπαλλήλου. β) Εκδήλωση χρόνιων νοσημάτων στη διάρκεια 3ετίας από το διορισμό δεν θεωρούνται προερχόμενα από την υπηρεσία. ⁶⁴	
* Π.Δ. 169/2007 ΦΕΚ. 210 Άρθρο 1 παρ. 1 περ. γ' Α.Ν. 1854/51,όπως τροποπ. με άρθρο 1 Ν.Δ. 208/74 και 3 παρ. 7 Ν.2227/94 ** Π.Δ. 169/2007 ΦΕΚ. 210 Άρθρο 1 παρ. 1 περ. στ' Α.Ν. 1854/51			

Πίνακας 4 Προϋποθέσεις Σύνταξης Αναπηρίας

Δεν δικαιούται σύνταξη υπάλληλος του οποίου η αναπηρία αποδεδειγμένα σχετίζεται με βαρύ πταίσμα του ιδίου.

4. ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Το επίδομα απόλυτης αναπηρίας χορηγείται σε συνταξιούχους αναπηρίας και θανάτου με επιβαρυνμένη υγεία καθώς και στους τυφλούς συνταξιούχους γήρατος.

Η κρίση της υγειονομικής επιτροπής πως ο ασφαλισμένος ανάπηρος βρίσκεται σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη και συμπαράσταση εταίρου προσώπου, ορίζει τη χορήγηση του επιδόματος απολύτου αναπηρίας προσαυξάνοντας το ποσό της σύνταξης κατά 50% χωρίς να συμπεριλαμβάνονται σε αυτό τα επιδόματα (οικογενειακά και τέκνων).⁶⁵

⁶⁴ Στο χρόνο αυτό συνυπολογίζεται και η συνεχής προϋπηρεσία σε θέση εκτάκτου ή με σύμβαση, που προηγείται του διορισμού του υπαλλήλου ως τακτικού.

⁶⁵ Αρ. 42, του Ν. 1140/1981 και αρ. 60, του Ν. 3518/2006

Προϋποθέσεις Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ

1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΟ ΟΑΕΕ

ΓΕΝΙΚΑ

Σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 1-3 του άρθρου 38 του Ν.4331/2015, προκειμένου να καταβληθεί σύνταξη αναπηρίας σε ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ θα πρέπει το οφειλόμενο ποσό να μη ξεπερνά τις 55 μηνιαίες συντάξεις του κατώτατου ορίου σύνταξης, όπως αυτό ισχύει και σύμφωνα με τον τρόπο υπολογισμού της και συμπεριλαμβανομένων της κύριας οφειλής, προσθέτων τελών, τόκων, επιβαρύνσεων και ποσών από αναγνωρίσεις και όχι πέραν του ποσού των 25.000 ευρώ..

2. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Προκειμένου να πιστοποιηθεί η αναπηρία του ασφαλισμένου θα πρέπει να αιτηθεί προς την αρμόδια υπηρεσία του ΟΑΕΕ για σύνταξη αναπηρίας προσκομίζοντας εισηγητικό φάκελο αναπηρίας του ΚΕΠΑ και η υπηρεσία θα εκδώσει παραπεμπτικό.

Εφόσον η επιτροπή αποφανθεί για το ποσοστό αναπηρίας και ο ασφαλισμένος το αποδεχθεί ή προχωρήσει σε ένσταση και αυτή ολοκληρωθεί, τότε ενημερώνει τον Φορέα για το αποτέλεσμα της επιτροπής ώστε να προχωρήσει η διαδικασία έκδοσης συνταξιοδοτικής απόφασης.

3. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Με το Π.Δ. 258/2005 καταργούνται τα Ταμεία, Τ.Ε.Β.Ε., Τ.Α.Ε., Τ.Σ.Α. και ιδρύεται ο Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.).

Για ασφαλισμένους στον **ΟΑΕΕ**⁶⁶ με ποσοστό αναπηρίας 67% με 5 χρόνια ασφάλισης⁶⁷ με τα 2 τελευταία έτη συνεχόμενα πριν την διακοπή της εργασίας ή την επέλευση της αναπηρίας.

⁶⁶ Αρ 21 Π.Δ. 258/2005, Αρ. 50 . Ν. 3996/2011

⁶⁷ Αν στη διάρκεια των 5 ετών ο ασφαλισμένος έχει συνταξιοδοτηθεί, τότε η περίοδος των πέντε ετών επεκτείνεται για τον αντίστοιχο προς την συνταξιοδότηση χρόνο

Εάν υπάρχουν 15 χρόνια ασφάλισης δεν θα πρέπει να έχει ασφαλιστεί σε άλλο ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης ή στο δημόσιο από τη διακοπή της ασφάλισης του και μέχρι να καταστεί ανάπηρος.

Εάν η διακοπή της εργασίας οφείλεται σε βίαιο συμβάν εντός της εργασίας τότε δικαιούται σύνταξη ανεξαρτήτως χρόνου ασφάλισης. Εάν το βίαιο συμβάν έλαβε χώρα εκτός εργασίας απαιτούνται 2,3 χρόνια ασφάλισης.

4. ΜΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Οι συντάξεις αναπηρίας υπόκεινται στην κρίση της εκάστοτε υγειονομικής επιτροπής. Εάν η επιτροπή κρίνει πως η αναπηρία είναι μόνιμη τότε η σύνταξη χορηγείται αδιάλειπτα και για χρόνο αόριστο.

Οι περιπτώσεις των ασφαλισμένων πριν τις 1/1/1993 που λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας που δεν υπόκεινται σε επανεξέταση και τους χορηγείται σύνταξη αναπηρίας για χρόνο αόριστο είναι:

α) Όσοι έχουν λάβει σύνταξη αναπηρίας για 12 συναπτά έτη χωρίς όριο ηλικίας και ανεξαρτήτως φύλου.

β) Όσοι έχουν λάβει σύνταξη αναπηρίας συνεχόμενα ή με διακοπές για 20 έτη και χωρίς διακοπή τα τελευταία 3 έτη χωρίς όριο ηλικίας.

γ) Όσοι έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας τους (για τις γυναίκες το 50ο) και λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας για 7 συναπτά έτη έχοντας κριθεί από υγειονομική επιτροπή τουλάχιστον 3 φορές.

δ) Όσοι έχουν συμπληρώσει το 60ο έτος της ηλικίας τους (για τις γυναίκες το 55ο) και λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας για 5 συναπτά έτη έχοντας κριθεί από υγειονομική επιτροπή τουλάχιστον 2 φορές.

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Αναπηρίας σε παλαιούς ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων

ΓΕΝΙΚΑ

Για την απονομή σύνταξης αναπηρίας, ισχύουν οι καταστατικές διατάξεις κάθε Ταμείου. Χαρακτηριστικό των διατάξεων αυτών είναι πως δεν συμφωνούν μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να υπάρχουν σοβαρές αποκλίσεις στην ασφαλιστική μεταχείριση των ασφαλισμένων σε διαφορετικά ταμεία. Σε τέτοιες περιπτώσεις εφαρμόζονται κανόνες «Ισόνομης Ασφαλιστικής Προστασίας» σε μια προσπάθεια εξάλειψης αυτών των ασφαλιστικών ανισοτήτων.

Επίσης το εργατικό ατύχημα δεν αντιμετωπίζονταν με τον ίδιο τρόπο μεταξύ των ταμείων αλλά πλέον οι συντάξεις αναπηρίας βάση του αρ. 31 του Ν. 4387/2016, δίνονται χωρίς καμία προϋπόθεση χρόνου ασφάλισης όταν η αναπηρία οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή ατύχημα κατά την απασχόληση,

1. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Προκειμένου να δικαιωθεί αναπηρική σύνταξη ο ασφαλισμένος εν ενεργεία υπάλληλος, θα πρέπει να υποβάλει στην υπηρεσία του αίτηση συνταξιοδότησης μαζί με εισηγητικό φάκελο ΚΕΠΑ.

Στη συνέχεια εκδίδεται παραπεμπτικό για την επιτροπή ΚΕΠΑ η οποία θα γνωματεύσει για το ποσοστό αναπηρίας. Εάν ο ασφαλισμένος εξασφαλίσει τον απαιτούμενο βαθμό αναπηρίας τότε λαμβάνει σύνταξη υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις

2. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΤΑΠ - ΟΤΕ⁶⁸

Το ελάχιστο ποσοστό αναπηρίας που απαιτείται προκειμένου ο ασφαλισμένος να διεκδικήσει σύνταξη είναι το 50%

➤ **Κοινή Νόσος με Μερική Αναπηρία**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 12 έτη χωρίς όριο ηλικίας και να υπάρχει ανικανότητα για το είδος της παρεχόμενης εργασίας

➤ **Κοινή Νόσος με Ολική Αναπηρία**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 10 έτη χωρίς όριο ηλικίας και να υπάρχει ανικανότητα για κάθε βιοποριστικό επάγγελμα

⁶⁸ Αρ.10 Ν 1902/90, Ν.2084/92, αρ.2,4,5,11 ν/3029/02, Ν.3655/08

➤ **Εργατικό ατύχημα με ολική αναπηρία**

Χωρίς χρόνο ασφάλισης, χωρίς όριο ηλικίας και να υπάρχει ανικανότητα για το είδος της παρεχόμενης εργασίας

➤ **Εργατικό ατύχημα με μερική αναπηρία**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 8 έτη χωρίς όριο ηλικίας και να υπάρχει ανικανότητα για κάθε βιοποριστικό επάγγελμα

ΤΕΑΠ – ΔΕΗ⁶⁹

➤ **Κοινή Νόσος**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 10 έτη

➤ **Εργατικό ατύχημα**

Ανεξάρτητα από το χρόνο ασφάλισης, χωρίς όριο ηλικίας.

ΤΣΠ-ΕΤΕ⁷⁰

➤ **Κοινή Νόσος με διαρκή πλήρη ή μερική αναπηρία**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 10 έτη συνεχούς υπηρεσίας

➤ **Εργατικό ατύχημα**

Ανεξάρτητα από το χρόνο ασφάλισης, χωρίς όριο ηλικίας.

ΤΣΠ-ΑΤΕ

Από το ΤΣΠ-ΑΤΕ το δικαίωμα αποκτάται εάν εξαιτίας πάθησης ή βλάβης ή εξασθένισης σωματικής ή πνευματικής ο υπάλληλος είναι πλήρως ανίκανος για την εκτέλεση της εργασίας του και απομακρυνθεί από αυτή.

➤ **Κοινή Νόσος**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 5 έτη γενικώς ή 3 έτη πραγματικής υπηρεσίας

➤ **Εργατικό ατύχημα**

Ανεξάρτητα από το χρόνο ασφάλισης, χωρίς όριο ηλικίας.

ΤΕΑΠ ΕΡΤΤ⁷¹

➤ **Κοινή Νόσος**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 5 έτη

➤ **Εργατικό ατύχημα**

Ανεξάρτητα από το χρόνο ασφάλισης, χωρίς όριο ηλικίας.

ΤΑΠ - ΕΤΒΑ

⁶⁹ Αρ 8, Ν. 4491/66

⁷⁰ ΑΥΚΑ 44/3/4771/73

⁷¹ Αρ.3 ΠΔ 768/79

➤ **Κοινή Νόσος με ολική ανικανότητα**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 10 έτη και να υπάρχει ανικανότητα για κάθε βιοποριστικό επάγγελμα

➤ **Ατύχημα κατά την υπηρεσία**

Ανεξάρτητα από το χρόνο ασφάλισης, χωρίς όριο ηλικίας.

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΙΚΑ

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΟ ΙΚΑ ΕΤΑΜ

Δικαιούχοι της σύνταξης θανάτου ασφαλισμένων ή συνταξιούχων υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις είναι τα μέλη της οικογένειας τους με τα ποσοστά της σύνταξης που αναλογούν σε κάθε μέλος να ορίζεται από την εκάστοτε νομοθεσία και προκύπτει με βάση **το οργανικό ποσό της σύνταξης** που λάμβανε ή δικαιούταν να λάβει ο θανών/ουσα.

ΓΕΝΙΚΑ

Προκειμένου ο/η επιζών σύζυγος να δικαιωθεί σύνταξη χηρείας θα πρέπει να υπάρχει έγκυρος γάμος κατά το χρόνο θανάτου του ασφαλισμένου/συνταξιούχου και να μην έχει λυθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, σε ειδικές μόνο περιπτώσεις μπορεί να δικαιούται παροχή σύνταξης χηρείας και διαζευγμένος/η σύζυγος.

Εάν ο/η επιζών σύζυγος ήταν ανάπηρος με ποσοστό τουλάχιστον 67% κατά το χρόνο θανάτου του ασφαλισμένου/συνταξιούχου τότε η σύνταξη χορηγείται καθ' όλη τη διάρκεια της αναπηρίας χωρίς περιορισμούς.

Επίσης δεν εξετάζεται εάν ο/η επιζών σύζυγος ήταν ασφαλισμένος στο ΙΚΑ ή εάν το ζευγάρι συζούσε, όπως δεν λαμβάνονται οικονομικά κριτήρια (οικονομική κατάσταση του επιζώντα π.χ. εάν είναι ευκατάστατος) για την απόδοση της σύνταξης.

Τέκνα νόμιμα, νομιμοποιημένα αναγνωρισμένα ή υιοθετημένα μπορούν να λάβουν σύνταξη λόγω θανάτου εάν είναι άγαμα, δεν εργάζονται και δεν λαμβάνουν σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος ή ανάκανα για κάθε βιοποριστική εργασία.

Το ποσό της χορηγούμενης σύνταξης δεν μπορεί να υπερβαίνει το πλήρες ποσό της σύνταξης του θανόντα ασφαλισμένου ή συνταξιούχου αλλά ούτε να υπολείπεται του κατώτατου ορίου αυτής.

ΑΦΑΝΙΑ

Στην σύνταξη λόγω θανάτου, η αφάνεια εξομοιώνεται στις προϋποθέσεις με τον θάνατο. Για να κηρυχθεί κάποιος σε αφάνεια απαιτείται τελεσίδικη δικαστική απόφαση μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων συγγενών, εφόσον ο θάνατος καθίσταται πιθανός λόγω κινδύνου ζωής (π.χ. πυρκαγιά, ναυάγιο, κτλ) και για ένα (1) έτος τουλάχιστον δεν υπάρχει αξιόπιστη είδηση πως το πρόσωπο ζει, αλλιώς εάν δεν συντρέχουν συνθήκες κινδύνου ζωής απαιτούνται τουλάχιστον 5 έτη από την τελευταία είδηση γι' αυτόν.

ΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΕΛΕΥΣΗ ΤΡΙΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

Η χορήγηση της σύνταξης λόγω θανάτου καταβάλλεται ολόκληρη για τα τρία πρώτα χρόνια και στη συνέχεια ανάλογα με το εάν ο δικαιούχος εργάζεται ή λαμβάνει σύνταξη από ίδιο δικαίωμα μειώνεται κατά 50% αν δεν έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας ή κατά 30% αν έχει συμπληρωθεί αυτό, όπως προβλεπόταν με το αρ. 62 παρ. 2 περ. α του Ν. 2676/99 σε συνδυασμό με το αρ. 4 του Ν. 3385/2005, εκτός και εάν φέρει αναπηρία άνω του 67% κατά την ημερομηνία θανάτου και όσο διάστημα διαρκεί αυτή. Στο καθεστώς που ίσχυε πριν την 13/05/2016, στους διπλοσυνταξιούχους, σύμφωνα με το αρ. 62 παρ. 2 περ. δ του Ν. 2676/99, παρεχόταν η δυνατότητα επιλογής ως προς την μείωση, ενώ υπήρχε εξαίρεση για τους συνταξιούχους του ΟΓΑ, στους οποίους δεν εφαρμόζόταν αυτή.

**ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ
(παλαιοί ασφαλισμένοι - πριν 31/12/1992)**

ΑΙΤΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ	ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ Θάνατος ή Αφάνεια του ασφαλισμένου	Ειδικές Προϋποθέσεις	Δικαιούχοι
Κοινή Νόσος	4.500 Ημέρες Ασφάλισης		Σύζυγος, Τέκνα, Γονείς Ορφανοί και από τους δύο γονείς εγγονοί Ή πρόγονοι
	1.500 Ημέρες Ασφάλισης	Οι 300 εξ αυτών την τελευταία 5ετία πριν το θάνατο*	
	Ανάλογα με την ηλικία και την ημερομηνία θανάτου*	Οι 300 εξ αυτών την τελευταία 5ετία πριν το θάνατο**	
Εργατικό Ατύχημα⁷²	1 Ημέρα Ασφάλισης		
Επαγγελματική Ασθένεια	Συνήθως αρκεί και 1 Ημέρα Ασφάλισης	Ο Κανονισμός Ασφάλισης του ΙΚΑ ορίζει τις προϋποθέσεις ανάλογα με την εργασία και το χρονικό διάστημα	
Εξωεργατικό Ατύχημα	Το 50% των ημερών ασφάλισης που απαιτούνται για σύνταξη θανάτου από κοινή νόσο		
<p>* Πριν το 21ο έτος απαιτούνται 300 Ημέρες Εργασίας που αυξάνονται κατά 120 ημέρες ανα έτος μέχρι τις 4.200 Ημέρες Εργασίας</p> <p>** Οι ημέρες αναζητούνται και κατά το έτος θανάτου</p>			
Σχετική Νομοθεσία: άρ.27 Ν. 1902/90, άρ.26 Ν.2084/92, Ν. 1846/51, Ν. 3863/10, Ν. 3385/2005, Ν. 3232/2004			

Πίνακας 5 Προϋποθέσεις Σύνταξης Θανάτου Ασφαλισμένου

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΣΥΖΥΓΟΙ

Ο/Η σύζυγος⁷³ του θανόντα ασφαλισμένου/ης ή συνταξιούχου προκειμένου να δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου πρέπει:

- ο γάμος να είναι έγκυρος χωρίς μέχρι την ημερομηνία θανάτου να έχει ακυρωθεί ή λυθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

⁷² Το ποσό της σύνταξης στο εργατικό ατύχημα πρέπει να είναι μεγαλύτερο ή ίσο με το ποσό που προκύπτει με βάση 6000ΗΕ στην 10^η ασφαλιστική κλάση του ΕΤΑΜ

⁷³ Άρ. 62, Ν2676/199

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

• Για θανάτους μετά τις 15/7/2010 να έχει διανυθεί τριετία μέσα στο γάμο εάν πρόκειται για ασφαλισμένο ή πενταετία εάν ο θανών ήταν ήδη συνταξιούχος.⁷⁴ Εξαιρέση αποτελούν: α) ο αιφνίδιος θάνατος ή λόγω ατυχήματος, β) η ύπαρξη τέκνου (των ιδίων, υιοθετημένο ή νόμιμα αναγνωρισμένο), γ) η γέννηση τέκνου μετά το θάνατο και διαπιστωθεί η γνησιότητα του κυοφορούμενου κατά την ημερομηνία θανάτου τέκνου σύμφωνα με τον Α.Κ.

ΤΕΚΝΑ

Τα παιδιά που έχουν γεννηθεί εντός γάμου, τα αναγνωρισμένα ή υιοθετημένα⁷⁵ δικαιούνται σύνταξη θανάτου εφόσον δεν λαμβάνουν σύνταξη από άλλο φορέα και δεν έχουν παντρευτεί, μέχρι το 18ο έτος και εφόσον σπουδάζουν σε ΙΕΚ, σε ΤΕΙ ή ΑΕΙ της ημεδαπής ή της αλλοδαπής το δικαίωμα παρατείνεται μέχρι το 24ο έτος της ηλικίας τους.

ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

α) Αποβιώσαντες πριν τις 13/05/2016

Δικαιούχοι σύνταξης λόγω θανάτου	Συνολικό Ποσοστό επί της Συντάξεως του Θανόντος	Ποσοστό Συζύγου	Ποσοστό Τέκνων
Σύζυγος (χήρος/α) χωρίς τέκνα	70%	70%	-
Σύζυγος και ένα (1) τέκνο	70%	35%	35%
Σύζυγος και δύο (2) τέκνα	70%	35%	2 x 17,5%
Σύζυγος και τρία (3) τέκνα	80%	40%	3 x 13,33%
Σύζυγος και τέσσερα (4) τέκνα	90%	45%	4 x 11,25%
Σύζυγος και πέντε (5) τέκνα	100%	50%	5 x 10% ⁷⁶

Πίνακας 6 Ποσοστά Σύνταξης για Θανόντες πριν τις 13/05/2016

⁷⁴ Για θανάτους πριν τις 15/7/2010 για τους μεν ασφαλισμένους ο γάμος θα πρέπει να έχει τελεστεί τουλάχιστον 6 μήνες πριν από το θάνατο ενώ για τους συνταξιούχους τουλάχιστον 2 έτη.

⁷⁵ Η υιοθεσία θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί 1 έτος πριν το θάνατο τους ασφαλισμένου ή 1 έτος πριν την συνταξιοδότηση του θανόντα.

⁷⁶

β) Αποβιώσαντες μετά τις 13/05/2016

Η ρύθμιση που ίσχυσε από 13/5/2016 όριζε στον/ην επιζώντα σύζυγο να χορηγείται το 50% της σύνταξης του θανόντα με ηλικιακές προϋποθέσεις αφού έχει θεσπιστεί το 55ο έτος για θεμελίωση σύνταξης χηρείας.

Προβλέπεται η διακοπή της σύνταξης για συζύγους κάτω των 55 ετών μετά από 3έτη λήψης της σύνταξης θανάτου εάν δεν υπάρχουν ανήλικα τέκνα. Οι σύζυγοι που την ίδια ημερομηνία είχαν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας τους δικαιώθηκαν σύνταξη θανάτου εφ' όρου ζωής ενώ όσοι ήταν λιγότερο από 55 ετών και είχαν ανήλικα τέκνα ή φοιτητές (μέχρι 24 ετών) θα την λάμβαναν μέχρι την ενηλικίωση των τέκνων, την ολοκλήρωση των σπουδών ή την πάροδο του 24ου έτους τους και εφόσον συνέχιζαν να φοιτούν. Στην περίπτωση που το 55ο έτος της ηλικίας συμπληρώνεται μέσα στην τριετία, τότε ο/η επιζών σύζυγος θα λάβει για μια τριετία τη σύνταξη, στη συνέχεια κατόπιν αιτήσεως επαναχορηγείται αυτή στο 67ο έτος της ηλικίας. Τα τέκνα που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου του γονέα με το νέο νόμο έχουν τη δυνατότητα να εργάζονται, χωρίς να έχουν ως συνέπεια της διακοπή της σύνταξης.

Δικαιούχοι σύνταξης λόγω θανάτου	Συνολικό Ποσοστό επί της Συντάξεως του Θανόντος	Ποσοστό Συζύγου*	Ποσοστό Τέκνων
Σύζυγος (χήρος/α) χωρίς τέκνα	50%	70%	-
Σύζυγος και ένα (1) τέκνο	75%	50%	25%
Σύζυγος και δύο (2) τέκνα	100%	50%	2 x 25% %
Σύζυγος και τρία (3) τέκνα	100%	50%	3 x 16,66%
Σύζυγος και τέσσερα (4) τέκνα	100%	50%	4 x 12,5%
Σύζυγος και πέντε (5) τέκνα	100%	50%	5 x 10%
* Μετά την 3ετία εάν ο επιζών σύζυγος εργάζεται ή λαμβάνει άλλη σύνταξη το ποσοστό το μειώνεται κατά 50% και επιμερίζεται στα επιζώντα τέκνα.			
άρ 16,άρ 12 του Ν. 4387/2016 (ΦΕΚ 85Α'), Εγκύκλιος ΕΦΚΑ 6 / 5-2-2018			

Πίνακας 7 Ποσοστά Σύνταξης για Θανόντες μετά τις 13/05/2016

Εκτός χρονικών ορίων λαμβάνουν σύνταξη τέκνα :

- Ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία εάν η ανικανότητα προϋπάρχει του 18^{ου} έτους της ηλικίας τους.
- Ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία με νευροψυχιατρική πάθηση που προϋπάρχει του 25^{ου} έτους της ηλικίας τους.⁷⁷

⁷⁷ Αρ. 61, Ν3518/06

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

ΤΕΚΝΑ ΑΜΦΙΤΕΡΟΠΛΕΥΡΩΣ ΟΡΦΑΝΑ

Τέκνα που έχουν χάσει και τους δύο γονείς λαμβάνουν τη σύνταξη μέχρι το 24^ο έτος χωρίς να απαιτείται να σπουδάζουν⁷⁸.

Το ποσοστό σύνταξης σε αυτές τις περιπτώσεις διαμορφώνεται ως εξής:

Δικαιούχοι σύνταξης λόγω θανάτου	Συνολικό Ποσοστό επί της Συντάξεως του Θανόντος για όλους τους δικαιούχους	Ποσοστό κατά δικαιούχο
Τέκνο ορφανό και από τους δυο γονείς με δικαίωμα σύνταξης από τον ένα γονέα	50%	50%
Τέκνο ορφανό και από τους δυο γονείς με δικαίωμα σύνταξης και από τους δυο γονείς	25% (από τη σύνταξη κάθε γονέα)	25% (από τη σύνταξη κάθε γονέα)
2 Τέκνα ορφανά και από τους δυο γονείς με δικαίωμα σύνταξης από τον ένα γονέα	100%	50% για κάθε τέκνο
2 Τέκνα ορφανά και από τους δυο γονείς με δικαίωμα σύνταξης και από τους δυο γονείς	50% (από τη σύνταξη κάθε γονέα)	25% για κάθε τέκνο
3 Τέκνα ορφανά και από τους δυο γονείς με δικαίωμα σύνταξης από τον ένα γονέα	100%	33,33% για κάθε τέκνο
3 Τέκνα ορφανά και από τους δυο γονείς με δικαίωμα σύνταξης και από τους δυο γονείς	75%	25% για κάθε τέκνο

Πίνακας 8 Ποσοστά Σύνταξης Ορφανών Τέκνων και από τους δύο γονείς

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΤΕΚΝΑ ΜΕ ΒΑΡΙΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Εάν υπάρχουν τέκνα ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία αμφιτεροπλεύρως ορφανά με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, εφ' όρου ζωής, λόγω νοητικής υστέρησης, αυτισμού, πολλαπλών βαριών αναπηριών ή από χρόνιες ψυχικές διαταραχές δικαιούνται το σύνολο του ποσού της σύνταξης που λάμβανε ο θανών γονέας ή που θα δικαιούταν να λάβει ο θανών ασφαλισμένος με την προϋπόθεση πως δεν εργάζονται δεν ασκούν κάποιο επάγγελμα ή δεν παίρνουν σύνταξη (Αρ. 5, Ν 3232/2004). Η αναπηρίες αυτές θα πρέπει να χρονολογούνται πριν την συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους ή του 24ου σε περίπτωση σπουδαζόντων τέκνων.

Στα τέκνα με τις παραπάνω προϋποθέσεις χορηγείται το πλήρες κατώτερο όριο της σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας σε περιπτώσεις θανάτου ασφαλισμένου ενώ

⁷⁸ Αρ. 5, Ν.3232/04

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

χορηγείται πλήρες το κατώτερο όριο σύνταξης θανάτου σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου.

Σε περιπτώσεις που υπάρχουν και υγιή τέκνα το ποσό επιμερίζεται σε όλα τα τέκνα με προσαύξηση 20% στα τέκνα με αναπηρία

ΤΕΚΝΑ ΑΠΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΓΑΜΟ

Σε περίπτωση που υπάρχουν τέκνα από 2ο γάμο (ή εκτός γάμου) ή εγγόνια που ο θανών είχε αναλάβει την ευθύνη συντήρησής τους τότε τα ποσά μοιράζονται μεταξύ της χήρας και των τέκνων ως εξής:

Δικαιούχοι σύνταξης λόγω θανάτου	Συνολικό Ποσοστό επί της Συντάξεως του Θανόντος για όλους τους δικαιούχους	Ποσοστό Συζύγου	Ποσοστό Τέκνων
Χήρα και Τέκνο από δεύτερο γάμο ορφανό και από τους δυο γονείς με δικαίωμα σύνταξης από τον ένα γονέα	100%	50%	50%
Χήρα και Τέκνο από δεύτερο γάμο ορφανό και από τους δυο γονείς με δικαίωμα σύνταξης και από τους δυο γονείς	75%	50%	25% (από τη σύνταξη κάθε γονέα)

Πίνακας 9 Ποσοστά Σύνταξης δικαιούχων τέκνων από 2ο γάμο

ΓΟΝΕΙΣ ή ΘΕΤΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

Για να λάβουν οι γονείς σύνταξη από το θανών τέκνο τους σύμφωνα με το θα πρέπει αυτό εν ζωή να τους είχε υπό την προστασία του και να τους συντηρούσε. Οι θετοί γονείς εκτός του θα πρέπει να ήταν οικονομικά αδύνατοι και υπο την προστασία του θανόντα θα πρέπει να έχει λάβει χώρα υιοθεσία τουλάχιστον 3 χρόνια πριν την ημερομηνία θανάτου του.

ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ

Οι διαζευγμένοι σύζυγοι δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου του πρώην συζύγου εφόσον υπήρχαν 10 χρόνια έγγαμου βίου πριν τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

Για τους διαζευγμένους ελέγχονται και οικονομικά κριτήρια όπως το ατομικό φορολογητέο εισόδημα που δεν πρέπει να υπερβαίνει το διπλάσιο του ποσού της ετήσιας σύνταξης των ανασφάλιστων υπερήλικων που χορηγεί ο ΟΓΑ.

Τα ποσά της σύνταξης διαφέρουν ανάλογα με τα έτη του έγγαμου βίου

Διάρκεια έγγαμου βίου με τον/ην πρώην σύζυγο	Συνολικό Ποσοστό επί της Συντάξεως του Θανόντος για όλους τους δικαιούχους	Ποσοστό Χήρου/ας	Ποσοστό πρώην Συζύγου
Ο έγγαμος βίος έχει διαρκέσει 10 έτη	100%	75%	25%
Ο έγγαμος βίος έχει διαρκέσει πάνω από 35έτη	100%	50%	50%

Πίνακας 10 Ποσοστά Σύνταξης διαζευγμένων συζύγων

Για κάθε έτος επιπλέον των 10 ετών το ποσοστό μεταβάλλεται κατά 1% υπέρ του διαζευγμένου.

ΕΤΗ ΕΓΓΑΜΟΥ ΒΙΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΧΗΡΟΥ/ΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΡΩΗΝ ΣΥΖΥΓΟΥ
10	75%	25%
11	74%	26%
12	73%	27%
13	72%	28%
14	71%	29%
15	70%	30%
16	69%	31%
17	68%	32%
18	67%	33%
19	66%	34%
20	65%	35%
21	64%	36%
22	63%	37%

Πίνακας 11 Ποσοστά Σύνταξης διαζευγμένων

ΕΤΗ ΕΓΓΑΜΟΥ ΒΙΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΧΗΡΟΥ/ΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΡΩΗΝ ΣΥΖΥΓΟΥ
23	62%	38%
24	61%	39%
25	60%	40%
26	59%	41%
27	58%	42%
28	57%	43%
29	56%	44%
30	55%	45%
31	54%	46%
32	53%	47%
33	52%	48%
34	51%	49%
35	50%	50%

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΓΛΚ

5. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΘΑΝΑΤΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Για παλαιούς ασφαλισμένους (πριν 31/12/1992)

6. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Προκειμένου να δικαιωθούν τα μέλη της οικογένειας του θανόντος δημοσίου υπαλλήλου σύνταξης θανάτου θα πρέπει ο θανών κατά τον θάνατο να έχει τις εξής προϋποθέσεις :

ΑΙΤΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	Δικαιούχοι υπό προϋποθέσεις
Θάνατος που δεν σχετίζεται με την υπηρεσία	Πέντε (5) χρόνια πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας τουλάχιστον	Σύζυγος, Τέκνα, Πατρική οικογένεια (γονείς, αδέρφια)
Εργατικό Ατύχημα, Τρομοκρατική ενέργεια, Θάνατος που επήλθε σε υπηρεσία που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο	1 Ημέρα Ασφάλισης	
Σχετική Νομοθεσία: Αρ.5 παρ. 1 του Α.Ν. 1854/ 51, Ν.Δ. 208/74, άρ. 15 παρ. 1, του Ν. 1202/81, άρ. 3 παρ. 8 του Ν. 2227/94		

Πίνακας 12 Προϋποθέσεις Σύνταξης Θανάτου Ασφαλισμένου Δημοσίου Υπαλλήλου

7. ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΘΑΝΑΤΟΥ

Οι προϋποθέσεις για να λάβει σύνταξη χηρείας ο/η επιζών σύζυγος που αφορούν τη διάρκεια έγγαμης συμβίωσης, υπόκεινται στις διατάξεις του αρ.12 παρ.1 του Ν. 3863/10 και εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις θυμάτων τρομοκρατίας ή θανάτου κατά την εκτέλεση υπηρεσίας που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο. Γενικότερα ισχύουν οι διατάξεις του Π.Δ. 169/07 καθώς και του αρ. 11 του Ν. 2084/1992.

ΣΥΖΥΓΟΣ ΘΑΝΟΝΤΑ

Ειδικότερα ο/η σύζυγος του θανόντα ασφαλισμένου/ης ή συνταξιούχου προκειμένου να δικαιούται σύνταξη λόγω θανάτου πρέπει:

- Ο γάμος να είναι έγκυρος μέχρι την ημερομηνία θανάτου χωρίς να έχει ακυρωθεί ή λυθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

• Για θανάτους μετά τις 15/7/2010 να έχει διανυθεί τριετία μέσα στο γάμο εάν πρόκειται για ασφαλισμένο ή πενταετία εάν ο θανών ήταν ήδη συνταξιούχος.

Εξαίρεση αποτελούν:

α) ο αιφνίδιος θάνατος ή λόγω ατυχήματος,
β) η ύπαρξη τέκνου (των ιδίων, υιοθετημένο ή νόμιμα αναγνωρισμένο),
γ) η γέννηση τέκνου μετά το θάνατο και διαπιστωθεί η γνησιότητα του κυοφορούμενου κατά την ημερομηνία θανάτου τέκνου σύμφωνα με τον Α.Κ.

δ) εάν ο γάμος τελέστηκε πριν την απόλυση του συζύγου λόγω κατάργησης θέσης ή λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας που δεν σχετίζεται με την υπηρεσία.

ε) σε περίπτωση θανάτου του υπαλλήλου στην υπηρεσία, αν ο γάμος τελέστηκε πριν από το τραύμα ή ατύχημα ή την αναμφισβήτητη εκδήλωση της νόσου, από τα οποία επήλθε η ανικανότητα ή ο θάνατος του υπαλλήλου. Ο χρόνος εκδήλωσης της νόσου βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ. Επιτροπής.⁷⁹

Προκειμένου για διαζευγμένους/ες συζύγους θανόντα η θεμελίωση δικαιώματος θα πρέπει κατά το χρόνο του θανάτου⁸⁰:

α) να μην έχουν τελέσει άλλο γάμο
β) να έχουν συμπληρώσει το 65^ο έτος της ηλικίας τους ή να είναι ανίκανοι/ες για κάθε βιοποριστικό επάγγελμα
γ) να λάμβανε διατροφή από το θανόντα,
δ) να υπάρχουν 10 χρόνια έγγαμου βίου πριν τη λύση του γάμου με αμετάκλητη δικαστική απόφαση,
ε) το διαζύγιο να μην ήταν απόρροια ισχυρού κλονισμού του γάμου υπαιτιότητας του αιτούντος τη σύνταξης,
στ) το ετήσιο φορολογητέο εισόδημα να μην ξεπερνά του διπλάσιου του ετήσιου ποσού της σύνταξης του ΟΓΑ στους υπερήλικες.

ΤΕΚΝΑ

Τα παιδιά που έχουν γεννηθεί εντός γάμου, τα αναγνωρισμένα ή υιοθετημένα δικαιούνται σύνταξη θανάτου, εφόσον δεν λαμβάνουν σύνταξη από άλλο φορέα και

⁷⁹ Αρ. 5 παρ. 1, α' εδαφ. 3, Α.Ν. 1854/51

⁸⁰ Αρ. 4. του Ν. 5252/2004 & αρ. 37 του Ν. 3996/11.

δεν έχουν παντρευτεί, μέχρι το 18^ο έτος και εφόσον σπουδάζουν σε ΙΕΚ μέχρι το 22^ο έτος, ενώ εάν σπουδάζουν σε ΤΕΙ ή ΑΕΙ της ημεδαπής ή της αλλοδαπής το δικαίωμα παρατείνεται μέχρι το 24^ο έτος της ηλικίας τους.

Τέκνα αμφιτεροπλεύρως ορφανά λαμβάνουν σύνταξη μέχρι το 24^ο έτος ανεξαρτήτως σπουδών.⁸¹

Εκτός χρονικών ορίων λαμβάνουν σύνταξη τέκνα :

- Ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία εάν η ανικανότητα προϋπάρχει του 18^{ου} έτους της ηλικίας τους. Η παροχή σύνταξης διαρκεί για όσο διάστημα υφίσταται η ανικανότητα.
- Ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία με νευροψυχιατρική πάθηση που προϋπάρχει του 25^{ου} έτους της ηλικίας τους.⁸²
- Ορφανά και από τους δύο γονείς που πάσχουν από νοητική υστέρηση ή αυτισμό ή από πολλαπλές βαριές αναπηρίες ή από χρόνιες ψυχικές διαταραχές που επιφέρουν μόνιμο ποσοστό αναπηρίας 80%.⁸³

Τα υιοθετημένα τέκνα προκειμένου να λάβουν σύνταξη θα πρέπει να μην είχαν υπερβεί το 18^ο έτος κατά το χρόνο της δημοσίευσης της απόφασης υιοθεσίας, εκτός και εάν πρόκειται για τέκνα στρατιωτικών των οποίων ο θάνατος οφείλεται σε πολεμικά γεγονότα κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους⁸⁴ ή θετά τέκνα που υιοθετήθηκαν πριν το Ν.Δ. 149/1973 και δεν λαμβάνουν ούτε δικαιούνται σύνταξη από άλλο ασφαλιστικό φορέα ή είναι ανίκανα για κάθε βιοποριστικό επάγγελμα.

ΠΑΤΡΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ (Γονείς , Αδέρφια)

Τα μέλη της πατρικής οικογένειας,⁸⁵ του θανόντος δημοσίου υπαλλήλου που μπορούν να δικαιωθούν σύνταξη λόγω θανάτου υπό προϋποθέσεις είναι:

- α) Ο άπορος πατέρας αν κατά το χρόνο θανάτου του τέκνου του έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας του, αλλιώς από τη συμπλήρωσή του εκτός και

⁸¹ Αρ. 6 παρ. 3-4, Ν 2335/95

⁸² Αρ. 61 του Ν.3518/06

⁸³ Αρ.5 του Ν.3232/04

⁸⁴ Κατά την υιοθεσία τα κορίτσια δεν θα πρέπει να έχουν παντρευτεί και τα αγόρια να μην έχουν παντρευτεί και να μην έχουν ενηλικιωθεί.

⁸⁵ Αρ. 6 παρ. 1 Α.Ν.1854/51, Ν.Δ. 208/74

αν είναι άπορος και ανίκανος για κάθε βιοποριστικό επάγγελμα και εφόσον σε κάθε περίπτωση τον συντηρούσε κυρίως ο θανών. Η ανικανότητα του πατέρα βεβαιώνεται με γνωμάτευση της Α.Σ.Υ.Επιτροπής.

β) Αν δεν υπάρχει πατέρας ή αν αυτός πέθανε έστω και πριν αποκτήσει δικαίωμα σε σύνταξη, η άπορη χήρα μητέρα και για φυσικό τέκνο η άπορη φυσική μητέρα, εφόσον είναι άγαμη, και οι άπορες άγαμες αδελφές όπως και οι άγαμοι αδερφοί, εφόσον τα πρόσωπα αυτά τα συντηρούσε κυρίως αυτός που πέθανε. '

Εάν ο θάνατος επήλθε σε υπηρεσία που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν δεν ισχύουν οι προϋποθέσεις ηλικίας, απορίας και συντήρησης.⁸⁶

Η παραίτηση της πατρικής οικογένειας από το δικαίωμα συμμετοχής στη σύνταξη συνεπάγεται την καταβολή αυτής χωρίς μειώσεις στη χήρα του θανόντα και στα τέκνα αυτού.

Άγαμες Θυγατέρες – Άπορες Αδελφές

Στις περιπτώσεις όπου ο θάνατος επέρχεται από τις 21-07-2010 και μετά ή διαζευγμένες θυγατέρες που επρόκειτο να συνταξιοδοτηθούν με αυτό το καθεστώς χάνουν το δικαίωμα. Ενώ οι άγαμες θυγατέρες και άπορες αδελφές θεμελιώνουν δικαίωμα με τους όρους που ισχύουν και για τους άγαμους γιούς και αδερφούς.⁸⁷

Δηλαδή δικαιούνται σύνταξη λόγω ανικανότητας ή είναι ανήλικες. Μετά την ενηλικίωσή τους εφόσον σπουδάζουν σε ΑΕΙ ή ΤΕΙ ή ΙΕΚ μέχρι να τελειώσουν τις σπουδές τους αλλά όχι περισσότερο από το 24^ο έτος της ηλικίας τους.

Εξαίρεση από την κατάργηση του δικαιώματος συνταξιοδότησης αποτελούν όσες ενήλικες άγαμες θυγατέρες προέρχονται από γονέα που προσελήφθηκε στο Δημόσιο μέχρι 31-12-1982 και έχουν γεννηθεί μέχρι το 1960.

Οι προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος είναι: α) εάν λαμβάνουν μισθό από το Δημόσιο ή από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα να μη ξεπερνά το ισχύον κατώτατο όριο σύνταξης του Δημοσίου, β) τα φορολογητέα εισοδήματα από άλλες πηγές να μη ξεπερνούν το ετήσιο ποσό του ισχύοντος κατώτατου ορίου σύνταξης του Δημοσίου, γ) να μην λαμβάνουν, να μη θεμελιώνουν και να μην προσδοκούν ηλικιακά να θεμελιώσουν δικαίωμα συνταξιοδότησης σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα.

Ενώ από 1-1-2013 για τις άγαμες ή διαζευγμένες θυγατέρες που ήδη συνταξιοδοτούνταν το συνολικό ποσό σύνταξης ή συντάξεων που θα λαμβάνουν από

⁸⁶ Αρ.1 παρ.2-3 Ν.Δ.3618/56

⁸⁷ παρ. 1 του άρθρου 9 του ν. 3865/2010

το Δημόσιο, δε μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο του κατώτατου ορίου σύνταξης του Δημοσίου όπως αυτό ισχύει κάθε φορά, ενώ καταργείται το επίδομα εξομάλυνσης.

Εάν η σύνταξη καταβάλλεται σε περισσότερες από μία δικαιούχους, το ανωτέρω ποσό επιμερίζεται σε αυτές σε ίσες μερίδες.⁸⁸

8. ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΟΣΟΥ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΛΟΓΩ ΤΡΙΕΤΙΑΣ (ΑΡ.62 Ν.2676/99 και ΑΡ.4 ΤΟΥ Ν.3385/05 ΑΡ.13 Ν.3863/10)

Η χορήγηση της σύνταξης λόγω θανάτου καταβάλλεται ολόκληρη για τα τρία πρώτα χρόνια και στη συνέχεια ανάλογα με το εάν ο δικαιούχος εργάζεται ή λαμβάνει σύνταξη από ίδιο δικαίωμα μειώνεται κατά 50% και μετά την συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας του αυξάνεται ξανά στο 70%.

Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει εάν: α) ο επιζών σύζυγος φέρει αναπηρία άνω του 67%, β) ο χήρος/α συνταξιοδοτείται από ίδιον δικαίωμα από το Δημόσιο και δεν υπάρχουν συνδικαιούχα τέκνα προβλέπεται επιλογή καταβολής της μιας εκ των δύο συντάξεων μειωμένης κατά 75%,⁸⁹ γ) λαμβάνει πολεμική σύνταξη ή σύνταξη παθόντος στην υπηρεσία λόγω αυξημένου κινδύνου ή τρομοκρατικής ενέργειας, δ) απασχολείται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα οπότε λαμβάνει εξ' αρχής μειωμένη σύνταξη κατά 70% ή γίνεται αναστολή της συνταξιοδότησης, ε) λαμβάνει σύνταξη ή είναι ασφαλισμένος στον ΟΓΑ.

Η μείωση που επέρχεται επιζόντα σύζυγο επιμερίζεται, εάν υπάρχουν, στα δικαιοδόχα τέκνα του θανόντα σε ίσα μέρη.

⁸⁸ Ν.4093/12 & άρ. 3 του Ν.4151/13

⁸⁹ Αρ. 4 του Ν. 3620/2007

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων

ΓΕΝΙΚΑ

Ο θάνατος τους ασφαλισμένου ή συνταξιούχου λόγω γήρατος ή αναπηρίας είναι η βασική προϋπόθεση να λάβουν σύνταξη τα μέλη της οικογένειας του. Εάν η αιτία θανάτου οφείλεται στον ίδιο τον θανόντα δεν επιφέρει κάποια αλλαγή στην απονομή σε αντίθεση με το εάν οφείλεται σε εγκληματική ενέργεια μέλους της οικογένειας του που αντλεί δικαίωμα σύνταξης. Σε αυτή την περίπτωση εάν ο υπαίτιος καταδικαστεί για αυτή την ενέργεια στερείται του δικαιώματος ενώ τα υπόλοιπα μέλη λαμβάνουν το δικαίωμα χωρίς επιπτώσεις.

Με το θάνατο εξομοιώνεται απολύτως και η **αφάνεια** η οποία αναγνωρίζεται με απόφαση του αρμόδιου τακτικού δικαστηρίου μετά από σχετική αίτηση του Φορέα αφού υπάρχει ενδιαφέρον από δικαιοδόχο μέλος της οικογένειας.⁹⁰

1. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ

ΤΑΠ- ΟΤΕ ⁹¹

➤ **Θάνατος από Κοινή Νόσο**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 10 έτη.

➤ **Θάνατος από βίαιο συμβάν κατά την υπηρεσία**

Χωρίς χρόνο ασφάλισης.

ΤΕΑΠ – ΔΕΗ ⁹²

➤ **Θάνατος από Κοινή Νόσο**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 10 έτη

➤ **Θάνατος από βίαιο συμβάν κατά την υπηρεσία**

Χωρίς χρόνο ασφάλισης.

ΤΣΠ-ΕΤΕ

➤ **Θάνατος από Κοινή Νόσο**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 10 έτη συνεχόμενης υπηρεσίας

➤ **Θάνατος από βίαιο συμβάν κατά την υπηρεσία**

Χωρίς χρόνο ασφάλισης.

⁹⁰ Αρθ. 6 και 40-50 ΑΚ

⁹¹ Αρ.10 Ν 1902/90, Ν.2084/92, αρ.2,4,5,11 Ν.3029/02, Ν.3655/08

⁹² .Αρ. 9 Ν.4491/66, αρ.62 Ν.2676/99,αρ.4 Ν.3385/05, Ν.3655/08

ΤΣΠ-ΑΤΕ

➤ **Θάνατος από Κοινή Νόσο**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 5 έτη συνεχόμενης υπηρεσίας

➤ **Θάνατος από βίαιο συμβάν κατά την υπηρεσία**

Χωρίς χρόνο ασφάλισης.

ΤΕΑΠ ΕΡΤΤ

➤ **Θάνατος από Κοινή Νόσο**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 5 έτη

➤ **Θάνατος από βίαιο συμβάν κατά την υπηρεσία**

Χωρίς χρόνο ασφάλισης.

ΤΑΠ - ΕΤΒΑ

➤ **Θάνατος από Κοινή Νόσο**

Ελάχιστος χρόνος ασφάλισης που απαιτείται είναι 5 έτη

➤ **Θάνατος από βίαιο συμβάν κατά την υπηρεσία**

Χωρίς χρόνο ασφάλισης.

Στη περίπτωση συνταξιούχου λόγω γήρατος ή αναπηρίας δεν υπάρχουν ασφαλιστικές προϋποθέσεις και θεμελιώνεται δικαίωμα σε σύνταξη στα μέλη της οικογένειας του.

2. ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΕΠΙΖΩΝ ΣΥΖΥΓΟΣ (χήρα/χήρος)

Οι προϋποθέσεις για την δικαίωση του επιζώντα συζύγου σε σύνταξη αφορούν τη διάρκεια του γάμου και εμφανίζει ποικιλία στις καταστατικές ρυθμίσεις των ταμείων.

Παραδείγματα:

Για ασφαλισμένους

Στο ΤΣΠ –ΕΤΕ και ΤΑΠ- ΕΤΒΑ απαιτείται διάρκεια τριών (3) μηνών έγγαμου βίου ενώ στο ΤΣΠ –ΑΤΕ διάρκεια έξι (6) μηνών.

Για συνταξιούχους

Στο ΤΑΠ – ΕΤΒΑ και το ΤΣΠ – ΕΤΕ θα πρέπει να έχει προηγηθεί ένα (1) έτος έγγαμου βίου πριν ο θανών γίνει συνταξιούχος, ενώ θα πρέπει να έχουν προηγηθεί δύο (2) έτη έγγαμου βίου προ του θανάτου εάν ο γάμος τελέστηκε μετά την συνταξιοδότηση του θανόντα.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

Στο ΤΣΠ –ΑΤΕ απαιτούνται δύο (2) χρόνια έγγαμου βίου σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου.

Οι περιορισμοί αυτοί δεν ισχύουν σε περιπτώσεις

- α) Απρόβλεπτου γεγονότος, ατύχημα εργατικό ή σε οξεία λοιμώδη νόσο
- β) Η επιζούσα χήρα ήταν έγκυος κατά την ημερομηνία θανάτου.
- γ) Στο γάμο γεννήθηκε ή νομιμοποιήθηκε παιδί.

ΤΕΚΝΑ

Δικαίωμα σύνταξης έχουν τα άγαμα παιδιά, εγγονοί, πρόγονοι θανόντων ασφαλισμένων και συνταξιούχων μέχρι τη συμπλήρωση του 18^{ου} έτους τους εκτός εάν σπουδάζουν σε ανώτερα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα με τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους τους εάν δεν ασκούν επάγγελμα ή δεν λαμβάνουν σύνταξη από ίδιο δικαίωμα.

Οι παραπάνω ηλικιακές προϋποθέσεις δεν ισχύουν εάν τα μέλη αυτά είναι ανάκανα για κάθε βιοποριστικό επάγγελμα και η ανικανότητα τους επήλθε πριν από την συμπλήρωση των προαναφερομένων ορίων ηλικίας.

ΘΕΤΑ ΤΕΚΝΑ

Υπό προϋποθέσεις που αφορούν τη θέσπιση συγκεκριμένων χρονικών περιορισμών στη διάρκεια της υιοθεσίας, σύμφωνα με το καταστατικό κάθε Ταμείου τα θετά τέκνα δικαιούνται σύνταξης

ΓΟΝΕΙΣ ΑΔΕΡΦΕΣ – ΑΔΕΡΦΟΙ

Ειδικές προϋποθέσεις που αφορούν την ηλικία, την ανικανότητα προς εργασία, την ανυπαρξία αξιολογών περιουσιακών στοιχείων, το γεγονός πως ο θανών συντηρούσε και προστάτευε αυτά τα δικαιოდόχα μέλη ορίζονται στις καταστατικές διατάξεις κάθε ταμείου.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

Προϋποθέσεις απονομής Επικουρικής Σύνταξης Θανάτου σε παλαιούς ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ

1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΘΑΝΑΤΟΥ ΣΤΟ ΟΑΕΕ

Για παλαιούς ασφαλισμένους (πριν 31/12/1992)

2. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Προκειμένου να δικαιωθούν τα μέλη της οικογένειας του θανόντος ασφαλισμένου του ΟΑΕΕ, σύνταξης θανάτου θα πρέπει ο θανών κατά τον θάνατο να έχει τις εξής προϋποθέσεις :

ΑΙΤΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ	ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	Δικαιούχοι υπό προϋποθέσεις
Θάνατος που δεν σχετίζεται με την εργασία	Πέντε (5) χρόνια, από τα οποία δύο (2) χρόνια μέσα στα πέντε (5) τελευταία χρόνια πριν τον θάνατο ή τη διακοπή της ασφάλισης	Σύζυγος, Τέκνα, Γονείς Ορφανοί και από τους δύο γονείς εγγονοί ή πρόγονοι
	15 χρόνια ασφάλισης και δεν πρέπει να έχει ασφαλιστεί μετέπειτα και μέχρι τον θάνατο του σε άλλο Επικουρικό ασφαλιστικό Φορέα.	
Θάνατος κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξαιτίας αυτής	1 ημέρα ασφάλισης	
Ατύχημα εκτός εργασίας	Το ½ του χρόνου του θανάτου μη σχετικού με την εργασία δηλαδή 2,5 ή 7,5 έτη ασφάλισης.	
Σχετική Νομοθεσία: Ν. 2084/92 άρθρο 53 - Π.Δ. 258/05		

Πίνακας 13 Προϋποθέσεις σύνταξης θανάτου ασφαλισμένου ΟΑΕΕ

Στη περίπτωση συνταξιούχου λόγω γήρατος ή αναπηρίας δεν υπάρχουν ασφαλιστικές προϋποθέσεις και θεμελιώνεται δικαίωμα σε σύνταξη στα μέλη της οικογένειας του.

3. ΔΙΚΑΙΟΔΟΧΑ ΜΕΛΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ/ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥ ΟΑΕΕ

ΣΥΖΥΓΟΙ

Ο/η επιζών σύζυγος λαμβάνει τη σύνταξη του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου του ΟΑΕΕ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 62 του ν.2676/1999, του αρ.4 του Ν.3385/05 και τα και αρ.12-13 του Ν.3863/10.

Ειδικότερα, ο γάμος πρέπει να είναι έγκυρος χωρίς να έχει ακυρωθεί ή λυθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση μέχρι την ημερομηνία θανάτου και για θανάτους μετά τις 15/7/2010 να έχει διανυθεί τριετία μέσα στο γάμο εάν πρόκειται για ασφαλισμένο ή πενταετία εάν ο θανών ήταν ήδη συνταξιούχος.

Εκτός και εάν α) ο θάνατος οφείλεται σε ατύχημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας ή ανθρωποκτονία, β) κατά τη διάρκεια του γάμου γεννήθηκε ή νομιμοποιήθηκε, αναγνωρίστηκε ή υιοθετήθηκε τέκνο, γ) η χήρα κατά το χρόνο του θανάτου ήταν έγκυος και γεννήθηκε ζων τέκνο, δ) συντρέχει η περίπτωση ανασυστάσεως προϋπάρχοντος γάμου, αρκεί οι τελεσθέντες γάμοι, δηλαδή ο αρχικός και ο εξ ανασυστάσεως κατά τη διάρκεια του οποίου απεβίωσε ο σύζυγος, να έχουν διαρκέσει τουλάχιστον 5 χρόνια συνολικά, και ο εξ ανασυστάσεως να διήρκεσε τουλάχιστον 6 μήνες.

ΤΕΚΝΑ

Τέκνα που έχουν γεννηθεί εντός γάμου, τα αναγνωρισμένα ή υιοθετημένα⁹³ δικαιούνται σύνταξη θανάτου εφόσον δεν λαμβάνουν σύνταξη από άλλο φορέα και δεν έχουν παντρευτεί, μέχρι το 18ο έτος και εφόσον σπουδάζουν σε ΙΕΚ, σε ΤΕΙ ή ΑΕΙ της ημεδαπής ή της αλλοδαπής το δικαίωμα παρατείνεται μέχρι το 24ο έτος της ηλικίας τους.

Τα παιδιά ορφανά και από τους δύο γονείς, ανάκατα για κάθε βιοποριστική εργασία με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, εφ' όρου ζωής, λόγω νοητικής υστέρησης, αυτισμού, πολλαπλών βαριών αναπηριών ή από χρόνιες ψυχικές

⁹³ Η υιοθεσία θα πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί 1 έτος πριν το θάνατο του ασφαλισμένου ή 1 έτος πριν την συνταξιοδότηση του θανόντα.

διαταραχές δικαιούνται το σύνολο του ποσού της σύνταξης που λάμβανε ο θανών γονέας ή που θα δικαιούταν να λάβει ο θανών ασφαλισμένος με την προϋπόθεση πως δεν εργάζονται δεν ασκούν κάποιο επάγγελμα ή δεν παίρνουν σύνταξη.⁹⁴

Οι άγαμοι, ορφανοί αμφοτέρων των γονέων εγγονοί και πρόγονοι, συντηρούμενοι κυρίως από τον θανόντα ή τη θανούσα εφόσον δεν λαμβάνουν άλλη σύνταξη από φορέα επικουρικής ασφάλισης δικαιούνται να λάβουν σύνταξη μέχρι του 18ου έτους της ηλικίας τους και εφόσον σπουδάζουν σε ΙΕΚ, σε ΤΕΙ ή ΑΕΙ της ημεδαπής ή της αλλοδαπής το δικαίωμα παρατείνεται μέχρι το 24ο έτος της ηλικίας τους.

Τα άγαμα τέκνα, εγγονοί και πρόγονοί, ανίκανοι για κάθε βιοποριστική εργασία με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%, η σύνταξη συνεχίζει να καταβάλλεται και μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας, εφόσον η ανικανότητα επήλθε προ της συμπλήρωσης του 18ου έτους της ηλικίας ή του 24ου έτους προκειμένου για ψυχιατρικές παθήσεις.

ΓΟΝΕΙΣ

Οι γονείς ή θετοί γονείς για να λάβουν σύνταξη από το θανών τέκνο τους θα πρέπει αυτό εν ζωή να τους είχε υπό την προστασία του και να τους συντηρούσε. Οι θετοί γονείς θα πρέπει να είναι οικονομικά αδύναμοι και η υιοθεσία να έχει λάβει χώρα τουλάχιστον 3 χρόνια πριν την ημερομηνία θανάτου του τέκνου τους.

ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ

Ο/η διαζευγμένος δικαιούται σύνταξη λόγω θανάτου, του/της πρώην συζύγου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν.3232/2004 (48 Α΄) όπως αυτές ισχύουν.

ΠΟΣΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

α) Για τον επιζώντα σύζυγο 50% της σύνταξης, για την τριετία από την πρώτη του επομένου του θανάτου μήνα.

β) Για κάθε παιδί ποσοστό 25% της σύνταξης.⁹⁵

⁹⁴ Παρ. 5 αρ 5 Ν.3232/2004

⁹⁵ Για τέκνο αμφιτεροπλεύρως ορφανό που δεν λαμβάνει σύνταξη και από τους δυο γονείς το ποσοστό διπλασιάζεται

Το συνολικό ποσό της κατά μεταβίβαση σύνταξης του επιζώντος συζύγου και των τέκνων σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό της σύνταξης του θανόντος. Σε περίπτωση που το άθροισμα των ποσοστών των δικαιούχων υπερβαίνει το ποσό της σύνταξης του θανόντος, περιορίζεται ισόποσα το ποσοστό των τέκνων.

4. ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΟΣΟΥ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΛΟΓΩ ΤΡΙΕΤΙΑΣ

Η χορήγηση της σύνταξης λόγω θανάτου καταβάλλεται ολόκληρη για τα τρία πρώτα χρόνια και στη συνέχεια ανάλογα με το εάν ο δικαιούχος εργάζεται ή λαμβάνει σύνταξη από ίδιο δικαίωμα μειώνεται κατά 50% αν δεν έχει συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας ή κατά 30% αν έχει συμπληρωθεί αυτό, όπως προβλεπόταν με το αρ. 62 παρ. 2 περ. α του Ν. 2676/99 σε συνδυασμό με το αρ. 4 του Ν. 3385/2005, εκτός και εάν φέρει αναπηρία άνω του 67% κατά την ημερομηνία θανάτου και όσο διάστημα διαρκεί αυτή.

ΗΜΕΡΑ 5η

7^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Προϋποθέσεις Αναγνώρισης Χρόνων Επικουρικής Ασφάλισης

(Συντάκτες: Νιφόρου Αφροδίτη - Χαμάκος Γεώργιος)

Στην ενότητα αυτή θα αποσαφηνιστούν οι βασικές έννοιες και όροι που αφορούν την αναγνώριση χρόνων επικουρικής ασφάλισης.

Πλασματικός Χρόνος Ασφάλισης

Ορίζεται ως ο χρόνος που μπορεί να αναγνωρίσει ο ασφαλισμένος, με ή χωρίς εξαγορά, είτε για να θεμελιώσει δικαίωμα συνταξιοδότησης, είτε για να αυξήσει το ποσό της σύνταξής του.

Διακρίσεις πλασματικών χρόνων

Με εξαγορά	Χωρίς εξαγορά
Για θεμελίωση ή/και προσαύξηση	Μόνο για θεμελίωση
Χρόνοι έως 31/12/2010	Χρόνοι από 01/10/2011

Χρόνος υποβολής αίτησης αναγνώρισης

Η αίτηση αναγνώρισης μπορεί να υποβληθεί οποτεδήποτε, πριν τη συνταξιοδότηση, παράλληλα με το αίτημα συνταξιοδότησης ή μετά τη συνταξιοδότηση. Στην τελευταία περίπτωση τα αποτελέσματα αυτής ξεκινούν από την ημερομηνία αιτήσεως. (Εγγραφο Υπουργείου Εργασίας Φ80000/21395/1450/6-10-2011).

Προϋποθέσεις αναγνώρισης χρόνου ασφάλισης

Για την απόκτηση δικαιώματος αναγνώρισης πλασματικού χρόνου ασφάλισης προϋπόθεση είναι η πραγματοποίηση τουλάχιστον 3.600 ημερών ή 12 ετών πραγματικής ή προαιρετικής ασφάλισης.

Υπολογισμός- Τρόπος πληρωμής

Για τον υπολογισμό των ποσών που προβλέπονται για την αναγνώριση χρόνων ασφάλισης με εξαγορά λαμβάνεται υπόψη το ύψος του ποσού του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό είχε διαμορφωθεί στις 31.12.2011 δηλαδή σε 33,57 ευρώ. (Εγκ. ΙΚΑ 40/16.5.2012)

Η καταβολή των ποσών γίνεται είτε με εφάπαξ μέσα σε τρείς μήνες από την έκδοση της απόφασης με έκπτωση 15%, είτε σε μηνιαίες δόσεις ισάριθμες με τους μήνες αναγνώρισης ή με παρακράτηση του 1/3 της μηνιαίας σύνταξης σε περίπτωση αναγνώρισης στρατιωτικής υπηρεσίας και του ¼ στην περίπτωση εξαγοράς λοιπών πλασματικών χρόνων.

Στην περίπτωση καθυστέρησης στην πληρωμή των δόσεων προβλέπεται η επιβολή πρόσθετων τελών.

Οι εισφορές που θα καταβληθούν για την αναγνώριση χρόνου δεν επιστρέφονται ακόμα και εάν ο αναγνωριζόμενος χρόνος δεν επαρκεί για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ή δεν γίνει χρήση αυτού κατά τη θεμελίωση. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι ασφαλισμένοι θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα με διατάξεις που ίσχυαν μέχρι 31.12.2010 και εκ παραδρομής αναγνώρισαν χρόνο ασφάλισης σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων 3863/10 και 3996/11 τότε δεν εμπίπτουν στα πιο πάνω και κατά συνέπεια τα ποσά που καταβλήθηκαν επιστρέφονται ως αχρεωστήτως καταβληθέντα (εγκ. ΙΚΑ 39/11.5.2012).

Χρόνος που αναγνωρίζεται

Για όλους τους χρόνους που αναγνωρίζονται το πλήρες έτος αναγνωριζόμενου χρόνου αντιστοιχεί σε 300 ημέρες ή 12 μήνες, δηλαδή κάθε μήνας ισούται με 25 ημέρες ασφάλισης. Για την στρατιωτική υπηρεσία ο κάθε μήνας λογίζεται σε 30 ημέρες ασφάλισης.

ΠΟΙΟΙ ΛΟΓΙΖΟΝΤΑΙ ΩΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

**A) ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΓΙΑ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΩΣ ΤΟ 2010.**

Αφορά στους ασφαλισμένους αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας που συμπληρώνουν τον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης για συνταξιοδότηση λόγω γήρατος με προϋποθέσεις που ισχύουν μέχρι 31/12/2010, με προσμέτρηση χρόνων με εξαγορά ή χωρίς και προβλέπονται από το άρθρο 40 του Ν.2084/92 όπως ισχύει με την τροποποίηση του με την παρ.18 του αρθ.10 του Ν.3863/2010.

Ως αναγνωριζόμενοι πλασματικοί χρόνοι ασφάλισης λογίζονται:

- Ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας
- Ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών
- Ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας και μέχρι 200 ημέρες, καθώς και ο χρόνος επιδότησης λόγω τακτικής ανεργίας και μέχρι 200 ημέρες
- Ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών και μέχρι δύο έτη

**B) ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΓΙΑ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 1/1/2011.**

Με το άρθρο 40 του Ν.3996/2011 θεσπίστηκαν νέοι πλασματικοί χρόνοι, ενώ επαναπροσδιορίστηκαν και διευρύνθηκαν οι παλαιοί. Δικαίωμα αναγνώρισης χρόνων βάσει αυτής της νομοθεσίας έχουν μόνο όσοι θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης μετά την 1/1/2011 και οι χρονικές ή/και ηλικιακές προϋποθέσεις αυξήθηκαν με τον Ν. 3863/2010.

Η αίτηση για αναγνώριση μπορεί να υποβληθεί οποτεδήποτε, προγενέστερα ή μεταγενέστερα του έτους του οποίου τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης επιθυμούν να κατοχυρώσουν, ακόμα και ταυτόχρονα με την αίτηση συνταξιοδότησης.

Ως αναγνωριζόμενοι πλασματικοί χρόνοι ασφάλισης λογίζονται:

- Ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας
- Ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

- Ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας και μέχρι 300 ημέρες, καθώς και ο χρόνος επιδότησης λόγω τακτικής ανεργίας και μέχρι 300 ημέρες
- Ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών και μέχρι δύο έτη
- Ο χρόνος κύησης και λοχίας.
- Ο χρόνος απεργίας για όλες τις ημέρες.
- Ο χρόνος ανεργίας.
- Ο χρόνος σπουδών.
- Πλασματικός χρόνος παιδιών, 1.500 ημέρες.
- Ο χρόνος μαθητείας, 2 έτη.
- Ο χρόνος αναπηρίας.
- Ο χρόνος ανυπακοής-ανυποταξίας.
- Για τον ΟΑΕΕ, χρόνος άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας, πριν την εγγραφή στα μητρώα.

Περιορισμοί

Με τις διατάξεις της παρ.6 του άρθρου 40 του Ν.3996/2011, τίθεται ανώτατο όριο αναγνωριζόμενου χρόνου ανάλογα με το έτος του οποίου τις προϋποθέσεις θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ο ασφαλισμένος. Ειδικότερα, ο συνολικός χρόνος ο οποίος αναγνωρίζεται για την θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος δεν μπορεί να υπερβεί:

- Τα τέσσερα (4) έτη ή 48 μήνες, για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2011.
- Τα τέσσερα (5) έτη ή 60 μήνες, για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2012.
- Τα τέσσερα (6) έτη ή 72 μήνες, για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2013.
- Τα τέσσερα (7) έτη ή 84 μήνες, για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1/1/2014 και εφεξής.

Σύμφωνα με την Φ.80000/3675/275-08-06-2012 και την εγκύκλιο του ΙΚΑ Σ40/207/5-7-2012, για τις γυναίκες «παλαιές» ασφαλισμένες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, που συνταξιοδοτούνται με 4.500 ημέρες ασφάλισης, οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης θίγονται μόνο ως προς τα όρια ηλικίας και το προσδιοριστικό στοιχείο των κατά περίπτωση απαιτούμενων ορίων ηλικίας για λήψη μειωμένης ή πλήρους σύνταξης

λόγω γήρατος, είναι το έτος κατά το οποίο οι ασφαλισμένες συμπληρώνουν, αντίστοιχα, το 55ο ή 60ο έτος της ηλικίας, ανεξαρτήτως του πότε συμπληρώνουν τις 4.500 ημέρες ασφάλισης (δηλαδή, πριν ή μετά την 01.01.2011).

Στο πλαίσιο, λοιπόν, αυτό, προκύπτει ότι ασφαλισμένες αυτής της κατηγορίας, που έχουν ήδη συμπληρώσει το 60ο έτος της ηλικίας μέχρι και 31.12.2010, διατηρούν ως προς τη λήψη πλήρους σύνταξης λόγω γήρατος, το 60ο έτος της ηλικίας (ηλικιακή προϋπόθεση που ίσχυε μέχρι και 31.12.2010), χωρίς να μπορεί να τεκμηριωθεί η υπαγωγή τους στα προσαυξημένα όρια ηλικίας, που διαμορφώνονται και ισχύουν από 01.01.2011 και εφεξής, μολονότι η ηλικία τους, κατά τη συμπλήρωση των 4.500 ημερών ασφάλισης και, επομένως, κατά τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού τους δικαιώματος, ταυτίζεται ήδη ή και υπερβαίνει το προσαυξημένο όριο ηλικίας που έχει αντίστοιχα διαμορφωθεί.

Επομένως, για τις ασφαλισμένες αυτής της κατηγορίας, δεν υφίσταται δυνατότητα αναγνώρισης των πλασματικών χρόνων του άρθρου 40, του Ν. 3996/2011, αλλά μόνο των πλασματικών χρόνων του άρθρου 40, του Ν. 2084/1992, όπως αυτό ίσχυε πριν την αντικατάστασή του με την παράγραφο 18, του άρθρου 10, του Ν. 3863/2010.

Αντίστοιχα δεν υφίσταται δυνατότητα αναγνώρισης των πλασματικών χρόνων του άρθρου 40, του Ν. 3996/2011 και για τις ασφαλισμένες οι οποίες, μέχρι και 31.12.2010, έχουν ήδη συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας και οι οποίες θεμελιώνουν δικαίωμα μειωμένης σύνταξης λόγω γήρατος. Και στην περίπτωση αυτή, διευκρινίζουμε πως οι μόνοι χρόνοι που μπορούν να αναγνωριστούν είναι αυτοί του άρθρου 40, του Ν. 2084/1992, όπως αυτό ίσχυε πριν την αντικατάστασή του με την παράγραφο 18, του άρθρου 10, του Ν. 3863/2010.

ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας

(Ν. 1358/1983, Ν.2084/1992, Ν.3996/2011 όπως ισχύουν)

Η αναγνώριση του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας γίνεται είτε για προσαύξηση του ποσού της σύνταξης είτε για θεμελίωση. Αναγνωρίζεται το σύνολο του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας με την ιδιότητα του κληρωτού ή εφέδρου, ενώ από τον χρόνο υπηρεσίας με την ιδιότητα του μονίμου ή εθελοντή η ανακαταταγμένου αναγνωρίζονται μέχρι 3 χρόνια.

Επίσης αναγνωρίζεται και ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας στις Ένοπλες Δυνάμεις συμμαχικού κράτους.

Προϋποθέσεις άσκησης δικαιώματος:

Σύνταξη λόγω γήρατος: 3.600 ΗΑ και η ηλικία των 58 ετών. Εξαίρεση αποτελεί η συνταξιοδότηση με 10.500ΗΑ με διατάξεις βαρέων.

Σύνταξη λόγω αναπηρίας: 900 ΗΑ και ποσοστό αναπηρίας άνω των 67%

Σύνταξη λόγω θανάτου απαιτείται, ο θανών να είχε τουλάχιστον 900 ημέρες ασφάλισης και η χήρα να είναι άνω των 60 ετών. Τα τέκνα του θανόντος δύνανται επίσης να αναγνωρίσουν χρόνο στρατιωτικής υπηρεσίας εφόσον δεν έχουν υπερβεί το 18ο έτος της ηλικίας τους ή εφόσον σπουδάζουν δεν έχουν υπερβεί το 24ο ή είναι ανίκανα προς κάθε βιοποριστική εργασία.

Για την στρατιωτική υπηρεσία η εξαγορά γίνεται:

Αιτήματα έως 12/05/2016: με την καταβολή της εισφοράς εργοδότη και ασφαλισμένου που ισχύει κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης. Υπολογίζονται επί των αποδοχών που ισχύουν κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης και δεν μπορούν να είναι κατώτερες τους 25πλασίου του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη. Το ποσό για την εξαγορά γίνεται είτε εφάπαξ με έκπτωση 15% είτε σε μηνιαίες δόσεις που δεν μπορούν να ξεπερνούν τους μήνες της αναγνώρισης, είτε με παρακράτηση του 1/3 από την σύνταξη.

Στις περιπτώσεις που θεμελιώνεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα με προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν από 1.1.2011 μέχρι 31.12.2014, το ποσό για την εξαγορά του χρόνου μειώνεται κατά 30%. Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2015 και εφεξής το ανωτέρω ποσό μειώνεται κατά 50%.

Σύμφωνα με την αριθ. 54/2011 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, την οποία αποδέχθηκε το ΙΚΑ, δίνεται η δυνατότητα στους ασφαλισμένους, που έχουν υπαχθεί στην ασφάλιση δύο ή περισσότερων ομοειδών ασφαλιστικών οργανισμών να αναγνωρίσουν μέρος του χρόνου της στρατιωτικής τους υπηρεσίας σε έναν φορέα κύριας ή επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας Υπ. Εργασίας και τον εναπομείναντα χρόνο της στρατιωτικής τους υπηρεσίας να τον αναγνωρίσουν σε άλλο ομοειδή φορέα ασφάλισης ή το Δημόσιο, αρκεί να μην αναγνωρισθεί ο ίδιος χρόνος δύο φορές.

Δεν παρέχεται η δυνατότητα αναγνώρισης της στρατιωτικής υπηρεσίας ως κενό διάστημα ασφάλισης. (Εγκ. ΙΚΑ 40/6.5.12).

Αν και οι αναγνωριζόμενοι χρόνοι δεν λαμβάνονται υπόψη για την συμπλήρωση των προϋποθέσεων αρμοδιότητας στην διαδοχικής ασφάλισης κατ' εξαίρεση η στρατιωτική υπηρεσία λαμβάνεται υπόψη για την συμπλήρωση των 1500 ή 1000 ΗΑ για δε τις 300 ΗΑ της τελευταίας 5ετίας στις περιπτώσεις αναπηρίας και θανάτου, λαμβάνεται υπόψη μόνο εάν συμπίπτει διότι απαιτείται ενεργός ασφαλιστικός δεσμός καθ' όλο το διάστημα των 1500-500 ή 1000-300 ΗΑ (Γνμδ ΝΣΚ 408/1995, Εγκ.ΙΚΑ 52/2000)

Ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών

Ο χρόνος αυτός αναγνωρίζεται σύμφωνα με το άρ. 1 του Ν. 1483/84, εξαγοράζεται οποτεδήποτε. Ο χρόνος αυτός προσμετράτε τόσο για την θεμελίωση όσο και για την προσαύξηση της σύνταξης. (Εγκύκλιος ΙΚΑ 46/ 29-5-2012)

Ο χρόνος επιδοτούμενης ασθένειας και τακτικής ανεργίας

Το επίδομα λόγο ασθένειας, το οποίο καταβάλλεται μόνο από το ΙΚΑ, χωρίς την καταβολή του υπόλοιπου μισθού από τον εργοδότη, θεωρείται πλασματικός χρόνος και μπορούν να αναγνωριστούν έως και 200 ημέρες για θεμελίωση μέχρι 31/12/2010 και 300 ημέρες για θεμελίωση με διατάξεις που ισχύουν από 1/1/2011 και μετά.

Στο χρόνο αυτό κατατάσσεται ο αντίστοιχος χρόνος του επιδόματος ανεργίας, το οποίο λαμβάνουν οι ασφαλισμένοι από τον ΟΑΕΔ και μπορούν να αναγνωριστούν έως και 200 ημέρες για θεμελίωση μέχρι 31/12/2010 και 300 ημέρες για θεμελίωση με διατάξεις που ισχύουν από 1/1/2011 και μετά.

Ο χρόνος αυτός είναι χωρίς εξαγορά, υπολογίζεται μόνο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και όχι για την προσαύξηση της σύνταξης.

Ο χρόνος ασθένειας λαμβάνεται υπόψη μόνο για τη συμπλήρωση των βασικών προϋποθέσεων για τη χορήγηση σύνταξης λόγω γήρατος (4500 ΗΕ ή 10000 κ.λπ.) και όχι για τη συμπλήρωση ειδικών περιπτώσεων (4/5 ασφάλισης στα ΒΑΕ ή 100 ΗΕ για καθένα από τα τελευταία ημερολογιακά έτη κ.λπ.).

Ειδικότερα δε, οι μητέρες ανηλίκων τέκνων, που μέχρι 31/12/2010 συμπληρώνουν σωρευτικά τις προϋποθέσεις των 5.500 ημερών ασφάλισης και της ανηλικότητας του

παιδιού τους, κατοχυρώνουν το μέχρι τότε ισχύον ηλικιακό όριο των 55 ετών για πλήρη σύνταξη και των 50 ετών για μειωμένη, έστω και εάν αυτές συνταξιοδοτούνται μετά την ημερομηνία αυτή. Στις περιπτώσεις που το τέκνο είχε ενηλικιωθεί πριν από το έτος 2010 και οι ασφαλισμένες είχαν πραγματοποιήσει λιγότερες από 5.500 πραγματικές ημέρες ασφάλισης, οι ημέρες επιδότησης λόγω ανεργίας και / ή ασθένειας συνυπολογίζονται για τη συνταξιοδότηση, εφόσον αυτές τοποθετούνται εντός της δεκαετίας που προηγείται της ημερομηνίας ενηλικίωσης του τέκνου.

Συνεπώς, κατόπιν των ανωτέρω, στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης με τις διατάξεις των μητέρων ανηλίκων τέκνων, όπως αυτές ίσχυαν μέχρι 31/12/2010, για την συμπλήρωση των 5.500 ημερών ασφάλισης που απαιτούνται μέχρι την ενηλικίωση του τέκνου τους θα λαμβάνετε υπόψη χρόνο επιδοτούμενης ανεργίας ή / και ασθένειας (μέχρι 200 ημέρες για κάθε αιτία), που πραγματοποιήθηκε μέσα στην τελευταία 10ετία πριν την ενηλικίωση του παιδιού τους, χωρίς να απαιτείται ο χρόνος επιδότησης να ανάγεται στην δεκαετία πριν από την αίτηση συνταξιοδότησης (Εγκλ. ΙΚΑ Σ54/22/28-6-2012 ΑΔΑ: Β4ΛΧ4691ΩΓ-Ν0Ζ).

Ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών και μέχρι δύο έτη

Ο χρόνος αυτός, αναγνωρίζεται σύμφωνα με το άρθρο 40 του Ν. 2084/92, μπορεί να είναι έως δύο (2) έτη και υπολογίζεται τόσο για την θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης.

Η αίτηση υποβάλλεται στον ασφαλιστικό οργανισμό που υπαγόταν ο ασφαλισμένος κατά το χρόνο χορήγησης της εκπαιδευτικής άδειας και συνοδεύεται από βεβαίωση του εργοδότη που εκδόθηκε κατά τον ίδιο χρόνο, από την οποία να προκύπτει ο λόγος χορήγησης και η διάρκεια της άδειας.

Ο χρόνος κήσης και λοχείας

Ο χρόνος απουσίας από την εργασία λόγω κήσης και λοχείας, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει το χρόνο που προβλέπεται κάθε φορά από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε.

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 12 παρ. 1 του Ν. 1469/84 και του άρθρου 10 του Ν. 3863/2010, ο χρόνος επιδότησης από τον ΟΑΕΔ λόγω κυοφορίας και λοχείας μετά την 3.8.1984 αναγνωρίζεται σαν χρόνος ασφάλισης στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ανακεφαλαιώνεται και λαμβάνεται υπόψη τόσο για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για τον προσδιορισμό του ποσού της σύνταξης.

Για όσες γυναίκες θεμελιώνουν με διατάξεις μέχρι 31/12/2010 ο χρόνος εξαγοράζεται και χρησιμοποιείται τόσο για θεμελίωση όσο και τον προσδιορισμό σύνταξης (Ν.3232/04 αρθ.26). Για όσες γυναίκες θεμελιώνουν με διατάξεις μετά την 1/1/2011, ο χρόνος δεν εξαγοράζεται και χρησιμοποιείται μόνο για θεμελίωση σύνταξης (Ν.3996/11, εγκ. Φ80000/οικ.9240/597).

Στις περιπτώσεις που η ασφαλισμένη δεν επιδοτήθηκε από τον Ο.Α.Ε.Δ. μετά την 3/8/84, πλην όμως απουσίασε από την εργασία της λόγω κύησης και λοχείας, ο χρόνος αυτός θα ληφθεί υπόψη σαν πλασματικός μόνο για θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη λόγω γήρατος (Εγκύκλιος ΙΚΑ 4/ 17-1-2012).

Ο χρόνος απεργίας για όλες τις ημέρες

Από την 1/1/2011 (Εγκύκλιος ΙΚΑ 78/ 13-10-2011) ο χρόνος απεργίας θεωρείται συντάξιμος χρόνος ασφάλισης και υπολογίζεται τόσο για την θεμελίωση όσο και για την προσαύξηση τη σύνταξης.

Οι ενδιαφερόμενοι που επιθυμούν, μπορούν να αναγνωρίσουν χρόνο απεργίας που συμμετείχαν κατά το παρελθόν, ύστερα από βεβαίωση του εργοδότη αλλά και της οικίας συνδικαλιστικής οργάνωσης ή της Γ.Σ.Ε.Ε.

Το δικαίωμα αυτό ασκείται οποτεδήποτε, ή κατά την διάρκεια της συνταξιοδότησης. Η αίτηση για αναγνώριση, υποβάλλεται στον ασφαλιστικό Οργανισμό Κύριας ή/και Επικουρικής Ασφάλισης που υπαγόταν κατά την διάρκεια της απεργίας και εφόσον είναι το ΙΚΑ, αυτή υποβάλλεται στο υποκατάστημα του ΙΚΑ του τόπου κατοικίας.

Ο χρόνος ανεργίας

Από την 1/1/2011 (εγκύκλιος ΙΚΑ 65/ 5-9-2011) ο κενός ασφάλισης χρόνος (ανασφάλιστος) μετά την έναρξη εργασιμου (ασφαλιστικού) βίου, αναγνωρίζεται ως συντάξιμος χρόνος ασφάλισης και υπολογίζεται τόσο για την θεμελίωση όσο και για την προσαύξηση τη σύνταξης.

Ο χρόνος ο οποίος μπορεί να αναγνωριστεί, για κάθε κενό διάστημα, δεν μπορεί να είναι λιγότερος από έναν πλήρη ημερολογιακό μήνα (25 ΗΑ), δηλαδή, δεν μπορεί να αναγνωριστεί χρόνος για ημερολογιακό μήνα για τον οποίο υπάρχει έστω και μία ημέρα ασφάλισης.

Ο χρόνος σπουδών

Από την 1/1/2011 δύναται να αναγνωριστεί ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση ενός μόνο πτυχίου ανώτερης ή ανώτατης σχολής της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή διπλώματος επαγγελματικής κατάρτισης μεταδευτεροβαθμίου Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης ή διπλώματος Σχολής Ξεναγών, καθώς και ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση πτυχίου, μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας, σε μέσες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές ή σε μονάδες της δευτεροβάθμιας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης από την έναρξη ισχύος του Ν.576/77 και μετά ή στο Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο (Εγκύκλιος ΙΚΑ 31/273/28 - 14-10-2011).

Προκειμένου για αναγνώριση σε Τ.Ε.Ι., αναγνωρίζεται και η εξάμηνη πρακτική εξάσκηση των σπουδαστών καθώς είναι προαπαιτούμενη για την περάτωση των σπουδών και απόκτηση του πτυχίου.

Ως χρόνος φοίτησης θεωρείται, το χρονικό διάστημα από την εγγραφή έως την ημερομηνία αποφοίτησης που αναγράφεται στο πτυχίο ή στην βεβαίωση της σχολής, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα επίσημα ακέραια χρόνια σπουδών της οικείας σχολής. Δεδομένου ότι η ρύθμιση αναφέρεται σε αποφοίτηση, δηλαδή σε περάτωση των σπουδών, δεν είναι δυνατή η αναγνώριση του χρόνου σπουδών εάν δεν έχει αποκτηθεί το σχετικό πτυχίο ή δίπλωμα.

Σε περίπτωση που κάποιος κατέχει περισσότερα του ενός πτυχία ανώτερης ή ανώτατης σχολής (Τ.Ε.Ι.& Α.Ε.Ι) δικαιούται μόνο από την μία σχολή την οποία επιλέγει ο ίδιος.

Τυχόν ασφάλιση κατά την διάρκεια φοίτησης, σε οποιονδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, το χρονικό διάστημα αυτό δεν αναγνωρίζεται .

Πλασματικός χρόνος παιδιών

Σύμφωνα με το άρθρο 141 του Ν. 3655/08 στις ασφαλισμένες μητέρες αλλά και πατέρες των ΦΚΑ του Υπ. Εργασίας αναγνωρίζεται πλασματικός χρόνος για κάθε παιδί και μέχρι τρία (3) ο οποίος ανέρχεται:

1 έτος ή 300 ΗΑ για το 1ο παιδί

2 έτη ή 600 ΗΑ για το 2ο παιδί και

2 έτη ή 600 ΗΑ για το 3ο παιδί και ανεξάρτητα από την ηλικία των παιδιών.

και συνολικά έως 1.500 ημέρες, (εγκύκλιος ΙΚΑ 77/ 10-10-2011).

Α) Έως το 2010: Προκειμένου για θεμελίωση έως το 2010, θα πρέπει τα παιδιά να έχουν γεννηθεί μετά την 1/1/2000. (άρθρ. 141, Ν. 3655/2008, Εγκ. ΙΚΑ Σ40/99/3.4.12). Το δικαίωμα εξαγοράς ανήκει στην μητέρα και εάν δεν κάνει χρήση μεταφέρεται στον πατέρα, ισχύει μόνο για την πλήρη σύνταξη και όχι για μειωμένη, δεν ισχύει για θεμελίωση των διατάξεων της 37ετίας, των 4.500 ημερών ασφάλισης, των διατάξεων στα βαρέα καθώς των διατάξεων των μητέρων με ανήλικα τέκνα.

Σε περίπτωση που δεν είναι επιτρεπτή η αναγνώριση για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, ο χρόνος αυτός μπορεί να αξιοποιηθεί για την προσαύξηση του ποσού της πλήρους σύνταξης που χορηγείται με όλες τις ισχύουσες διατάξεις.

Η διάταξη αυτή ισχύει μόνο για τον Κύριο Φορέα Ασφάλισης και όχι για τον Επικουρικό.

Β) Μετά το 2011: Για θεμελίωση μετά την 1/1/2011 ο χρόνος αυτός, ισχύει συγχρόνως και για τους δύο γονείς και ανεξαρτήτως του χρόνου γέννησης ή υιοθεσίας των παιδιών και λαμβάνεται υπόψη τόσο για τη θεμελίωση όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης.

Η αναγνώριση γίνεται με εξαγορά.

Αν συντρέχει ασφάλιση σε περισσότερους του ενός φορείς κύριας ασφάλισης, το δικαίωμα αναγνώρισης του ανωτέρω χρόνου ασκείται σε ένα φορέα, τον οποίο επιλέγει η ασφαλισμένη μητέρα ή πατέρας.

Ο αναγνωριζόμενος χρόνος δεν συνυπολογίζεται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

α) μητέρων / χήρων πατέρων ανηλίκων τέκνων (5500 ΗΑ).

β) γονέων αναπήρων τέκνων (7500 ΗΑ).

γ) συμπλήρωση προϋποθέσεων συνταξιοδότησης με βάση τα ΒΑΕ (4500 ΗΑ - 3600 ΒΑΕ).

δ) συνταξιοδότηση λόγω αναπηρίας ή θανάτου.

Τα παιδιά πρέπει να είναι ζώντα κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης.

Το δικαίωμα αναγνώρισης μπορεί να ασκηθεί όχι μόνο από τον ένα γονέα αλλά και από τους δύο και για το ίδιο παιδί. Το δικαίωμα αναγνώρισης του πλασματικού χρόνου παιδιών στον ασφαλισμένο πατέρα είναι πλέον αυτοτελές και δεν προέρχεται από εκχώρηση δικαιώματος αναγνώρισης από την ασφαλισμένη μητέρα, όπως προβλεπόταν στο προϊσχύον καθεστώς.

Δεν τίθεται πλέον περιορισμός του δικαιώματος άσκησης σε σχέση με την ημερομηνία γέννησης ή υιοθεσίας του παιδιού, κατά συνέπεια η αναγνώριση μπορεί να γίνει ανεξαρτήτως του χρόνου γέννησης ή υιοθεσίας των παιδιών.

Ο αναγνωριζόμενος χρόνος λαμβάνεται υπόψη τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης από 1.1.2011 και μετά με την προϋπόθεση ότι οι ασφαλισμένοι έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 3600 ΗΑ.

Ο πλασματικός χρόνος που αναγνωρίζεται για τα παιδιά δεν μπορεί να συνυπολογισθεί για τη συμπλήρωση των ημερών εργασίας που απαιτείται να έχουν διανυθεί σε Βαρέα και Ανθυγιεινά επαγγέλματα (δηλαδή των 3600 ΗΕ ή των 1000 ΗΕ) προκειμένου να είναι δυνατή η συνταξιοδότηση κατά τον ΚΒΑΕ. Είναι δυνατή όμως η αναγνώριση πλασματικού χρόνου παιδιών για τη συμπλήρωση του συνολικού αριθμού ημερών εργασίας, δηλαδή των 4500 ΗΕ για τη συνταξιοδότηση με τις διατάξεις των Βαρέων εφόσον πληρούνται οι ειδικές προϋποθέσεις (3600 και 1000 ΒΑΕ).

Ο χρόνος μαθητείας, 2 έτη

Από 1/1/2011 ο χρόνος μαθητείας, έως 2 έτη, θεωρείται συντάξιμος, και υπολογίζεται τόσο για την θεμελίωση όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης. Για την αναγνώριση του ανωτέρω χρόνου απαιτείται η καταβολή εισφοράς. Χρόνος μαθητείας θεωρείται ο χρόνος απασχόλησης σε προγράμματα «απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (stage)» και στο πλαίσιο αυτό υπάγεται και ο χρόνος απασχόλησης σχολικών φυλάκων.

Επιπλέον, ως μαθητεία αναγνωρίζεται και ο χρόνος υπηρεσίας των Εθελοντών Νέων Προστρατιωτικής Ηλικίας (ΕΝΠΗ), οι οποίοι υπηρέτησαν στη ΜΟΜΑ, δηλαδή οι πρώτοι 6 μήνες και το ήμισυ του επιπλέον χρόνου υπηρεσίας των ΕΝΠΗ, δεδομένου ότι το υπόλοιπο μισό του χρόνου αυτού λογίζεται ως χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας.

Ο χρόνος αναπηρίας

Ο χρόνος κατά τον οποίο ο ασφαλισμένος έλαβε σύνταξη αναπηρίας, μπορεί να συνυπολογιστεί, χωρίς εξαγορά, μόνο για τη συμπλήρωση του κατ' ελάχιστον απαιτούμενου αριθμού ημερών ασφάλισης.

Δεδομένου ότι ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός ημερών ασφάλισης ανέρχεται σε 4.500 ημέρες, ο χρόνος συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας λαμβάνεται υπόψη **μόνο** για την συμπλήρωση των 4.500 ημερών ασφάλισης για πλήρη σύνταξη.

Η Εγκύκλιος ΙΚΑ αριθμός 4/ 17-1-2012, δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται από κανέναν φορέα.

Ο χρόνος ανυπακοής-ανυποταξίας

Από 1/1/2011 προβλέπεται η δυνατότητα αναγνώρισης ως χρόνου ασφάλισης του χρόνου προσωρινής κράτησης ή φυλάκισης που εξέτισαν, μέχρι την έναρξη ισχύος του Ν.2510/1997, οι στρατεύσιμοι, οι οποίοι ως αντιρρησίες συνείδησης αρνήθηκαν την εκπλήρωση της στρατιωτικής τους υποχρέωσης (Εγκύκλιος Υπ. Εργασίας 11/08/2011).

Απαραίτητο δικαιολογητικό για την αναγνώριση του χρόνου αυτού αποτελεί το αποφυλακιστήριο που εκδίδεται από το οικείο σωφρονιστικό κατάστημα και στο οποίο βεβαιώνεται ο χρόνος έκτισης της ποινής ή της προσωρινής κράτησης.

Η αναγνώριση γίνεται με εξαγορά και υπολογίζεται τόσο για την θεμελίωση όσο και για την προσαύξηση της σύνταξης. Για τον τρόπο αναγνώρισης και εξαγοράς, ισχύουν τα προβλεπόμενα για την αναγνώριση της στρατιωτικής υπηρεσίας, με εξαίρεση την πρόβλεψη για μειώσεις των ποσών κατά 30% ή 50%.

Χρόνος άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας, πριν την εγγραφή στα μητρώα (για τον ΟΑΕΕ)

Στους ασφαλισμένους του ΟΑΕΕ δίνεται η δυνατότητα αναγνώρισης του χρόνου αποδεδειγμένης άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας, πριν την εγγραφή στα μητρώα του οικείου οργανισμού, και μέχρι 5 χρόνια, εφόσον δεν έχουν καταβληθεί οι αναλογούσες εισφορές.

Ο χρόνος από την απόκτηση πτυχίου μέχρι την άσκηση επαγγέλματος

Αναγνωρίζεται ο χρόνος που μεσολαβεί από την απόκτηση του πτυχίου μέχρι και την απόκτηση αδείας ασκήσεως επαγγέλματος στους ασφαλισμένους στον τομέα Σύνταξης Μηχανικών – Εργοληπτών Δ.Ε. του ΕΤΑΑ.

Ο χρόνος της αναγνωρίζεται και στην ειδική προσαύξηση του τομέα Σύνταξης με την καταβολή ποσού εξαγοράς υπολογιζόμενου με το εκάστοτε ισχύον ασφάλιστρο άνω 5ετίας για την Ειδική προσαύξηση επί του 25πλασίου του Ημερομισθίου της ΕΓΣΣΕ, της ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης.

Οι ασφαλισμένοι του Τομέα Σύνταξης Υγειονομικών του ΕΤΑΑ που έχουν υπαχθεί και στην κατηγορία Μονοσυνταξιούχων, εφόσον αναγνωρίσουν χρόνους ασφάλισης της κατηγορίας της, υποχρεούνται να αναγνωρίσουν το αντίστοιχο διάστημα και στην κατηγορία Μονοσυνταξιούχων, με καταβολή της ισχύουσας κάθε φορά εισφοράς.

Για την αναγνώριση του χρόνου που μεσολαβεί από την απόκτηση του πτυχίου μέχρι και την απόκτηση της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος του Τομέα Σύνταξης Μηχανικών – Εργοληπτών, την Ειδική προσαύξηση και τον Τομέα Επικουρικής ασφάλισης του ΕΤΑΑ καταβάλλεται μηνιαία εισφορά σε ποσοστό 20% για τον Τομέα Σύνταξης Μηχανικών-Εργοληπτών στο εκάστοτε ισχύον ασφαλιστρο άνω 5ετίας για την ειδική προσαύξηση και σε ποσοστό 6% για τον Τομέα Επικουρικής Ασφάλισης του ΕΤΑΑ επί του 25πλασίου του ημερομισθίου της ΕΓΣΣΕ της ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης.

Ο χρόνος της αναγνωρίζεται τόσο για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης όσο και για την θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Οι εισφορές καταβάλλονται είτε εφάπαξ, εντός τριμήνου, από την κοινοποίηση της απόφασης, με έκπτωση 15%, είτε σε μηνιαίες δόσεις.

ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ Ν.4387/16

Με το νέο θεσμικό πλαίσιο του ν. 4387/2016 παραμένουν αμετάβλητες οι ισχύουσες διατάξεις που καθορίζουν ποιοι θεωρούνται πλασματικοί χρόνοι ασφάλισης και επέρχεται αλλαγή μόνο ως προς τον τρόπο υπολογισμού του ασφαλιστρού αναγνώρισης των πλασματικών χρόνων ασφάλισης για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ή/και προσαύξηση του ποσού της σύνταξης, σε όσες περιπτώσεις απαιτείται η καταβολή εισφοράς. Ο χρόνος ασφάλισης που έχει αναγνωριστεί και εξαγοραστεί ή συνεχίζεται η εξαγορά στους εντασσόμενους στον ΕΤΕΑΕΠ φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς, καθώς και ο χρόνος που έχει προσμετρηθεί από προϋπηρεσία ή άλλη αιτία και ο χρόνος προαιρετικής ασφάλισης.

Ως εκ τούτου, εξακολουθούν να ισχύουν οι πλασματικοί χρόνοι ασφάλισης του άρθρου 40 του Ν. 2084/1992, όπως αυτό ίσχυε πριν την αντικατάστασή του με το άρθρο 10 παρ. 18 του Ν. 3863/2010 και με το άρθρο 40 του Ν. 3996/2011, καθώς και των άρθρων 39, 40 και 41 του Ν.3996/2011, όπως απαριθμούνται λεπτομερώς στις εν λόγω διατάξεις, για την αναγνώριση των οποίων έχουν εφαρμογή οι σχετικές οδηγίες. Ως αναγνωριζόμενοι χρόνοι ασφάλισης εξακολουθούν να λαμβάνονται υπόψη:

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

- Ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας
- Ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών
- Ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας και μέχρι 300 ημέρες και ο χρόνος λόγω επιδότησης λόγω τακτικής ανεργίας και μέχρι 300 ημέρες.
- Ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών και μέχρι 2 έτη.
- Ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση ενός μόνο πτυχίου ανώτερης ή ανώτατης
- εκπαίδευσης της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή διπλώματος επαγγελματικής κατάρτισης.
- Ο χρόνος για τον οποίο δεν έχει πραγματοποιηθεί ασφάλιση σε φορείς κύριας ή
- επικουρικής ασφάλισης, μετά την υπαγωγή, για πρώτη φορά στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ή επικουρικής ασφάλισης ή το Δημόσιο (κενό ασφάλισης).
- Ο χρόνος κύησης και λοχείας
- Ο χρόνος απεργίας
- Ο πλασματικός χρόνος παιδιών
- Ο χρόνος μαθητείας
- Ο χρόνος προσωρινής κράτησης ή φυλάκισης
- Ο χρόνος κατά τον οποίο ο ασφαλισμένος έλαβε σύνταξη αναπηρίας.

Διαφοροποίηση στο πεδίο εφαρμογής.

Παρότι με τις νέες ρυθμίσεις δεν μεταβάλλονται οι ισχύοντες πλασματικοί χρόνοι, διευρύνεται, ωστόσο, το πεδίο εφαρμογής τους και στους λεγόμενους νέους ασφαλισμένους, τους ασφαλισμένους, δηλαδή, από 1.1.1993 και μετά, οι οποίοι θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα λόγω γήρατος με τη συμπλήρωση του 62ου έτους της ηλικίας τους και την πραγματοποίηση 40 ετών ή 12.000 ημερών ασφάλισης. Αντίθετα, καταργείται το δικαίωμα αναγνώρισης στρατιωτικής υπηρεσίας από τους συνταξιούχους και σε περίπτωση θανάτου από τα μέλη της οικογένειας του θανόντος.

Υπολογισμός εισφοράς μισθωτών

Από 13.5.2016 και εφεξής, στις περιπτώσεις που η αναγνώριση πλασματικών χρόνων

απαιτεί καταβολή εισφοράς, γίνεται με καταβολή από τον ασφαλισμένο του συνολικού ποσοστού των εισφορών (εργοδότη και ασφαλισμένου) του κλάδου σύνταξης, για κάθε μήνα αναγνωριζόμενου χρόνου ασφάλισης, με βάση τις αποδοχές του εργαζόμενου κατά τον τελευταίο μήνα απασχόλησης πριν την υποβολή της αίτησης.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, αν ο τελευταίος μήνας δεν αντιστοιχεί σε πλήρη απασχόληση, ανάγεται σε πλήρη απασχόληση και η εισφορά υπολογίζεται επί του μισθού αυτού.

Επισημαίνεται ότι:

- Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 περ. α και β του άρθρου 38 του Ν.4387/2016, το ανώτατο όριο των ασφαλιστέων αποδοχών για τον υπολογισμό της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς μισθωτού και εργοδότη, ανέρχεται στο δεκαπλάσιο του ποσού που αντιστοιχεί στον εκάστοτε προβλεπόμενο κατώτατο βασικό μισθό άγαμου μισθωτού άνω των 25 ετών.
- Σύμφωνα με την περ.γ' της παρ.2 του άρθρου 38 του Ν. 4387/2016, όπως έχει προστεθεί με το άρθρο 27 του Ν.4445/2016, όπως αυτό ισχύει, η ελάχιστη μηνιαία βάση υπολογισμού επί της οποίας υπολογίζεται το εκάστοτε προβλεπόμενο ποσοστό εισφοράς των μισθωτών με πλήρη απασχόληση είναι το ποσό που αντιστοιχεί στο κατώτατο βασικό μισθό άγαμου μισθωτού άνω των 25 ετών, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.3 (περ.α) της υποπαρ.ΙΑ.11 του άρθρου πρώτου του Ν.4093/2012.
- Για αιτήσεις που έχουν υποβληθεί μεταξύ 13.5.2016 και 31.12.2016, ως ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών λαμβάνεται το ποσό που ίσχυε ανά ασφαλιστικό φορέα και ανά κατηγορία μισθωτών πριν την ένταξη στον ΕΤΕΑΕΠ.
- • Αν ένας εργαζόμενος ασφαλίζεται παράλληλα για δύο εργασίες που υπάγονται στην ασφάλιση του ΕΤΕΑΕΠ, το πόσο εξαγοράς θα υπολογισθεί με βάση το σύνολο των αποδοχών του και από τις δύο εργασίες.
- Οι αποδοχές των μισθωτών, σε περίπτωση που κατά την υποβολή της αίτησης εξαγοράς έχουν διακόψει την εργασία τους, προσαυξάνονται έως το έτος 2020 κατά τη μεταβολή του μέσου γενικού δείκτη τιμών καταναλωτή της ΕΛ. ΣΤΑΤ.

Υπολογισμός εισφοράς ελευθέρων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων

Από 13.5.2016 και εφεξής, στις περιπτώσεις που η αναγνώριση πλασματικών χρόνων

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

απαιτεί καταβολή εισφοράς, γίνεται με καταβολή από τον υπόχρεο του ποσού που θα κατέβαλε τη δεδομένη χρονική στιγμή ως ασφαλιστική εισφορά επί τους μήνες που επιθυμεί να αναγνωρίσει.

Για αιτήσεις από 13.5.2016 έως 31.12.2016, η εισφορά των ασφαλισμένων που απασχολούνται κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης θα υπολογισθεί με βάση το καθαρό φορολογητέο εισόδημα του προηγούμενου έτους (2015). Για όσους ασφαλισμένους καταθέσουν αίτηση εξαγοράς εντός του ανωτέρω χρονικού διαστήματος και έχουν ήδη διακόψει την απασχόλησή τους μέχρι και 31.12.2015 λαμβάνεται υπόψη ως μηνιαίο εισόδημα το ποσό των 586,08€ για τους ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολούμενους. Για όσους έχουν διακόψει από 1.1.2016 και μέχρι 31.12.2016, ισχύει το φορολογητέο εισόδημα του προηγούμενου έτους.

Και στην περίπτωση των ελευθέρων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων ισχύουν τα ανώτατα και κατώτατα όρια που αναλύθηκαν ανωτέρω .

Τρόπος καταβολής εισφορών

Η καταβολή από τον ασφαλισμένο του ποσού εξαγοράς εντός 3 μηνών από την κοινοποίηση της απόφασης αναγνώρισης θεωρείται εφάπαξ εξόφληση και παρέχεται έκπτωση 2% για κάθε έτος εξαγοράς. Για να υπολογισθεί η έκπτωση του 2% θα πρέπει ο χρόνος εξαγοράς να μην υπολείπεται του έτους.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι από 13.5.2015 καταργήθηκε η έκπτωση ποσοστού 50% επί του ποσού εξαγοράς του χρόνου στρατιωτικής θητείας που είχε δοθεί από 1.1.2011 σε όσους θεμελιώναν δικαίωμα με τις προϋποθέσεις που ίσχυαν από 1.1.2015.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 20 του Ν. 3232/04 και της παρ. 7 του αρ. 41 του Ν. 3996/11, οι ασφαλισμένοι στην επικουρική ασφάλιση του Δημοσίου μπορούν να αναγνωρίσουν κάθε προϋπηρεσία που συμπίπτει με συντάξιμο χρόνο στο Δημόσιο ή το Φορέα Κύριας Ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένης και της στρατιωτικής υπηρεσίας, εφόσον για τον χρόνο αυτό ο ασφαλισμένος δεν έχει άλλη επικουρική ασφάλιση με εξαίρεση το Μ.Τ.Π.Υ. Ο αναγνωριζόμενος χρόνος στον επικουρικό φορέα - τομέα αξιοποιείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος με τον ίδιο τρόπο που αξιοποιείται στο Δημόσιο ή στον Φορέα Κύριας

Ασφάλισή τους, έτσι ώστε οι ασφαλισμένοι να θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα και στον επικουρικό τους φορέα με τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης του φορέα κύριας σύνταξης με τον οποίο θεμελιώνουν δικαίωμα στον κύριο φορέα ασφάλισής τους και να συνταξιοδοτούνται ταυτόχρονα τόσο από τον φορέα κύριας όσο και από τον φορέα επικουρικής ασφάλισης.

Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί μέχρι την τελευταία ημέρα της ενεργού υπηρεσίας τους.

Δικαίωμα αναγνώρισης προϋπηρεσίας έχουν και όσοι ασφαλισμένοι έχουν ήδη εξέλθει από την υπηρεσία τους εφόσον δεν έχουν θεμελιώσει δικαίωμα επικουρικής σύνταξης, καθώς και οι δικαιούχοι αυτού.

Η αναγνωριζόμενη υπηρεσία σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από 15 χρόνια με εξαίρεση τις περιπτώσεις που δεν θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα οπότε και αναγνωρίζεται όσος χρόνος απαιτείται για την θεμελίωση.

Για την εξαγορά κάθε μήνα αναγνωριζόμενης υπηρεσίας καταβάλλεται στον επικουρικό φορέα ποσοστό εισφοράς 6% επί των αποδοχών που υπόκεινται σε τακτικές μηνιαίες ασφαλιστικές κρατήσεις κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης αναγνώρισης. Η εξόφληση της οφειλής μπορεί να γίνει εφάπαξ οπότε παρέχεται έκπτωση 10%. Σε περίπτωση συνταξιοδότησεως πριν από την ολοσχερή εξαγορά του αναγνωρισθέντος χρόνου το υπόλοιπο της οφειλής καταβάλλεται εφάπαξ άλλως ο χρόνος αυτός δεν υπολογίζεται για θεμελίωση ή για προσαύξηση του ποσού της σύνταξης.

Για τους ασφαλισμένους που βρίσκονται στην ενεργό υπηρεσία η εξόφληση των δόσεων γίνεται με την παρακράτηση των αποδοχών τους και αποδίδονται στο Ταμείο από την υπηρεσία τους μαζί με τις τακτικές εισφορές.

Σε περίπτωση εξόφλησης του ποσού της εξαγοράς εφάπαξ, η οφειλή πρέπει να καταβληθεί μέσα σε δύο μήνες από την κοινοποίηση της απόφασης αλλιώς η απόφαση ακυρώνεται.

Πλασματικός χρόνος παιδιών (Ν. 3865/2010, αρ. 6, παρ. 12)

Αναγνωρίζεται με εξαγορά, πλασματικός χρόνος για κάθε παιδί και μέχρι τρία (3) ο οποίος ανέρχεται:

1 έτος για το 1ο παιδί

2 έτη για το 2ο παιδί και

2 έτη για το 3ο παιδί και ανεξάρτητα από την ηλικία των παιδιών.
και συνολικά έως 1.500 ημέρες, (Εγκύκλιος 13725/0092/26-1-2011).

Αφορά:

- Όσες/Όσους δεν θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα (συμπλήρωση 25ετούς πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας ή χρόνου ασφάλισης), μέχρι 31-12-2010.
- Χρήση του σχετικού δικαιώματος (εφόσον υφίσταται) μπορούν να κάνουν και οι δύο γονείς.
- Αν ο/η υπάλληλος έχει χρόνο ασφάλισης και σε άλλο φορέα κύριας ασφάλισης, ο ανωτέρω χρόνος αναγνωρίζεται σε ένα μόνο φορέα κατ' επιλογή.

Προϋπόθεση για την αναγνώριση είναι η συμπλήρωση 15ετούς πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας (στο Δημόσιο, σε ΟΤΑ ή σε ΝΠΔΔ με οιαδήποτε σχέση εργασίας συμπεριλαμβανομένων και ανάλογων υπηρεσιών σε αντίστοιχους φορείς χωρών-μελών της ΕΕ)

Ο αναγνωριζόμενος χρόνος λαμβάνεται υπόψη τόσο για τη θεμελίωση του δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση της σύνταξης.

Για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα, με συνυπολογισμό και του αναγνωριζόμενου χρόνου, μέχρι 31-12-2010, ο χρόνος που τελικά θα αναγνωρισθεί δεν μπορεί να υπερβαίνει με συνυπολογισμό και της λοιπής συντάξιμης υπηρεσίας, το χρόνο που απαιτείται για την θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Χρόνος Σπουδών (Ν.3865/2010, αρ. 17, παρ. 1)

Από την 1/1/2011 δύναται να αναγνωριστεί ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση ενός μόνο πτυχίου ανώτερης ή ανώτατης σχολής της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή διπλώματος επαγγελματικής κατάρτισης μεταδευτεροβάθμιου Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης ή διπλώματος Σχολής Ξεναγών, καθώς και ο χρόνος σπουδών για την απόκτηση πτυχίου, μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας, σε μέσες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές ή σε μονάδες της δευτεροβάθμιας τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης από την έναρξη ισχύος του Ν.576/77 και μετά ή στο Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο (Εγκύκλιος αρ. πρωτ. 13725/0092/26-1-2011 για πολιτικούς υπαλλήλους/λειτουργούς)

Προϋπόθεση για την αναγνώριση του χρόνου αυτού είναι η συμπλήρωση 12ετούς υπηρεσίας, όχι κατ' ανάγκη δημόσιας. Στην υπηρεσία αυτή δύναται να υπολογιστεί, προκειμένου για τους άνδρες και ο χρόνος της στρατιωτικής θητείας (με ή χωρίς εξαγορά κατά περίπτωση), όχι όμως και ο πλασματικός χρόνος των παιδιών, για την αναγνώριση του οποίου, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συμπλήρωση 15ετούς πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας.

Ο αναγνωριζόμενος χρόνος λαμβάνεται υπόψη τόσο για τη θεμελίωση του δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση της σύνταξης.

Χρόνος Γονικής Άδειας (για πολιτικούς υπαλλήλους)

Όσες έλαβαν άδεια ανατροφής παιδιού με βάση τις εκάστοτε ισχύουσες διοικητικές διατάξεις δύναται να τον αναγνωρίσουν με την καταβολή εισφοράς (η γονική άδεια ανατροφής παιδιού αναφέρεται για πρώτη φορά στην συνταξιοδοτική νομοθεσία με το Ν.2084/1992).

Ο αναγνωριζόμενος με τις διατάξεις αυτές χρόνος λαμβάνεται υπόψη και για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Χρόνος Ιδιωτικού Τομέα (Ν.1405/1983, αρ. 1)

Αφορά όσους πολιτικούς υπαλλήλους και στρατιωτικούς έχουν προσληφθεί/διορισθεί για πρώτη φορά στο Δημόσιο, σε ΟΤΑ ή σε ΝΠΔΔ και σε ανάλογη υπηρεσία χώρας-μέλους της Ε.Ε., πριν την 1-1-1983.

Ο αναγνωριζόμενος με τις διατάξεις αυτές χρόνος – λαμβάνεται υπόψη για την προσαύξηση της σύνταξης αφού ο/η υπάλληλος έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα με την υπόλοιπη υπηρεσία του/της.

Χρόνος Στρατιωτικής Θητείας (Ν.2084/1992, αρ. 20, παρ. 4)

Αφορά όσους δεν έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31-12-1997.

Ο χρόνος της στρατιωτικής θητείας είτε απαιτείται αναγνώρισή του με εξαγορά είτε όχι, λαμβάνεται υπόψη τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, όσο και για την προσαύξηση της σύνταξης.

ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ Ν.4387/16

Με τις διατάξεις του άρθρου 34 του Ν.4387/16 εξακολουθούν να ισχύουν όλοι οι αναγνωριζόμενοι χρόνοι που ίσχυαν για τον δημόσιο τομέα. Η διαφοροποίηση η οποία επέρχεται με τις διατάξεις της παρ. 1, του αρ. 2, του Ν. 4387/16 είναι ότι τροποποιήθηκε το σχετικό άρθρο του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (ΠΔ 169/2007) και προστέθηκε ως νέος πλασματικός χρόνος, ο χρόνος άδειας άνευ αποδοχών που έχει λάβει υπάλληλος για την ανατροφή των τέκνων του. Ο μέγιστος αναγνωριζόμενος χρόνος άδειας ανατροφής είναι 6 χρόνια και για να αναγνωριστεί και να υπολογιστεί ως συντάξιμος θα πρέπει να καταβληθεί από τον υπάλληλο σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες που αναλύθηκαν ανωτέρω η εισφορά εξαγοράς.

Οι πλασματικοί χρόνοι που αναγνωρίζονται στο ΕΤΕΑΕΠ βάσει των Ν. 4387/16 και Ν.4445/16 είναι:

- Ο λογιζόμενος στο διπλάσιο χρόνος συντάξιμης υπηρεσίας των υπαλλήλων-λειτουργών του Δημοσίου και των στρατιωτικών, καθώς και οι αναγνωριζόμενοι πλασματικοί χρόνοι ασφάλισης, σύμφωνα με τις διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως αυτές ίσχυαν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος. Όπου για την αναγνώριση των πλασματικών αυτών χρόνων ασφάλισης προβλέπεται καταβολή εισφοράς, η αναγνώριση γίνεται με την καταβολή από τον ασφαλισμένο για κάθε μήνα αναγνωριζόμενου χρόνου ασφάλισης της εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη, στο ποσοστό που ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης εξαγοράς. Η ως άνω εισφορά υπολογίζεται επί των συντάξιμων αποδοχών του ασφαλισμένου κατά το μήνα υποβολής της αίτησης εξαγοράς και, εφόσον έχει διακοπεί η απασχόληση, επί των αποδοχών του τελευταίου μήνα απασχόλησης αναπροσαρμοσμένων κατά την ετήσια μεταβολή μισθών, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Το συνολικό ποσό της κατά τα ανωτέρω εξαγοράς καταβάλλεται σε τόσες μηνιαίες δόσεις, όσοι είναι οι μήνες που αναγνωρίζονται. Το ποσό αυτό μπορεί να καταβληθεί εφάπαξ, οπότε παρέχεται έκπτωση 15%.
- Οι πλασματικοί χρόνοι ασφάλισης της παρ. 18 του άρθρου 10 του Ν. 3863/2010 (Α 115), των άρθρων 39, 40 και 41 του Ν. 3996/2011 (Α 170), του άρθρου 6 παρ.12 και του άρθρου 17 του Ν. 3865/2010 (Α 120), και του άρθρου 40 του Ν. 2084/1992 (Α 165). Όπου για την αναγνώριση των

πλασματικών αυτών χρόνων ασφάλισης προβλέπεται καταβολή εισφοράς, η αναγνώριση γίνεται με την καταβολή από τον ασφαλισμένο για κάθε μήνα αναγνωριζόμενου πλασματικού χρόνου ασφάλισης της εισφοράς ασφαλισμένου και εργοδότη, στο ποσοστό που ισχύει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης εξαγοράς. Η ως άνω εισφορά υπολογίζεται με βάση τις αποδοχές του ασφαλισμένου κατά τον τελευταίο μήνα πλήρους απασχόλησης πριν από την υποβολή της αίτησης εξαγοράς, σύμφωνα με τις ειδικότερες προβλέψεις του άρθρου 38 και εφόσον έχει διακοπεί η απασχόληση, επί των αποδοχών του τελευταίου μήνα απασχόλησης προσαυξανόμενων κατά την ετήσια μεταβολή μισθών, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Σε περίπτωση ελεύθερου επαγγελματία, αυταπασχολούμενου ή ενός από τα πρόσωπα του άρθρου 40, η εισφορά υπολογίζεται με βάση το μηνιαίο εισόδημά τους κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης αναγνώρισης, σύμφωνα με τα άρθρα 39, 98 και 40. Το συνολικό ποσό της κατά τα ανωτέρω εξαγοράς καταβάλλεται σε τόσες μηνιαίες δόσεις, όσοι είναι και οι μήνες που αναγνωρίζονται. Το ποσό αυτό μπορεί να καταβληθεί εφάπαξ, οπότε παρέχεται έκπτωση 15%. Η εισφορά των αιτήσεων αναγνώρισης πλασματικών χρόνων που θα υποβληθούν από τους ελεύθερους επαγγελματίες –αυταπασχολούμενους και τα πρόσωπα που υπάγονται στο άρθρο 40 του παρόντος από την έναρξη ισχύος του παρόντος έως και την 31.12.2016 θα υπολογιστεί επί του μηνιαίου εισοδήματός τους, όπως αυτό προκύπτει από το φορολογητέο εισόδημά τους του φορολογικού έτους 2015. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου οι ασφαλισμένοι που συνταξιοδοτούνται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 10 του Ν. 3863/2010, έχουν δικαίωμα να αναγνωρίζουν τους πλασματικούς χρόνους ασφάλισης των άρθρων 39, 40 και 41 του Ν. 3996/2011.

ΗΜΕΡΑ 5η

8^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Προϋποθέσεις Εφαρμογής Προαιρετικής Ασφάλισης

(Συντάκτες: Νιφόρου Αφροδίτη - Χαμάκος Γεώργιος)

Στην ενότητα αυτή θα αποφασηριστούν οι βασικές έννοιες και όροι που αφορούν στην προαιρετική ασφάλιση.

Ο ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ/ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης κατά τεκμήριο είναι ο αντίστοιχος χρόνος εργασίας και διαρκεί όσο υπάρχει και η εργασιακή σχέση. Μονάδα μέτρησης του χρόνου ασφάλισης είναι η ημερολογιακή ημέρα και αυτό ανεξάρτητα εάν υπάρχουν υπερβάσεις ωραρίων ή διπλάσιος μισθός ή απασχόληση και σε δεύτερο εργοδότη.

Για τους αμειβόμενους με μηνιαίο μισθό αναγνωρίζονται 25 ημέρες για κάθε ημερολογιακό μήνα έστω και αν ο μήνας έχει περισσότερες ή λιγότερες ημέρες εργασίας, όταν όμως υπάρχει επιπλέον απασχόληση κατά τις εορτές, Κυριακές, χωρίς να δίνεται το αντίστοιχα ρεπό αναγνωρίζονται και πέραν των 25 ημερών. Για τους αμειβόμενους με ημερήσιο μισθό αναγνωρίζονται όλες οι ημέρες εργασίας δηλαδή και οι 26 ή 27 ημέρες.

Οι ημέρες αποχής από την εργασία για δικαιωματικούς λόγους όπως η κανονική άδεια, επίσχεση εργασίας κ.λ.π. υπάγονται στην πραγματική ασφάλιση. Αλλά και για λόγους ανεξαρτήτου θέλησης ή αδυναμίας παροχής εργασίας όπως ή στράτευση, ασθένεια, τοκετός, υπό προϋποθέσεις όπως:

α) Επίδομα μητρότητας: Ο χρόνος επιδότησης λόγο κύησης και λοχείας από τον ΟΑΕΔ (από 3-8-1984) θεωρείται πραγματικός χρόνος ασφάλισης, Ν.1469/84.

β) Επίδομα στράτευσης: Ο χρόνος επιδότησης λόγο εφεδρείας στρατού από τον ΟΑΕΔ, επίσης θεωρείται πραγματικής ασφάλισης.

γ) Άδεια ασθένειας: Ο χρόνος του επιδόματος ασθένειας, για τον οποίον ο εργοδότης καταβάλει το υπόλοιπο του μισθού είτε από υποχρέωση του νόμου έως 25 ημέρες το χρόνο, είτε οικιοθελώς συνεχίζει να καταβάλει το υπόλοιπο του μισθού, θεωρείται πραγματικός χρόνος ασφάλισης.

ΧΡΟΝΟΣ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Οι εργαζόμενοι που για οποιονδήποτε λόγο διακόπτουν την εργασία τους, και δεν υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ ή άλλου Οργανισμού ασφάλισης μισθωτών, έχουν το δικαίωμα να συνεχίσουν την ασφάλισή τους καταβάλλοντας την αντίστοιχη εισφορά (εργατική και εργοδοτική), εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις.

Ο θεσμός αυτός για τους "παλαιούς" ασφαλισμένους απαντάται μόνο στο ΙΚΑ. Σκοπός του είναι είτε η συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης για θεμελίωση δικαιώματος στις παροχές, είτε η διατήρηση της αποκτηθείσας, από την υποχρεωτική ασφάλιση, ασφαλιστικής ικανότητας, είτε τέλος, η επαύξηση των ασφαλιστικών παροχών, όπως π.χ. της σύνταξης, το βασικό ποσό της οποίας προσαυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των ημερών εργασίας στην ασφάλιση. Η προαιρετικά συνεχιζόμενη ασφάλιση εξομοιώνεται απολύτως με την υποχρεωτική και ο αναγνωριζόμενος χρόνος είναι θεμελιωτικός δικαιώματος για λήψη των αντιστοίχων παροχών, προστιθέμενος στον προερχόμενο από την υποχρεωτική ασφάλιση.

Ο χρόνος αυτός μεταφέρεται αν παραστεί ανάγκη, κατ' εφαρμογή των περί διαδοχικής ασφαλίσεως διατάξεων, στον Οργανισμό που απονέμει τη σύνταξη. Δεν είναι νοητή προαιρετική ασφάλιση στα ΒΑΕ ακόμα κι αν ο ενδιαφερόμενος, κατά το χρόνο της υποχρεωτικής ασφάλισής του, απασχολείτο σ' ένα από αυτά. Τούτο διότι δικαιολογητικός λόγος της εξαιρετικής μεταχειρίσεως των ασφαλιζόμενων στα ΒΑΕ αποτελεί η απασχόληση αυτών σε ανάλογες εργασίες, τις οποίες ο οικείος Κανονισμός απαριθμεί περιοριστικά.

Η διακοπή της ασφάλισης πρέπει να οφείλεται σε διακοπή της ασφαλιστέας εργασίας από οποιαδήποτε αιτία. Ο λόγος της διακοπής δεν έχει καμία σημασία και μπορεί να αφορά είτε την επιθυμία του ασφαλισμένου να μη συνεχίσει την εργασία του, είτε την έλλειψη εργασίας ή άλλους λόγους ανεξάρτητους από τη βούληση του ασφαλισμένου όπως η ασθένεια, φυλάκιση, μετάβαση στο εξωτερικό. Πάντως, η διακοπή της ασφάλισης πρέπει να είναι απόλυτη, δηλαδή να αφορά σε κάθε εργασία που ασφαλίζεται στον φορέα κοινωνικής ασφάλισης. Έτσι αποκλείεται η προαιρετική ασφάλιση στα πρόσωπα που απασχολούνται πολλαπλώς, σε περίπτωση που θα διακοπεί μία από τις εργασίες για τις οποίες ασφαλίζονται. Επίσης, αποκλείεται η

προαιρετική ασφάλιση σε πρόσωπα, τα οποία μετά τη διακοπή της ασφάλισης τους αναλαμβάνουν εργασία για την οποία ασφαρίζονται υποχρεωτικά σε άλλο Οργανισμό ασφάλισης μισθωτών. Αντίθετα, στην περίπτωση που ασκούν αυτοτελές επάγγελμα, για το οποίο ασφαρίζονται υποχρεωτικά σε Ταμείο που ασφαρίζει ελεύθερους επαγγελματίες, είναι δυνατόν να υπάρξει προαιρετική ασφάλιση στο Ι.Κ.Α, είτε για όλους είτε για ένα μόνο κλάδο ασφάλισης.

**Προαιρετική Ασφάλιση ασφαλισμένων, υπαχθέντων στην ασφάλιση
οποιοδήποτε ασφαλιστικού Οργανισμού προ της 1/1/93**

Προϋποθέσεις:

1. Να μην απασχολείται σε εργασία ασφαλιστέα σε φορέα που ασφαρίζει μισθωτούς.
2. Να έχει συμπληρώσει 500 ημέρες ασφάλισης μέσα στην αμέσως προηγούμενη πενταετία πριν την διακοπή της ασφάλισής του, οπότε η αίτηση πρέπει να υποβληθεί μέσα σε 12 μήνες από την τελευταία ημέρα ασφάλισης ή 3.000 ημέρες ασφάλισης, οπότε η αίτηση μπορεί να υποβληθεί οποτεδήποτε. Η προθεσμία των δώδεκα μηνών εντός της οποίας πρέπει να υποβληθεί η αίτηση προαιρετικής συνέχισης της ασφάλισης διακόπτεται με την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης, εφ' όσον αυτή υποβληθεί εντός 12 μηνών και αρχίζει εκ νέου από της κοινοποιήσεως της απόφασης, που εκδίδεται επί του αιτήματος συνταξιοδότησης. Για τον υπολογισμό των ημερών εργασίας δεν εξετάζεται εάν πραγματοποιήθηκαν συνεχώς ή διακεκομμένα, αλλά ούτε και απαιτείται ένας αριθμός από αυτές να έχει πραγματοποιηθεί σε κάθε ένα από τα προαναφερθέντα πέντε έτη στην πρώτη περίπτωση
3. Για τη συμπλήρωση των ανωτέρω ημερών ασφάλισης μπορεί να ληφθεί υπόψη και άλλος χρόνος ασφάλισης, όπως:
 - ο χρόνος που διανύθηκε στην ασφάλιση του προηγούμενου ασφαλιστικού φορέα
 - ο χρόνος δημόσιας υπηρεσίας αφού αναγνωρισθεί
 - ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας, αφού αναγνωρισθεί.
 - χρόνοι από διάφορες αναγνωρίσεις
4. Να μην είναι ασφαλιστικά ανάπηρος σε ποσοστό ανώτερο του 66,66%. Η μη ύπαρξη της αναπηρίας αποδεικνύεται με σχετική γνωμάτευση της

Υγειονομικής Επιτροπής του ΙΚΑ στην οποία παραπέμπεται ο ενδιαφερόμενος, μετά την υποβολή της σχετικής αίτησης για συνέχιση της ασφάλισης προαιρετικά και η δαπάνη της υγειονομικής εξέτασης βαρύνει τον ίδιο.

Υποβολή αίτησης:

Η άσκηση του δικαιώματος συντελείται με την υποβολή γραπτής αίτησης. Όσοι υπάγονται στην κατηγορία των 500 ημερών εργασίας, πρέπει να υποβάλουν τη σχετική αίτηση τους μέσα σε προθεσμία (12) μηνών αφότου πραγματοποίησαν στην ασφάλιση την τελευταία ημέρα εργασίας, ενώ όσοι υπάγονται στην κατηγορία των 3.000 ημερών εργασίας, μπορούν να υποβάλουν οποτεδήποτε την αίτηση τους, γιατί στην περίπτωση τους δεν προβλέπεται προθεσμία. Η προαιρετική ασφάλιση και στις δύο περιπτώσεις αρχίζει από την ημέρα που υποβάλλεται η αίτηση από τον ενδιαφερόμενο ασφαλισμένο. Δεν επιτρέπεται αναδρομική προαιρετική ασφάλιση και ούτε βέβαια να ανατρέξει αυτή στο χρόνο διακοπής της εργασίας.

Εκταση ασφάλισης:

Η προαιρετική ασφάλιση μπορεί να διακοπεί:

- Με έγγραφη δήλωση του ασφαλισμένου
- Όταν περάσουν 24 μήνες από τότε που δεν κατεβλήθη η εισφορά κάποιου μήνα.
- Λόγω συνταξιοδότησης του ασφαλισμένου.
- Λόγω θανάτου του ασφαλισμένου.

Η προαιρετική ασφάλιση μπορεί να ανασταλεί:

- Όταν ο ασφαλισμένος αναλάβει εκ νέου εργασία.
- Όταν ο ασφαλισμένος επιδοτείται για ασθένεια (δυσνητική αναστολή) ή παίρνει σύνταξη αναπηρίας ορισμένου χρόνου (μερική ή πλήρη), οπότε η αναστολή είναι υποχρεωτική.

Εισφορές

Ο ασφαλισμένος που συνεχίζει προαιρετικά την ασφάλιση του, υποχρεούται να καταβάλει κατά μήνα ολόκληρο το ποσό της εισφοράς (δηλ. εργοδότη και ασφαλισμένου), και υπολογίζεται βάσει του τεκμαρτού ημερομίσθιου της ασφαλιστικής κλάσης, στην οποία, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης,

εμπίπτουν οι αποδοχές που λάμβανε την ημέρα διακοπής της εργασίας του. Οι εισφορές δεν μπορεί να είναι κατώτερες από αυτές που αντιστοιχούν στο 25πλάσιο του τεκμαρτού ημερομισθίου της ασφαλιστικής κλάσης στην οποία εμπίπτει κάθε φορά το ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη (άρθρο 10 παρ.3 Ν.2217/1994. Εγκύκλιος ΙΚΑ 45/2007, Έγγραφο Ι.Κ.Α. Α23/590/11/25.5.2012). Κατ' εξαίρεση, οι συνεχίζοντες προαιρετικά την ασφάλιση τους με βάση τις 3.000 ημέρες εργασίας, μπορούν να υπαχθούν στην αμέσως ανώτερη ασφαλιστική κλάση, με έγγραφη δήλωση τους. Το δικαίωμα αυτό ασκείται μετά τη συμπλήρωση τριετίας σε κάθε ασφαλιστική κλάση και πάντως πριν από τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας. Σημειώνεται ότι, για να καθοριστεί το ποσό των καταβλητέων εισφορών, ο μήνας υπολογίζεται σε 25 ημέρες, ανεξάρτητα αν ο ασφαλισμένος εργαζόταν συνήθως λιγότερες ή περισσότερες από 25 ημέρες το μήνα. Δεν υποχρεούται όμως ο ασφαλισμένος να καταβάλλει εισφορές για το χρονικό διάστημα που παίρνει επίδομα ασθένειας (έγγραφο ΙΚΑ Α36/472α/11.6.2009). Η καθυστέρηση πληρωμής της εισφοράς πάνω από τρεις (3) μήνες από τότε που είναι απαιτητή, έχει ως συνέπεια την επιβάρυνσή της με πρόσθετα τέλη (άρθρο 9 παρ.7 Ν.3322/2004). Καταβολή εισφορών που γίνεται μετά την διακοπή της προαιρετικής ασφάλισης, που επέρχεται μετά από αίτηση του ασφαλισμένου ή αυτοδίκαια ή μετά την απώλεια του δικαιώματος, ουδεμία απαίτηση ή αξίωση δημιουργεί έναντι του ταμείου, εκτός από την επιστροφή των επιπλέον αυτών εισφορών στον καταβάλλοντα, άτοκα.

Περιορισμοί

- Δεν δύναται να προσμετρηθούν ημέρες της προαιρετικής ασφάλισης για την συμπλήρωση των 10.500HA ή των 11.000HA για συνταξιοδότηση.
- Αποκλείεται η προαιρετική ασφάλιση για τους κλάδους Ανεργίας, Στράτευσης, Δ.Λ.Ο.Ε.Μ., Εργατικής Κατοικίας και Εργατικής Εστίας.
- Η συνέχιση προαιρετικά της ασφάλισης πραγματοποιείται για 25 ημέρες ασφάλισης το μήνα και 300 το χρόνο. Συνεπώς, δεν δικαιολογείται η κατά σύστημα προσχώρηση στο θεσμό της προαιρετικής ασφάλισης για μειωμένο αριθμό ημερών κάθε έτος (100,120 κ.λπ.), προκειμένου να συμπληρωθούν οι προϋποθέσεις για τη λήψη παροχών ασθένειας ή για τη θεμελίωση δικαιώματος για μειωμένη σύνταξη γήρατος (άρθρο 22 παρ.1 Ν1654/1986 και Εγκύκλιος ΙΚΑ 101/1987).

- Τέλος, οι γυναίκες οι οποίες έχουν ενταχθεί σε πρόγραμμα ΛΑΕΚ (πρόγραμμα αυτασφάλισης που επιδοτεί τις αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές προς το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μέχρι 1.500 μέρες), προκειμένου να συμπληρωθούν οι 4.500 μέρες, μπορούν να συνταξιοδοτηθούν μόνο με πλήρη σύνταξη και όχι με μειωμένη.

**Προαιρετική Ασφάλιση ασφαλισμένων, υπαχθέντων στην ασφάλιση
οποιουδήποτε ασφαλιστικού Οργανισμού για πρώτη φορά μετά την 1/1/93**

Προϋποθέσεις:

1. Δεν υπάρχει στην ασφάλιση οποιουδήποτε άλλου φορέα (μισθωτών ή αυτοαπασχολουμένων).
2. Υποβάλει αίτηση εντός έτους από τη διακοπή της υποχρεωτικής του ασφάλισης.
3. Έχει πραγματοποιήσει στην υποχρεωτική ασφάλιση 1500 ημέρες τουλάχιστον, από τις οποίες 300 εντός της τελευταίας 5ετίας πριν από την υποβολή της αίτησης (για την συμπλήρωση των 1500 ημερών λαμβάνεται υπ' όψη και ο διαδοχικά διανυθείς χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης σε άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς).
4. Δεν είναι ανάπηρος (κατά την υποβολή της αίτησης) με ποσοστό άνω του 66,66% (67%).

Εισφορές:

Η υπαγωγή γίνεται με βάση τον μέσο όρο του μισθού του τελευταίου έτους πριν από την διακοπή της υποχρεωτικής ασφάλισης (αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων). Η ανωτέρω ασφάλιση καλύπτει τους κινδύνους γήρατος, αναπηρίας, θανάτου και μπορούν να προσχωρήσουν σ' αυτή πρόσωπα από τη συμπλήρωση του 16ου έτους μέχρι του 63ου έτους της ηλικίας προκειμένου για άνδρες και του 58ου οι γυναίκες και ειδικά για τον κίνδυνο αναπηρίας μέχρι του 55ου έτους της ηλικίας (άνδρες και γυναίκες). Έτσι, δίνεται η δυνατότητα ασφάλισης στον κλάδο Σύνταξης σε άτομα που για οποιοδήποτε λόγο δεν ασφαλίσθηκαν σε κανένα φορέα, ή σε άτομα που έχουν διακόψει την ασφάλιση τους και αδυνατούν να τη συνεχίσουν με την υπάρχουσα νομοθεσία. Στις κατηγορίες αυτές μπορούν να ανήκουν φοιτητές κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους, άγαμα τέκνα που εξαρτώνται

οικονομικά από τους γονείς τους, γυναίκες οι οποίες μετά το γάμο σταμάτησαν την ασφάλιση τους ή δεν ασφαλίστηκαν ποτέ, επαγγελματίες που για διάφορους λόγους έμειναν ανασφάλιστοι, ομογενείς που επαναπατρίστηκαν και λοιπά πρόσωπα που δεν έχουν προγενέστερη ασφάλιση. Παράλληλα, με σχετικό Κανονισμό έχουν καθορισθεί οι όροι και προϋποθέσεις πραγματοποίησης της ανωτέρω ασφάλισης, η έναρξη και η λήξη, η κατάταξη σε ασφαλιστικές κλάσεις και τα ποσοστά ασφαλιστρου, ο τρόπος και ο χρόνος καταβολής των εισφορών, η αναστολή της ασφάλισης. (Υ.Α. Φ21/1927/22.10.1991).

Προαιρετική ασφάλιση Ν.4387/16 (άρθρο 18, 37).

Από 01/01/2017, κάθε ασφαλισμένος του Ε.Φ.Κ.Α., εφόσον παύει να έχει την ασφαλιστέα απασχόληση ή ιδιότητα, δικαιούται να συνεχίσει την ασφάλισή του προαιρετικά κατ' εφαρμογή των άρθρων 18 και 37 του Ν. 4387/16.

Πρόσωπα που έχουν υπαχθεί στην προαιρετική ασφάλιση των εντασσόμενων φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών συνεχίζουν αυτήν στον Ε.Φ.Κ.Α..

Οι ασφαλισμένοι που έχουν διαδοχικό χρόνο ασφάλισης στους εντασσόμενους στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς δικαιούνται να συνεχίσουν την ασφάλισή τους προαιρετικά στον Κλάδο του τελευταίου εντασσόμενου φορέα υποχρεωτικής ασφάλισής τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 56 του Ν. 4445/16, προβλέπεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 18 και 37 του ν. 4387/16 για την προαιρετική ασφάλιση εφαρμόζονται αναλογικά και στο ΕΤΕΑ.

Η προαιρετική ασφάλιση πραγματοποιείται για κύρια ή/και επικουρική ή/και για ασθένεια σε είδος και σε χρήμα.

Οι διατάξεις των άρθρων 18 & 37 του Ν. 4387/16 έχουν ανάλογη εφαρμογή και επί αιτήσεων συνταξιοδότησης που έχουν υποβληθεί στο Ε.Τ.Ε.Α. από 01.01.2015.

Υπακτέα στην προαιρετική ασφάλιση πρόσωπα προσδιορίζονται αναλυτικά στο άρθρο 4 παρ. 1 & στο άρθρο 53.

Προϋποθέσεις

1. Θα πρέπει να έχει διακόψει καθ' οιονδήποτε τρόπο την υποχρεωτική ασφάλιση.
2. Θα πρέπει να έχει πραγματοποιήσει στην υποχρεωτική ασφάλιση τουλάχιστον 5 έτη ή 1.500 ΗΑ, εκ των οποίων τουλάχιστον 1 έτος ή 300ΗΑ εντός της τελευταίας, πριν την υποβολή της αίτησης, πενταετίας και υποβάλει την αίτηση εντός 12 μηνών από την τελευταία ασφάλισή του ή να έχει πραγματοποιήσει οποτεδήποτε στην υποχρεωτική ασφάλιση τουλάχιστον 10 έτη ή 3.000 ΗΑ, ανεξάρτητα από το χρόνο υποβολής της αίτησης.
Οι ανωτέρω χρόνοι συμπληρώνονται και με συνυπολογισμό χρόνου διαδοχικής ασφάλισης.
3. Κατά την υποβολή της αίτησης να μην είναι ανάπηρος κατά την έννοια του στ. β' της παρ. 5 του αρ. 28 του Ν. 1846/1951
4. Ειδικά οι αυτοαπασχολούμενοι (τ. ΟΑΕΕ & τ. ΕΤΑΑ & τ. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ) & οι ασφαλισμένοι του τ. ΟΓΑ να μην έχουν οφειλή ή να έχουν υπαχθεί σε καθεστώς ρύθμισης, η οποία τηρείται καθ' όλη τη διάρκεια της προαιρετικής ασφάλισης.

Εναρξη & Διακοπή - Λήξη

Η προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης άρχεται από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης και δεν υπάρχει αναδρομικότητα.

Η ασφάλιση διακόπτεται - λήγει

- με αίτηση του ασφαλισμένου (την πρώτη του επόμενου μήνα)
- με τη συνταξιοδότηση του ασφαλισμένου
- με το θάνατο του ασφαλισμένου
- με την ανάληψη ασφαλιστέας εργασίας ή δραστηριότητας

Απώλεια δικαιώματος επέρχεται μετά από καθυστέρηση καταβολής της μηνιαίας εισφοράς για περισσότερο από 2 έτη. Δικαίωμα υποβολής νέου αιτήματος επιτρέπεται μετά την παρέλευση 3 ετών. Δυνατότητα υπαγωγής στο καθεστώς προαιρετικής ασφάλισης μέχρι 3 φορές.

Αναστολή δικαιώματος επέρχεται με τη συνταξιοδότηση του ασφαλισμένου λόγω αναπηρίας ορισμένου χρόνου. Το δικαίωμα αναβιώνει μετά τη λήξη της συνταξιοδότησης. Με την επιδότηση για ασθένεια, η αναστολή είναι δυνητική. Μετά τη λήξη αυτής, η προαιρετική ασφάλιση συνεχίζεται χωρίς νέα εξέταση των προϋποθέσεων.

Καταβολή – Επιστροφή εισφορών

Εκπρόθεσμη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών βαρύνεται με τις προβλεπόμενες επιβαρύνσεις για τις αντίστοιχες εισφορές υποχρεωτικής ασφάλισης.

Καταβληθείσες εισφορές για χρονικά διαστήματα διακοπής, αναστολής, λήξης της προαιρετικής ασφάλισης, επιστρέφονται άτοκα χωρίς να γεννάται δικαίωμα ασφάλισης από αυτές.

Εισφορές Μισθωτών

Καταβάλλουν το σύνολο της ασφαλιστικής εισφοράς εργοδότη & εργαζομένου στο ύψος που έχει διαμορφωθεί και ισχύει κατά το χρόνο υπαγωγής. Το ποσοστό υπολογίζεται επί του Μ.Ο. των μηνιαίων αποδοχών επί των οποίων καταβλήθηκαν ασφαλιστικές εισφορές κατά το τελευταίο 12μηνο πριν τη διακοπή της υποχρεωτικής ασφάλισης.

Ως ελάχιστη μηνιαία βάση υπολογισμού ορίζεται το ποσό που αντιστοιχεί στον κατώτατο βασικό μισθό άγαμου άνω των 25 ετών.

Ως ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών καθορίζεται το 10πλάσιο του κατώτατου βασικού μισθού άγαμου άνω των 25 ετών.

Εισφορές αυτοαπασχολούμενων

Καταβάλλουν το ποσοστό που προβλέπεται για κάθε κλάδο ασφάλισης όπως αυτό ισχύει για τους ασφαλισμένους που έχουν συμπληρώσει 5 έτη ασφάλισης. Ως συντάξιμες αποδοχές ορίζεται το ποσό που αντιστοιχεί στο ασφαλιστέο μηνιαίο εισόδημα που προκύπτει, αν εκλαμβάνονταν ως μηνιαία εισφορά ύψους 20% το ποσό που πράγματι καταβλήθηκε για κάθε μήνα ασφάλισης.

Ν. 4387/2016 αρ. 39 παρ. 1 & 41 παρ. 2 & Ν. 4578/2018 αρ. 7

Εισφορές αγροτών

Καταβάλλουν το ποσοστό που προβλέπεται για κάθε κλάδο ασφάλισης όπως αυτό ισχύει για τους ασφαλισμένους που έχουν συμπληρώσει 5 έτη ασφάλισης. Ως συντάξιμες αποδοχές ορίζεται το ποσό που αντιστοιχεί στο ασφαλιστέο μηνιαίο εισόδημα που προκύπτει, αν εκλαμβανόταν ως μηνιαία εισφορά ύψους 20% το ποσό που πράγματι καταβλήθηκε για κάθε μήνα ασφάλισης.

N. 4387/2016 αρ. 40 παρ. 2 & 41 παρ. 3 & N. 4578/2018 αρ. 7

Στην περίπτωση που κατά τη διάρκεια του 12μήνου ο ασφαλισμένος είχε διαδοχικά την ιδιότητα του μισθωτού, αυτοαπασχολούμενου, αγρότη, το ύψος της μηνιαίας εισφοράς υπολογίζεται ως ποσοστό επί του Μ.Ο. του αθροίσματος των μηνιαίων εισοδημάτων από κάθε απασχόληση.

Νομοθεσία

N. 4387/2016, άρθρα 18, 34 παρ. 2 & 37, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (N. 4461/2017 αρ. 94)

N. 4387/2016, άρθρο 96 παρ. 2 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (N. 4445/2016, αρ. 56 παρ. 1)

ΚΥΑ Φ. 80000/οικ. 21628/936 (ΦΕΚ 1721, τ. Β' 18/05/17)

Μακροχρόνια άνεργοι (N.2874/00, άρθρο 10)

Οι άνεργοι που δύνανται να ενταχθούν στο πρόγραμμα προαιρετικής ασφάλισης με αίτησή τους, θα πρέπει:

- 1) να έχουν συμπληρώσει οι άνδρες το 60ο έτος της ηλικίας τους και οι γυναίκες το 55^ο έτος της ηλικίας τους (για τους ασφαλισμένους στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα το όριο ηλικίας είναι 55 και 50 αντίστοιχα), το οποίο θα βεβαιώνεται από την αστυνομική τους ταυτότητα ή διαβατήριο.
- 2) να έχουν εγγραφεί ως άνεργοι στον ΟΑΕΔ και να κατέχουν δελτίο ανεργίας για δώδεκα (12) τουλάχιστον συνεχείς μήνες πριν την υποβολή της αίτησης υπαγωγής, να εξακολουθούν να είναι άνεργοι και να κατέχουν κάρτα ανεργίας ανανεωμένη ανά τρίμηνο.
- 3) ο υπολειπόμενος για τη συμπλήρωση των κατά περίπτωση ελάχιστων προϋποθέσεων θεμελίωσης πλήρους σύνταξης στο ΙΚΑ και στους αντίστοιχους

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

φορείς επικουρικής ασφάλισης αριθμός ημερομισθίων δεν υπερβαίνει τα 1.500 κατ' ανώτατο όριο , τα οποία θα βεβαιώνονται με σχετική βεβαίωση από τα οικεία φορείς ασφαλιστικής κάλυψης.

ΗΜΕΡΑ 5η

9^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Προϋποθέσεις Εφαρμογής Διαδοχικής Ασφάλισης

(Συντάκτες: Νιφόρου Αφροδίτη - Χαμάκος Γεώργιος)

Στην ενότητα αυτή θα αποσαφηνιστούν οι βασικές έννοιες και όροι που αφορούν την διαδοχική ασφάλιση

Διαδοχική ασφάλιση

Η διαδοχική ασφάλιση ως ασφαλιστικός όρος ξεκινά με το ΝΔ 4202/1961 (ΦΕΚ Α' 175) όμως προϋπήρχε ως έννοια από τον Α.Ν. 1846/51, με το άρθρο 51 το οποίο όμως καταργήθηκε⁹⁶ από τον ανωτέρω. Στο καταργηθέν άρθρο με τίτλο “Μεταβολή του ασφαλιστικού φορέα”, μεταξύ άλλων διατάξεων, υπήρχε ως μοναδική προϋπόθεση (α) η πραγματοποίηση 300 τουλάχιστον ημερών εργασίας στην ασφάλιση του φορέα και (β) διετία από την υπαγωγή στην ασφάλιση αυτή. Ως εκ τούτου η νομοθεσία αυτή επέτρεπε στους ασφαλισμένους κατά την προσυνταξιοδοτική τους περίοδο να αλλάξουν φορέα επιλέγοντας φορέα που ενδεχομένως είχε καλύτερες συνθήκες για την θεμελίωση (ηλικία, χρόνο ασφάλισης) ή συνταξιοδότησης (ποσό σύνταξης), επιβαρύνοντάς τον και ανατρέποντας την έννοια της προστασίας των ασφαλιστικών δικαιωμάτων και του θεσμού της ασφάλισης. Μέχρι τον ΑΝ. 1846/51 η πρόβλεψη του νόμου ήταν η δυνατότητα της μεταβίβασης του ατομικού λογαριασμού του ασφαλισμένου σε άλλο οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης⁹⁷ και δεν υπήρχε η προσέγγιση της διαδοχικότητας της ασφάλισης.

Οι γενικές αρχές των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης που καθορίζονται στις διατάξεις του Ν.4202/61, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, σκοπό έχουν την προστασία των ασφαλιστικών δικαιωμάτων εργαζομένων που κατά το ασφαλιστικό τους ιστορικό έχουν αλλάξει αφενός επαγγελματική κατεύθυνση, αφετέρου ασφαλιστικό φορέα λόγω της αλλαγής αυτής η οποία προέκυψε είτε από επιλογή τους είτε λόγω συνθηκών που επέβαλλαν αυτή την αλλαγή για τις οποίες δεν ευθύνονται.

⁹⁶ παράγραφος 2 του άρθρου 11

⁹⁷ Α.Ν. 694/1937 (ΦΕΚ-196 Α'): “Περί αυθεντικής ερμηνείας, συμπληρώσεως και τροποποιήσεως διατάξεων τινών της ασφαλιστικής νομοθεσίας”.

Ο ανωτέρω νόμος θεσπίστηκε για να διευκολύνει τους ανωτέρω ασφαλισμένους βελτιώνοντας σταδιακά το νομικό πλαίσιο και αίροντας όποια εμπόδια υπήρχαν για την άσκηση του ασφαλιστικού δικαιώματος. Στο πλαίσιο αυτό ορίστηκαν συγκεκριμένες προϋποθέσεις χρονικές και άλλες ώστε να αποφευχθεί η καταστρατήγηση του ανωτέρω σκοπού, όπως για παράδειγμα την ασφάλιση σε φορείς με χαμηλότερα όρια ηλικίας που θα αποτελούσε ενδεχομένως ρήγμα στο ασφαλιστικό σύστημα.

Για την εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλιση προϋπόθεση είναι να έχει επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος, δηλαδή το γήρας, η αναπηρία ή ο θάνατος. Κατά το παρελθόν είχε θεσπιστεί η διαδικασία των Δελτίων Διαδοχικής Ασφάλισης, στα οποία θα αναφερθούμε στη συνέχεια όμως η διαδικασία αυτή αφορούσε την καταγραφή των διαδοχικών χρόνων ασφάλισης και όχι την εφαρμογή διατάξεων για την θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Οι διατάξεις της διαδοχικής προβλέπουν το συνυπολογισμό ολόκληρου του χρόνου της διαδοχικής (αρ.9 του ν.1405/83).

Δελτία Διαδοχικής Ασφάλισης

Ο θεσμός του Δελτίου Διαδοχικής Ασφάλισης καθιερώθηκε με τον Ν.3232/2004 και επρόκειτο για δελτίο, που αφορούσε κύρια και επικουρική ασφάλιση, στο οποίο καταγράφονταν τα ατομικά και ασφαλιστικά στοιχεία του ασφαλισμένου όσον αφορά τον χρόνο ασφάλισης και τους ασφαλιστικούς φορείς στους οποίους είχε ασφάλιση ώστε να διευκολύνεται η διαδικασία απονομής σύνταξης από τον αρμόδιο για την απονομή σύνταξης φορέα.

Σκοπός της θέσπισης του Δελτίου Διαδοχικής Ασφάλισης ήταν ο περιορισμός του χρόνου έκδοσης των συνταξιοδοτικών αποφάσεων με διαδοχική ασφάλιση.

Τα Δελτία Διαδοχικής Ασφάλισης αποτελούν εκτελεστές Διοικητικές Πράξεις και ως εκ τούτου δημιουργούν δικαιώματα και υποχρεώσεις για τους ασφαλισμένους και τους ασφαλιστικούς φορείς και προσβάλλεται με δικαστική διαδικασία.

Στο πόρισμα της για την αναμόρφωση του θεσμού της διαδοχικής ασφάλισης (2009), όσον αφορά τα δελτία διαδοχικής ασφάλισης αναφέρεται ότι «..κατά την άποψη της Επιτροπής θα πρέπει να προσβλέπουμε στην θεσμοθέτηση και δημιουργία μέσω κεντρικού μηχανογραφικού συστήματος του Δελτίου Διαδοχικής Ασφάλισης, διότι πράγματι αυτό είναι που θα βοηθήσει στην επιτάχυνση της διαδικασίας, στον περιορισμό της ταλαιπωρίας των ασφαλισμένων και στην αποδέσμευση των υπηρεσιών από διαδικασίες που δεν έχουν απολύτως καμία σχέση με αυτή καθ' εαυτή την συνταξιοδότηση. Είναι όμως απαραίτητο, μέχρι να δημιουργηθεί και να αποκατασταθεί ένα μηχανογραφικό σύστημα που θα εξυπηρετεί και την λειτουργία του Δελτίου, να υπάρχει μια έστω και μεταβατική λύση περιορισμού της χρονοβόρας διαδικασίας συνταξιοδότησης. Θεωρούμε ότι προς την κατεύθυνση αυτή σημαντική βοήθεια μπορεί να προσφέρει η «θεσμοθέτηση» και ενεργοποίηση της προσυνταξιοδοτικής βεβαίωσης.....»

Με τον Ν. 3863/2010 (ΦΕΚ 115/τ.Α/15-07-2010) καταργήθηκαν οι παράγραφοι⁹⁸ του ανωτέρω νόμου που αφορούσαν στο Δελτίο Διαδοχικής Ασφάλισης, λόγω έλλειψης υποδομής, διοικητικού μηχανισμού και ενοποιημένου μηχανογραφικού αρχείου των ασφαλισμένων όλων των οργανισμών και ως εκ τούτου έπαψε η σχετική διαδικασία.

Επειδή μέχρι την κατάργηση των ανωτέρω άρθρων δεν εκδόθηκε η προβλεπόμενη Υπουργική Απόφαση που θα καθόριζε τον τρόπο τήρησης του Δελτίου, οι σχετικές αιτήσεις των ασφαλισμένων δεν ικανοποιήθηκαν ως προς την έκδοση των αντίστοιχων Δελτίων Διαδοχικής Ασφάλισης.

Ο τελευταίος φορέας ασφάλισης

Η σύνταξη απονέμεται από τον τελευταίο φορέα στον οποίο ο ασφαλισμένος είχε ενταχθεί την τελευταία χρονική περίοδο απασχόλησής του, κατόπιν αιτήσεώς του και σύμφωνα με τη νομοθεσία του. Για την εξασφάλιση αυτής της συνθήκης τέθηκε η προϋπόθεση ότι σε αυτόν τον φορέα ο ασφαλισμένος πραγματοποίησε ασφάλιση 1.500 ή 1.000 ημέρες εργασίας, εκ των οποίων όμως οι 500 ή 300 ημέρες εργασίας, αντίστοιχα, κατά την τελευταία πενταετία, πριν από την διακοπή της απασχόλησης ή

⁹⁸ Παρ. 10 και 11 του άρθρου 1 του 3232/2004

την υποβολή της αίτησης για την κρίση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος.

Η προϋπόθεση αυτή αναφέρεται σε ημέρες πραγματικής εργασίας, μη υπολογιζόμενου του πλασματικού χρόνου ασφάλισης και απαιτείται ενεργός ασφαλιστικός δεσμός καθ' όλο το χρονικό διάστημα των 1.500 ημερών ασφάλισης με τον αρμόδιο ασφαλιστικό Οργανισμό - με εξαίρεση τη στρατιωτική υπηρεσία η οποία λαμβάνεται υπόψη μόνο για τη συμπλήρωση των 1.500 ή 1.000 ημερών ασφάλισης, καθώς και για τις 300 η. α. στις περιπτώσεις αναπηρίας ή θανάτου μόνο αν συμπίπτουν χρονικά με τις 1.000 ημέρες ασφάλισης. Ειδικότερα στην εγκύκλιο του ΥΠΕΚΑΑ Φ.1500/34154/1764/26-9-16 (ΑΔΑ: Ω1ΧΓ465Θ1Ω-Υ0Ρ): *“Χρόνος ασφάλισης που υπολογίζεται για την απόκτηση της αρμοδιότητας σύμφωνα με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης”* γίνεται διευκρίνιση επί γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους όπου συσχετίζεται και με τον Ν.4387/2016 περιορίζοντας τους χρόνους ασφάλισης που μπορούν να αναγνωριστούν⁹⁹ κατά την εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης, ως προς την αρμοδιότητα του τελευταίου φορέα, με εξαίρεση το χρόνο στρατιωτικής υπηρεσίας¹⁰⁰ ο οποίος λαμβάνεται υπόψη μόνο για τη συμπλήρωση του συνολικού χρόνου ασφάλισης για συνταξιοδοτήσεις λόγω γήρατος (1.500 ή 1.000 η. α στο α' και β' στάδιο της διαδικασίας αντίστοιχα) και όχι για τις απαιτούμενες 500 ή 300 η. α. κατά την τελευταία πενταετία πριν τη διακοπή της απασχόλησης ή την υποβολή της αίτησης. Για τις 500 ή 300 η. α. του α' ή β' σταδίου απαιτείται πραγματική ασφάλιση, δηλαδή είτε εργασία (υποχρεωτική ασφάλιση) είτε προαιρετική ασφάλιση στο τελευταίο φορέα που υπαγόταν υποχρεωτικά ο ασφαλισμένος. Στις δε συνταξιοδοτήσεις λόγω αναπηρίας ή θανάτου λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας για τις 300 η. α. της τελευταία πενταετίας μόνο αν συμπίπτει χρονικά.

Σήμερα διαδοχική ασφάλιση έχουμε όταν ένας ασφαλισμένος κάποιου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, αναλάβει άλλη εργασία και ασφαλιστεί σε άλλο οργανισμό και εφαρμόζεται μεταξύ ομοειδών Ταμείων και το αίτημα υποβάλλεται στον τελευταίο φορέα ασφάλισης. Κατά την διοικητική διαδικασία απονομής σύνταξης

⁹⁹ με τις διατάξεις του άρθρου 40 του ν. 3996/2011

¹⁰⁰ (άρθρο 8 του ν. 2054/1952 όπως έχει ερμηνευτεί με τις διατάξεις του άρθρου 34 του ν. δ. 2961/1954)

προβλέπεται από τον νόμο ότι οι διοικητικές αρχές, πριν από κάθε ενέργεια ή μέτρο σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων συγκεκριμένου προσώπου, οφείλουν να καλούν τον ενδιαφερόμενο να εκφράσει τις απόψεις του, εγγράφως ή προφορικά, ως προς τα σχετικά ζητήματα¹⁰¹. Στο πλαίσιο αυτό εάν κατά τη διαδικασία εξέτασης του αιτήματος και πριν κριθεί οριστικά, υποβληθεί αίτηση προσμέτρησης χρόνου ασφάλισης που έχει διανύσει ο ασφαλισμένος σε άλλο φορέα, στο πλαίσιο της διαδοχικής ασφάλισης, δεν θεωρείται αυτή νέα αίτηση¹⁰².

Οι διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης καθορίζουν την αρμοδιότητα του οργανισμού για την κρίση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος στους ασφαλισμένους που ασφαλίστηκαν διαδοχικά σε περισσότερους από έναν οργανισμούς εφόσον πραγματοποίησαν στην ασφάλισή τους:

α) Πέντε 5 έτη ή 1.500 ΗΑ εκ των οποίων όμως είκοσι 20 μήνες ή 500 ημέρες κατά την τελευταία 5ετία πριν τη διακοπή της απασχόλησης ή την υποβολή αίτησης για την κρίση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος σύνταξης λόγω γήρατος.

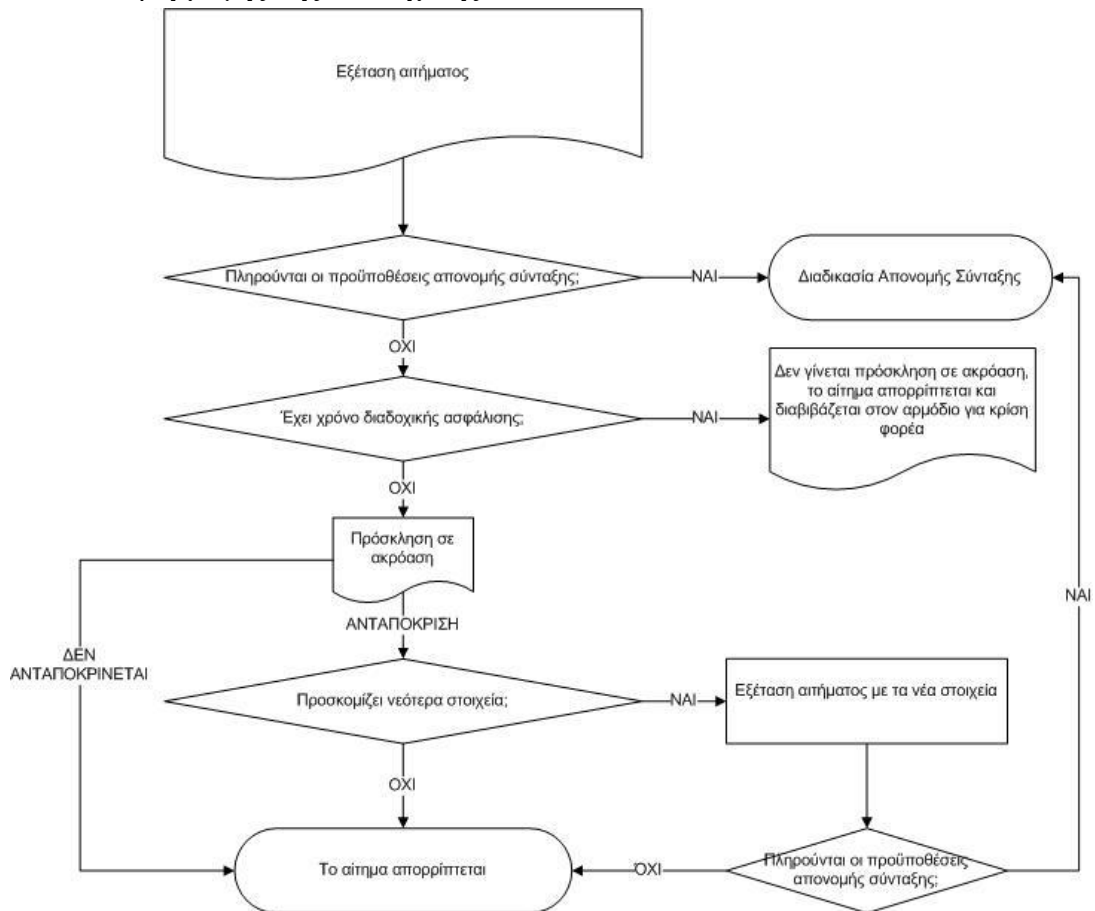
β) Σαράντα 40 μήνες ή 1.000 ΗΑ εκ των οποίων όμως δώδεκα 12 μήνες ή 300 ημέρες αντίστοιχα κατά την τελευταία 5ετία πριν τη διακοπή της απασχόλησης ή την υποβολή της αίτησης για την κρίση του δικαιώματος σύνταξης λόγω αναπηρίας ή θανάτου.

Προσοχή: Μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία της συνταξιοδότησης ο ασφαλισμένος μπορεί να εκδηλώσει το δικαίωμά του στη Διαδοχική, όπως αναφέρεται ανωτέρω, για το λόγο αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό να ακολουθείται πάντα η διαδικασία της κλήσης σε ακρόαση του ασφαλισμένου πριν την έκδοση απορριπτικής απόφασης δεδομένου ότι κατά την διαδικασία ενδεχομένως να προκύψει χρόνος ασφάλισης σε φορέα που καλύπτει τις προϋποθέσεις απονομής.

¹⁰¹ άρθρο 6 του Ν.2690/1999

¹⁰² Φ61/720/2-12-12 ΓΤΚΑ

Διαδικασία εφαρμογής της διαδοχικής

Στην ανωτέρω σχηματική απεικόνιση για την εφαρμογή της διαδοχικής εξετάζεται από τον τελευταίο φορέα απονομής σύνταξης αν ο ασφαλισμένος πραγματοποίησε το προβλεπόμενο χρόνο ασφάλισης (1500 HA – 500 HA / 1000HA-300HA) εφόσον πληροί και τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης από αυτόν, προχωρά στη διαδικασία συνταξιοδότησης. Στην περίπτωση που δεν πληροί τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης του τελευταίου φορέα ακολουθεί διαβίβαση του συνταξιοδοτικού φακέλου στον φορέα με τις περισσότερες HA που έπεται. Εάν όμως ο ασφαλισμένος **δεν** πραγματοποίησε το προβλεπόμενο χρόνο ασφάλισης (1500 HA – 500 HA / 1000HA-300HA) ο ανωτέρω φορέας προχωρά σε διαβίβαση στον επόμενο φορέα με τις περισσότερες HA, όπου επαναλαμβάνεται με την ανωτέρω διαδικασία η εξέταση του αιτήματος. Αν και πάλι δεν συγκεντρώνει προϋποθέσεις νομοθεσίας των οργανισμών – κατά φθίνουσα σειρά, τότε ο τελευταίος φορέας κρίνει με 1000 HA – 300HA και είτε προχωρά στην απονομή σύνταξης είτε απορρίπτει την αίτηση και αρχειοθετείται.

Εξέταση αίτησης διαδοχικής ασφάλισης μετά την ίδρυση του ΕΤΕΑ

Επειδή κάθε ασφαλισμένος με την ένταξη του ασφαλιστικού του φορέα στο ΕΤΕΑΕΠ (τέως ΕΤΕΑ, Ν.4052/2012 αρ.37, 40, 41, 42 παρ. 3α, 47, 48 παρ. 2 & 4) καθίσταται ασφαλισμένος αυτού συνεπάγεται ότι ο χρόνος μεταξύ των ταμείων που έχουν ενταχθεί στο ΕΤΕΑΕΠ είναι ενιαίος και συνεχίζεται αυτοδίκαια η ασφάλιση όλων των ασφαλισμένων. Στην περίπτωση λοιπόν των ενταχθέντων στο ΕΤΕΑΕΠ καταβάλλεται το ποσό της σύνταξης στον ασφαλισμένο ολόκληρο, για το σύνολο του διαδοχικού χρόνου ασφάλισης και δεν μεταφέρεται ποσό συμμετοχής. Ως εκ τούτου κατά την εξέταση του χρόνου διαδοχικής ασφάλισης έχει εξαιρετική σημασία η ημερομηνία υποβολής του αιτήματος χορήγησης επικουρικής σύνταξης, σε σχέση με την ημερομηνία ένταξης στο ΕΤΕΑΕΠ (τ.ΕΤΕΑ) του φορέα.

Έτσι :

- **Αίτημα πριν την ένταξη του Φορέα στο ΕΤΕΑ**, παραμένει αυτοτελής χρόνος και αντιμετωπίζεται με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης.
- **Αίτημα μετά την ένταξη του Φορέα στο ΕΤΕΑΕΠ (τ.ΕΤΕΑ)** αθροίζονται οι χρόνοι ασφάλισης, εξετάζεται η αρμοδιότητα και δίδεται ποσό σύμφωνα με το καταστατικό του απονέμοντος Φορέα.
- Οι χρόνοι που διανύθηκαν σε ΝΠΙΔ δίδονται αυτοτελώς από τα αρμόδια Ταμεία.

Επισημαίνεται ότι εφόσον ο χρόνος είναι ενιαίος, ο ασφαλισμένος δεν μπορεί να αποποιηθεί χρόνο ασφάλισης στα ενταχθέντα ταμεία, τομέων στο ΕΤΕΑΕΠ (τ.ΕΤΕΑ) ενώ παραμένει η δυνατότητα αποποίησης χρόνου ενταχθέντων τομέων, εφόσον ο χρόνος είναι πριν την ένταξη. Τα ανωτέρω ισχύουν και για εκκρεμείς αιτήσεις με συμπληρωματική αίτηση μετά 13/5/16, ενώ τα οικονομικά αποτελέσματα ξεκινούν από αρχική αίτηση.

Κατά την διαδικασία εξέτασης ασφαλιστικού χρόνου διαδοχικής από τον αρμόδιο φορέα απονομής πρέπει να εξετάζεται:

- (α) αν το ΕΤΕΑΕΠ είναι ο τελευταίος φορέας επικουρικής ασφάλισης και ο χρόνος ασφάλισης έχει διανυθεί σε επικουρικό ταμείο (κλάδο, τομέα, λογαριασμό κλπ) το οποίο έχει ενταχθεί στο ΕΤΕΑΕΠ.

(β) αν το ΕΤΕΑΕΠ είναι ο τελευταίος φορέας επικουρικής ασφάλισης όμως ο χρόνος ασφάλισης δεν έχει στο σύνολό του διανυθεί σε επικουρικό ταμείο (κλάδο, τομέα, λογαριασμό κλπ) το οποίο έχει ενταχθεί στο ΕΤΕΑΕΠ, οπότε επί διαδοχικής ασφάλισης μεταξύ ΕΤΕΑΕΠ και φορέων επικουρικής ασφάλισης που δεν έχουν ενταχθεί σε αυτό (ΕΔΟΕΑΠ, ΤΑΠΙΛΑΤΑΤ, ΛΕΠΕΤΕ, ΕΛΕΠ, ΜΤΠΥ, ΜΤΣ, ΜΤΥΤΕ, ΕΛΠΠ κ.α) και για όσο χρόνο οι ως άνω φορείς δεν εντάσσονται στο ΕΤΕΑΕΠ, εφαρμόζονται οι διατάξεις διαδοχικής ασφάλισης του ΝΔ 4202/1961, του Ν.1405/83, του Ν.1902/90, άρθρο 14, του Ν.2084/92, άρθρο 69, του Ν.3232/04, άρθρο 1 παρ.13, και του Ν.3863/10, άρθρο 5 παρ.3.

(γ) αν το ΕΤΕΑΕΠ είναι ο τελευταίος φορέας επικουρικής ασφάλισης όμως ο χρόνος ασφάλισης αποτελείται και από χρόνο στην ασφάλιση Ταμείων Επαγγελματικής ασφάλισης υποχρεωτικού χαρακτήρα του Ν.4052/12 (πριν ή μετά την 1/3/2013). Στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 4 Ν.4225/14 (ΦΕΚ 2/τ.Α/07-01-2014), όπως ισχύουν. Δηλαδή ο χρόνος ασφάλισης (από 1/3/2013) που έχει διανυθεί μεταξύ φορέων Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίου Δικαίου και φορέων του άρθρου 2 παρ. 4 του ν. 2084/1992 και Ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης υποχρεωτικής ασφάλισης του ν. 4052/2012, συνυπολογίζεται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και τον υπολογισμό του ποσού της σύνταξης.

Για αιτήσεις που έχουν υποβληθεί πριν την 1.3.2013, η σύνταξη υπολογίζεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης. Κάθε φορέας απονέμει στον δικαιούχο το ποσό σύνταξης που αναλογεί στο χρόνο που διανύθηκε σε αυτόν, χωρίς να τηρούνται αλληλόχρεοι λογαριασμοί.

ΗΜΕΡΑ 5η

10^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Αίτια και Διαδικασίες Απόρριψης Επικουρικής Ασφάλισης

(Συντάκτες: Νιφόρου Αφροδίτη - Χαμάκος Γεώργιος)

Στην ενότητα αυτή θα αποσαφηνιστούν οι βασικές έννοιες και όροι που αφορούν στις απόρριψη αίτησης απονομής επικουρικής ασφάλισης όσον αφορά τα αίτια, ενώ παρουσιάζονται οι προβλεπόμενες διαδικασίες.

Με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 2690/1999, του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, οι διοικητικές αρχές, πριν από κάθε ενέργεια ή μέτρο σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων συγκεκριμένου προσώπου, οφείλουν να καλούν τον ενδιαφερόμενο να εκφράσει τις απόψεις του, εγγράφως ή προφορικώς, ως προς τα σχετικά ζητήματα.

Η κλήση προς ακρόαση είναι έγγραφη, αναφέρει τον τόπο, την ημέρα και την ώρα της ακρόασης, προσδιορίζει δε το αντικείμενο του μέτρου ή της ενέργειας. Η κλήση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο τουλάχιστον πέντε (5) πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα της ακρόασης.

Για τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης και ειδικότερα για τα αιτήματα απονομής σύνταξης πέραν την ανωτέρω διάταξης έχουν εφαρμογή και οι διατάξεις του άρθρου 46 του Ν. 2676/1999. Σύμφωνα με τη σχετική διάταξη, πριν την έκδοση διοικητικής πράξης απόρριψης αιτήσεως ασφαλισμένου για την απονομή σύνταξης, η αρμόδια Υπηρεσία οφείλει να καλεί το θιγόμενο ασφαλισμένο σε ακρόαση.

Ο ασφαλισμένος δύναται να αναπτύξει γραπτώς ή προφορικώς τις απόψεις του ενώπιον του οργάνου που είναι αρμόδιο για την έκδοση της διοικητικής πράξης και να προτείνει λύσεις πριν αυτό προβεί σε επιβαρυντική γι' αυτόν ενέργεια ή μέτρο.

**«ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ»**

Για την άσκηση του δικαιώματός του ο ασφαλισμένος καλείται να εκθέσει τις απόψεις του μέσα σε ένα (1) μήνα από την κοινοποίηση σε αυτόν σχετικής πρόσκλησης. Σε περίπτωση άρνησης ή άπρακτης παρέλευσης του πιο πάνω χρόνου, θεωρείται ότι έχει εκπληρωθεί το δικαίωμα.

Πράξη με την οποία απορρίπτεται αίτηση απονομής σύνταξης, χωρίς προηγούμενη ακρόαση του αιτούντος, είναι παράνομη. Ως εκ τούτου το Ταμείο, πριν την έκδοση οιασδήποτε δυσμενούς για τον διοικούμενο πράξης οφείλει να τον καλέσει σε ακρόαση.

Η διαδικασία που ακολουθείται κατά την εξέταση αιτήματος για το οποίο δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για απονομή σύνταξης είναι η ακόλουθη:

Αν ο ασφαλισμένος δεν έχει χρόνο διαδοχικής ασφάλισης, γίνεται πρόσκληση σε ακρόαση και αν προσκομίσει νεότερα στοιχεία το αίτημα γίνεται δεκτό. Αν ο ασφαλισμένος δεν προσκομίσει νεότερα στοιχεία, το αίτημα απορρίπτεται.

Αν ο ασφαλισμένος έχει χρόνο διαδοχικής ασφάλισης, δεν γίνεται πρόσκληση σε ακρόαση, το αίτημα απορρίπτεται και διαβιβάζεται στον αρμόδιο για κρίση φορέα.

Σχηματική απεικόνιση διαδικασίας απόρριψης επικουρικής σύνταξης

